

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

Юрженко Альона Юріївна

УДК 378.147.091.33-57.855:656.61:004(043.3)=161.2

ДИСЕРТАЦІЯ
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ НА ОСНОВІ
ГЕЙМІФІКОВАНОГО ПІДХОДУ

13.00.04 — теорія і методика професійної освіти
0101 – Педагогічна освіта

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

Дисертація містить результати
власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших
авторів мають посилання на
відповідні джерела

_____ А.Ю. Юрженко

Науковий керівник:

Шерман Михайло Ісаакович,
доктор педагогічних наук,
професор

Херсон – 2020

АНОТАЦІЯ

Юрженко А. Ю. Формування комунікативної компетентності майбутніх судових механіків на основі гейміфікованого підходу. - На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти – Херсонський державний університет, Херсон, 2020.

У дисертації розглянуто проблему формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судових механіків. Розкрита сутність поняття «гейміфікований підхід до опанування англійської мови за професійним спрямуванням» як новітнього методу підвищення ефективності формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судових механіків. Визначено структуру іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судових механіків, яку утворюють професійне спрямування, засоби навчання, предмет професійної діяльності, виробничі функції, вимоги роботодавця, навчальне середовище та умови навчання. Важливими показниками щодо визначення рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності виступили: система мотивів курсантів; усвідомленість ними сутності обраної професії і необхідності формування в процесі навчання іншомовної комунікативної компетентності для успішної професійної діяльності; уміння співвідносити знання з різних предметів та використовувати їх для вирішення практичних завдань; готовність до співпраці; уміння аналізувати інформацію, логічно будувати висловлювання; брати активну участь у вивченні англійської мови за професійним спрямуванням, самоосвіті, саморозвитку.

У роботі визначено педагогічні умови, теоретично обґрунтована, розроблена та експериментально перевірена структурна модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судових механіків. Запропонована модель відповідає низці вимог, що забезпечують її функціонування. Перша педагогічна умова спрямована на забезпечення

позитивної мотивації курсантів до навчальної діяльності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. Друга умова спрямована на запровадження гейміфікованого підходу в іншомовну професійну підготовку майбутніх суднових механіків. Третя педагогічна умова забезпечує впровадження змішаного навчання у процесі викладання «Англійської мови за професійним спрямуванням». Структурна модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків дає можливість продемонструвати основні методи та засоби її реалізації в єдиній системі. Модель містить цільовий, нормативний, методологічний, змістовно-структурний, процесуальний та оцінювально-результативний блоки. Структурна модель формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх суднових механіків будується на компетентнісному, діяльнісному, особистісно-орієнтованому, системному та гейміфікованому підходах, а також використовує загальні та специфічні принципи. До загальних ми відносимо принципи науковості, активності, систематичності та послідовності, наочності (візуалізації), єдності теоретичної та практичної підготовки (принцип дуальної освіти). До специфічних принципів відносяться врахування та розвиток мотивації навчання та ігровий принцип. Структурна модель також містить комплекс традиційних та інноваційних форм та методів; компоненти іншомовної комунікативної компетентності, критерії, показники та рівні їх сформованості.

У дисертації розроблено контент інтерактивного електронного авторського навчального курсу з англійської мови за професійним спрямуванням «Maritime English» для майбутніх суднових механіків.

У роботі здійснена програмно-технічна реалізація авторського курсу, оцінена його ефективність та придатність для вирішення завдань дослідження.

Експериментально перевірена структурна модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків. Результати даного експерименту об'єктивно засвідчили ефективність

запропонованих та реалізованих педагогічних умов, що підтверджується даними статистичної обробки.

Спроековано методику формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків, яка передбачає три етапи її формування, а саме: нормативний, практичний та результативний. На першому етапі відбувалося формування у курсантів мотивації до подальшої професійної діяльності на судні. Практичний етап впровадження методики формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх суднових механіків забезпечувався за допомогою застосування різноманітних технологій гейміфікованого підходу (ігровий сюжет, таблиці лідерів та аутсайдерів, гейміфіковані та інтерактивні вправи, рольові ігри, рівні та місії, аватари тощо). На результативному етапі нами були визначені рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків.

Подальшого розвитку набуло використання даної методики як методичної системи, яка використовує новітні технології та засоби навчання у викладанні англійської мови.

Практичне значення результатів визначається розробкою та впровадженням у освітній процес майбутніх суднових механіків авторського інтерактивного електронного навчально-методичного комплексу дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Ключові слова: комунікативна компетентність, гейміфікований підхід, LMS MOODLE, англійська мова за професійним спрямуванням, суднові механіки.

ANNOTATION

Yurzhenko A. Y. Formation of communicative competence of future ship engineers on the basis of the gamification approach. – Manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Sciences (PhD). Specialty 13.00.04 – Theory and methodology of vocational education. – Kherson State University, 2020.

The problem of future ship engineers' English communicative competence formation is considered in the dissertation. The essence of the concept of "gamification approach to mastering the English language for professional purpose" is revealed as the newest method of increasing the effectiveness of the formation of future ship engineers' English communicative competence. The structure of English communicative competence of future ship engineers, which is formed by professional appointment, means of training, subject of professional activity, production functions, employer requirements, learning environment and conditions, is determined. Important indicators for determining the levels of formation of professionally important qualities of future ship engineers were elaborated: the system of cadets' motives; their awareness of the essence of the chosen profession and the need to form a professionally important qualities for successful professional activity in the process of training; the ability to use different subjects knowledge and solve practical problems; readiness for cooperation; the ability to analyze information, logically build statements; to take an active part in educational activity, self-education, self-development.

The model of the formation of the English communicative competence of future ship engineers gives an opportunity to demonstrate the main methods and means of its implementation in unified system. Structural model contains target, content, methodological, procedural and effective blocks. The model of forming English communicative competence of future ship engineers determines competency, activity, personality-oriented, systemic and gamification approaches, as well as general and specific principles. To the general we refer the principles of science, activity, systematicity and consistency, visibility (visualization), unity of theoretical and practical training (the principle of dual education). Specific principles include the consideration and development of learning motivation and the game principle. The paper defines pedagogical conditions, theoretically substantiated, developed and experimentally tested model of formation of English communicative competence of future ship engineers. The first pedagogical condition is aimed at introducing a gamification approach to the system of

professional training of future ship engineers by the means of information and communication pedagogical environment. The second condition is aimed at ensuring positive motivation of students for educational activities. The third pedagogical condition ensures realization of blended learning of the discipline "English language for professional purpose". The model also contains a set of traditional and innovative forms and methods; components of English communicative competence, criterias and levels of their formation and indicators of professional readiness.

In the dissertation the content of an interactive electronic training course in English for the professional purpose "Maritime English" for future ship engineers has been developed. The program-technical realization of the author's course is carried out in the work, its efficiency and suitability for solving the research tasks are estimated. The structural model of forming English communicative competence of future ship engineers has been experimentally tested. The results of the experiment objectively demonstrated the effectiveness of the proposed pedagogical conditions, which is confirmed by the data of statistical processing. The methods of formation of English communicative competence of future ship engineers, which involves three stages of its implementation, namely: normative, practical and effective, were designed. At the first stage, the process of the formation of cadets' motivation to study English for professional purpose was described. The practical stage of implementation of the methodology of forming communicative competence for future ship engineers was provided through the use of various techniques of the gamification approach (game plot, leaderboards, gamification and interactive exercises, role-plays, levels and missions, avatars, etc.). At the resultative stage, the levels of formation of English communicative competence of future ship engineers were determined. Further development we see in the use of this methodology as a methodical system that uses the innovative technologies and different means in the teaching of a foreign language.

The practical significance of the results is in the development and implementation of the author's interactive e-learning syllabus of the discipline "English for professional purpose" in the educational process.

Key words: communicative competence, gamification approach, LMS MOODLE, English for special purpose, ship engineers.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Юрженко А. Ю. Шляхи введення лексичних одиниць на етапі презентації. *Педагогічний альманах*: зб. наук. пр. / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ "ХАНО". 2017. Вип. 33. С.93-97.
2. Юрженко А. Ю. Педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. *Інженерні та освітні технології*. 2018. Т. 6. № 4. С. 48-57. doi: <https://doi.org/10.30929/2307-9770.2018.06.04.05>.
3. Юрженко А. Ю. Експериментальна перевірка ефективності моделі формування комунікативної компетентності в системі професійної підготовки майбутніх суднових механіків. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 9, Т. 3. С.107-109.
4. Юрженко А. Ю. Структура професійної англомовної підготовки майбутніх суднових механіків. *Інформаційні технології в освіті*. 2018. № 37. С. 137-148. DOI: 10.14308/ite000685.
5. Юрженко А. Ю. Навчально-методичне забезпечення підготовки суднових механіків у процесі вивчення англійської мови. *Педагогічний альманах*: зб. наук. пр. / редкол. В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ "ХАНО". 2018. Т. 40. С. 199-205.
6. Yurzhenko A. Y. The use of learningapps gamification activities as controlled exercises in MOODLE e-course. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруюва*. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2019. № 1 (85). С.278-288.
7. Юрженко А. Ю., Дягилева О. С. Запровадження моделі формування комунікативної англомовної компетентності у систему професійної підготовки майбутніх суднових механіків. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. КНУ ім. Тараса Шевченка. 2018. С. 92-98.
8. Юрженко А. Ю. Роль гейміфікованих вправ, створених за програмою Hot Potatoes, у формуванні комунікативної компетентності суднових

механіків. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. пр. Бердянськ: БДПУ. 2019. Вип.1. С.387-393.

9. Юрженко А.Ю., Кононова О.Ю. Використання цифрових технологій у формуванні критичного мислення курсантів на заняттях англійської мови. Молодий вчений. 2019. №7.2 (71.2). С. 56-59.

10. Юрженко А.Ю., Дягилева О.С. Електронний курс «English week 2018-2019» для організації позааудиторної роботи з англійської мови майбутніх судових механіків. Іноземні мови / гол. ред. Н.В. Майєр. К: КНЛУ. 2019. №3. С. 34-42.

Статті, які входять до наукометричних баз Scopus та Web of science

11. Yurzhenko A. An e-course based on the LMS MOODLE to teach "Maritime English for professional purpose". Information Technologies and Learning Tools. 2019. Vol 71, №3. P.92-101.

12. Yurzhenko A., Popova H. Competency framework as an instrument to assess professional competency of future seafarers. Proc. 15th Int. Conf. ICTERI 2019. Vol.I: Main Conference. June 12-15, 2019. Kherson, Ukraine/ P. 409-413. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2387/20190409.pdf>

Статті у зарубіжних періодичних виданнях:

13. Yurzhenko A. The concepts of “communicative competence” and “gamification of English for special purpose learning” in scientific discourse. *EUREKA: Social and Humanities*, 2018. Number 6. P.34-38. DOI: <http://dx.doi.org/10.21303/2504-5571.2018.00803>

Статті в інших наукових виданнях України

14. Юрженко А.Ю., Попова Г.В. Використання відео питань у електронному курсі LMS MOODLE. *Інформаційні технології в освіті та науці*: зб. наук. пр. / гол. ред. Осадчий В.В. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 2019. Вип. 11. С.232-234.

15. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А. Формування англомовної професійної компетентності засобами цифрових технологій. Теоретико-методичні засади

реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.): монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА. 2019. С. 148-157.

16. Юрженко А.Ю., Кононова О.Ю. Використання змішаного навчання у викладанні англійської мови за професійним спрямуванням. Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.): монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 476-483.

17. Юрженко А.Ю., Гусев В.М., Левківський Р.М., Колеснік Н.С., Корх С.В., Костюченко О.В., Мальчик С.В., Суходольська Н.П., Чагайда О.О. Використання змішаного навчання та інтеграції комунікативного й компетентнісного підходів у процесі підготовки фахівців морської галузі у Морському коледжі Херсонської державної морської академії. Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.): монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 433-475.

Статті в інших зарубіжних наукових виданнях

18. Yurzhenko A., Sherman M., Popova H. Interactive course “Maritime English” in the professional training of future mariners. Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”. 2018. 2nd ed. P.603-621.

Матеріали і тези конференцій:

19. Юрженко А. Ю. Модель формування комунікативної англомовної компетентності майбутніх суднових механіків у системі змішаного навчання,

- Змішане навчання – інновація XXI сторіччя: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 29-30 лист. 2018 р. Харків : НТУ "ХП". 2018. С. 132-138.
20. Юрженко А. Ю., Волошинов С. А., Шерман М. І. Створення електронного курсу «Морська англійська мова за професійним спрямуванням» на платформі MOODLE: тези доповідей шостої міжнар. наук.-практ. конф. «MoodleMoot Ukraine 2018. Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle», 25 травн. 2018 р. Київ: КНУБА. 2018. 48 с.
21. Юрженко А. Ю., Дягилева О. С. Гейміфікація вправ LearningApps для формування комунікативної компетентності майбутніх морських спеціалістів: матеріали XXVI міжнар. інтернет-конф. «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки», 2019. Вінниця. С.25-27.
22. Юрженко А. Ю., Волошинов С. А. Формування англомовної професійної компетентності у майбутніх суднових механіків в умовах дуальної освіти: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 24-28 квітн. 2019 р., Одеса – Стамбул - Одеса): Одеський національний морський університет. 2019. С. 324-328.
23. Юрженко А. Ю., Волошинов С.А., Попова Г.В. Використання гейміфікованого підходу для створення електронного курсу «Підготовка до олімпіади з англійської мови» у LMS MOODLE в умовах дуальної освіти: Зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. «Водний транспорт: сучасний стан та перспективи розвитку». 2019. С. 132–135.
24. Юрженко А. Ю., Кононова О. Ю. Формування критичного мислення у процесі підготовки студентів з використанням цифрових технологій. Інноваційний розвиток вищої освіти: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 квітня 2019 р. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка. 2019. Т. 2. С.57-59.
25. Юрженко А. Ю., Дягилева О. С. Система формування англомовної компетентності майбутніх фахівців морської справи на базі LMS MOODLE. Створення інформаційно-освітнього середовища сучасного закладу освіти

України: матеріали Всеукр. наук.-практ.конф., Суми: НВВ КЗ СОІППО. 2019. С.31-33.

26. Юрженко А. Ю., Волошинов С. А., Попова Г. В. Застосування доповненої реальності під час формування англомовної компетентності майбутніх морських фахівців. Математика. Інформаційні технології. Освіта: тези доповідей VIII міжнар. наук.-практ. конф., 2-4 червня 2019 р. Луцьк-Світязь. 2019. С. 73–75.

27. Юрженко А. Ю., Волошинов С. А., Попова Г. В. Створення цифрового освітнього простору Херсонської державної морської академії. Стан та удосконалення безпеки інформаційно–телекомунікаційних систем (SITS'2019): Зб. тез наук. доповідей, 19 – 21 червня 2019 р. Миколаїв. 2019. С.9-10.

28. Юрженко А. Ю., Волошинов С. А. Експериментальне дослідження сформованості англомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків. Наука України – погляд молодих вчених крізь призму сучасності: тези доповідей II Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю / за ред. І. Герасименко, О. Паламарчук. Черкаси: ФОП Нечитайло О.Ф. 2019. С. 104-106.

Навчально-методичні видання:

29. Юрженко А. Ю. Chief Engineer's Tips. Student's Book/ Видання перше. / А. Ю. Юрженко, В. Ф. Кудрявцева, І. М. Дениченко, О. С. Дягілева, О. І. Літікова, У. І. Ляшенко, С. В. Пильщик, О. В. Токарева. Херсон: Грінь Д.С., 2014. 224 с.

30. Юрженко А. Ю. Full Ahead Student's Book. / А. Ю. Юрженко, І. М. Дениченко, В. Ф. Кудрявцева, О. І. Літікова, У. І. Ляшенко, О. В. Токарева. Херсон: Грінь Д.С., 2015. Видання перше. 180 с.

31. Юрженко А. Ю. Full Ahead. Student's Book/ А. Ю. Юрженко, В. Ф. Кудрявцева, І. М. Дениченко, О. В. Токарева, О. І. Літікова// Англійська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник / За ред. О. В. Токарева. Херсон: Грунь Д.С., 2016. Видання друге. 134 с.

32. Юрженко А. Ю. Full Ahead. Student's Book/ А.Ю. Юрженко, В.Ф. Кудрявцева, І.М. Дениченко, Н.С. Яресько, О.В. Токарева, О.І. Літікова// Англійська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник / За ред. О.В. Токарева. Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2017. Видання третє, доповнене. 180 с.

33. Юрженко А. Ю. Full Ahead. Student's Book/ А. Ю. Юрженко, В. Ф. Кудрявцева, І. М. Дениченко, Н. С. Яресько, О. А. Пархоменко, О. В. Токарева, О. І. Літікова. Видання четверте, доповнене. Херсон: Видавництво Борисфен, 2018. 171 с.

34. Юрженко А. Ю. Full Ahead. Student's Book Англійська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. / І. М. Дениченко та ін. Видання третє, доповнене. Херсон: Вид-во Борисфен, 2019. 188 с.

35. Юрженко А. Ю. Методичні рекомендації з використання репозиторія компетентностей LMS MOODLE із застосуванням елементів доповненої реальності / С.А. Волошинов, Г.В. Попова. Херсон: ХДМА. 2019. С. 19-30. Режим доступу: <https://rep.ksma.ks.ua/jspui/handle/123456789/448>

Авторські свідоцтва

Навчальний посібник «Full Ahead. Student's Book» а.с. № 84775 від 23.01.19 / Дениченко І. М., Кудрявцева В. Ф., Літікова О. І., Пархоменко О.А., Токарева О. В., Юрженко А. Ю., Яресько Н. С. // Державна служба інтелектуальної власності України. Київ.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	16
ВСТУП.....	17
РОЗДІЛ 1 ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	29
1.1 Аналіз сучасної науково-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми	29
1.2 Розкриття поняттєво-категоріального апарату дослідження.....	40
1.3 Визначення сутності та структури досліджувального утворення.....	57
Висновки до першого розділу	67
Список використаних джерел у першому розділі.....	69
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СФОРМОВАНOSTІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ.....	87
2.1 Сучасний стан формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків.....	87
2.2 Критерії, показники, рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків та їх діагностика	103
Висновки до другого розділу	120
Список використаних джерел у другому розділі	123
РОЗДІЛ 3 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ НА ОСНОВІ ГЕЙМІФІКОВАНОГО ПІДХОДУ	132
3.1 Теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків.....	132

3.2 Реалізація педагогічних умов підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення англійської мови.....	156
3.3 Аналіз результатів дисертаційного дослідження	229
Висновки до третього розділу.....	256
Список використаних джерел у третьому розділі	259
ЗАГАЛЬНІ	268
ДОДАТКИ.....	272

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЕГ – експериментальна група

ЗВО – заклад вищої освіти

ІКПС – ІКПС

КГ – контрольна група

МК ХДМА – Морський коледж Херсонської державної морської академії

ПДНВ – Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти

СОЛАС – Міжнародна конвенція з охорони людського життя на морі

ХДМА – Херсонська державна морська академія

ІМО – International Maritime Organization

LMS – Learning management system

MOODLE – Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment

SMCP – Standard Maritime Communication Phrases

ВСТУП

Актуальність дослідження. Нове міжнародне законодавство, динамічне транспортне середовище, зростаючий вплив новітніх технологій у процесі цифровізації суспільства, соціально-економічна ситуація в Україні зумовили значні зміни у підготовці та навчанні морських спеціалістів. Розв'язання означених проблем мають забезпечити конкурентоспроможність випускників на ринку праці. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій навчання орієнтує на створення нового рівня підготовки фахівця морської галузі з високим рівнем сформованості цифрової компетентності.

Відповідно до Положення «Про електронні освітні ресурси», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (01.10.12 р.), із метою модернізації освіти, змістового наповнення освітнього простору, забезпечення рівного доступу учасників освітнього процесу до якісних навчальних та методичних матеріалів незалежно від місця їх проживання та форми навчання, рекомендується використовувати електронні освітні ресурси, до яких належать інформаційні системи, електронні методичні матеріали, курси дистанційного навчання, електронні освітні ігрові ресурси [100].

Проблема зниження мотивації до навчання і перебування курсантів в інтерактивному ігровому просторі зумовлені специфікою буття в інформаційному суспільстві. Останнім часом вітчизняними та зарубіжними дослідниками здійснюється чимало спроб знайти нові інструменти мотивації осіб, що навчаються з метою вирішення цієї проблеми. Одним з таких сучасних інструментів мотивації є гейміфікація (використання ігрових практик та механізмів у неігровому контексті для залучення кінцевих користувачів до вирішення проблем [55]). В основі гейміфікованого підходу знаходиться ідея використання ігрового підходу для того, щоб зробити викладання та навчання більш цікавим та ефективним.

ІКПС дозволяє створити будь-яку кількість ігор, що можуть замінити стандартні завдання, або допомогти доповнити та урізноманітнити традиційний донедавна найбільш поширений формат занять. Справжня цінність гейміфікації полягає в тому, щоб ігровий принцип сприяв створенню осмисленого навчального досвіду, так необхідного для підготовки компетентного фахівця.

Навчання висококваліфікованого фахівця – важливий пріоритет сучасної системи професійної освіти, що висвітлено в багатьох дослідженнях науковців. Сутність і вимоги загальнонаукової методології до професійної підготовки обґрунтовано в працях Беспалька В. [54], Гершунського Г. [65], Іванченко Є., Кожемякіної Н. та ін.; методологічні основи професійної освіти були предметом наукових розвідок Внукової М. [56], Коваленка О. [79, 80], Матвієнка О. [86]; професійну підготовку фахівців у закладах вищої освіти відображено у наукових доробках Бахова І. [53], Мойсеюк Н. [90], Романовського О., Фіцули М. [118]; професійну підготовку фахівців морського профілю досліджували Буркинський Б., Волошинов С. [57-61], Гуренкова О. [67], Заболотська О. [47], Моркотун С. [91], Сокол І. [109], Чернявський В. [38, 124], Шелест Т. [126], Шерман М. [127-129], Щербак Л. [131] та ін.; фахову підготовку суднових механіків засобами англійської мови досліджували Дендеренко О. [68, 69], Ляшенко У. [85], Огородник Н. [95], Токарева О. [113-115]. Досліджуючи професійну підготовку моряків, науковцями визначено теоретико-методичні та методичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх морських фахівців, формування основ професійної підготовки до міжкультурного спілкування. Проте освітні методики постійно вдосконалюються і використання новітніх трендів, зокрема гейміфікованого підходу, у формуванні іншомовної комунікативної компетентності суднових механіків не було предметом цілісного дослідження.

Науковий аналіз досліджуваної проблеми, а також вивчення стану сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків дали змогу виявити певні суперечності між:

- нагальною необхідністю вирішення гострих соціальних проблем, пов'язаних із потребою працевлаштування кваліфікованих інженерних кадрів суднового транспорту за межами країни, що вимагає високого рівня володіння англійською мовою і зростанням конкуренції на глобальному ринку праці;
- вимогами роботодавців до іншомовної підготовки працівників морської галузі та реальним станом мотивації до навчальної діяльності курсантів;
- необхідністю забезпечення високої якості підготовки суднових механіків до професійної діяльності на рівні світових стандартів і відсутністю цілісної структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків у процесі вивчення іноземної мови.

Актуальність та значущість означеної проблеми, її недостатня теоретична та методична розробленість, необхідність результативного вирішення виявлених суперечностей зумовили вибір теми нашого дослідження: **«Формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Основні напрями дослідження узгоджені зі змістом науково-дослідної роботи Херсонської державної морської академії (ХДМА) із впровадження компетентнісного підходу до організації освітнього процесу відповідно до наказу МОН України від 07.10.2014 р. № 1148 «Про проведення на базі ХДМА дослідно-експериментальної роботи за темою «Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі». Тему дисертаційної роботи затверджено Вченою радою Херсонського державного університету (протокол № 2 від 26.10.2015 р.). Дисертаційне дослідження пов'язано з напрямом наукового

дослідження кафедри інноваційних технологій та технічних засобів судноводіння Херсонської державної морської академії «Застосування інноваційних технологій при формуванні професійних компетентностей майбутніх морських фахівців» (державний реєстраційний номер 0119U102075), у якій автор брав безпосередню участь.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка майбутніх суднових механіків засобами англійської мови.

Предмет дослідження – модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу в ІКПС.

Мета дослідження – визначити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу в ІКПС.

Відповідно до об'єкта, предмета та поставленої мети нами було визначено такі **завдання** дослідження:

- схарактеризувати сутність понять «комунікативна компетентність», «професійна підготовка майбутніх суднових механіків», «змішане навчання», «формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу» та визначити структуру останнього утворення.
- виокремити критерії, показники та рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу в ІКПС.
- розробити та експериментально перевірити ефективність структурної моделі та методики формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу.
- теоретично обґрунтувати та апробувати педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності як складової моделі

формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу.

Гіпотеза дослідження – підготовка майбутніх суднових механіків у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням буде продуктивною, якщо в навчальному процесі реалізувати такі педагогічні умови:

- забезпечення позитивної мотивації курсантів до навчальної діяльності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням;
- запровадження гейміфікованого підходу у системі професійної підготовки майбутніх суднових механіків засобами ІКПС;
- впровадження змішаного навчання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Для вирішення поставлених у дослідженні завдань, досягнення мети і перевірки гіпотези використовувався комплекс взаємопов'язаних **методів**:

– *теоретичні*: термінологічний аналіз – для визначення базових понять дослідження «комунікативна компетентність», «гейміфікований підхід» (1.1-1.3); аналіз та узагальнення цих понять з позиції різних наукових підходів (1.1, 1.2); синтез, зіставлення та узагальнення теоретичних положень, нормативних документів, та досвіду викладання англійської мови за професійним спрямуванням майбутніми судновими механіками для визначення найбільш доцільних підходів до вирішення проблеми (1.3); узагальнення науково-теоретичних та практичних даних для наукового обґрунтування структурної підготовки майбутніх суднових механіків (1.3); моделювання для розробки структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу (2.1, 2.2);

– *емпіричні*: педагогічне спостереження за станом підготовки майбутніх суднових механіків до професійної діяльності з метою виявлення рівнів означеної підготовки, експериментальна перевірка ефективності розробленої методики формування іншомовної комунікативної

компетентності майбутніх суднових механіків на засадах гейміфікованого підходу та педагогічних умов її реалізації; опитування; анкетування; аналіз результатів плавальних практик (2.1, 2.2);

– *статистичні*: методи математичної статистики з метою аналізу експериментальних даних дослідження та їх інтерпретації (3.1-3.3).

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота здійснювалася на базі Херсонської державної морської академії, Морського коледжу ХДМА, Херсонського морського коледжу рибної промисловості, Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. Експериментальною роботою було охоплено 253 курсанти.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що:

- *вперше*: подано авторське визначення поняття «формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу»; розроблено структурну модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу в ІКПС; визначено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу в ІКПС; виокремлено критерії та показники іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків на основі гейміфікованого підходу: когнітивно-змістовий (розуміння сутності, змісту, цілей та завдань професійної діяльності), мотиваційний (налаштованість курсанта на майбутню професію судномеханіка), діяльнісний (уміння та здатність до міжкультурного спілкування), комунікативний (комунікативні вміння налагодити діалог для вирішення професійних завдань на судні) та рефлексивний (здатність свідомо контролювати результати своєї діяльності), якісні характеристики рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності: високий, достатній, середній та початковий; створено електронні курси з вивчення

англійської мови Maritime English I semester (<https://mdl.ksma.ks.ua/course/view.php?id=1530>), Maritime English II semester (<https://mdl.ksma.ks.ua/course/view.php?id=1891>) для суднових механіків.

- *уточнено* сутність понять: «комунікативна компетентність», «професійна підготовка», «змішане навчання» та «гейміфікований підхід»; визначено їх структуру;

- *подальшого розвитку* набули теорія та методика формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків через застосування в освітньому процесі електронних курсів.

Практична значущість. Практичне значення дослідження визначається розробленим автором навчальним контентом та його програмно-технічною реалізацією у вигляді електронного навчального комплексу «Maritime English» з елементами гейміфікованого підходу для вивчення англійської мови за професійним спрямуванням для вирішення завдань дослідження на засадах змішаного навчання.

Запропоновано методичні рекомендації для організації навчання англійської мови за професійним спрямуванням майбутнім судновим механікам можуть бути використані викладачами, курсантами, магістрантами не лише вищих морських закладів освіти, а й у процесі професійної підготовки фахівців споріднених спеціальностей.

Основні положення дисертаційного дослідження впроваджено у навчально-виховний процес Херсонської державної морської академії (довідка № 02.1-05/939 від 17.05.19), Морського коледжу Херсонської державної морської академії (довідка № 02.1-05/938 від 17.05.19), Херсонського морського коледжу рибної промисловості (довідка № 01-18/266 від 21.05.19), Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного (довідка № 01/11-438 від 23.05.19).

Публікації. Основні теоретичні положення й результати дослідження висвітлено автором у 35 публікаціях (з них – 10 одноосібних): у наукових

фахових виданнях України – 10, у виданнях, які індексовані у наукометричних базах Scopus та Web of science – 2, у зарубіжних фахових виданнях – 2 (Естонія, Латвія), у збірниках матеріалів конференцій – 10, у інших наукових виданнях – 4. Публікації апробаційного характеру представлено 6 навчальними посібниками, 1 методичними рекомендаціями та 1 авторським свідоцтвом.

Особистий внесок здобувача. Усі результати дисертації обґрунтовані на основі дослідження автора. В працях, опублікованих у співавторстві, особистим внеском здобувача є: у статті «Запровадження моделі формування комунікативної англомовної компетентності у систему професійної підготовки майбутніх суднових механіків» – розробка та опис запровадженої моделі формування комунікативної англомовної компетентності майбутніх суднових механіків; у статті «Електронний курс «English week 2018-2019» для організації позааудиторної роботи з англійської мови майбутніх суднових механіків» – проектування електронного курсу «English week 2018-2019»; у статті «Competency framework as an instrument to assess professional competency of future seafarers» – аналіз використання репозиторія компетентностей у професійній підготовці майбутніх моряків; у статті «Використання відео питань у електронному курсі LMS MOODLE» – опис методики використання відео питань у електронних курсах; у статті «Формування англомовної професійної компетентності засобами цифрових технологій» – аналіз використання цифрових технологій для формування англомовної професійної компетентності; у статті «Використання змішаного навчання у викладанні англійської мови за професійним спрямуванням» – характеристика технологій змішаного навчання під час викладання англійської мови за професійним спрямуванням; у статті «Interactive course “Maritime English” in the professional training of future mariners» – опис методики використання електронних курсів; у статті «Створення електронного курсу «Морська англійська мова за професійним спрямуванням» на платформі MOODLE» – розроблення методики

використання електронних курсів на платформі MOODLE; у статті «Гейміфікація вправ LearningApps для формування комунікативної компетентності майбутніх морських спеціалістів» – аналіз використання гейміфікації для формування комунікативної компетентності майбутніх морських спеціалістів; у статті «Система формування англomовної компетентності майбутніх фахівців морської справи на базі LMS MOODLE» – розгляд методичних рекомендацій із формування англomовної компетентності майбутніх фахівців морської справи на базі LMS MOODLE; у статті «Формування критичного мислення у процесі підготовки студентів з використанням цифрових технологій» – проведення експериментальної перевірки ефективності формування критичного мислення у процесі підготовки майбутніх судномеханіків із використанням цифрових технологій; у статті «Формування англomовної професійної компетентності у майбутніх суднових механіків в умовах дуальної освіти» – проектування моделі формування англomовної професійної компетентності у майбутніх суднових механіків в умовах дуальної освіти; у статті «Використання гейміфікованого підходу для створення електронного курсу «Підготовка до олімпіади з англійської мови» у LMS MOODLE в умовах дуальної освіти» – розробка електронного курсу «Підготовка до олімпіади з англійської мови»; у статті «Застосування доповненої реальності під час формування англomовної компетентності майбутніх морських фахівців» – характеристика технологій доповненої реальності під час формування англomовної компетентності майбутніх морських фахівців; у статті «Створення цифрового освітнього простору Херсонської державної морської академії» – визначення особливостей цифрового освітнього простору Херсонської державної морської академії; у статті «Використання цифрових технологій у формуванні критичного мислення курсантів на заняттях англійської мови» – аналіз використання цифрових технологій у формуванні критичного мислення курсантів на заняттях англійської мови; у статті «Експериментальне дослідження сформованості англomовної комунікативної

компетентності майбутніх суднових механіків» – проведення експериментального дослідження сформованості англomовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків; у методичних рекомендаціях «Методичні рекомендації з використання репозиторія компетентностей LMS MOODLE із застосуванням елементів доповненої реальності» – розробка інструкції щодо додавання компетентностей в електронний курс та опис методики використання репозиторія компетентностей LMS MOODLE із застосуванням елементів доповненої реальності; в навчальних посібниках «Chief Engineer's Tips» та «Full Ahead» – розділ «Marine Separators» / «Морські сепаратори». Ідеї співавторів у дисертації не використовувалися.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, результати та висновки дослідження представлено на науко-практичних конференціях різного рівня:

міжнародних: «15-а Міжнародна науково-практична конференція «ІКТ в освіті, дослідженнях та індустріальних додатках: інтеграція, гармонізація та трансфер знань» (ICTERI-2019)» (Херсон, 2019 р.), «XXVI Міжнародна науково-практична інтернет – конференція el-conf.com.ua «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки»» (21 січня 2019 р.), «Шоста міжнародна науково-практична конференція «Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle» (Київ, 25-26 травня 2018 р.), «Міжнародна науково-практична конференція «Змішане навчання – інновація XXI сторіччя» (Харків, 29-30 листопада 2018), «Міжнародна науково-практична конференція, присвячена пам'яті професорів Фоміна Ю. Я. і Семенова В. С. (FS - 2019) (18 – 22 квітня 2019, Одеса – Стамбул – Одеса)», V Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін» (Суми, 16-17 квітня 2019 р.), VIII Міжнародна науково-практична конференція «Математика. Інформаційні технології. Освіта» (Луцьк, 2-4 червня 2019 р.), Міжнародна науково-практична

конференція «Водний транспорт: сучасний стан та перспективи розвитку» (Київ, 16-17 травня 2019 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології в освіті та науці» (Мелітополь, 13-14 червня 2019 року); «V Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток Вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін» (Суми, 16-17 квітня 2019 р.)»;

індексованих у наукометричній базі Scopus: «15-а Міжнародна науково-практична конференція «ІКТ в освіті, дослідженнях та індустріальних додатках: інтеграція, гармонізація та трансфер знань» (ICTERI-2019)» (Херсон, 12-15 червня 2019 р.), «СТЕ 2019: 7-й міжнародний семінар «Хмарні технології в освіті» (Кривий Ріг, 20 грудня 2019 р.);

всеукраїнських: «Всеукраїнська науково-практична конференція «Створення інформаційно-освітнього середовища сучасного закладу освіти України» (Київ, 2019 р.), «Всеукраїнська науково-практична конференція «Стан та вдосконалення безпеки інформаційно-телекомунікаційних систем» (с. Коблево Миколаївської області, 2019 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція «Створення інформаційно-освітнього середовища сучасного закладу освіти України» (Київ, 15 березня 2019 р.), Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Наука України – погляд молодих вчених крізь призму сучасності» (Черкаси, 26 вересня 2019 р.).

Дослідницька робота Юрженко А. у співавторстві з Волошиновим С. та Поповою Г. «Застосування технології доповненої та віртуальної реальності в умовах проведення QR код квесту під час формування іншомовної компетентності майбутніх моряків» посіла I місце у Всеукраїнському конкурсі з використання власних мобільних пристроїв у навчальному процесі (наказ СДУ №0380-VI).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (209 найменувань, з них 61 іноземною мовою), додатків. Повний обсяг дисертації становить 310 –

сторінок, з них основний текст – 230 сторінок. Робота містить 23 таблиці, 127 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

1.1 Аналіз сучасної науково-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми

Для працівників морської галузі комунікація – один із найважливіших аспектів праці. На судні вся робота відбувається в команді, у тісному взаємозв'язку один з одним. У змішаних екіпажах, де працюють фахівці декількох національностей, постає проблема розуміння один одного. Робочою мовою на судні, згідно міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (ПДНВ) [39], є англійська мова. Перед викладачем морського закладу вищої освіти постає завдання – формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього морського фахівця.

Багато сучасних зарубіжних та вітчизняних дослідників фокусували свою увагу на проблемі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх морських фахівців. До вітчизняних дослідників відносимо: Барсук С. [52], Бобришеву Н., Бородіну Н., Волошинова С. [57-61], Докуто Б., Заболотську О. [47], Козак С. [81], Кондратьєву А., Костюк В., Кудрявцеву В. [84], Ліпшиць Л., Літікову О., Литвиненко І., Морську Л. [92], Огородник Н. [95], Попову О. [102], Тимофєєву О., Фролову О. [119], Смелікову В. [108], Федорову О., Смирнову І., Рябуху І. [37], та ін.

Так, Волошинов С. після аналізу засад використання платформи MOODLE як інструментарію реалізації адаптивної навчальної технології при формуванні іншомовної компетентності майбутніх судноводіїв, довів, що формування комунікативної компетентності – це найголовніше завдання професійної підготовки майбутніх моряків [61].

У своїй дисертаційній роботі, присвяченій формуванню іншомовної комунікативної компетентності майбутніх моряків, Козак С. впроваджує та застосовує технологію на засадах принципу рольової перспективи, яка дає позитивні результати (її експериментальна модель вивчення англійської мови у 1,8 рази ефективніша традиційно чинної у морському ЗВО) [81].

Морська Л. довела доцільність рівневої підготовки викладачів англійської мови закладів вищої освіти нефілологічного профілю до викладання англійської мови за професійним спрямуванням [92].

Тимофєєва О. досліджувала сучасні підходи у формуванні комунікативної компетентності майбутніх судноводіїв, проводячі паралелі із історією становлення морської освіти в Україні.

Кудрявцева В. розглядала стратегії формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх морських фахівців на засадах комунікативного та компетентнісного підходів, де зазначала, що пріоритетною необхідністю є визначення чітких професійно необхідних комунікативних компетенцій морських спеціалістів [84].

Смелікова В. доводить ефективність методики формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судноводіїв за допомогою кейс-технологій [108].

Фролова О., працюючи над реалізацією підготовки майбутніх судноводіїв до іншомовного професійно орієнтованого спілкування, описує та аналізує етапи реалізації професійної підготовки майбутніх судноводіїв [119].

Федорова О., досліджуючи комунікативний та компетентносний підходи у підготовці морських спеціалістів, дійшла висновку, що іншомовна комунікативна компетентність майбутніх морських фахівців може бути обчислена та перевірена шляхом впровадження комп'ютерних систем управління навчанням (LMS MOODLE). Проте, найбільш ефективний механізм як підсумкового, так й формувального оцінювання, дослідниця

вбачає у поєднанні різноманітних форм та методів контролю навчального процесу, не тільки онлайн тестування [21].

Російська дослідниця Бородіна Н. розглядає іншомовну комунікативну компетентність судноводіїв та судномеханіків із позиції кафедри англійської мови та наголошує, що головне завдання кафедри – праця із курсантами різного рівня підготовки базової англійської мови. Конвенція ж ПДНВ [89] зазначає мінімальні вимоги до судноводіїв та суднових механіків, не зважаючи на даний фактор, тому дослідниця розробляє новий підхід викладання англійської мови за професійним спрямуванням із використанням інтенсивних методів (наприклад, перестановка годин у навчальних планах та реформування їх у цикли, деякі з яких повністю направлені на вивчення англійської мови за професійним спрямуванням) . Іншим прикладом інтенсивного методу викладання англійської мови за професійним спрямуванням є метод інтенсивного подання іншомовної інформації на тлі ритмостимуляції , котрий слугує фактором, що сприяє активному засвоєнню значної кількості інформації та розвитку у курсанта певних здібностей [7].

Російські вчені Кондратьєв А., Докуто Б. та Смирнов І. до невід'ємної частини професійної діяльності моряків відносять іншомовну комунікацію. Мета їхнього дослідження полягає у розробці методів формування та вдосконалення іншомовної комунікативної компетентності курсантів у рамках обов'язкового курсу англійської мови за професійним спрямуванням, що викладається в російському Морському державному університеті імені Адмірала Ушакова. Дослідження намагались включити міжкультурний підхід до традиційного курсу англійської мови за професійним спрямуванням для моряків та розробити оригінальні методи розвитку мовної міжкультурної компетентності, засновані на аналізі та моделюванні реальних життєвих ситуацій на судні.

Український науковець Рябуха І. у своєму дослідженні професійних компетентностей моряка (*Professional Competence Development of a Seafarer*)

описує ключові компетентності моряків, які, на думку Європейської комісії з питань освіти та підготовки, потрібно включити до всіх навчальних планів та програм, а саме: іншомовна комунікативна компетентність, комунікативна компетентність рідною мовою, математична компетентність та базові компетентності в галузі науки й техніки, цифрова компетентність, соціальні та громадянські компетентності тощо. Вчений зазначає, що іншомовна комунікативна компетентність передбачає не тільки основні навички спілкування рідною мовою, але й міжкультурне розуміння. Науковець зауважує, що рівень володіння іншомовною комунікативною компетентністю від кількох факторів та від здатності слухати, говорити, читати та писати [37].

Огородник Н., досліджуючи сучасний контекст формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх моряків, аналізує структуру професійної діяльності майбутніх судномеханіків та досліджує специфіку спілкування судномеханіків у машинному відділенні в контексті особливих умов праці мореплавців. Дослідниця описує фактори, що позначаються на характері розвитку спілкування на судні. Провідними факторами впливу на формування іншомовної комунікативної компетентності судномеханіків вона визначає соціально-психологічні умови майбутньої професійної діяльності судових механіків. [95].

Серед зарубіжних дослідників, які вивчали іншомовну комунікативну компетентність моряків виділяємо Alibec C. [2], Amogne D., Celo E. [10], Celo J., Chirea-Ungureanu C. [11], Cole C., Dacwag C. [13], Danaj L., Devi S. I., Didin Alfiani Susetyo [17], Fan L., Fan S. [20], Fei J., Feroz F. S [16], Gu P. [42], Hua Y. [22], Liton H.A. [33], Novandi F., Pritchard B., Rahman M., Raju A. [34], Ratnaningsih D., Schriever U., Trenkner P. [12], Tyron O. [41], Wahyuni A. A. [35], Wang Y.Q., Wen-cai Z. [44, 45], Yigzaw A. [3] та ін.

Так, у своїй роботі про формування іншомовної комунікативної компетентності китайських моряків дослідники Fan L., Fei J., Schriever U. та Fan S. проаналізували відношення роботодавців до сучасного рівня

іншомовної комунікативної компетентності китайських моряків, кореляцію їх комунікативної компетентності із працездатністю на міжнародному рівні [20]. Вони досліджували також людський фактор у випадках зіткнень на морі, де тритина причин виникає через нерозуміння іншомовної комунікації.

Науковці Amogne D. та Yigzaw A., вивчаючи іншомовну комунікативну компетентність морських фахівців судномеханічного відділення, наголошували на високому рівні володіння усним мовленням за статистичними даними опитування, де прийняло участь 76 студентів-судномеханіків другого курсу [3].

Дослідники Wang Y.Q. та Gu P. у своїх працях зазначали, що у спілкуванні на судні значну роль, окрім іншомовної комунікативної компетентності, відіграє також міжкультурна компетентність та компетенція міжособистісних відносин. Так, у морську систему навчання, на їх думку, потрібно включити культурні аспекти, які допоможуть у формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх морських фахівців [42].

Науковці зі Швеції, Хорватії та Німеччини, Cole C., Pritchard B. та Trenkner P. у своєму дослідженні іншомовної комунікативної компетентності, зазначають, що випускники морських закладів вищої освіти потребують кваліфікованих викладачів для формування компетентностей, зокрема іншомовної комунікативної, згідно міжнародного законодавства. У роботі «*Maritime English instruction – ensuring instructors' competence*» дослідники підсумували дворічний дослідницький проект Міжнародної Організації Морських Університетів [12], в якому визначили основні вимоги до викладачів морської англійської мови, включаючи обов'язкове використання на заняттях комунікативного та компетентнісного підходів.

Китайський чений Нунь Ю. розробив та експериментально перевіряв методику викладання морської англійської мови з метою формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх морських фахівців.

У своїй статті «*An Experimental Study on Cultural Teaching of College English and Students' Communicative Competence*» він описав результати експерименту за участі експериментальної та контрольної груп та довів, що експериментальна група працює краще, ніж контрольна завдяки результатам якісного дослідження [22].

Переваги використання комунікативного підходу у викладанні морської англійської мови з метою формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх морських спеціалістів були описані та проаналізовані у праці індонезійських учених Ratnaningsih D., Novandi F., Wahyuni A. під назвою «*The Use of Communicative Language Teaching in Maritime English Classes*». Дослідники використовували комунікативний підхід на заняттях морської англійської мови та експериментально перевірили результати дослідження за допомогою трьох типів тестування: *pre-test*, *post-test* та *t-test*. Науковці дійшли висновку, що використання комунікативного підходу на заняттях покращують мовленнєві здібності студентів, що підвищує рівень їх іншомовної комунікативної компетентності [35].

Досліджуючи комунікативну компетентність студентів морських закладів вищої освіти, науковець Alibes C. у своїй праці про почуття тривоги під час комунікації, зазначає, що мовленнєва тривожність, яка виникає у морських студентів через розуміння важливості говоріння на борту судна, може бути подолана за допомогою морського контексту під час практичних занять. Автор зазначає, що формування іншомовної комунікативної компетентності має фокусуватися на міжособистісних та міжкультурних аспектах [2].

Розглядаючи викладання морської англійської мови з практичної перспективи, Rahman M. та Liton H. наголошують, що при викладанні стандартної фразеології та термінології морської комунікації ІМО, лінгвістичні та позалінгвістичні аспекти мови повинні бути частиною

навчальної програми курсу морської англійської мови та необхідної професійної підготовки викладачів [33].

Китайський вчений Wen-cai Z., аналізуючи проблему формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх морських фахівців, запропонував нову модель викладання усної морської англійської мови із використанням елементів конструктивізму. Перевіряючи дану модель формування іншомовної комунікативної компетентності, науковець довів, що рівень комунікативної компетентності студентів морського закладу вищої освіти підвищується за допомогою зростання мотивації та залучення студентів у процесі викладання [44, 45].

Дослідниця іншомовної комунікативної компетентності філіпінських морських фахівців Daswag C. у своїй праці про курси морської англійської мови зазначає, що сучасні курси морської англійської мови потребують вдосконалення. Daswag C. дійшла висновку, що філіппінські моряки часто практикують бажану комунікативну поведінку; екіпаж машинного відділення та навігаційного містка суттєво відрізняються у своїй комунікативній практиці; екіпаж машинного відділення повинен практикувати використання англійської мови і частіше зосереджуватися на ситуаціях, що можуть скластися під час рейсу. Ці результати були використані як одна з основ розробки морського курсу морської англійської мови для філіппінських курсантів [13].

Вивчаючи роль морської англійської мови, науковець з Бангладешу Raju A. зупиняється на труднощах морської комунікації, які виникають у професійній діяльності. Найбільшу роль для подолання таких труднощів автор віддає викладачу. Вчений також доводить, що недостатньо використовувати лише один метод, пропонуючи поєднувати декілька (комунікативний підхід, аудіо-лінгвальний метод, реальні життєві ситуації, імітація діалогу тощо) [34].

Албанські вчені Celo J., Danaj L., Celo E. у своїй праці «*Maritime English - Teaching Competencies in Facilitating Difficulties with Students*»

велике значення базують на співпраці стандартних фраз морської комунікації (SMCP) та використанні міжнародної англійської мови як у письмовій, так і в усній формі [10].

Індонезійський вчений Didin Alfiani Susetyo у своєму дисертаційному дослідженні, присвяченому покращенню навчання мореплавців, під назвою «*Multinational and multicultural seafarers and MET students: a sociocultural study for improving maritime safety and the education of seafarers*» аналізує та оцінює використання морської англійської мови, містить рекомендації та пропозиції щодо потреб формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх моряків із метою забезпечення безпеки судноплавства [17].

У своїй праці під назвою «*Psychological aspects of foreign language competency of future seafarers*» Tyron O. досліджує психологічні стани майбутніх моряків під час практики судна у міжнародних екіпажах та аналізує шляхи формування іншомовної комунікативної компетентності. Таким чином, на думку дослідника, іншомовна комунікативна компетентність може закріпити певний позитивний психічний стан моряка і полегшити якийсь негативний емоційний стан. Науковець проводить емпіричне дослідження цього припущення та доводить, що процес глобалізації в морській індустрії веде до загальної практицизму формування міжнародних морських екіпажів, а створення позитивного психологічного клімату між моряками є нагальною проблемою сьогодення [41].

Румунська дослідниця Chirea-Ungureanu C. у праці під назвою «*Good Intentions are not Enough: CROSS-CULTURAL TRAINING for seafarers, a MUST-HAVE of Intercultural education*» доводить важливість викладання навичок міжкультурної комунікації морському спеціалісту, а також вказує на конкретні інструкції та оцінювання навичок спілкування, які стосуються майбутніх мореплавців [11].

У дослідженнях із використання новітніх технологій та методів у формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх

спеціалістів морської галузі велику роль відіграли роботи таких вітчизняних науковців: Мельник А. (контекстне навчання, завдання квазіпрофесійного характеру, професійний автентичний текст) [88], Костюк В. (ситуативно-комунікативні технології, кейс-стаді) [83], Фролової О. [119], Смелікової В. [108] та Дендеренко О. (кейс-технології) [68, 69], Петровської Ю. (стратегія перефразування), Осадчук Д. (інформаційно-комунікаційні технології, тренажери), Вовчастої Н. (імітаційний, оперативний методи та метод продукування), Кручиної О., Михайлової А. та ін.

Мельник А. розглядає контекстне навчання як одне із найбільш ефективних видів навчання задля формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей, зокрема морських спеціалістів. У своїй роботі автор визначає та описує такі ефективні форми навчальної роботи: ділові ігри, завдання моделювання реальних проблемних ситуацій та контекстуалізовані діалоги [88].

Костюк В. розглядає ситуативно-комунікативні технології у навчанні майбутніх судноводіїв для формування їх іншомовної комунікативної компетентності у морському закладі вищої освіти [83].

У своєму дисертаційному дослідженні науковець Смелікова В. розробляє та впроваджує у навчання майбутніх морських фахівців модель формування іншомовної комунікативної компетентності із використанням кейс-технологій, довівши, що реалізовані педагогічні умови та впроваджена модель дозволили досягти позитивних змін у рівнях сформованості досліджуваного утворення у курсантів судноводійного відділення морського закладу вищої освіти [108].

Інноваційні методи та технології у формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх моряків, включаючи суднових механіків, були досліджені Adam Weintrit, Tomasz Neumann (симуляційні технології) [43], Fan L. (метод проектів) [20], Fei J., Schriever U., Fan S. (репозиторій компетентностей) [19], Raju A. [34] (аудіо-лінгвальний метод, комунікативний підхід), Ляшенко У. (інтегративний підхід) [85] та ін.

Дослідження Weintrit A. та Neumann T. охоплюють декілька сфер судноплавства, включаючи технологічну та наукову. Вчені проводили інноваційні та міждисциплінарні дослідження з питань морської навігації. До інноваційних методів навчання моряків Weintrit A. та Neumann T. відносять також симуляційні технології [43].

Китайський вчений Fan L. у своїй праці «*The communicative competence of Chinese seafarers and their employability in the international maritime labour market*» стверджує, що метод проектів як рішення проблеми зниження рівня іншомовної комунікативної компетентності морських фахівців Китаю за останні роки. Він також наголошує на важливості підвищення якості викладання морської англійської мови та пропонує для цього різні інноваційні підходи, зокрема використання курсів [20].

Дослідники Fei J., Schriever U. та Fan S. розглядають переваги застосування репозиторію комунікативної компетентності у навчанні морської англійської мови китайських моряків, розробленої на систематичному перегляді концепції розвитку іншомовної комунікативної компетентності морських фахівців та її компонентів [19].

Науковець Raju A. у своїй праці під назвою «*The Difficulties of Maritime Communication and the Roles of English Teachers*» описує інноваційні методи вивчення англійської мови, зокрема використання аудіо-лінгвального методу з комунікативним підходом та вправами на групове обговорення наприкінці заняття. Автор зазначає, що штучне середовище класу має вступати у роль інтерактивного освітнього середовища, де викладач має відтворювати реальні життєві ситуації, які можуть відбуватися на судні. Важливим також, на думку науковця, є вивчення SMCP, які слід подавати дуже обережно, уникаючи бездумного заучування фраз, які зменшують можливість мислити та розмовляти вільно і креативно. Вчений також пропонує застосовувати симуляційний діалог як один із методів формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх морських фахівців. Саме

симуляційний діалог, на думку автора, поєднує знання загальної англійської мови із морською англійською [34].

Ляшенко У. однією з педагогічних умов ефективної підготовки суднових механіків виділяє реалізацію цілісного інтегративного підходу під час викладання професійно-орієнтованих дисциплін, в основі яких «Англійська мова (за професійним спрямуванням)» [85].

Міжнародна морська організація пропонує всім викладачам морської англійської мови використовувати ІМО модельний курс 3.17, де описує методику використання комунікативного підходу та її переваги порівняно із традиційним. У книзі також запропоновані конспекти занять із використання комунікативного підходу, особливості викладання граматики, лексики, фонетики, а також особливості формування навичок говоріння, читання, письма, аудіювання. Як додаток ІМО також подає перелік посилань на вимоги до формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх моряків згідно конвенції ПДНВ [89].

ІМО також розробили ПДНВ Керівництво для моряків (*STCW: A GUIDE FOR SEAFARERS*), в якому взято до уваги Манільські поправки 2010 року, які мали на меті включити всі узгоджені у 2010 році в Манілі поправки щодо використання новітніх технологій. Чітка та кваліфікована радіокомунікація на рівні експлуатації стає однією з найважливіших вимог до моряків. Окремою вимогою до суднових механіків виступає чітка та кваліфікована внутрішня радіокомунікація. Найпершим обов'язком вахтового суднового механіка є використання внутрішнього зв'язку [39].

Проаналізувавши наукову літературу з проблеми формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх морських спеціалістів, ми дійшли висновку, що дане питання є сферою інтересів багатьох сучасних науковців, як вітчизняних, так і зарубіжних. Міжнародна морська організація також переймається цією проблемою та пропонує методи та підходи, зокрема комунікативний, для вирішення цього питання. Саме тому ІМО модельний курс 3.17 [31] містить покрокову інструкцію щодо впровадження

комунікативного підходу у викладання морської англійської мови майбутнім морякам. Однак, використання новітніх технологій, а саме гейміфікованого підходу, у формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків досліджується вперше.

1.2 Розкриття поняттєво-категоріального апарату дослідження

Стрімкий розвиток інноваційних технологій є зростаючою тенденцією у сфері вищої освіти. Педагогічні технології змінились, тепер вони направлені на формування компетентного фахівця, конкурентоспроможного на світовому ринку праці (мобільного, здатного швидко орієнтуватися у тенденціях удосконалення та оновлення обладнання, розуміти принципи своєї роботи та володіти навичками самонавчання).

Дослідженням проблеми навчання компетентного фахівця займалися науковці багатьох країн. Найбільш системно матеріали досліджень відображені у працях таких вітчизняних науковців: Часнікова О., Родигіна І., Трубачова С., Овчарук О., Серікова В., Хуторського А., Шарко В., Якиманської І. та ін. До зарубіжних науковців, які досліджували можливості впровадження компетентнісного підходу у навчання учнів та курсантів, можна віднести роботи ченіх: Равена Дж., Брандта С., Гільберта Т., Майза Ж. та ін.

Поняття «компетентність» (лат. *competens* – відповідний, здібний) в сучасних умовах і досі є предметом багатьох дискусій. У науковій літературі існує чисельна кількість його визначень. Бондар С. визначає, що «компетентність – це здатність розв’язувати проблеми, що забезпечуються не лише володінням готовою інформацією, а й інтенсивною участю розуму, досвіду, творчих здібностей учнів» [7].

У словнику російської мови Ожегова І. слово «компетентний» визначається як знаючий, оповіщений, авторитетний у певній галузі [96].

У «Новому тлумачному словнику української мови» слово «компетентний» означено так: «1) який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований; 2) який має певні повноваження; повноправний, повновладний» [93, с.876].

Чошанов М. характеризує «компетентність» як володіння оперативними та мобільними знаннями, постійне прагнення їх відновлювати та використовувати у конкретних умовах [125].

Зимня І. визначає «компетентність» як актуалізовану, інтегративну, таку, що базується на знаннях, інтелектуально й соціокультурно зумовлену особистісну якість, яка проявляється в діяльності, поведінці людини, у її взаємодії з іншими людьми під час вирішення різноманітних завдань [77].

Хуторський А. розглядає «компетентність» як володіння людиною відповідною компетенцією, яка включає її особисте ставлення до виду діяльності; сукупність якостей особистості та мінімальний досвід стосовно діяльності у цій сфері [123].

Російський дослідник Шишов С. визначив «компетентність» як здатність (уміння) діяти на основі здобутих знань [130].

Учений Рубін Ю. розглядав «компетентність» як сукупність компетенцій (особистих властивостей спеціаліста вирішувати визначений тип професійних завдань) [66]. На його думку існують прототипи понять «компетентність» та «компетенція» - рівень підготовки випускника та його вмінь.

На думку Леонтяна М., «компетентність» є результатом набуття компетенцій. Український дослідник ототожнює компетенції з колом питань, в яких людина добре обізнана. Шаріпов Ф. визначив «компетентність» як сукупність рис (характеристик) особистості, що дозволяють їй якісно виконувати визначену діяльність, що направлена на вирішення проблем (задач) в якійсь галузі.

У свою чергу, вітчизняний учений Луговий В. зазначає, що здатність є найбільш уживаним та ключовим словом для розуміння і визначення компетентностей.

Дослідник Бакштановський В. вважає, що компетентність включає обізнаність, здібність, кваліфікованість, професіоналізм, що і є характеристикою особистості людини. Він наголошує, що дійсний професіоналізм пронизаний моральним змістом – розумінням обов'язку, почуттям відповідальності [110].

Експерти проекту «*DeSeCo (Definition and Selection of Competencies)*» визначають поняття компетентності як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби і виконувати поставлені завдання. Кожна компетентність побудована на комбінації (поєднанні) взаємовідповідних пізнавальних ставлень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань і вмінь, усього того, що можна мобілізувати для активної дії [100].

Аналіз наукової літератури [3, 15, 29, 34, 41, 64, 112, 131, 141] показує, що для того, щоб набувати компетентність (компетентності) у певній сфері діяльності особа у межах своєї компетенції може бути компетентною або некомпетентною в певних питаннях. Під терміном «компетенція» українські вчені Овчарук О., Локшина О., Савченко О., Рубачева С., Тарашенко Л., які розробили міжнародний проект «Освітня політика та освіта «рівний-рівному», розуміють передовсім коло повноважень певної організації, установи або особи [94].

Згідно з визначенням Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performans and Instruction), компетентність (competency) – це спроможність кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати завдання або роботу. При цьому поняття компетентності містить набір знань, навичок і відносин, що дають змогу особистості ефективно здійснювати діяльність або виконувати певні функції, спрямовані на набуття певних стандартів у галузі професії або виду діяльності [40].

Енциклопедія освіти тлумачить «компетентність у навчанні» (лат. *competentia* – коло питань, в яких людина добре розуміється) як якість, яку набуває молода людина не лише під час вивчення предмета, групи предметів, а й за допомогою засобів неформальної освіти, внаслідок впливу середовища тощо.

Міжнародні організації (комісія Ради Європи, ЮНЕСКО, Міжнародний департамент стандартів для навчання, досягнення та освіти) розглядають компетентності як здатність застосовувати знання й вміння, що забезпечує активне застосування навчальних досягнень у нових ситуаціях [82].

У Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти компетентність визначається як набута у процесі професійної підготовки інтегрована здатність індивіда, що складається із знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці [71].

Погляди науковців щодо визначення поняття «професійна компетентність» різняться. Дослідниця Хлебнікова Т. визначає її як конгломерат компонентів: спеціального (володіння професійною діяльністю на високому рівні), соціального (здатність співпрацювати, спілкуватися, усвідомлювати соціальну відповідальність), особистісного (володіння прийомами особистісного самовираження та саморозвитку), індивідуального (готовність до професійного зростання) [120].

Учений Лернер П. тлумачить «професійну компетентність» як інтегральну характеристику, яка визначає здатність особистості вирішувати професійні проблеми і типові завдання з використанням знань і здібностей [64].

Українська Вікіпедія тлумачить «професійну компетентність» як вміння використовувати знання, навички, досвід у конкретно даних умовах, досягнувши при цьому максимально позитивного результату [55].

За визначенням у психологічному словнику професійна компетентність є відношенням до успішної професійної діяльності, її значення та певних

специфічних завдань у сукупності з усіма знаннями та навичками, що використовуються при її здійсненні [103].

У Міжнародній конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (ПДНВ) «стандарт компетентності» означає рівень професійної підготовки, який повинен бути досягнутий для належного виконання функцій на судні відповідно до критеріїв, узгоджених на міжнародному рівні, і включає приписані стандарти чи рівні знань, розуміння та продемонстрованих навичок. «Функція» означає групу завдань, обов'язків та відповідальностей, необхідних для експлуатації судна, забезпечення безпеки життя на морі або захисту морського середовища [87]. Кодекс ПДНВ (STCW Convention) також зазначає, що рівень професійної підготовки має відповідати вимогам належного виконання моряком функцій на судні із врахуванням критеріїв, узгоджених на міжнародному рівні, і включати прописані стандарти чи рівень знань, розуміння і продемонстрованих навичок.

Компетентний спеціаліст морської галузі є необхідною умовою його професійної діяльності як в морі, так і на суші. Дослідники Чернишова Р. та Андрюханова В. запропонували формулу компетентності, яка складається з чотирьох основних елементів:

1. Знання (не об'єм даних, а швидко змінювана, динамічна, різноманітна інформація, яку треба знати, вміти та переводити у досвід власної професійної діяльності);
2. Уміння використовувати знання у професійних ситуаціях;
3. Володіння механізмом здобуття необхідних знань;
4. Сформованість рефлексії.

Науковці відобразили це формулою таким чином:

Знання + гнучкість методів їх набуття + креативність мислення + мотивація = компетентність [124].

Знання майбутній працівник морської галузі набуває протягом усього навчання, вивчаючи такі групи навчальних дисциплін як: професійно-орієнтовані, соціально-гуманітарні та фундаментальні.

Методи набуття знань, умінь та навичок різноманітні, існують методи самостійного набуття знань, навчання за допомогою викладача тощо.

Креативність мислення – це такі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і що входять в структуру обдарованості як незалежний фактор [97].

Мотивація (франц. *motif*, лат. *motus* – рух) є визначним компонентом організації навчальної діяльності, характеризується спрямованістю, стійкістю, динамічністю [103].

Тобто професійна компетентність моряка розглядається в сучасних соціально-економічних умовах як запорука успіху професійної діяльності адекватної розвитку плавальних, суднобудівних та морських робітничих спеціальностей. Компетентністю спеціаліста морської галузі ми будемо визначати характеристику спеціаліста морського профілю, що представлена комплексом його знань, досвіду, навиків, мотивації, який дозволяє успішно вирішувати професійні завдання в морі та на суші.

Аналіз сучасних досліджень іншомовної комунікативної компетентності свідчить, що це поняття визначається неоднозначно різними авторами (Ляудіс В., Матюшкіна А., Пономарьова А., Жуков Ю., Черезова І., Емельянов Ю., Петровська Л., Каналь М. та Свейн М.).

Дослідники Каналь М. та Свейн М. включили комунікативні стратегії як складові стратегічної компетентності в модель комунікативної компетентності. Вони визначали комунікативну компетентність у контексті вивчення другої мови. Науковці трактували комунікативну компетентність як «синтез знань основних граматичних принципів, знань як саме мова використовується в соціальних параметрах для вираження комунікативних функцій, та знань як речення та комунікативні функції можуть поєднуватися відповідно до принципів дискурсу». Зимня І. визначає «комунікативну компетентність» (з лат. *communico* – роблю загальним, зв'язую, спілкуюся і *competens (competentis)* – здатний) як компетентність, що стосується взаємодії людини з іншими людьми [77].

Науковець Жуков Ю. пише, що «комунікативна компетентність» – це здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з оточуючими людьми, певна сукупність знань, умінь та навичок, що забезпечують ефективне спілкування, передбачають уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти й бути зрозумілим для партнера у процесі спілкування [74, 75].

На думку Гузєєва Л. «комунікативна компетентність» – це здатність вступати в комунікацію з метою порозуміння. Учений Хоруженко К. це поняття розглядає як підготовленість людини до культурного спілкування з іншими людьми [122].

Девідом і Джулією Джері цей термін трактується як комунікативна здатність (способи, правила, за допомогою яких люди здійснюють комунікативні обміни та інтеракції з іншими людьми співтовариства) [72].

В українській Вікіпедії зазначено, що «комунікативна компетентність» — це здатність особистості застосувати у конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії з навколишніми й віддаленими людьми та подіями, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями [55].

Державний стандарт початкової загальної освіти визначає поняття «комунікативна компетентність» як здатність особистості застосувати у конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії з навколишніми й віддаленими людьми та подіями, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями [71].

Існує також точка зору, що у процесі підготовки формується готовність. Поняття «професійна компетентність» та «готовність до професійної діяльності» тісно пов'язані, тому що готовність забезпечує базис до формування компетентності.

Учена Баркасі В. стверджує, що професійна компетентність та готовність – основи, на яких базується професіоналізм і педагогічна майстерність, якої може досягти здатний до самовдосконалення та саморозвитку спеціаліст [51].

У соціальній психології під комунікативною компетентністю розуміють здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування [103].

Дослідник Федоренко Ю. визначає компетентність як знання, навички, та вміння з галузей лінгвістики [117].

Науковець Крилова В. схиляється до думки, що комунікативна компетентність являє собою інтегральне, відносно стабільне, цілісне психологічне утворення, що проявляється в індивідуально-психологічних, особистісних реакціях поведінки та спілкування конкретного індивіда, по суті комунікативна компетентність являє собою здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми. Основою комунікативної компетентності виступають знання, уміння та здібності, що обумовлюють успішність в комунікативній діяльності. Комунікативна компетентність особистості характеризується багатомірністю і може розглядатися як більш високий рівень комунікативного розвитку, при якому новоутворення мають особистісний характер, а також визначає особливості суб'єктної позиції у професійній діяльності [86].

Дослідник Роменський О. визначає «іншомовну комунікативну компетентність майбутніх морських фахівців» як невід'ємний компонент їх професійної підготовки, що становить собою комплексний особистісний ресурс, забезпечуючий можливості ефективної взаємодії в процесі використання іноземної мови як засобу вирішення професійних завдань [105].

На думку Тирон О., іншомовна компетентність моряка – це інтегративна властивість особистості, її здатність реалізовувати вміння раціональної комунікації в процесі виконання функціональних обов'язків і використовувати стратегії успішного міжособистісного спілкування з метою гарантування безпеки міжнародного мореплавства та власної безпеки засобами мови міжнародного спілкування [112].

Іншомовну комунікативну компетентність морського спеціаліста визначаємо як здатність до ефективного спілкування на судні англійською мовою, складовими якої є мовні та професійні комунікативні компетенції, а саме: здатності розуміти іншомовне мовлення; поєднувати необмежену кількість правильно побудованих речень для відповіді та прийняття участі у мовленні; обробляти, запам'ятовувати та відтворювати знання, враховуючи контекстуальну доречність; аналізувати та оцінювати засоби мовленнєвого спілкування.

Розрізняючи поняття «професійної компетентності суднових механіків» та «готовності суднових механіків до професійної діяльності», останнє ми вбачаємо у певній властивості особистості, яка має змогу розвиватися, накопичуючи життєвий досвід, базований на формуванні позитивного ставлення до майбутньої професійної діяльності на судні, усвідомленні своїх мотивів та потреб [110]. Тобто, ці два поняття перебувають у тісній взаємодії, бо готовність – це основа для формування професійної компетентності.

Професійне навчання орієнтоване на формування в результаті компетентного фахівця, який використовує набуті знання для вирішення конкретних практичних завдань у професійній діяльності. Сучасні педагогічні технології достатньо часто застосовують електронні ігрові методики для урізноманітнення навчання, підвищення мотивації тощо.

Поняття «гейміфікація» вперше використав Пеллінг Н., британський програміст. У 2003 році Пеллінг Н. відкрив консалтингову компанію «Сopundra» для просування товарів народного споживання із застосуванням гейміфікації, проте його ідея не була успішною [30]. Справжню популярність гейміфікація отримала в 2010 р. завдяки прикладам, що наочно демонструють характер і ефективність явища в дії, і була інтегрована у багато різноманітних структур та представлена широкій аудиторії.

Різні дослідники пропонують різноманітні тлумачення поняття «гейміфікації». За матеріалами української Вікіпедії, гейміфікація (або

ігрофікація, від англ. *gamification*, геймізація) – використання ігрових практик та механізмів у неігровому контексті для залучення кінцевих користувачів до вирішення проблем. Гейміфікація, за матеріалами російської Вікіпедії, – застосування підходів, характерних для комп'ютерних ігор у програмних інструментах для неігрових процесів. Тобто, це комплекс мотиваційних управлінських технік, запозичених від комп'ютерних ігор та їх творців [14, 15, 6, 23, 26, 27, 30, 36, 40, 95].

Професор Школи Уортона при Пенсильванському університеті Кевін Вербах визначає гейміфікацію як «комплекс мотиваційних управлінських технік, запозичених з комп'ютерних ігор і їх творців (медалі, бейджики, бали та інші атрибути віртуальних перемог)». Вербах К. наводить як приклад «власний навчальний курс бізнес-школи. Звичайна академічна програма влаштована досить нудно: заняття – семестри – іспити – заняття – семестр – іспит. Вербах К. організовує це як у грі, з подоланням рівнів складності і поступовим перетворенням новачка в магістра. Монотонна дорога стає рельєфною, з'являється мотив переходити від одного рівня на іншій. Ви просуваєтеся до своєї мети шляхом гравця. Автор концепції «Гейміфікація у бізнесі» Зікерманн Г., який одним із перших описав використання елементів гри в неігровому середовищі, визначає гейміфікацію як процес використання ігрового механізму й мислення з метою збільшення аудиторії і розв'язання проблем [48].

Пенсильванський професор Блумберського університету, дослідник, аналітик, доповідач та дизайнер навчальних ігор Капп К. надає більш ширше й точне визначення поняття «гейміфікації»: це реалізація принципів ігрової механіки, естетики і мислення з тим, щоб залучити людей до активного навчального процесу, підвищити мотивацію та розв'язати проблеми [26]. Виходячи з цього визначення, ідея «гейміфікації» у навчанні полягає не в іграх у навчальному середовищі, а в корисних елементах від ігор, щоб отримати бажані результати від навчання.

Карен Робсон зазначає, що гейміфікація – це застосування принципів розробки ігор в неігрових контекстах, може використовуватися в бізнесі [36].

Умар Рух визначає гейміфікацію як процес використання цифрової платформи для включення ігрових елементів в неігрові контексти, з метою позитивно впливати на мотивацію користувача та покращити взаємодію користувачів із бажаною поведінкою у корпоративному середовищі [136].

Сандерс Д., менеджер з інновацій в «Делойт Консалтинг», використовує гейміфікацію як технологію, яка переймає суть ігор – атрибути, такі як значки, дизайн та конкуренція – і застосовує їх до цілого ряду реальних процесів всередині організації, включаючи навчання та розвиток, а не для розваги [126].

Дослідник Датердінг С. з Гамбурського університету під назвою «гейміфікація» розуміє тенденцію, яка з'єднується з великою кількістю існуючих концепцій та досліджень в галузі взаємодії між людьми та комп'ютером та ігрових досліджень, таких як серйозні ігри, популярні ігри, ігри віртуальної реальності або ігровий дизайн [14].

Циммерман Г. і Каннінгем К. дискутували: «...чи можуть діти вчитися, граючи? ... Дослідження доктора Арнея Мей з Регенсбургського університету (Німеччина) доводить, що в результаті освоєння нової навички зростання сірої речовини відбувається за декілька тижнів. Крім того, учені зі всього світу зближуються в думці: гра (а саме сам цикл завдання-досягнення-награда) сприяє розробці допаміну в мозку, що лише посилює нашу бажаність грати... Дослідники порівняли результати ігрового навчання і навчання на основі звичайного тексту. Зразу після закінчення навчального процесу учасники експерименту показали практично однакові результати. А от через кілька днів більше інформації залишилося в пам'яті у тих, хто навчався в ігровій формі» [11].

Український дослідник Кухаренко В. зазначає, що гейміфікація – це, насамперед, техніка зміни поведінки людини, адже в її основі лежить аналіз

поведінки людини, а також методологія правильної мотивації, яка виходить з аналізу поведінки даної людини та все частіше використовується в освіті, що допоможе дати студентам дуже важливі інструменти для досягнення перемог у реальному житті [111].

Ми бачимо, що дослідники, які вивчали дане питання, пов'язують поняття «гейміфікації» із іграми у неігровому середовищі, використанням корисних характеристик відеоігор для вирішення серйозних завдань, пов'язаних із різними галузями.

Вивчення досвіду провідних науковців та фахівців дозволяє нам дійти висновку, що сутність гейміфікованого підходу у навчанні полягає у моделюванні іншого виду діяльності, що має підняти мотивацію курсантів до навчання та стимулювати постійний розвиток, з метою кращого засвоєння навчального матеріалу.

У контексті нашого дослідження ми будемо розглядати гейміфікований підхід у ІКПС. За визначенням Вікіпедії, інформаційно-освітнє електронне середовище широко використовується для доставки цифрового медіа-контенту (інформаційного наповнення курсів: аудіо/відео файли, таблиці, література та ін.), освітніх матеріалів тощо [55]. Більшість дослідників дотримуються думки, що «навчання в інформаційно-комунікативному середовищі є абсолютно новою парадигмою освіти, яка спирається на функціональну ефективність новітніх технологій, формує культуру і формується на основі «особливої» культури навчання, яка характеризує як того, кого вчать, так і того, хто вчить» [62].

За нашим визначенням ІКПС – це системно організована сукупність комплексів методичних он-лайн матеріалів із забезпеченням вільного доступу до них, який містить інтерактивні завдання та розташованій в LMS закладу (системі дистанційного управління навчанням, яка включає в себе електронні навчально-методичні комплекси різних навчальних дисциплін, зокрема англійської мови за професійним спрямуванням).

Навчання курсантів у LMS та безпосередньо у ЗВО – відносно нова гібридна методика під назвою «змішане навчання» (англ. *blended learning*). Український дослідник Кухаренко В. визначає «змішане навчання» як навчальну методологію, викладання та підхід, який поєднує в собі традиційні методи в класі з комп'ютерною опосередкованою діяльністю для навчання, сильними сторонами якого є комбінація різних технологій в єдиний інтегрований навчальний підхід [111].

Слоан Консорціум визначає змішані (гібридні) курси, як результат інтегрування он-лайн курсів (30%-70%) з традиційними класними заходами плановим, педагогічно цінним способом [29].

На думку науковців Петухової Л. та Співаковського О., ІКПС – це багатокомпонентна модель, що включає суб'єктів навчання, ресурси, сукупність педагогічних методів, прийомів і засобів, процеси функціонування, результати і фактори розвитку, забезпечує підвищення ефективності професійної підготовки студентів. Концептуальна модель професійної підготовки студентів у професійно-орієнтованому освітньому середовищі ЗВО містить принципи моделювання професійно-орієнтованого освітнього середовища ЗВО, вимоги та критерії їх сформованості [98].

До принципів моделювання ІКПС ЗВО учені відносять:

- принцип концептуальної єдності (єдність діяльностей суб'єктів навчального процесу, що протікають в середовищі освітнього закладу);
- принцип узгодженості елементів (студенти навчаються краще, коли сторонній матеріал виключений, а не включений);
- принцип несуперечності (суперечностей бути не повинно);
- принцип об'єктивності (опора на факти в їх справжньому змісті, не спотворені і не підігнані під схему);
- принцип наукової обґрунтованості (діяльність на науковій основі, з використанням сучасних досягнень науки, техніки, позитивного світового досвіду із залученням фахівців різних галузей знання);

- принцип доказовості.

Згідно цих принципів вони виділяють певні вимоги до об'єкта:

- відкритість (середовище включає в свою структуру безліч зовнішніх зв'язків);
- широта (повноцінне освоєння всіх доступних ресурсів освітнього простору);
- неоднорідність (передбачає різноманітність структурних компонентів середовища і різноманіття властивостей кожного з них);
- професійна орієнтованість (усі компоненти середовища, від змісту дисципліни, вираженого у формі теорії і програми, до запропонованих в процесі навчання вимог, засобів, що використовуються та ін. є експлікаціями цілей і завдань підготовки професіонала даної (конкретної) спеціалізації);
- інтенсивність (у даному середовищі поряд з процесами функціонування спостерігаються процеси розвитку і саморозвитку).

Учена Петухова Л. визначає такі критерії сформованості:

- підвищення рівня задоволеності суб'єктів навчання;
- підвищення якості професійної підготовки [99].

Для розробки нашого електронного курсу буде обрана єдина методика з урахуванням специфіки навчальної дисципліни. А мета курсу відповідає компетентності, яку потрібно сформулювати згідно конвенції ПДНВ.

Таким чином, для успішного навчання ІКПС має бути побудоване на основі єдності професійно-освітньої діяльності, новітніх технологій та їх інтеграції із традиційними методами навчання. Але для того, щоб у результаті професійного навчання отримати компетентного спеціаліста морської галузі, навчання у морському ЗВО обов'язково має опиратися на вимоги Конвенції ПДНВ як офіційного документу міжнародного зразка.

Ми будемо розглядати гейміфікований підхід у ІКПС як перетворення у гру неігрового матеріалу для підвищення мотивації, подовження терміну зацікавленості у вирішенні професійних проблеми та збільшення ймовірності

досягнення своєї мети, через призму новітніх технологій для формування іншомовної професійної комунікативної компетентності, а саме знань, умінь та здібностей, що обумовлюють успішність в комунікативній діяльності для вирішення професійних завдань, зокрема на судні, майбутніми судовими механіками.

Відмінність гейміфікованого підходу та його ефективність порівняно з іншими полягає у таких факторах:

- 1) Висока мотивації до навчання;
- 2) Створення конкурентного середовища;
- 3) Психологічний аспект, який дозволяє студенту відчувати уявний контроль, знати на якому рівні він знаходиться та куди йому потрібно дібратися;
- 4) Заохочення гарної поведінки, тобто прогресу, виконання завдань тощо;
- 5) Система досягнень (ще один потужний психологічним рушійний фактор поведінки студента, якою гейміфікований підхід користується у повному обсязі);
- 6) Отримання сильних позитивних емоцій, наприклад азарту (доречі, демографічні дослідження показують, що ігри доставляють дорослим стільки ж радості, скільки й дітям – просто ця радість виражається в більш складній формі).

Дослідник Карл М. Капп, наприклад, відзначає, що і гейміфікація, і серйозні ігри переслідують одні й ті ж цілі: вирішити проблему, мотивувати і стимулювати навчання за допомогою ігрового мислення та техніки [26].

До ігрових механік відносимо:

1. Поінти (бали, які можна отримати за виконання певних завдань);
2. Турнірні таблиці (рейтинги за діяльності курсу);
3. Впізнавання патернів (зустрічати в ігровому контексті тренди і знайомі елементи);

4. Колекціонування (система електронних морських відзнак за найкраще/добре/своєчасне тощо виконання завдань);
5. Сюрприз (отримання незапланованих в календарі подій курсу відзнак);
6. Організація (модулі/рівні розташовані у правильній послідовності – від легкого до складного);
7. Досягнення (студенти отримують письмову похвалу за свої досягнення – повідомлення від системи/модератора/викладача).
8. Сторітеллінг (сюжет курсу як сюжет гри) [14];

Поінти – ігрова механіка гейміфікованого підходу, умовні одиниці або бали, які студенти можуть набрати протягом курсу за виконання різноманітних завдань. Чим більше поінтів – тим більше оцінка (100 р.=12, 95-99=11, 90-94=10, 85-89=9, 80-84=8, 75-79=7, 70-74=6, 65-69=5, 60-64=4, 0-59=не здано).

Турнірна таблиця (рейтинг, дошка пошани) – числовий або порядковий показник успішності, який відображає важливість або вплив певного об'єкта або явища. Чим вище прізвище студента, тим краще він виконав певну діяльність (наприклад, за написання тестів).

Впізнавання патернів визначається інформацією, що впливає на органи чуттів, а також знаннями, які зберігаються в пам'яті.

Усі вищезазначені фактори окреслюють гейміфікований підхід як одну з ефективних новітніх методик навчання, яка мотивує, занурює у конкурентне середовище, заохочує, сприяє прояву сильних емоцій, тощо.

Сценарії квазіпрофесійних ситуацій, розгортання професійної діяльності, відіграють велику роль в електронних курсах вивчення англійської мови та використовуються як основи гейміфікованих навчальних ситуацій. До форм відтворення предметного і соціального змісту професійної діяльності майбутніх суднових механіків, моделювання систем відносин, характерних для праці морського спеціаліста, відносимо рівні (levels) – низки завдань (ігрових місій), виконавши котрі, студент отримує відзнаку та

можливість виконання наступного рівня. Рис. 1.1. відображає сценарій курсу, який міститься у зображенні gif формату: Hello! I'm an engine cadet! Help me to get a promotion! (Привіт! Я – кадет судномеханічного відділення! Допоможіть мені отримати підвищення!). Графічний формат gif (від англ. Graphics Interchange Format) підтримує анімацію, яка надає можливість розміщення більшої кількості тексту на одному і тому ж малюнку.

Рис. 1.1. Зображення gif формату на початку електронного курсу

Прикладом сценарію квазіпрофесійної комунікації, які відображаються на початку рівнів курсу є gif зображення теми «Надзвичайні ситуації на судні» (Рис. 1.2.), де курсант повинен виконати 10 місій (завдань різноманітного характеру) для отримання компетенції – describe the sequence of actions in case of emergency (описати послідовність дій у випадку надзвичайної ситуації).

Рис. 1.2. Малюнок типу Gif теми «Надзвичайні ситуації на судні» із відображенням сценарію рівня

У контексті нашого дослідження, ми визначили, що гейміфікація – це метод підвищення ефективності навчання за допомогою використання ігрових методик у неігровому контексті. Сутність використання нами гейміфікованого підходу для формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків полягає у застосуванні в

електронних курсах освітньо-комунікативного педагогічного середовища таких ігрових елементів: сценарії, правила, рівні та місії, гейміфіковані вправи, відзнаки та поінти, турнірні таблиці, шкали виконання, аватари.

1.3 Визначення сутності та структури досліджувального утворення

Роль морського закладу вищої освіти полягає у підготовці майбутнього компетентного працівника морського фаху таким чином, щоб він відповідав вимогам роботодавця і був здатний забезпечити, за умов перебування на судні, якісну професійну діяльність. Відтак, одним із ключових завдань підготовки суднового механіка є формування у нього іншомовної комунікативної компетентності.

До розгляду складових іншомовної комунікативної компетентності зверталися такі науковці: Зверева Н., Галицька М., Бойко А., Чеботарьова І., Вороніна Д., Стеценко Н., Тур О. [116], Окуневич Т., Рузметова Н. [107], Козаковська В. [27], Брайтон К., Руденко Н. [106], Хома Т. [121], Балахтар В., Іванчук Г. та Lagodzinska V. [24], Canale та Swain [8], Cardona A. [9], Bagarić V., Mihaljević Djigunović J. [4], Williams E., Joseph T. [25], Ayu Silvana Faradilla, Dwi Rukmini [4], Konishi Y. [29] та ін. Елементи іншомовної комунікативної компетентності морських фахівців вивчали Волошинов С. [60], Кудрявцева В. [84], Огородник Н., Шерман М. [127], Pateşan M., Navarro J. та ін.

Дослідниця Тур О. розглядає варіанти структури формування іншомовної комунікативної компетентності особистості, запропоновані в педагогічній літературі вітчизняними та зарубіжними науковцями, а також аналізує термін «комунікативні знання», значення для людини сформованих у неї вмінь та навичок міжособистісного спілкування. Вчена зазначає, що іншомовна комунікативна компетентність включає не тільки когнітивний (знання) і операційно-технічний (навички, вміння) складники, але й

мотиваційний, етичний, соціальний, поведінковий та інші. Дослідниця доводить, що комунікативна компетентність не є вродженою здатністю, а формується у взаємодії з соціальним середовищем, у процесі набуття соціально-комунікативного досвіду. Вона пропонує також у структурі іншомовної комунікативної компетентності особистості виокремлювати комунікативну, полікультурну, соціально-інформаційну, соціально-політичну компетентності, а також невід'ємним і важливим складником зазначених компетентностей вважати особистісно-індивідуальні якості особистості [116].

Російська вчена Козаковська В. розподіляє іншомовну комунікативну компетентність на дві частини: мовна компетентність та власне комунікативна компетентність. Перша частина (комунікативна компетентність), на думку авторки, містить три компоненти: фонетичний, лексичний та граматичний. Друга частина містить два компоненти: діалогічний та монологічний. Діалогічний компонент авторка також розподіляє на дві групи: загальні діалогічні вміння та спеціальні діалогічні вміння [27].

Дослідниця міжкультурної комунікативної компетентності Руденко Н. провела огляд низки іншомовних публікацій даної теми та у своїх працях розглянула структуру міжкультурної комунікативної компетентності. Компоненти міжкультурної компетентності, на думку авторки, - це відношення, знання, вміння інтерпретації і співвіднесення, вміння отримання нових знань і взаємодії та критичне усвідомлення культури [106].

Українська вчена Хома Т. у своїй роботі щодо складових комунікативної компетентності визначає такі компоненти: мотиваційний (мотивація до вивчення мови), когнітивний (свідоме маніпулювання мовою), перцептивний (сприйняття та оцінка співрозмовників у окремих ситуаціях), прогностичний (критичний аналіз як чужих висловлювань, так і власних, а також прогноз результату комунікації), професійна діяльність (інтерес до майбутньої професії) та значення, спрямоване на формування національно-

мовної ідентичності. Дослідниця зазначає, що знання компонентів комунікативної компетентності потрібно викладачам для ефективного використання на практичних заняттях мовних текстів, орієнтованих на майбутню професійну діяльність [121].

У праці про комунікативну компетентність соціального працівника українська дослідниця Балахтар В. розглядає складники комунікативної компетентності як систему внутрішніх та зовнішніх ресурсів ефективної взаємодії. До компонентів комунікативної компетентності вона відносить такі: орієнтованість у різноманітних ситуаціях спілкування, заснована на життєвому досвіді студента; спроможність ефективно взаємодіяти з оточенням завдяки розумінню себе та інших; адекватна орієнтація студента у самомусобі; готовність та вміння будувати контакти з людьми; внутрішні засоби регуляції комунікативних дій; знання, уміння та навички конструктивного спілкування; внутрішні ресурси для побудови ефективної комунікації у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії [50].

Українські вчені Іванчук Г. та Лагодзінська В. Розглядають іншомовну комунікативну компетентність як сукупність знань, умінь та досвід їх використання, який дає майбутнім вчителям ефективно використовувати англійську мову професійного спрямування [260].

Canale та Swain зазначали, що комунікативна компетентність складається з трьох компетентностей: соціолінгвістичної, стратегічної та граматичної компетентності. Проте, пізніше Canale трансформував деякі компоненти з соціолінгвістичної компетентності у четвертий компонент – компетентність дискурсу [8].

Спираючись на досвід Canale та Swain, дослідниця Cardona A. у своїй роботі про структуру комунікативної компетентності перераховує та описує такі компоненти: граматична компетентність (словниковий запас, вимова, правопис, семантика та утворення речень), соціолінгвістична компетентність (офіційна - неофіційна), дискурсивна компетентність (узгодженість - згуртованість), стратегічна компетентність (перефразування, наближення,

паралінгвістика) [9]. Граматична компетентність допомагає правильно побудувати зрозумілі висловлювання. Соціолінгвістична компетентність має на увазі використання соціально обумовлених культурних кодів осмисленими способами, які часто називають «відповідність». Дискурсивна компетентність допомагає надати мові форму для цілеспрямованого спілкування у різних жанрах, використовуючи узгодженність. Стратегічна компетентність підвищує ефективність спілкування за допомогою перефразування, застосування синонімів тощо.

Науковці Bagarić V. та Mihačević Djigunović J. у своїй праці про комунікативну компетентність, підсумовуючи дослідження Canale та Swain, Canale, Bachman та Palmer, Okvir, стверджують, що знання мови складається з двох частин: організаційні знання (граматичні: лексичні, фонетичні, синтаксичні та графологічні; текстові: образні функції, розмовна організація тощо) та прагматичні знання (функціональні: маніпулятивні та евристичні функції, культурні довідки та фігури мови; соціолінгвістичні: діалекти та мовні різновиди, реєстри, природні та ідіоматичні вирази) [4].

Дослідник Joseph T. додає до трьох загальноживаних компонентів комунікативної компетентності (соціолінгвістичного, дискурсивного та стратегічного) ще два – лінгвістичний та міжкультурний. Автор наголошує, що лінгвістична та соціолінгвістична компетентності знаходяться окремо. Під соціолінгвістичною компетентністю дослідник розуміє здатність використовувати слова, правопис, вимову та граматичні правила згідно із географічним положенням та відношенням промовця до співрозмовника, а лінгвістична компетентність допомагає правильно використовувати лексику, граматику та фонетику. Міжкультурна компетентність передбачає усвідомлення соціальних стандартів та норм людини іншої культури [25].

Індонезійські вчені Ayu Silvana Faradilla та Dwi Rukmini у своїй праці під назвою «*The Communicative Competence Components Analysis in Using English through EIR (English Interaction Room)*» пояснюють компоненти іншомовної комунікативної компетентності студентів кафедри англійської

мови четвертого семестру Університету Negeri Semarang через кабінет англійської взаємодії. Дослідники аналізують структуру іншомовної комунікативної компетентності на основі граматичної компетентності, дискурсивної компетентності, соціолінгвістичної компетентності та стратегічної компетентності, використовуючи якісний метод (пояснює результати дослідження методом описового аналізу) [4].

Konishi Y. у своєму дисертаційному дослідженні, присвяченому формуванню комунікативної компетентності та її структурі, проводить оцінку ефективності інтенсивної програми японської мови, яка використовує змішані методи навчання. Науковець проводить педагогічний експеримент серед 35 студентів-випусників та 12 викладачів японської мови щодо рівня сформованості у студентів комунікативної компетентності. До структури комунікативної компетентності науковець відносить такі компоненти: лінгвістична, соціокультурна, дискурсивна та стратегічна компетентності. Для перевірки рівнів сформованості компонентів комунікативної компетентності було проведено п'ять опитувань, аналізуючи результати яких більшість опитаних підтвердили високий рівень знань японської мови, який забезпечила інтенсивна програма її вивчення на основі змішаних методів навчання [29].

Структуру іншомовної комунікативної компетентності майбутніх морських фахівців досліджували Fan L. [20], Feia J., Schrievera U., Fan S. [18], Jomarie D. Navarro, Zenaida Z. Garbin, Edwin M. Agena, Olympio B. Garcia [1], Скворцова С., Вторнікова Ю. [63] та ін.

Вивчаючи іншомовну комунікативну компетентність китайських моряків, Fan L. виокремлює п'ять її компонентів: лінгвістичний, міжкультурний, психолінгвістичний, прагматичний та стратегічний. Він стверджує, що знання можуть бути продемонстровані лінгвістичною та соціолінгвістичною компетентностями, а можливість використання англійської у комунікації демонструють стратегічна та прагматична

компетентності. А на вираження, інтерпретацію та узгодження смислу значно впливає психолінгвістична компетентність співрозмовників [20].

З думкою свого співвітчизника погоджуються вчені австралійського університету Тасманії Fan L., Feia J., Schrievera U. та Fan S., які стверджують, що освоєння загальної іншомовної комунікативної компетентності для моряків набуває все більшого значення на сучасному ринку праці, включаючи лінгвістичну компетентність, міжкультурну компетентність, психолінгвістичну компетентність, стратегічну компетентність та прагматичну компетентність [18].

Філіппінські науковці Jomarie D. Navarro, Zenaida Z. Garbin, Edwin M. Agena, Olympio B. Garcia розглядають іншомовну комунікативну компетентність як традиційно розглядали її Canale та Swain [8] з точки зору чотирьох компонентів, а саме: граматичного, соціолінгвістичного, дискурсивного та стратегічного. Під граматичним компонентом іншомовної комунікативної компетентності вчені розуміють відображення знань лінгвістичного коду. Під соціолінгвістичним компонентом – створення та розуміння висловлень належним чином у різних соціолінгвістичних контекстах в залежності від контекстуальних факторів. Дискурсивний компонент відображає оволодіння граматичних форм та значень для досягнення єдиного писемного тексту в різних жанрах. Стратегічний компонент підтримує спілкування шляхом зменшення збоїв у комунікації [1]. Українські дослідниці Скворцова С. Вторнікова Ю. інтегрували складові компоненти іншомовної комунікативної компетентності у п'ять елементів, а саме: індивідуально-особистісний, мовленнєвий, інтерактивно-практичний, полікультурний та змістовно-інформативний. Індивідуально-особистісний елемент містить емоційний, словесно-логічний та рефлексивний компоненти. Побудований на лінгвістичній компетентності, мовленнєвий компонент вміщає систему мовних навичок та демонструє знання всіх мовних рівнів та умов її функціонування в різних

соціальних контекстах. Інтерактивно-практичний елемент українські дослідниці розглядають як здатність впливати на ефективність загальних операцій та взаємодіяти та надавати позитивні зміни співвіднесеним предметам, пов'язаним з їх внутрішнім зростанням та розвитком. Наразі полікультурний компонент є одним із найважливіших, через те, що відбуваються процеси глобалізації у суспільстві, а він пояснює аспекти взаємодії різних культур. Якщо фахівець прагне бути конкурентоспроможним на ринку праці, він має мати розвинуті навички опрацювання інформації, які включає в себе змістовно-інформативний елемент [63]

Структуру іншомовної комунікативної компетентності суднових механіків досліджували Дягилева О. [73], Cole C., Rojo-Laurilla M., Jill Fielding-Wells, Castells Sanabra M., Vorucinsky M., Brinkman G.W. та ін.

Іншомовну комунікативну компетентність майбутнього суднового механіка ми визначаємо як комплекс комунікативних знань, умінь, навичок, що забезпечує можливості ефективної взаємодії в процесі використання англійської мови як засобу вирішення професійних завдань на судні між двома чи кількома особами, однією із яких є майбутній судновий механік.

Таблиця 1.1 описує складові структури формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків та їх тлумачення на основі досліджень Вторникової Ю. [63].

Таблиця 1.1

Структура формування іншомовної комунікативної компетентності суднових механіків

Складова структури	Пояснення
1	2
1. професійна орієнтованість у різних ситуаціях на судні	Складається з власного життєвого досвіду або набутих у процесі навчання знань;
2. спроможність взаємодіяти з іншими членами екіпажу	Розуміння зміни психічних станів, оточуючих обставин, міжособистісних відносин;

3. самоорієнтація індивіда	Розуміння ситуації, що відбувається, власного психологічного стану;
4. готовність та уміння працювати в групі	Складається зі спроможності індивідуума працювати та знаходити спільну мову з іншими індивідуумами
5. внутрішні засоби регуляції комунікативних дій	Впливають на міжособистісні умови і відносини соціального середовища
6. здатність до конструктивного спілкування	Наявність вмінь та навичок, які в повній мірі забезпечують взаємне розуміння та емпатію партнерів по спілкуванню

Так, іншомовна комунікативна компетентність майбутніх суднових механіків повинна, перш за все, бути професійно з'орієнтована. Головна ціль спілкування на судні – вирішення професійних завдань, які можуть виникнути. Для суднових механіків – експлуатація суднових енергетичних установок.

Спілкування не можливе без інших індивідуумів, членів екіпажу, з якими судновий механік повинен бути спроможним взаємодіяти – спілкуватися.

Самоорієнтація суднового механіка напряму залежить від психологічного стану суднового механіка. Іншим не менш важливим елементом іншомовної комунікативної компетентності останнього є також здатність долати психічні бар'єри, які виникають при спілкуванні з іншими фахівцями морської галузі, особливо у змішаному екіпажі.

На основі дослідження компонентів формування іншомовної комунікативної компетентності Довгою Т., ми відокремили такі елементи комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків:

1. Знання;
2. Уміння;
3. Навички;
4. Досвід.

До знань, потрібних для іншомовної комунікативної компетентності суднового механіка відносимо перелічені у міжнародній конвенції ПДНВ та

модельному курсі ІМО 3.17 стандарти стосовно машинної команди [39]. Так, рівень знань з перелічених у ПДНВ питань має бути достатнім або високим для виконання судновими механіками професійних завдань, обов'язків та несення за них відповідальності.

Уміння та навички суднових механіків на рівні експлуатації та управління визначені Таблицею А-III/1 міжнародної конвенції ПДНВ [89, С.274-293], Колонка 1 (Знання, розуміння та професіоналізм) та Колонка 2 (Методи демонстрації професійної компетенції).

Досвід суднових механіків – один із важливих елементів іншомовної комунікативної компетентності суднових механіків. Так, обов'язковою умовою навчання морських фахівців є проходження морських курсів у тренажерному центрі для отримання сертифікатів (Рятувальні засоби на судні, Перша медична допомога, Безпека життєдіяльності і т.д.). Також, на засадах дуальної освіти (поєднання навчання у ЗВО із реальною практикою), ще однією обов'язковою умовою є проходження плавальної практики.

Ми схилиємось до таких складових формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків згідно досліджень Canale та Swein [8]:

1. граматична компетентність;
2. соціолінгвістична компетентність;
3. дискурсивна компетентність;
4. стратегічна компетентність.

Граматична компетентність потрібна для правильного вираження власних думок. Використовуючи лексичні знання, граматична компетентність допомагає правильно побудувати речення, використовуючи граматичні правила.

Соціолінгвістична компетентність включає знання мовленнєвих та мовних засобів із національно-культурною семантикою. Для формування останньої у суднових механіків потрібні як вербальні, так і невербальні засоби навчання. Соціолінгвістична компетентність допомагає здійснити

соціальний аспект використання мови та мовлення. Особливої уваги заслуговують знання та вміння розуміти на слух різноманітні акценти і діалекти, що важливо в умовах змішаного екіпажу на судні.

Іншомовна дискурсивна компетентність – уміння створювати або сприймати вербально чи невербально дискурси, які Новий тлумачний словник української мови [103] визначає як акт мовлення або текст у контексті ситуації висловлювання.

Стратегічна компетентність – уміння застосовувати вербальні або невербальні стратегії запобігання зриву спілкування, досягнення поставленої мети.

З іншої ж точки зору, до складових елементів іншомовної комунікативної компетентності фахівців морської галузі відносимо мовні та іншомовні професійні комунікативні компетентності (здатність розуміти іншомовне мовлення, поєднувати правильно побудовані речення між собою задля участі у спілкуванні, обробляти, запам'ятовувати та відтворювати знання, враховуючи контекстуальну доречність, аналізувати та оцінювати засоби спілкування).

Таким чином, визначаючи іншомовну комунікативну компетентність майбутніх судових механіків як здатність до ефективного, з професійної точки зору, іншомовного спілкування на судні, нами були виокремлені такі її компоненти: граматична (правильне використання граматичних правил, понять, форм тощо), соціолінгвістична (вірне використання мови у різних соціолінгвістичних та соціокультурних контекстах), дискурсивна (зв'язки між реченнями) та стратегічна компетентності (знання та застосування вербальних і невербальних комунікаційних стратегій), гармонійне поєднання яких і формує іншомовну комунікативну компетентність майбутніх судових механіків.

Висновки до першого розділу

Проведений ґрунтовний аналіз наукової літератури довів, що нове міжнародне законодавство, динамічне транспортне середовище, зростаючий вплив новітніх технологій у процесі цифровізації суспільства, соціально-економічна ситуація в Україні та проблеми, з якими стикаються морські заклади вищої освіти для виживання на ринку праці, зумовили значні зміни у підготовці та навчанні морських спеціалістів, зокрема суднових механіків. У цьому контексті роботодавці висувають нові вимоги до іншомовної професійної підготовки спеціалістів, частиною якої є формування у них іншомовної комунікативної компетентності.

Все більше дослідників привертають свою увагу до іншомовної комунікативної компетентності фахівців, намагаються окреслити та реалізувати у навчанні найбільш ефективні педагогічні умови її формування.

У процесі роботи з першоджерелами було визначено та конкретизовано такі поняття як «компетентність» та «компетенція», «комунікативна компетентність», «іншомовна комунікативна компетентність суднових механіків», «компетентність у навчанні», «професійна компетентність», «ІКПС», «змішане навчання», «гейміфікація», «формування іншомовної комунікативної компетентності за допомогою гейміфікованого підходу».

Розрізняючи базові поняття «підготовка» та «компетентність», перше ми трактуємо як здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю, а друге як здатність особистості успішно вирішувати поставлені завдання. Іншомовну комунікативну компетентність судномеханіка розглядаємо як здатність до ефективного спілкування на судні, складовими якої є: здатність розуміти іншомовне мовлення; поєднувати необмежену кількість правильно побудованих речень для відповіді та участі у мовленні; обробляти, запам'ятовувати та відтворювати знання, враховуючи контекстуальну доречність; аналізувати та оцінювати засоби мовленнєвого спілкування.

Розкриваючи поняттєво-категоріальний апарат дослідження, ми розглядаємо гейміфікований підхід у ІКПС як перетворення у гру навчального матеріалу для підвищення мотивації, подовження терміну зацікавленості у вирішенні професійних проблеми та збільшення ймовірності досягнення своєї мети через призму новітніх технологій для формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків.

Основні положення першого розділу знайшли відображення у таких публікаціях автора [32, 58, 59, 60, 132, 133, 134, 135].

Список використаних джерел у першому розділі

1. Agena E.M., Garbin Z.Z., Garcia O.B., Navarro J.D. Maritime Students' English Proficiency and Their Feedback on Instructional Materials. *Asia Pacific Journal of Maritime Education*. 2015. №1. P. 63–81.
2. Alibec C. Communication Apprehension and Communication Competence Among Maritime Students / The knowledge-based organization, the 14th international conference, Foreign languages. 2008. №9. P. 218–224.
3. Amogne D., Yigzaw A. Oral communication apprehension, competence and performance among maritime engineering trainees. *Journal of Media and Communication Studies*, 2013. 5(1), P. 5–11.
4. Ayu Silvana Faradilla, Dwi Rukmini. Communicative Competence Components Analysis in Using English through English Interaction Room. *Journal of English Language Teaching*. 2019. URL: <https://journal.unnes.ac.id/sju/index.php/elt> (Last accessed: 24.09.2019)
5. Bagarić V., J. Mihaljević Djigunović Defining communicative competence. *METODIKA*:Vol. 8, br. 14. 2007. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/42651>(Last accessed: 17.10.2019).
6. Banerjee Preeta M., Belson G. Gamification. Digital education 2.0: From content to connections. Deloitte Review Issue 16. 2015. URL: <https://www2.deloitte.com/insights/us/en/tags/gamification.html> (Last accessed: 27.01.2015).
7. Borodina N. Some aspects of the seafarers' language competence development. 2014. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/SOME-ASPECTS-OF-THE-SEAFARERS-'-LANGUAGE-COMPETENCE-Borodina/ab8ee878f494d99fb890390c40a44524536e85ab> (Last accessed: 17.10.2019).
8. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics I* (1). 1999. 48 p.

9. Cardona A. The communicative competence and its components. 2013. URL: <https://prezi.com/qpkuavf4voaf/the-communicative-competence-and-its-components/> (Last accessed: 22.08.2013).
10. Celo E., Celo J., Danaj L. Maritime English - Teaching Competencies in Facilitating Difficulties with Students. *European Journal of Multidisciplinary Studies*. 2016. DOI: <http://dx.doi.org/10.26417/ejms.v1i2.p95-103>
11. Chirea-Ungureanu C. Good Intentions are not Enough: CROSS-CULTURAL TRAINING for seafarers, a MUST-HAVE of Intercultural education URL: https://www.he-alert.org/filemanager/root/site_assets/standalone_article_pdfs_0905-/he01180.pdf (Last accessed: 17.10.2019).
12. Cole C., Boris P., Peter T. Maritime English instruction – ensuring instructors' competence. *Ibérica, Revista de la Asociación Europea de Lenguas para Fines Específicos*. 2007. P.123–147. URL: <https://www.redalyc.org/pdf/2870/287024055007.pdf> (Last accessed: 17.10.2019).
13. Dacwag C. Communicative Behaviors of Filipino Seafarers: Toward the Development of a Globally Responsive Maritime English Course. *Athens Journal of Education*. Vol. 3, №5. 2018. P.283–298. URL: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1208544> (Last accessed: 18.08.2018).
14. Deterding S., Dixon D. From game design elements to gamefulness: defining "gamification". 2011. P. 9–15. URL: <https://dl.acm.org/citation.cfm?doid=2181037.2181040> (Last accessed: 28.09.2019).
15. Deterding S., Dixon D., Khaled R., Nacke L. From game design elements to gamefulness: Defining "gamification". *Proceedings of the 15th International Academic MindTrek Conference*. 2011. P. 9–15.
16. Devi S. I., Feroz F. S. Oral communication apprehension and communicative competence among Electrical Engineering undergraduates in UTeM. *Journal of Human Capital Development*. Vol 1(1). 2008. P.1–10.

17. Didin Alfiani Susetyo. Multinational and multicultural seafarers and MET students : a socio-cultural study for improving maritime safety and the education of seafarers. *World Maritime University*. 2010. 107 p. URL: https://commons.wmu.se/cgi/viewcontent.cgi?article=1424&context=all_dissertations (Last accessed: 17.10.2019).
18. Fan L., Fan S., Fei U., Schriever U. An empirical study on the communicative competence of Chinese seafarers. *Marine Policy*. 2018. №87. P. 65–71.
19. Fan L., Fei J., Fan S., Schriever U. The Establishment of a Framework of Communicative Competence of Seafarers. What is Next in Educational Research? *SensePublishers, Rotterdam*. 2016. P. 233–248. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-6300-524-1_21#citeas (Last accessed: 17.10.2019).
20. Fan L., Fei J., Schriever U., Fan S. The communicative competence of Chinese seafarers and their employability in the international maritime labour market. *Marine Policy*, 83. 2017. P. 137-145.
21. Fedorova V. Maritime english competence assessment: communicative and competence approaches. *Modern philological research: a combination of innovative and traditional approaches: Conference Proceedings*. 2018. P. 219–221.
22. Hua Y. An Experimental Study on Cultural Teaching of College English and Students' Communicative Competence. *Journal of Zunyi Normal College*. 2011. P. 239–280.
23. Huotari K., Hamari J. Defining Gamification – A Service Marketing Perspective. Proceedings of the 16th International Academic MindTrek Conference. *Tampere: Finland*. 2012. P. 17–22. DOI: 10.1145/2393132.2393137
24. Ivanchuk G., Lagodzinska V. The influence of communicative competence on the development of future teacher of foreign language URL: <http://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/7196/1/The%20influence%20of%20communicative%20competence.pdf> (Last accessed: 17.10.2019).

25. Joseph T. Goal: Communicative Competence. 2016. URL: <https://slideplayer.com/slide/9785727/> (Last accessed: 17.10.2019).
26. Kapp K. M. The gamification of learning and instruction: game-based methods and strategies for training and education. San Francisco, CA: Pfeiffer. 2012. 336 p.
27. Kazakovskaya V. Typology of adult questions and the development of children's communicative competence (based on the data of Russian language corpus). 2010. URL: https://www.researchgate.net/publication/272679751_Typology_of_adult_questions_and_the_development_of_children's_communicative_competence_based_on_the_data_of_Russian_language_corpus (Last accessed: 31.01.2010).
28. Kondratiev A., Smirnov I., Dokuto B. Methods of Developing Intercultural Competence in Maritime English Teaching. *Journal of maritime research*. 2011. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/bec8/d4812317c53cbfcf5b75b616ad97d6e7edaa.pdf> (Last accessed: 17.10.2019).
29. Konishi Y. Building Communicative Competence: An Evaluation of the Effectiveness of an Intensive Japanese-Language Program. *The University of San Francisco USF Scholarship: a digital repository*. 2016. 243 p. URL: <https://repository.usfca.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1324&context=diss> (Last accessed: 17.10.2019).
30. Mangalindan J. P. Today in Tech: News around the Web. 2010. URL: <https://fortune.com/2010/09/13/today-in-tech-news-around-the-web/> (Last accessed: 13.09.2010).
31. Model Course 3.17 Maritime English. *London, IMO*, 2000. 138 p
32. Popova H.V., Yurzhenko A.Yu. Competency framework as an instrument to assess professional competency of future seafarers, Ermolayev V., Mallet F., Yakovyna V., Mayr H. C., and Spivakovsky A. (Eds.): ICT in Education, Research, and Industrial Applications. Proc. 15th Int. Conf. ICTERI 2019. Volume I: Main Conference. Kherson, Ukraine, June 12-15, 2019. P. 425–429.

33. Rahman M., Liton H.A. Streamlining an Effective Maritime English for future Maritime Professionals: A View from Pragmatic Perspective. An International Refereed/Peer-reviewed English e-Journal, Vol. 3, Issue 4. 2017. P. 467–480. URL: <http://tlhjournal.com/uploads/products/75.professor-dr.-md.-mizanur-rahman-article1.pdf> (Last accessed: 13.12.2017).
34. Raju A. The Difficulties of Maritime Communication and the Roles of English Teachers. Vol. 1 (1). P. 26–34. URL: <https://www.bsrmu.edu.bd/journal-bmj/assets/pdf/vol-1-issue-1/bmj-01-01-03.pdf> (Last accessed: 17.10.2019).
35. Ratnaningsih D., Novandi F., Wahyuni A. A. The Use of Communicative Language Teaching in Maritime English Classes. Vol 1 No 1: The 1th International Conference on Education Innovation (ICEI). 2017. URL: <http://proceeding.icei.conference.unesa.ac.id/index.php/articel/article/view/123> (Last accessed: 24.04.2018).
36. Robson K., Plangger K., Kietzman Jan H., McCarthy I., Pitt L. Is it all a game? Understanding the principles of gamification. Business Horizons Vol. 58, Issue 4. 2015. P. 411–420. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S000768131500035X?via%3Dihub> (Last accessed: 17.10.2019).
37. Ryabukha I. Professional Competence Development of a Seafarer. Kherson State Maritime Academy. URL: http://www.rusnauka.com/43_WSN_2016/Pedagogica/2_219044.doc.htm (Last accessed: 17.10.2019).
38. Skvortsova S. A., Vtornikova Y.S. Expert's communicative competency: concept contents and structure. Science and Education a New Dimension. *Pedagogy and Psychology*, IV (39). 2016. №79. P. 83–86.
39. STCW: A Guide For Seafarers. International Transport Workers' Federation. URL: https://www.mptusa.com/pdf/STCW_guide_english.pdf (Last accessed: 17.10.2019).
40. Turner R. H. Role-taking, role standpoint, and reference group behavior. *American Journal of Sociology*. 1996. Vol. 61. P. 216–328.

41. Tyron O. Psychological aspects of foreign language competency of future seafarers. P. 169–172. URL: http://irbis-nbuu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vodt_2013_2_33.pdf (Last accessed: 17.10.2019).
42. Wang Y.Q., Gu P. Reducing intercultural communication barriers between seafarers with different cultural backgrounds, IAMU General Assembly. 2005. URL: https://www.researchgate.net/publication/237750324_Reducing_intercultural_communication_barriers_between_seafarers_with_different_cultural_backgrounds (Last accessed: 27.02.2005).
43. Weinrit A., Neumann T. Information, Communication and Environment: Marine Navigation and Safety of Sea Transportation. *CRC Press*. 2015. №1. 284 p.
44. Wen-cai Z. An Empirical Study of Constructivism and Teaching Reform of Marine English Oral Instruction. *Journal of Nantong Vocational & Technical Shipping*. 2010. URL: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTotal-NTHY201002022.htm (Last accessed: 17.10.2019).
45. Wen-cai Z. The Application of Constructivism Theory into Oral Instruction for Marine English. *Journal of Wuhan Institute of Shipbuilding Technology*. 2009. URL: http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTotal-WHCB200905038.htm (Last accessed: 17.10.2019).
46. Yurzhenko A. The concepts of “communicative competence” and “gamification of English for special purpose learning” in scientific discourse. *EUREKA: Social and Humanities*, Number 6, 2018.P.34-38. DOI: <http://dx.doi.org/10.21303/2504-5571.2018.00803>
47. Zabolotskaya O.A. Some peculiarities of students’ English Language Teaching. Педагогічні науки: Зб. наук. пр. Вип. XXXII. Ч.ІІ. Херсон: ХДУ, 2002. С. 58 – 61.

48. Zichermann G., Cunningham C. Introduction. Gamification by Design: Implementing Game Mechanics in Web and Mobile Apps. Sebastopol, *California*: O'Reilly Media, 2011. 14 p.
49. Андреев А. А. Педагогика высшей школы. Новый курс. М.: Московский международный институт эконометрики, информатики, финансов и права, 2002. 264 с.
50. Балахтар В. Комунікативна компетентність соціального працівника. *Педагогічні науки* № 8 (285). 2014. URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/6681> (дата звернення: 17.10.2019).
51. Баркасі В. Формування професійної компетентності в майбутніх вчителів іноземних мов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти". Одеса. 2004. 21 с.
52. Барсук С. Л. Педагогічні умови формування іншомовного професійного мовлення майбутніх судноводіїв на засадах комунікативно-когнітивного підходу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "теорія і методика професійної освіти". Херсон, 2016. 22 с.
53. Бахов І. С. Тенденції розвитку полікультурної освіти у професійній підготовці фахівців Канади і США: [монографія]. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 420 с.
54. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: Навчальний посібник. К.: Центр навч. літератури. 2003. 137 с.
55. Вікіпедія. Вільна енциклопедія URL: <https://en.wikipedia.org/> (дата звернення: 17.10.2019).
56. Внукова О. М. Методологічні засади професійної освіти : навчальний посібник для студентів напрямів підготовки 6.010104 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості), 6.010104 Професійна освіта (Дизайн). К.: КНУТД, 2015. 198 с.

57. Волошинов С. А. Реалізація компетентнісного підходу у ступеневій підготовці морських фахівців. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2018. Том 6, №1. С. 49-55.
58. Волошинов С.А., Попова Г.В., Юрженко А.Ю. Застосування доповненої реальності під час формування іншомовної компетентності майбутніх морських фахівців, Математика. Інформаційні технології. Освіта, VIII міжнар. наук. практ. конф. (Луцьк-Світязь 2-4 червня 2019 р.) Тези доповідей. Луцьк, 2019. С. 73–75.
59. Волошинов С.А., Шерман М.І., Юрженко А. Ю. Створення електронного курсу «Морська англійська мова за професійним спрямуванням» на платформі MOODLE, «MoodleMoot Ukraine 2018. Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle». *Тези доповідей шостої міжнародної науково-практичної конференції*. (Київ, КНУБА, 25 травня 2018 р.): К: КНУБА, 2018. – 48 с.
60. Волошинов С.А., Юрженко А.Ю. Формування іншомовної професійної компетентності засобами цифрових технологій, Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонський державній морській академії 2014-2018 рр.): монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 148–157.
61. Волошинов, С. А., Реалізація адаптивної навчальної технології при формуванні іншомовної компетентності майбутніх моряків. *Молодь і ринок*. 2018. № 9. С. 61–65.
62. Вступ до Проекту ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес. Комітет з управління проектом Тьюнінг. 2006. 108с. URL: http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf (дата звернення: 15.01.2015).

63. Вторникова Ю. С. Комуникативна компетентність у структурі ключових компетентностей громадян Європи. *Витоки педагогічної майстерності : збірник наукових праць*. Полтава. 2011.– С. 88-94.
64. Герлянд Т. Сучасні аспекти формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2010. № 1-2. С. 37–43.
65. Гершунский Б. С. Философия образования : учебное пособие для студентов высших и средних педагогических заведений. М. : Московский психолого-социальный институт, 1998. 432 с.
66. Глобализация образования : Компетенции и системы кредитов / авт. кол. : А. А. Егоров и др ; Под общ. ред. Ю. Б. Рубина. М. : Маркет ДС Корпорейшн, 2005. 490 с.
67. Гуренкова О.В. Актуальність екологічної складової професійної підготовки майбутніх фахівців водного транспорту. Розвиток особистісного потенціалу та професійних навичок майбутнього фахівця: зб. наук. пр. / За заг. ред. Г.Є. Гребенюка. Х.; Луганськ: Стиль Іздат, 2006. С. 79-87.
68. Дендеренко А.А. Междисциплинарная интеграция физических знаний как фактор формирования профессиональной компетентности будущего специалиста морского флота. *Вестник АлтГПА: Естественные и точные науки*. Выпуск №20. гл. редактор Н.А. Матвеева. Барнаул: Алтайская государственная педагогическая академия, 2014. С. 59-63.
69. Дендеренко О.О. Формування професійної компетентності суднового механіка шляхом впровадження міждисциплінарної інтеграції фізичних знань. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції ["Актуальні проблеми природничо-наукової освіти в середній і вищій школі"], (Херсон 26-28 червня 2014р.) Укладач: В.Д. Шарко. Херсон: ПП В.С. Вишемирський, 2014. С. 137–139.
70. Дениченко І.М., Кудрявцева В.Ф., Літікова О.І., Токарева О.В., Юрженко А.Ю., Ярьсько Н.С. Full Ahead. Student's Book. Англійська мова за

професійним спрямуванням: навч. посібник. Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2017. Видання третє, доповнене. 180 с.

71. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. №1392. Міністерство освіти і науки України 2011. URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/oftenrequested/state-standards/> (дата звернення: 23.11.2011).

72. Джерри Д. и Д. Большой толковый социологический словарь. Москва: Вече. АСТ, 1999. Т. 1. 544 с.

73. Дягилева О.С., Юрженко А.Ю. Система формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців морської справи на базі LMS MOODLE: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції Створення інформаційно-освітнього середовища сучасного закладу освіти України. За заг. ред. Г. А. Коломоець, О. М. Мельник, С. М. Грицай, А. В. Вознюк (м. Київ, 15 березня 2019 року). Суми: НВВ КЗ СОІППО, 2019. С.31–33.

74. Жуков Ю. М., Петровская Л. А., Растяников П. В. Диагностика и развитие компетентности в общении, М., 1990. С. 28.

75. Жуков Ю. М. , Петровская Л. А., Соловьева О.В. Введение в практическую социальную психологию. М.: "Смысл", 1996.

76. Жукова В. Психолого-педагогический анализ категории «психологическая готовность». Вестник Филиала Российского государственного университета в г. Сургуте. Серия «Педагогические науки». 2011. Т.4. №5. С. 32–35.

77. Зимняя И.А. Компетенция и компетентность в контексте компетентностного подхода в образовании. URL: http://www.rusreadorg.ru/ckeditor_assets/attachments/63/i_a_zymnaya_competency_and_competence.pdf (дата звернення: 17.10.2019).

78. Игрофикация – Материал из Википедии. URL: ru.wikipedia.org/wiki/Игрофикация (дата звернення: 17.10.2019).

79. Коваленко О. Е. Методологічні засади професійної освіти. Харків, 2010. 191 с.
80. Коваленко О.Е. Теоретичні засади професійної педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів в контексті приєднання України до Болонського процесу. Харків, 2007. 162 с.
81. Козак С.В. Практикум по формированию иноязычной коммуникативной компетенции будущих специалистов морского флота /Под ред. Л.Н.Голубенко. Одесса: ОГУ, 1998. 28 с.
82. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О.В.Овчарук. К. : К.І.С., 2004. 112 с.
83. Костюк В. Б. Застосування ситуативно-комунікативних технологій у навчанні іншомовного спілкування майбутніх судноводіїв. Витоки пед. майстерності : зб. наук. пр. Полтавського національного пед. університету ім. В. Г. Короленка. Серія "Педагогічні науки" [гол. ред. Степаненко М. І.]. Полтава : Вид-во ПНПУ, 2012. Вип. 10. С. 149–152.
84. Кудрявцева В. Ф. Впровадження компетентнісного підходу у практику комунікативного навчання. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки»* (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / відп. ред. проф. Г. В. Самойленко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. Кн. 2. С. 142–147.
85. Ляшенко У. І. Модель підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. *Іваново: Научний мир*. 2015. С.88 – 98.
86. Матвієнко О. В. Теорія і практика підготовки спеціалістів з інформаційного забезпечення системи управління невиробничою сферою : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти". К., 2005. 40 с.
87. Международная конвенция о подготовке и дипломировании моряков и несении вахты 1978 года (ПДМНВ - 78) с поправками (консолидированный текст) = International Convention on Standards of Training, Certification and

Watchkeeping for Seafarers, 1978 (STCW 1978), as amended (consolidated text):
СПб.: ЗАО «ЦНИИМФ», 2010. 806 с.

88. Мельник А. Контекстне навчання у процесі професійного іншомовного спілкування студентів немовних спеціальностей. *Витоки педагогічної майстерності*. 2012. №10. С. 191–196.

89. Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти. *Інспекція з питань підготовки та дипломування моря*. 2009. 736 с.

90. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. К., 2007. 656 с.

91. Моркотун С. Б. Відбір лінгвокраїнознавчого матеріалу для формування соціокультурної компетенції студентів мовного вищого навчального закладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. – 2004. №17. С. 31– 32.

92. Морська Л. І. Сутність і визначення комунікативних стратегій у професійному дискурсі. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія : Педагогіка. 2012. № 3. С. 67–74.

93. Новий тлумачний словник української мови (у трьох томах). Том 1 /Укладачі: В.В. Яременко, О.М. Сліпушко. Київ, Вид-во “АКОНІТ”, 2006. 926 с.

94. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. К.: "К.І.С", 2003. С. 57–81.

95. Огородник Н. Є. Сучасні тенденції в навчанні англійської мови професійного спрямування майбутніх морських інженерів. Педагогічний альманах. 2015. Вип. 25. С. 190–194. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2015_25_31 (дата звернення: 17.10.2019).

96. Ожегов С.И. 2008. URL: <https://ru.wikipedia.org/?oldid=10326782> (дата звернення: 17.10.2019).

97. Павлюк Р.О. Креативність як складова частина професійної підготовки майбутніх учителів. URL: http://www.rusnauka.com/16_NPM_2007/Pedagogica/22154.doc.htm (дата звернення: 17.10.2019).
98. Петухова Л. Є., Співаковський О. В. Актуальні питання формування інформатичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2011. №1. С. 7–11.
99. Петухова Л.Є., Осипова Н.В. Електронна система підтримки нормативно-правової бази дистанційної системи навчання. С.12–18. URL: http://ite.kspu.edu/webfm_send/671 (дата звернення: 17.10.2019).
100. Положення про електронні освітні ресурси : затв. наказом М-ва освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2012 № 1060. URL.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12> (дата звернення 26.04.2019).
101. Пометун О.І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. *Вісник програм шкільних обмінів*. 2005. № 23. С. 18.
102. Попова О. П. Особливості професійної діяльності майбутніх судноводіїв і сутність їх професійної компетентності, Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. праць / редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) [та ін.]. Запоріжжя, 2011. Вип. 17. С. 351–357.
103. Психологический словарь/ под ред. В.П. Зинченко, Б.Г.Мещерякова. М.: Педагогика. Пресс, 1996. 440 с.
104. Розина И.Н. Педагогическая компьютерно-опосредованная коммуникация как прикладная область коммутативных исследований. *Educational Technology & Society* 8 (2). 2005. С. 257—264.
105. Романовский О. Г. Теоретические и методические основы подготовки инженера у высшем учебном заведении до будущей управленческой деятельности : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04 / Романовский О. Г. К., 1997. 490 с.

106. Руденко Н. С., Брайтон К. Оценивание межкультурной коммуникативной компетенции. *Педагогическое образование в России*. 2013. № 1. С. 207—214.
107. Рузметова Н. Communicative competence in English language teaching. *Молодой ученый*. 2017. №24.2. С. 55—57.
108. Смелікова В. Б. Експериментальна перевірка ефективності методики підготовки майбутніх судноводіїв до професійно орієнтованого спілкування засобами кейс-технологій. Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / відп. ред. проф. Г. В. Самойленко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. Кн. 2. С. 162—172.
109. Сокол І.В. Формування професійної компетентності майбутніх судноводіїв у процесі вивчення фахових дисциплін: дис.... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти»/ І.В. Сокол. Херсон, 2011. 278 с.
110. Становление духа университета: Опыт самопознания. Тюменский гос. нефтяной университет. НИИ прикладной этики/ В.И. Бакштановский (ред.), Н.Н. Карнаухов (ред.). Тюмень : НИИ прикладной этики ТюмГНГУ, 2001. 755 с.
111. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. 284 с.
112. Тирон О.М. Психолого-педагогічні основи формування іншомовної компетентності майбутніх моряків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук : спец. 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / О.М. Тирон. Київ, 2016. 26 с.
113. Токарева О.В. Дидактичні засади формування діалогічної культури у майбутніх фахівців морського спрямування. Нові технології навчання: наук.-метод. зб./ Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. К., 2015. Вип. 86, частина 2. С. 123 – 125.

114. Токарева О.В. Діалогічна взаємодія як основа формування діалогічної культури майбутніх фахівців морської галузі. Збірник наукових праць «Педагогічний альманах». Випуск № 33. Херсон: видавництво КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2016. С. 198 – 204.
115. Токарева О.В. Сучасні підходи у формуванні мовленнєвої культури майбутніх фахівців морської галузі в умовах вищого навчального закладу. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». Випуск №77, Т.2. Херсон: видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 122 – 127.
116. Тур О. Структура комунікативної компетентності особистості. Педагогічний дискурс. 2016. Вип. 20. С. 187–191 URL: <http://reposit.pntu.edu.ua/bitstream/PolntNTU/1801/1/19.4.docx> (дата звернення 26.04.2019).
117. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Федоренко Ю. П. Полтава, 2005. 212 с.
118. Фіцула М. М. Педагогіка: Посібник. К. : Академія, 2000. С. 93.
119. Фролова О. О. Педагогічні умови формування соціокультурної компетенції у процесі підготовки майбутніх судноводіїв до професійно орієнтованого спілкування. Наукові записки. Серія «Філологічні науки» (Ніжинський державний університет імені М. Гоголя) / відп. ред. проф. Г. В. Самойленко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. Кн. 2. С. 182-187.
120. Хлебнікова Т. М. Діагностика професійної компетентності вчителя URL: <http://tme.uomo.edu.ua/docs/2/09khltpc.pdf> (дата звернення 17.10.2019).
121. Хома Т. В. Комунікативна компетентність, її складові. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018. №1. С. 203–206.
122. Хоруженко К. М. Культурология: энциклопедический словарь. Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. 640 с.
123. Хуторской А. В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты. *Интернет-журнал "Эйдос"*. 2002. URL: <http://eidos.ru/journal/2002/0423.htm> (дата звернення 17.10.2019).

124. Чернявський В. В. Стандартизація підготовки фахівців морської галузі на засадах компетентнісного підходу. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер. : Педагогічна. 2013. Вип. 19. С. 250- 253.
125. Чошанов М.А. Что такое педагогическая технология. *Школьные технологии*. 1996. №3 С.10–16.
126. Шелест Т.М. Розвиток системи підготовки і дипломування моряків в Україні. Проблеми розвитку сучасної економічної науки в транспортній галузі: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 20-22 лютого 2013р. К.: КДАВТ, 2013. С.25–27.
127. Шерман М.І., Безбах О.М. Інформаційна культура майбутніх інженерів-судноводіїв як психолого-педагогічний феномен. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. праць ХНТУ. Вип.1 (10). Херсон, 2014. С. 190–193.
128. Шерман М.І., Безбах О.М. Професійна ідентичність як чинник формування інформаційної культури майбутніх судноводіїв. Молодий вчений. 2014. №12. С. 199–202.
129. Шерман М.І., Безбах О.М. Структура професійної підготовки майбутніх судноводіїв у вищих морських навчальних закладах у контексті проблем формування інформаційної культури. *Наукові записки* /ред.кол.: В.В.Радул, С.П.Величко та ін. Вип. 141. Ч. 1. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2015. С. 15-19.
130. Шишов С. Е., Кальней В. А. Школа: мониторинг качества образования. М. : Педагогическое общество России, 2000. 316 с.
131. Щербак Л., Щербак О. Проблеми професійного навчання та підвищення кваліфікації працюючого населення на ринку праці України. Професійне навчання на виробництві : зб. наук. праць / Ред. кол. : Н. Г. Ничкало (голова) та інші. К. : Науковий Світ, 2003. Вип. 1. С. 26–36.
132. Юрженко А. Ю., Волошинов С.А., Попова Г.В. Використання гейміфікованого підходу для створення електронного курсу «Підготовка до

олімпіади з англійської мови» у LMS MOODLE в умовах дуальної освіти. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Водний транспорт: сучасний стан та перспективи розвитку». 2019. С. 132–135.

133. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А. Формування іншомовної професійної компетентності у майбутніх суднових механіків в умовах дуальної освіти, Міжнародна науково-практична конференція, присвячена пам'яті професорів Фоміна Ю.Я. і Семенова В.С. (FS-2019, 24-28 квітня 2019, Одеса – Стамбул - Одеса): матеріали / Одеський національний морський університет. Одеса, 2019. С. 324-328.

134. Юрженко А.Ю., Кононова О.Ю. Використання змішаного навчання у викладанні англійської мови за професійним спрямуванням, Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.) : монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 476-483.

135. Юрженко А.Ю., Попова Г.В. Використання відео питань у електронному курсі LMS MOODLE, *Інформаційні технології в освіті та науці*: зб. наук. пр. / гол. ред. Осадчий В.В. Вип. 11. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. С.232-234.

136. Якобсон Р.О. Типологические исследования и их вклад в сравнительно-историческое языкознание. *Новое в лингвистике*. – Вып. III. – М., 1963. – С.95-105.

137. Яковенко А. В. Использование технологии Web-quest в языковом образовании. URL: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Pedagogica/1_100769.doc.htm (дата звернення 17.10.2019).

138. Янушкевич Ф. Технология обучения в системе высшего образования. М.: Высш. школа, 1996. 135 с.

139. Ярошинська О.О. Проектування освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи: [монографія]. Умань: ФОП О.О. Жовтий. 2014. № 10(1). С. 110-119.
140. Ярощук І. Д. Педагогічні умови формування готовності майбутніх економістів до професійного спілкування. *Педагогічний дискурс*. 2013. Вип. 14. С. 485 – 490.
141. Яценко С.Л. Категорійно-понятійний апарат дослідження проблеми особистісно орієнтованого навчання. Вісник Житомирського державного університету. 2006. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1325/1/555.pdf> (дата звернення 17.10.2019).

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ СФОРМОВАНOSTІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ

2.1 Сучасний стан формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків

Методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти освіти, навчальні плани, навчальні програми з усіх нормативних і вибіркового навчальних дисциплін; програми навчальної, виробничої та інших видів практик; підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань тощо [40].

Згідно державних стандартів освіти, система організації навчального та виховного процесів ХДМА вбачає важливість наближення своєї освітньої діяльності до європейських стандартів організації навчання курсантів на основі компетентнісного підходу і з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту» та Національної рамки кваліфікацій для максимального поєднання національних традицій та міжнародного досвіду у підготовці морських фахівців.

Нормативні документи ХДМА, за допомогою якого здійснюється організація навчального процесу (навчальні плани дисципліни «Англійська мова») розробляються робочими групами випускових кафедр та ухвалюються вченою радою ХДМА. Протягом навчального року відбувається їх коригування на засадах компетентнісного підходу та з урахуванням

побажань роботодавців, або ж згідно змін міжнародних нормативних документів, що регламентують підготовку майбутніх фахівців морської галузі.

Навчальні програми з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» направлені не тільки на процес навчання, але й на його результат – формування різних рівнів компетентностей. Так, головною компетентністю курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням», який вивчають курсанти другого курсу, є “...to develop the ability to communicate on professional topics with members of multinational crews [7]” (розвиток загально-морських комунікативних умінь морських спеціалістів). Вивчаючи дисципліну «Англійська мова за професійним спрямуванням» на третьому курсі, курсанти судномеханічного відділення мають розвивати професійні комунікативні вміння суднових механіків (...to develop the ability to communicate on professional engineering topics with members of mixed crews [29]). Тобто кінцевою компетентністю навчання «Англійська мова за професійним спрямуванням» є оволодіння студентами англійською мовою спеціального вжитку як засобом спілкування і здійснення в цьому процесі виховання, освіти і розвитку особистості студента, включаючи формування його іншомовної комунікативної компетентності, як засобом оформлення або розуміння висловлювань у процесі професійного спілкування. Програма навчальної дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» складена у відповідності до Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти (Розділ II, Таблиця А-II/I) та ІМО Model Course 3.17 “Maritime English” [31]. У Міжнародній Конвенції ПДНВ згідно компетентностей суднових механічних установок на рівні експлуатації, суднові механіки повинні вільно володіти англійською мовою у письмовій та усній формі для вирішення професійних завдань на судні. Навчальна програма «Англійська мова за професійним спрямуванням» розроблена у відповідності з навчальним планом та галузевим стандартом вищої освіти підготовки молодшого спеціаліста для курсантів спеціальності 5.07010403

«Експлуатація суднових енергетичних установок» та затверджується щорічно на засіданнях предметної комісії англійської мови судномеханічного відділення і схвалюється методичною радою. Для оволодіння компетентністю курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням» курсант повинен вирішити такі завдання: 1) методичні (розвивати творче мислення при виконанні практичних завдань у спеціальних навчальних ситуаціях, які вимагають професійної компетенції фахівців морського торговельного флоту); 2) пізнавальні (сформувати у курсантів початкову теоретичну базу, загальне уявлення про специфіку спілкування на судні та у морському середовищі, які забезпечать необхідну іншомовну комунікативну спроможність у сферах ситуативного і професійного спілкування в усній та письмовій формах); 3) Практичні (сформувати основи вмінь спілкування в соціально-побутових та професійно-орієнтованих ситуаціях, розвивати вміння сприймати на слух аудіо записи та відповідно реагувати, сформувати навички читання інструкцій та текстів професійного спрямування, виробити навички використання оригінальної технічної літератури, розвивати вміння писати особисті та ділові листи, застосовувати здобуті знання при проходженні співбесіди в кріюінгових компаніях та при складанні тестів).

Дисципліна «Англійська мова за професійним спрямуванням» належить до циклу професійної та практичної підготовки і на даному етапі підготовки фахівців морського торговельного флоту є певною мірою узагальнюючою і систематизуючою, тому у відповідності з діючими положеннями міжнародних конвенцій первинне значення приділяється узагальненню вивченого в процесі навчання англійської мови на попередніх етапах підготовки, а також активізації знань зі спеціальних дисциплін.

Вивчення навчальної дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» орієнтовано на формування компетентності «Використання стандартних фраз ІМО для спілкування на морі та використання англійської мови у писемній та усній формах», визначеної Кодексом ПДНВ (Розділ II, Таблиця А-II/I) [33].

Аналізуючи програми навчальної, практичної навчальної в майстернях (на II курсі), практичної виробничої (на III курсі), навчально-виробничої (на III курсі: електромонтажна, слюсарна, верстатна, зварювальна), плавальної практик (на IV курсі) курсантів судномеханічного відділення, можна сказати, що вивчення англійської мови за професійним спрямуванням відіграє важливу роль, що особливо помітно при аналізі таких документів реєстрації результатів практики як *Training Record Book* (книга реєстрації практичної підготовки кандидата на присвоєння звання механіка 3го розряду). Цей документ, підготовлений на основі положень конвенції ПДНВ 1978 року з поправками, призначений для реєстрації практичної підготовки курсантів морських ЗВО України як частина схваленої програми підготовки, що відповідає вимогам розділу А-III/1 кодексу ПДНВ. Ця книга містить схвалену структуровану програму підготовки, спрямовану на досягнення компетентностей суднового механіка відповідно до ПДНВ.

До підручників та навчальних посібників за якими навчаються майбутні суднові механіки на практичних заняттях англійської мови за професійним спрямуванням ми відносимо: *Outcomes Student's Book (elementary level)*; *While ashore: coursebook* [2]; *On the beam Student's book*; *Welcome aboard Student's book* [7, 29]; *Seven Seas ahead Student's book*; *Full Ahead Student's book*; *Ship's heart Student's book*.

Outcomes Student's Book (Рівня А1-А2) представляє курс загальної англійської мови, в якому розвиток граматичних та лексичних навичок допомагають студентам досягти успіху в соціальних, професійних та академічних сферах. Згідно *CEF (Common European Framework of Reference for Languages)* або Загальноєвропейських компетенцій оволодіння англійською мовою, головною метою посібника стає комунікаційна діяльність, де студенти вивчають та практикують мову, розмовляючи на англійській. Чіткі результати на кожному уроці кожного підрозділу дають студентам відчуття досягнень, коли вони проходять курс, який містить всі необхідні вправи для розвитку безпосередніх навичок, таких як: говоріння,

аудіювання (сприйняття англійської мови на слух), розширювати словниковий запас, а також письмові навички. Граматичні правила даються з необхідними поясненнями. Цей Оксфордський посібник розроблений за лексичними темами-юнітами (*Люди та міста; Вільний час; Дім; Відпустка / Канікули; Магазили; Навчання; Сім'я та друзі; Плани; Враження; Подорожі; Їжа; Здоров'я; Природа; Вираження думки; Технології*), що дозволяє запам'ятати граматичні конструкції та час, прив'язуючи їх до певних ситуацій. Студент може повторити пройдений матеріал (кожні дві теми), а також ще раз звернути увагу на слова, які, можливо, пропустили. На відміну від інших навчальних посібників *Outcomes Student's book* звертає увагу на мовні розмовні фрази. Характер більшості завдань має комунікативний характер та підпорядкований принципу забезпечення курсантів активною мовленнєвою практикою. Зазначені вище ознаки підручника сприяють викладанню англійської мови з використанням комунікативного підходу. Велика кількість аудіо-записів у *Student's Book* та *Work Book* (Робочій зошит) дозволяють кожному уроку розібрати тему, при цьому не використовуючи додаткові матеріали. Таким чином, студент тренує розуміння мовлення на слух за допомогою аудіо записів носіїв мови та краще запам'ятовує нові слова.

Усі шістнадцять юнітів підручника *Outcomes* мають стандартну структуру: перше практичне заняття повністю направлене на говоріння, а інші два – на читання або аудіювання. Занять, направлених на формування вмінь письма у підручнику вісім (*Forms, Pen friends, Cards, Making arrangements, Visiting friends, Describing food, Describing photos, Text messages and notes*). Через використання комунікативного підходу, кожне таке заняття має текст-приклад та завдання, направлені на обговорення змісту прочитаного або почутого. Такі ж завдання містяться і в Робочому Зошиті.

Підручник також містить вісім юнітів на повторення пройденого матеріалу. Тут студенти практикують вивчену граматику та лексику з попередніх двох юнітів. Перша сторінка кожного такого юніта має елементи

ігор на повторення, вікторини та завдання на вимову. Підрахувавши бали за всі завдання, студенти бачать свій прогрес.

While ashore: coursebook (Навчальний посібник «Доки на суші») являє собою один із курсів англійської мови для майбутніх суднових механіків на початку їхнього навчання – у першому навчальному семестрі. Цей посібник розвиває всі основні мовні навички, охоплює рекомендований навчальний план із вивчення англійської мови ІМО та представляє загальний курс англійської мови наближений до морського контексту [220]. Курс охоплює чотири модуля з таких тем: *Де я навчаюсь; Як я подорожую; Де я живу; Чи готовий я до морської кар'єри?*

Кожен модуль посібника має стандартну структуру:

1) Стартер (перша діяльність кожної теми, яка змушує курсантів замислитись та почати розмовляти на англійській мові, позитивно налаштовує курсантів на подальші завдання парктичного заняття);

2) Читання/Прослуховування (тексти та аудіо матеріали були ретельно відібрані за цінністю та можливістю мотивувати курсантів до навчання, всі питання, завдання та діяльності розроблені для перевірки розуміння прочитаного/прослуханого із подальшими завданнями на дискусію, дебати або проекти);

3) Лексика (ця секція включає в себе різноманітні завдання, які допомагають курсантам вивчати нові лексичні одиниці та практикувати слова/словосполучення або фрази, які вони вже знають та мають в активному словниковому запасі);

4) Граматика (ця секція надає пояснення граматичних правил та вправи для їх відпрацювання);

5) Говоріння (вправи на відпрацювання говоріння направлені на змушення курсантів говорити відкрито та вільно, з мінімальною підтримкою для досягнення комунікативної мети, всі вправи можуть бути використані для дискусій, віддається перевага роботі у парах та малих групах по три-чотири курсанта);

б) Письмо (навички письма, які курсанти мають отримати відпрацьовуються у відповідних вправах);

Посібник також містить виписки із M.Lloyd's Book «*In Command*» із автентичними текстами морської тематики та вправами, пов'язаними з ними на відпрацювання іншомовних комунікативних навичок.

Модулі складаються з трьох тем та формують різні компетентності. Опрацювавши перший модуль, який містить теми *Getting to know you; Kherson State Maritime Academy; Working time and free time*, студент має вміти пояснювати важливість морського навчання та його компонентів для успішної кар'єри майбутнього фахівця морської галузі.

У кінці другого модуля, який містить теми *Travel wise, Airport facilities, Airport procedures*, студент має вміти узагальнити етапи процедур в аеропорту.

Очікуваним результатом третього модуля, який містить теми *Home Ashore and Home Aboard, Meals Ashore and Meals Aboard, garbage Treatment Ashore and Aboard*, є вміння обмінюватися інформацією про свій стан проживання, вподобання в їжі, переробку сміття вдома та на борту судна.

Останній модуль, який містить теми *Why to come a seafarer, English: Occupational requirements, Am I ready to work at sea* [29], формує у курсанта вміння описувати свою готовність виконувати обов'язки на судні згідно офіціальних обов'язків фахівців морської галузі.

Цей підручник також включає додаток про міжнародні морські конвенції (IMO Conventions: The International Convention for the safety of Life at sea (СОЛАС); The International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for seafarers (ПДНВ) [31]). Посібник розроблений з метою розвитку у курсантів іншомовних комунікативних навичок, які необхідні для їхньої роботи в інтернаціональному екіпажі на борту судна.

У наступному Посібнику «*On the beam*» (неформально – «*На правильному шляху*») наведено навчальний матеріал, який сприяє вивченню

англійської мови, забезпечує комунікативну спроможність у сфері ситуативного спілкування в усній та письмовій формах (за вимогами міжнародної конвенції ПДНВ [33]) та формує необхідні вміння та навички, необхідні для подальшого вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. Метою навчальної дисципліни, яка викладається за цим підручником, є практичне володіння англійської мови курсантами морського закладу освіти. Посібник складається з п'яти модулів: *Getting to my ship; Sports and leisure; Modern technologies; Environmental awareness; Meet the world*. Кожний модуль складається з таких структурних елементів: стартер (на початку уроку виступає як невелика практична діяльність, яка завжди пов'язана із матеріалом, який вивчається у темі); читання/прослуховування/перегляд відео матеріалу (питання, діяльності та завдання направлені на успішне сприйняття мови на слух/читання); лексика (представляється у темі); граматики (пояснення граматичного матеріалу та вправи на його відпрацювання); говоріння (всі діяльності направлені на розвиток навичок говоріння); письмо (ця секція присутня тільки у деяких модулях). Підручник також містить матеріали-кейси направлені на аналіз конкретних ситуацій/прикладів з практики. Опрацювавши всі теми підручника, курсант має вміти:

1) *speak about your actions at the airport, describe how to go through registration procedures at the airport and at the hotel, be able to order food at the hotel;*

2) *speak about different sports and leisure activities, importance of healthy habits and influence of social networks on our life;*

3) *recommend actions in case of teen's addiction to using modern technologies focusing on variety of personal devices and available Internet;*

4) *give recommendations how to protect the environment;*

5) *speak about specific features of English-speaking, Asian and EU countries, their cultures, cuisines and the biggest world ports.*

Наступний Підручник «*Welcome aboard*» [29] (*Ласкаво просимо на борт*) був розроблений викладачами англійської мови кафедри судноводіння ХДМА для навчання англійської мови за професійним спрямуванням курсантів всіх трьох спеціальностей: судноводійного, судномеханічного та електромеханічного відділень. У посібнику наведено навчальний матеріал, який спряє вивченню англійської мови, необхідної для курсантів морських спеціальностей, включаючи напрям підготовки «Річковий та морський транспорт», для проходження плавальної практики на судах у портах і в морі. Мета посібника – розвиток умінь іншомовного спілкування на професійні теми з членами багатонаціональних екіпажів. Підручник має стандартні структурні елементи, як і вищезазначений, але включає в себе розділи *Sea story* (спеціально розроблені частини кожного модуля для надання можливостей вивчати та дискутувати про різні реальні ситуації у морі та на судні для розвитку навичок говоріння). Підручник має також кольорові додатки, присвячені таким темам: *Типи суден, Види вантажів*. Опрацювавши всі модулі підручника, курсант має вміти:

- 1) *explain the importance of maritime education and its components for successful seafaring career; (Maritime education)*
- 2) *characterize a cargo type focusing on the possibilities and requirements to its transportation according to SOLAS convention; (Types of cargo)*
- 3) *classify and describe ships by types; (Types of ships)*
- 4) *describe key responsibilities of crewmembers focusing on the ship maintenance and watchkeeping procedures according to STCW convention; (Crew and its tasks)*
- 5) *list and explain the basics of safe working practices aboard ships (Personal safety aboard) [7].*

Посібник «*Seven seas ahead*» (*Світовий океан чекає*) відповідає структурі та меті попереднього підручника. Він містить п'ять модулів: *First aid on board; Emergencies at sea; Life-saving appliances; Marine environment; Maritime security*. Опрацювавши всі модулі підручника, курсант має вміти:

- 1) *describe symptoms / signs of health problems when requesting medical assistance;*
- 2) *speak about shipboard emergencies in terms of their causes, ways of preventing them and actions to be taken if emergency actually occurs;*
- 3) *speak about LSA in terms of their stowage, construction and launching procedure;*
- 4) *speak about marine environment in terms of causes and consequences of marine pollution, MARPOL, sea garbage disposal regulations and actions in case of an oil spill;*
- 5) *speak about maritime security guidelines of ISPS Code.*

Підручник містить також виписки з таких ІМО конвенцій, як: СОЛАС, ПДНВ [31], МАРПОЛ, Міжнародний кодекс по рятувальним засобам на судні, Кодекс ОСПЗ.

Посібник «*Full Ahead*» вміщує навчальний матеріал, спрямований на іншомовну підготовку курсантів напряму 6.07.0104 «Морський та річковий транспорт» професійного спрямування «Експлуатація суднових енергетичних установок» для проходження практики на судах із міжнародними екіпажами. Мета посібника – розвиток умінь спілкування англійською мовою під час розв’язання професійних завдань, пов’язаних із доглядом, обслуговуванням та ремонтом суднових механізмів. Підручник має п’ять модулів: *Auxiliary machinery aboard; Machinery for Substances Processing; Machinery for Substances Transfer; Deck machinery; Outcome of training* [25-26].

Останній підручник «*Ship’s heart*» (Серце судна) має структуру та мету попереднього підручника, але вміщає інші модулі: *Marine Propulsion System; Marine Diesel Engine. Design and operation; Diesel Engine Systems; Diesel Engine Troubleshooting ; Marine Boiler Operation.*

Вивчення дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» передбачає проведення різних форм контролю знань: проміжних тестів наприкінці вивчення певного розділу (*Stop and check 1-5*),

підсумкових тестів наприкінці вивчення двох або трьох розділів (*Progress test 1-2*) та під час проведення модульної атестації, усних та письмових компетентностей, заліки, екзамени. Електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю вміщає LMS MOODLE. Навчальні курси, які містять матеріали для вивчення Англійської мови майбутніми судновими механіками мають такі назви: *General English; Maritime English; Specialized Maritime English; Exams*. Електронне тестування відповідає таким вимогам: має три рівня складності (перший рівень – 60% всього тесту, 36 балів, направлений на перевірку лексичної компетентності; другий рівень – 30% тесту, 50 балів, направлений на іншомовну комунікативну компетентність модулю та має питання на перевірку граматики; третій рівень – 10% тесту, 14 балів, направлений на читання та перевірку прочитаного).

Методичні матеріали для організації самостійної роботи курсантів, виконання індивідуальних завдань містяться в LMS MOODLE та включають такі компоненти курсу:

- Вибір (відповіді на одиночні питання курсу);
- Вікі (виконання різноманітних вправ);
- Глосарій (створення списку визначень);
- Завдання (виконання проектних робіт, написання есе, створення презентацій і т.п.);
- Обстеження (відповіді на питання з метою зібрання статистичних даних);
- Тест (відповіді на тестові питання: множинний вибір, на відповідність, правильно чи неправильно, коротка відповідь, есе, пропущені слова, перетягування в текст, перетягування маркерів, перетягування на малюнок, опис);
- Урок (перегляд відео матеріалу, прослуховування аудіо, читання, відповіді на питання: множинний вибір, есе, відповідність, коротка відповідь, правильно чи неправильно);

- Форум (дискусії на різні теми);
- Чат (синхронне онлайн обговорення у текстовому режимі);
- Пакет Скорм (виконання різноманітних вправ: знайти пару, класифікація, числова пряма, просте упорядкування, вільна текстова відповідь, позначити на малюнку, відповісти на питання, заповнити пропуски; ігри: Перший мільйон, Пазл, Кросворд, Знайти слова, Де це, Вгадати слово, Скачки, Парочки);
- URL модуль (перегляд відео, прослуховування аудіо, читання текстів, перегляд та аналіз презентацій).

Таким чином, задля наближення освітньої діяльності до європейських стандартів організації навчання курсантів, викладання «Англійської мови» та «Англійської мови за професійним спрямуванням» здійснюється на засадах компетентнісного та комунікативного підходу із максимальним використанням новітніх технологій (LMS MOODLE) та впровадженням системи змішаного навчання (інтеграція електронного та очного навчання), що дозволяє отримати позитивні результати володіння курсантами морської англійської мови в усній та письмовій формах.

З 2009 року вивчення англійської мови у ХДМА проводиться на основі комунікативного підходу, який передбачає формування вміння використовувати англійську мову в реальній ситуації спілкування для досягнення взаєморозуміння між людьми згідно з рекомендаціями ІМО Model course 3.17 (програми навчальних курсів, яка була розроблена за пропозиціями ряду урядів країн-членів ІМО після прийняття Міжнародної конвенції ПДНВ 1978 р. з поправками). Було розпочато проект «Комунікативний підхід при вивченні англійської мови», який був проведений на базі академії за сприяння крюїнгової компанії «Марлоу Навігейшн» з якою ХДМА співпрацює з 2011 року. Ця компанія є одною з найкрупніших крюїнгових компаній в світі, в її управлінні знаходиться близько 1000 суден з більш ніж 200 судноплавних компаній світу. Щорічно її

представники відбирають 100 курсантів 2 курсу для кадетської програми, яка передбачає проходження плавальної практики на сучасних судах.

Згідно методики комунікативного підходу відбувається максимальне заглиблення курсанта в мовний процес, що досягається за допомогою мінімального використання рідної мови курсантом. Як результат, за останні п'ять років не було зауважень не від судноплавних, не від крьюінгових компаній стосовно знань морської англійської мови курсантів ХДМА [38].

Впровадження комунікативного підходу на заняттях з англійської мови складалося з п'яти етапів:

Перший етап відбувався у 2008-2009 навчальному році, протягом якого викладачі англійської мови ХДМА та МК ХДМА були ознайомлені з комунікативним підходом.

Другий етап проекту розпочався у 2009-2010 навчальному році, коли було створено творчу групу з розробки нових робочих програм з англійської мови за професійним спрямуванням. Здійснена апробація робочих навчальних програм, розроблених на основі та за зразком Модельного курсу ІМО 3.17. У 2009-2010 н.р. розроблено навчальний посібник «*Welcome Aboard*», побудований на комунікативному підході згідно вимог конвенції ПДНВ.

Третій етап проекту здійснювався протягом 2010-2012 навчального року, було розроблено навчальні посібники з англійської мови професійного спрямування (1-4 курси).

2012-2014 навчальні роки – це четвертий етап проекту. Основні завдання етапу – впровадження нових форматів комунікативного заняття на 3- 4 курсах ('*Boomerang*') та 5-6 курсах ('*Patchwork*').

У стилі '*Boomerang*' процес може бути таким: E-> A-> S-> A, де E – Engage (Залучити), A – Active (Активувати), S – Study (Вивчати) та A – Active (Активувати). Це дає багаторазові можливості для курсантів використовувати мову.

Етап 'Е' (залучення до навчання) передбачає залучення курсантів до заняття. Ці заходи включають ігри, малюнки, відео та аудіо. Участь студентів необхідна для того, щоб інші частини заняття мали успіх та досягли поставленої мети.

Етап 'А1' (активізація знань) пропонує курсантам вільно використовувати мову.

Етап 'S' (вивчення матеріалу) полягає в тому, щоб курсанти вивчали нові мовні концепції та як вони працюють. Це може включати що-небудь від вивчення конкретного звучання окремих лексичних одиниць до вивчення граматичних конструкцій у морському контексті. Групова робота дуже ефективна для цього етапу. Основна увага приділяється побудові речових конструкцій.

Етап 'А2' (активізація знань) включає в себе рольові ігри, ігри для спілкування та дебати.

Стиль '*Patchwork*' дозволяє максимально гнучко пересуватися і балансувати між кроками. Прикладом цього стилю буде ланцюг Е-> А-> А-> S-> А-> Е-> S-> А. Дещо складніша конструкція, але ефективніша [38].

П'ятий етап проекту – 2014-2017 навчальні роки, основною метою якого є інтегрування комунікативного навчання у компетентністний підхід, що впроваджується академією за наказом Міністерства освіти і науки України.

2018-й – це рік завершення дослідно-експериментальної роботи з впровадження компетентнісного підходу (спрямованості освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних (складових загально-галузевих компетентностей, які стосуються конкретного предмету) компетентностей особистості).

Формування базових компетентностей, на нашу думку, передбачає не тільки розвиток творчої діяльності студентів, їх здібностей, але і створення відповідних умов для набуття позитивного досвіду взаємодії особистості студента з ІКПС. Розкриваючи зміст базових компетентностей ми

визначаємо, що домінуючою у змісті освіти дослідницького-експериментального напрямку морських ЗВО є навчально-пізнавальна компетентність, що забезпечує оволодіння поняттями, знаннями у сфері науки і техніки та технології, наукової, технічної морської термінології, методикою організації дослідницької та пошукової діяльності.

Для формування предметних компетентностей (складових загальногалузевих компетентностей, які стосуються конкретного предмета; тих, що їх набуває студент при вивченні певного предмета протягом конкретного навчального року або ступеня навчання) у ХДМА використовується така корисна складова роботи в цьому напрямку, як здійснення міжпредметних зв'язків на заняттях та вивчення інтегрованих курсів, що дозволяє комплексно розглядати професійні питання.

Розуміння й усвідомлення ключових та предметних компетентностей і компетенцій сприяє використанню їх у практичній діяльності моряка з метою їх упровадження в життя: під час навчання і після його закінчення, застосовуючи знання безпосередньо на практиці.

На наступні 5 років (2019-2023) було обрано науково-методичну спрямованість *«Різнорівневе комунікативне навчання англійської мови за професійним спрямуванням в умовах компетентнісного підходу»*, на підставі чого був вдосконалений зміст програм і навчальних посібників з англійської мови з урахуванням різнорівневого навчання та подальшою орієнтацією на оновлений ІМО Модельний курс 3.17 з метою якісного впровадження компетентнісного навчання [4].

З 2016 налаштована система електронного забезпечення навчання на базі LMS MOODLE (навчальної платформи, призначеної для об'єднання педагогів, адміністраторів і студентів в одну надійну, безпечну та інтегровану систему для створення персоналізованого навчального середовища). Наразі відбувається організація змішаного навчання (поєднання навчання у ХДМА із навчанням на LMS MOODLE). Викладачі англійської мови ХДМА розробили комплекси навчально-методичних онлайн матеріалів

з інтерактивними завданнями своїх дисциплін (Іноземна мова, Морська англійська, Англійська за професійним спрямуванням) із забезпеченням вільного доступу курсантів до них, що розташовані в LMS MOODLE закладу освіти. Сучасний стан підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням включає:

По-перше, робочі навчальні програми «Англійської мови за професійним спрямуванням» складені з урахуванням базових вимог компетентнісного підходу до організації процесу навчання із зорієнтованістю на професійну підготовку фахівця і розвиток необхідних компетентностей як відповідних методик і технологій, які належать чисельним дисциплінам, що дозволяє

- 1) зорієнтувати процес навчання на професійну підготовку компетентного фахівця з розвитком у нього необхідних компетентностей (інструментальних, міжособистісних та системних);
- 2) впровадити контекстне навчання, сутність якого полягає у відтворенні за допомогою усієї системи дидактичних форм, методів і засобів навчання предметного та соціального контекстів майбутньої професійної діяльності спеціаліста;
- 3) виділити «ключові кваліфікації» та «ключові навички», засвоєння яких можливе лише на заняттях з дисциплін за професійним спрямуванням;
- 4) виокремити вміння, що будуть визначатися готовністю майбутнього спеціаліста до самостійності, відповідальності, продуктивної діяльності, гнучкості у вирішенні особистісних та професійних завдань, що постануть перед фахівцем морського профілю.

По-друге, всі комплекси навчально-методичних онлайн матеріалів, які розташовані на LMS MOODLE повністю відповідають робочим програмам навчальних дисциплін.

Для забезпечення оволодіння англійської мови через зміст спеціальних дисциплін налагоджені та підтримуються міжпредметні зв'язки з кафедрами ХДМА (з урахуванням навчальних дисциплін, наведених у таблиці А) (див. додаток А.3).

Зміст і структура підручників з англійської мови для курсантів усіх спеціальностей, включаючи судномеханічне відділення, відповідає курсу навчання: *Presentation - Practice - Production* для 1-го та 2-го курсів [10], *Engage - Study - Activate* для 3-го та 4-го курсів [31]; кожний навчальний розділ підручників, який розроблений викладачами ХДМА містить усні та письмові компетенції, які слід опанувати і можна перевірити, а кожна тема розкриває інтегрований підхід до оволодіння компетенціями і завершується завданнями на перевірку продуктивних видів мовлення. Не зважаючи на всю цінність використання навчальних посібників та підручників з англійської мови за професійним спрямуванням у навчанні суднових механіків, вимогою нашого часу є використання інноваційних технологій через відсутність комп'ютерного супроводу підручників та посібників; неможливість перегляду мультимедійного контенту (відео, аудіо, анімацій), на який спираються деякі завдання навчальних посібників; обмежений контент паперового видання; мінімальне та просте візуалізування складних процесів, схем та явищ тільки у двумірному зображенні, відсутність миттєвого зворотнього зв'язку тощо. Ще однією перевагою електронних курсів є їх доступність на відміну від паперових видань. Тому, змішане навчання (використання паперового посібника на очному занятті та електронних курсів на практичних заняттях та у вільний час) у морських ЗВО є актуальною темою наукових досліджень.

2.2 Критерії, показники, рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків та їх діагностика

До професійного призначення майбутнього суднового механіка згідно концепції ПДНВ відноситься експлуатація суднових енергетичних установок: головних та допоміжних механізмів, що призводять судно до руху. Сюди

відносяться і всі пов'язані з цими механізмами системи управління. Знання та виконання обов'язків, пов'язаних із несенням ваhti у машинному відділенні також є складовою професійного призначення. По закінченню навчання курсанти також мають знати, як використовувати системи внутрішньосуднового зв'язку; правила експлуатації паливних, змащувальних, баластних та інших насосних систем та пов'язаних з ними систем управління; правила належного використання ручних інструментів, верстатів та вимірювальних інструментів для виготовлення деталей та ремонту на судні; правила технічного обслуговування та ремонту суднових механізмів та обладнання; правила запобігання забрудненню оточуючого середовища; правила запобігання пожеж та боротьби з пожежами на суднах. Майбутні суднові механіки повинні вміти використовувати рятувальні засоби (рятувальні шлюпки, надувні й жорсткі рятувальні плоти, рятувальні плавучі прилади); застосовувати засоби першої медичної допомоги на суднах; спостерігати за дотриманням вимог законодавства; вміти працювати у змішаному екіпажі, тобто з людьми різних національностей.

До засобів навчання відносяться традиційні (підручники, словники, нормативно-правові документи у морській галузі, вправи на друкованій основі тощо) та новітні засоби навчання, або навчально-методичні онлайн матеріали в ІКПС (глосарій, відео та аудіо завдання, тести, форуми, чати тощо).

Предметом професійної діяльності майбутніх суднових механіків є суднові машини, механізми та устаткування.

Виробничі функції визначає Кодекс ПДНВ [31]. Згідно цього Кодексу суднові механіки повинні "...знати та використовувати англійську мову як засіб професійного та побутового спілкування в інтернаціональному екіпажі" [33].

Одним з елементів професійної іншомовної підготовки майбутніх суднових механіків є навчальне середовище, тобто морський ЗВО та ІКПС LMS з вільним доступом до онлайн курсів навчальних дисциплін. Ця система

повністю відповідає методиці змішаного навчання, коли традиційне та онлайн навчання поєднуються та гармонійно доповнюють один одного.

До складників умов навчання ми відносимо організаційні умови, психологічні умови, педагогічні умови тощо.

До основних структурних компонентів іншомовної комунікативної компетентності ми відносимо:

1) мотиваційний: усвідомлена настанова на майбутню професійну діяльність, мотивація до формування іншомовної комунікативної компетентності; спрямованість на конструктивні міжособистісні відносини з метою досягнення поставлених завдань; постійний інтерес до підвищення рівня своєї освіти і самоорганізованість;

2) професійний: система знань, умінь і навичок необхідних для майбутньої діяльності суднового механіка, що включає цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки, цикл математичної та природничо-наукової підготовки, цикл професійної (професійно-орієнтованої) підготовки і цикл практичної підготовки, що разом із попередніми циклами забезпечує освітньо-кваліфікаційний рівень «Механік (судновий)»;

3) комунікативний: уміння знаходити спільну мову з усіма членами екіпажу незалежно від їх релігійних, особистісних та гендерних уподобань; досконале володіння англійською мовою – професійною за стандартами (ІМО) як запорукою безпеки в морі.

4) творчий: креативне вирішення поставлених завдань в умовах нестандартної ситуації; творче мислення, самостійність у своїй діяльності; модифікація та переобладнання наявних суднових технічних засобів для потреби екіпажу у критичних для життєзабезпечення судна умовах;

До критеріїв сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків ми відносимо теоретичну (знання основних вимог до посади моториста (базові знання) та знання своїх обов'язків на судні) та практичну готовність (уміння виконувати ситуативні вправи, самостійно і об'єктивно оцінювати свій рівень сформованості

професійної підготовки, самостійно працювати над розвитком та вдосконаленням особистості).

Система міжнародних стандартів ISO визначає показник як конкретний вимірник критерію, що робить його доступним для спостереження, обліку й фіксування.

Критерій характеризується якісно та кількісно. Якісно він характеризується показником, а кількісно – вимірником. Для характеристики успішності використовується такий показник, як «середній бал» (добуток оцінок на їх кількість додається і ділиться на кількість студентів групи). За визначенням академіка Симонова В., обчислюючи ступень навченості у групі, усі оцінки він поділяє на високий рівень (100% навченості), достатній рівень (64%), середній рівень (36%) та початковий рівень (16%). Даний показник обчислюється за результатами семестрового, річного оцінювання та за результатами підсумкових контрольних робіт кожного семестру. Отримані дані свідчать про ступінь навченості певного рівня: 0 – 44% - початковий; 45 – 49% - середній; 50 – 74% - достатній; 75 – 100% - високий [42].

Аналіз наукової літератури, практики, оцінки експертів та специфіки підготовки суднових механіків дозволили виокремити критерії сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків. Оцінивши результати іншомовної підготовки майбутніх суднових механіків, а саме: результати здачі усних компетентностей за робочим планом (*Speaking competency 1-5*), оцінки за електронне тестування (*Stop & Check 1-5, Progress test 1-2*), результати плавальної практики (*Training record book*), списки опитаних курсантів представниками круїнгових компаній, ми виокремили такі критерії сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків: когнітивно-змістовий, мотиваційний, діяльнісний, комунікативний та рефлексивний.

Когнітивно-змістовий критерій складається з двох частин, перша з яких передбачає повноту й дієвість знань у процесі виконання судновими

механіками професійної діяльності, рівень володіння знаннями змісту іншомовної комунікативної компетентності. *Показником* когнітивно-змістового критерію є розуміння сутності, змісту, цілей та завдань професійної діяльності. До *засобів* діагностики когнітивно-змістового критерію ми відносимо анкетування, спостереження, бесіду, тестування та експертну оцінку. Друга частина ж містить в своїй основі засвоєння майбутнім судновим механіком системи знань, умінь та навичок, які являються професійно значимими. Вони формують загальний та професійний інтелект, загальнонаукову, особистісну та професійну підготовленість до праці у морі. *Показник* когнітивно-змістового критерію – це повнота знань майбутнього суднового механіка. До *засобів* діагностики когнітивно-змістового критерію ми відносимо тестування, бесіду, звіти та експертну оцінку.

Мотиваційний критерій передбачає інтерес до майбутньої професії, бажання навчатися та мотивація до формування іншомовної комунікативної компетентності. *Показник* даного критерію ми вбачаємо у налаштованості курсанта на вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. До *засобів* діагностики мотиваційного критерію ми відносимо анкетування, самозвіти, бесіду та спостереження.

Діяльнісний критерій передбачає прояв у дії іншомовної комунікативної компетентності майбутніми судновими механіками. *Показник* даного критерію ми вбачаємо у сформованості комунікативних умінь. До *засобів* діагностики діяльнісного критерію відносяться тестування, спостереження, бесіда, експертна оцінка, звіти наставників, самооцінка.

До **комунікативного критерію** ми відносимо знання та вміння використовувати основні граматичні структури, володіти засвоєним лексичним та фонетичним матеріалом. Уміння мовленнєвого спілкування відображається у володінні комунікативними технологіями ведення діалогу, здатність побудови цілісних, зв'язних та логічних речень. До *засобів*

діагностики комунікативного критерію ми відносимо інтерв'ю, тестування, самозвіти та звіти наставників.

Рефлексивний критерій передбачає осмислення судномеханіком передумов, закономірностей і механізмів своєї професійної діяльності на судні. *Показник* рефлексивного критерію – уміння контролювати результати своєї діяльності. До *засобів* діагностики рефлексивного критерію ми відносимо анкетування та самозвіти.

На підставі цих показників можна говорити про рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності курсантів. Вони є компонентом побудови структурної моделі та реалізації педагогічних умов її формування. До рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків відносимо:

- Високий (сталу мотивацію до навчально-пізнавальної діяльності та до формування іншомовної комунікативної компетентності, говоріння, інтерес до майбутньої професії, потреба у самовдосконаленні та саморозвитку; активне включення у навчальний процес; знаннями основних вимог до професії; розумінням сутності професійно важливих якостей суднового механіка; уміння самостійно вирішувати іншомовні професійні завдання у нестандартних ситуаціях; уміння самостійно оцінювати різноманітні явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію англійською мовою);
- Достатній (активно брати участь у навчальній діяльності, знати сутність професійно важливих якостей майбутнього суднового механіка, вимоги до професії, але недостатньо об'єктивно оцінювати свій рівень знань англійської мови; визначати шляхи вдосконалення особистості та не самостійно працювати над її розвитком) ;
- Середній (уміння пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовувати знання англійської мови у стандартних ситуаціях, володіння розумовими операціями, вміння робити висновки, виправляти допущені помилки англійською мовою; відповіді на

питання правильні, логічні, обґрунтовані без власних суджень, мотивації до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням);

- Початковий (не достатньо активно та рідко користуватися отриманою інформацією, не вміння послідовно викладати свої думки та знання щодо сутності професії англійською мовою, мати лише початкове уявлення про предмет вивчення, не вміння самостійно виконувати ситуативні справи та виправляти свої помилки) [41].

Згідно цих рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків ми вводимо систему градації цих рівнів, яка відповідає кредитно-модульній системі організації навчального процесу та Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи (ЄКТС), метою якої є підвищення можливостей студентської мобільності, досягнення сумісності програм підготовки та кваліфікацій, забезпечення навчання студентів за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійних програм, підвищення якості викладання англійської мови за професійним спрямуванням, забезпечення доступу до ринків праці, посилення престижу вищої освіти України [36, 34].

За шкалою ЄКТС рівні іншомовної комунікативної компетентності курсантів розподіляються на чотири групи:

1. Високий (творчий)
2. Достатній (конструктивно-варіативний)
3. Середній (репродуктивний)
4. Початковий (рецептивно-продуктивний)

Згідно першого рівня (оцінка А) курсант виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить джерела інформації, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розвиває власні обдарування і нахили.

На достатньому рівні є два підрівня: оцінки В та С. Згідно оцінки В курсант вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і завдання у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Згідно оцінки С курсант уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження певних думок.

На середньому рівні є також два підрівня: оцінки D та E. Згідно оцінки D курсант відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. Згідно оцінки E курсант володіє матеріалом на вищому за початковий рівні, значну частину його відтворює на продуктивному рівні.

На початковому рівні (оцінка F) курсант володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів та об'єктів.

Професійна діяльність, де однією із головних компетентностей моряка виступає комунікативна компетентність, не може бути успішною без сталого достатньо високого рівня мотивації до формування комунікативної компетентності. Вирішального значення набуває формування свідомого ставлення та інтересу, зацікавленості до майбутньої професії [27].

Високий рівень визначає, що майбутній судновий механік у повному обсязі володіє вміннями щодо практичного використання отриманих знань, вирішення професійних не стандартних задач англійською мовою; уміє творчо застосовувати інформацію, отриману на різних заняттях у навчальних ситуаціях.

На середньому рівні слухач має базові знання, здатен брати участь у різних процесах, володіє ключовою інформацією, спроможний до

практичного використання системи знань, має достатню теоретичну підготовку та наявні ґрунтовні знання про зміст своєї професії.

Початковий рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутнього суднового механіка свідчить про те, що майбутній спеціаліст морської галузі має початковий рівень знань англійської мови за професійним спрямуванням щодо про майбутню професію та необхідності формування іншомовних комунікативних вмінь та навичок для успішної іншомовної професійної діяльності на судні, не здатен до практичного використання системи умінь, не вміє застосувати професійну інформацію англійською мовою для виконання практичних завдань.

Важливими показниками щодо визначення рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності виступили: система мотивів курсантів; усвідомленість ними сутності обраної професії і необхідності формування в процесі навчання іншомовної комунікативної компетентності для успішної професійної діяльності; уміння співвідносити знання з різних предметів та використовувати їх для вирішення практичних завдань; готовність до співпраці; уміння аналізувати інформацію, логічно будувати висловлювання; брати активну участь у вивченні англійської мови за професійним спрямуванням, самоосвіті, саморозвитку.

У роботі визначено педагогічні умови, теоретично обґрунтована, розроблена та експериментально перевірена структурна модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків. Для реалізації означеної моделі у навчанні суднових механіків, був проведений педагогічний експеримент, який складався із декількох етапів. Так, протягом першого (підготовчого) етапу нами було проаналізовано результати констатувального експерименту, який проводився на базі Херсонської Державної Морської Академії, Морського коледжу ХДМА, Херсонського морського коледжу рибної промисловості та Київського інституту водного транспорту у 2015-2016 років спеціальності Річковий та

морський транспорт, освітня програма «Експлуатація суднових енергетичних установок» (див. Додаток І).

Для обчислення вибірки курсантів для педагогічного експерименту була вирахована генеральна сукупність курсантів судномеханічного відділення 2015-2016 років. У 2015-2016 роках кількість курсантів Морського коледжу ХДМА складала 123 курсанти (у 2015 році) та 119 курсантів (у 2016 році), ХДМА – 78 курсантів (у 2015 році) та 83 курсанти (у 2016 році), Херсонський морський коледж рибної промисловості - 23 курсанти (у 2015 році) та 29 курсантів (у 2016 році), Київський інститут водного транспорту - 120 курсанти (у 2015 році) та 111 курсантів (у 2016 році). Так, з чотирьох морських закладів, які були обрані для обчислення вибірки, генеральна сукупність курсантів склала 686 курсантів. Вибірка була обчислена за формулою:

$$n = \frac{1}{0,0025 + \frac{1}{N}}, \quad (1.1),$$

де n – обсяг вибірки, а N – обсяг генеральної сукупності [35].

Таким чином, обсяг вибірки, потрібної для педагогічного експерименту складає 253 курсанти.

За результатами констатувального експерименту та після діагностування рівня сформованості комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків в процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням було оцінено показники таких критеріїв: когнітивно-змістового, мотиваційного, діяльнісного, комунікативного та рефлексивного.

За результатами аналізу вищезазначених показників було встановлено, що показник якості знань в групах дуже низький та потребує поліпшення, більшість опитаних курсантів мають початковий рівень мотивації до професійного іншомовного спілкування, більшість курсантів проявляють схильність до ухилення під час визначення типу поведінки, переважна

більшість за результатами усної співбесіди із представниками крїїнгових компаній були не рекомендовані до подальших співбесід, більшість опитаних не вміють оцінювати та аналізувати власну фахову діяльність та мають низький рівень сформованості рефлексивності мислення.

Досліджуючи сучасний стан підготовки англійської мови на судномеханічному відділенні ХДМА, нами був проведений констатувальний експеримент з метою встановлення реального стану підготовки суднових механіків. Для участі у експерименті 253 курсанти були поділені на дві групи, а саме: контрольну та експериментальну, у кількості 127 (для експериментальної групи) та 126 (для контрольної групи). Однорідність груп визначалась тим, що в них практичні заняття з англійської мови за професійним спрямуванням здійснювались за однією програмою, у приблизно однаковий час та у схожих умовах. Різницею було те, що навчання у контрольній групі курсантів здійснювалось традиційно (без використання інноваційних технологій – гейміфікованого підходу), а в експериментальній групі — шляхом розробленої системи використання інноваційних технологій, використанням електронних курсів, побудованих на основі гейміфікованого підходу. Експериментальна та контрольна група максимально типові, рівноцінні за параметрами віку, чисельністю, статевою ознакою та рівнем підготовки.

Було проведене вхідне діагностування рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків станом на перший квартал 2015-2016 н.р.

Діагностування когнітивно-змістового критерію відбувалося за допомогою такого наукового методу дослідження, як аналіз успішності майбутніх суднових механіків з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням». Для цього порівнювали результати успішності та якості за екзамен та проміжний тестовий контроль (у МК ХДМА та ХДМА) Progress test 2, який містить запитання шости юнітів.

Таблиця 1.2

Результати зрізів з виявлення у майбутніх судномеханіків рівнів сформованості когнітивно-змістового критерію іншомовної комунікативної компетентності

Група	Progress test 2		Екзамен	
	Успішність	Якість	Успішність	Якість
ЕГ	94%	48%	90%	51%
КГ	93%	49%	89%	53%

Таким чином, у середньому успішність за тестуванням поточного контролю знань склала 93,5%, а за екзамен наприкінці семестру 89,5%. Якість в середньому у групах за поточне паперове тестування склала 48,5%, а за екзамен – 52%. Показник якості в групах дуже низький та потребує поліпшення. На рис. 2.1. можна побачити порівняння якості та успішності загалом у групах за 2015-2016 н.р.

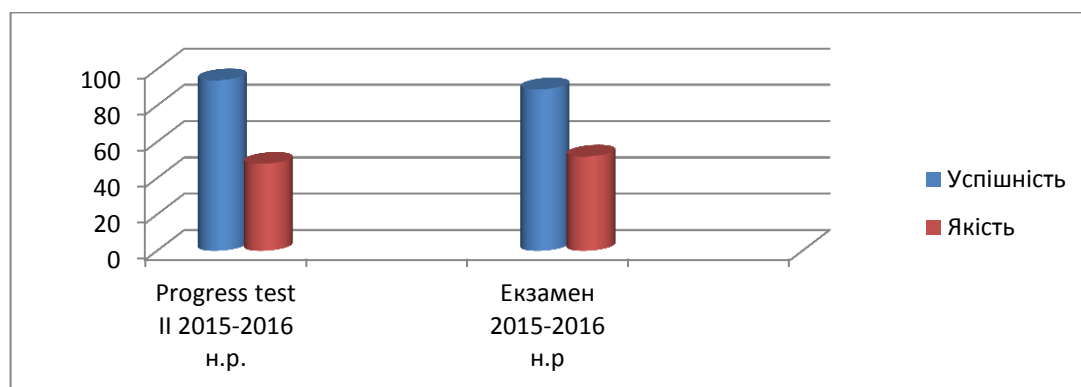

Рис. 2.1. Порівняльна діаграма підсумкового тесту та екзамену 2015-2016 н.р.

Діагностування мотиваційного критерію відбувалося задля виявлення сформованості у майбутніх суднових механіків мотивації до професійного іншомовного спілкування за допомогою анкетування.

Оцінювання (за методикою Ладанова І., Уразасвої В. «Діагностика мотиваційних орієнтацій у міжособистісних комунікаціях») відбувалось за такою шкалою:

- 1) високий рівень сформованості мотивації до - 21 і більше балів;
- 2) середній рівень –8 - 20 балів;
- 3) початковий рівень – 7 та менше балів [105].

Результати опитування (Див. Додаток В) відображені у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Результати сформованості мотивації до професійного іншомовного спілкування у майбутніх судномеханіків

Рівень	ЕГ		КГ	
	Кількість осіб	%	Кількість осіб	%
Високий	25	20	25	20
Середній	28	22	37	29
Початковий	74	58	64	51
Усього	127	100	126	100

Таким чином, високий рівень мотивації до професійного іншомовного спілкування охоплює 12% опитаних осіб. Середній рівень охоплює 28,4% курсантів. Початковий рівень – 59,6% опитаних. Так, більшість опитаних мають високу схильність до агресивних тенденцій під час професійного спілкування, не вміють досягати компромісу.

На рис. 2.2. можна побачити діаграму результатів сформованості мотивації до професійного іншомовного спілкування у майбутніх судномеханіків обох груп.

Рис. 2.2. Діаграма результатів сформованості мотивації до професійного іншомовного спілкування у майбутніх судномеханіків трьох груп

Готовність до професійно-орієнтованого спілкування майбутніх судових механіків за діяльнісним критерієм проявляється у здатності використання професійно-важливих знань для розв'язання професійних завдань на судні. Задля діагностування показників діялісного критерію була використана методика Томаса К. «Опис типів поведінки людей у конфліктних ситуаціях» [37] (Див. Додаток Г).

Курсанти судномеханічного відділення у кількості 253 особи з експериментальної та контрольної групи у 2015-2016 н.р., на період опитування, проявили схильність до певного типу поведінки:

- суперництво – 22% (56 курсантів)
- співробітництво – 20% (51 курсантів)
- компроміс – 9% (23 курсантів)
- ухилення – 27% (68 курсантів)
- пристосування – 22 % (55 курсантів).

Результати опитування графічно відображені на рис. 2.3., де до найбільш поширеного типу поведінки слід віднести: суперництво, співробітництво, ухилення та пристосування. До компромісу ж схильна найменша кількість опитаних курсантів 2015-2016 н.р.

Рис. 2.3. Діаграма результатів опитування для виявлення типів поведінки курсантів судномеханічного відділення станом на 2015-2016 н.р.

Діагностування комунікативного критерію відбувалося за результатами співбесід курсантів із представниками крьюінгових компаній («MSC Crewing Services», «Reliance Defense Systems Private Ltd», «Tsakos Columbia Shipmanagement», «Bernhard Schulte Shipmanagement», «Vroon Offshore», «Briese Crewing», «V.Ships»), які містять кадетську програму на своїх судах.

Загальна кількість опитаних курсантів II курсів: 252 особи, з яких 16 осіб показали високий рівень знань англійської мови та були високо рекомендовані до укладання договору, 79 – показали достатній рівень знань та були рекомендовані до укладання договору з крьюінговими компаніями та 158 – показали низький рівень знань та були не рекомендовані до подальших співбесід.

Таблиця 1.4 показує відсоткове співвідношення рекомендованих, високо рекомендованих та не рекомендованих до подальших співбесід та співпраці курсантів трьох груп судномеханічного відділення у 2015-2016 н.р., де найбільша кількість рекомендованих до співпраці курсантів (14 чоловік) у групі K222. Найменша ж кількість рекомендованих до співпраці курсантів-судномеханіків була виявлена у групі K223 судномеханічного відділення Морського коледжу ХДМА у 2015-2016 н.р.

Таблиця 1.4

Результати співбесід із представниками крьюінгових компаній

	Highly recomended	Recomended	Non-recomended
ЕГ	5 (4%)	43 (34%)	79 (62%)
КГ	3 (2%)	43 (34%)	80 (64%)

На рис.2.4. показана діаграма відсоткового співвідношення високорекомендованих, рекомендованих та не рекомендованих до співпраці з крьюінговими компаніями курсантів.

Результати співбесід курсантів із представниками крьюінгових компаній 2015- 2016 н.р.

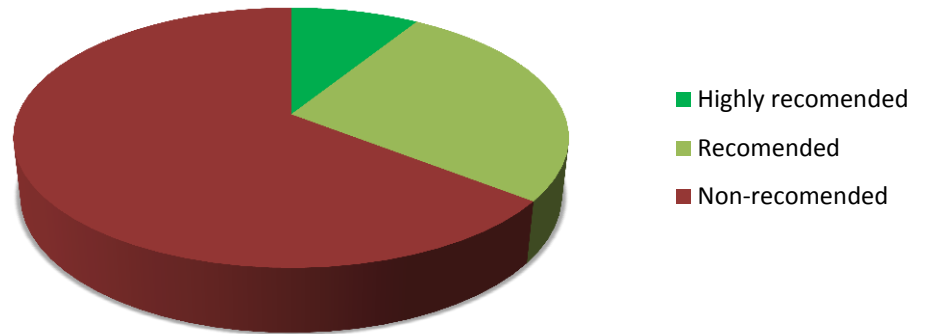

Рис. 2.4. Діаграма відсоткового співвідношення високорекомендованих, рекомендованих та не рекомендованих до співпраці з крьюінговими компаніями курсантів судномеханічного відділення 2015-2016 н.р.

Діагностування рефлексивного критерію відбувалося задля виявлення особистісної рефлексії (уміння курсантів оцінювати та аналізувати власну фахову діяльність). По завершенню навчання було проведено паперове опитування курсантів за VI варіантом субтесту шкали Амтхауера Р. (Див. Додаток Д).

Згідно опитування з 253 курсантів II курсу судномеханічного відділення 162 (64%) мають початковий рівень сформованості рефлексивності мислення (63% ЕГ та 64% КГ), 50 осіб (20%) – середній рівень сформованості рефлексивності мислення (21% ЕГ та 20% КГ), а 41 курсант (16%) мають високий рівень сформованості рефлексивності мислення (16% у ЕГ та КГ), що було відображено нами на рис. 2.5.

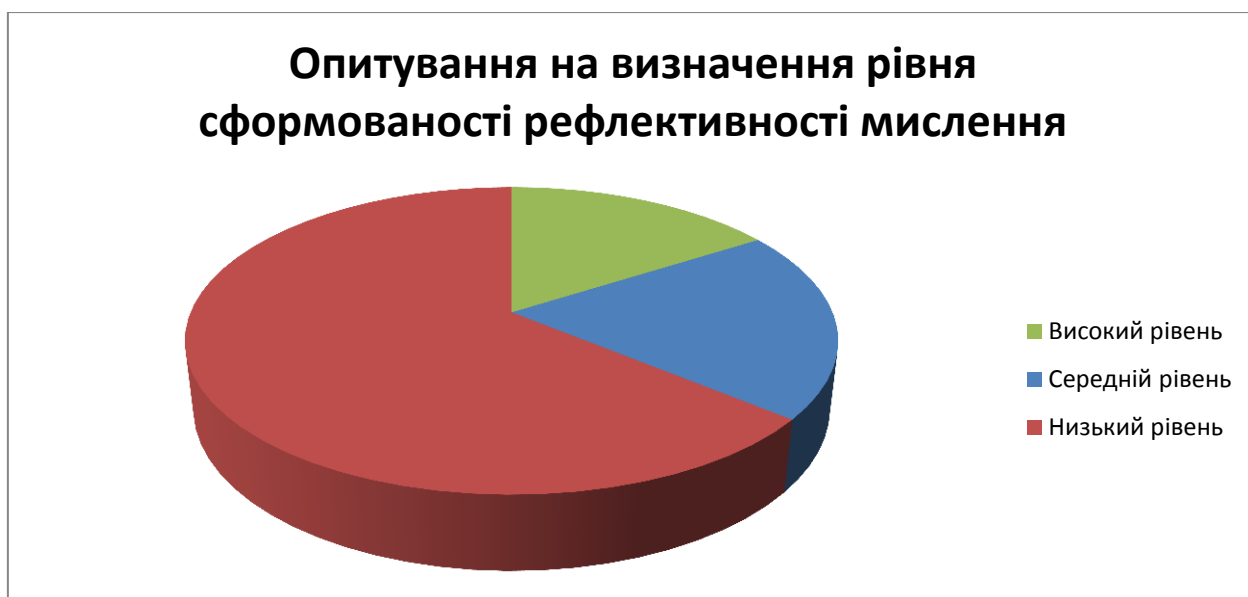

Рис. 2.5. Діаграма результатів опитування на визначення рівнів сформованості рефлексивності мислення

За результатами дослідження ми дійшли висновку, що більшість опитуваних мають початковий рівень сформованості рефлексивності мислення та потребують його поліпшення.

Таким чином, загальний висновок констатувального експерименту, який був проведений у чотирьох морських закладах освіти із вибіркою у 253 курсанти (127 експериментальної та 126 контрольної групи), за показниками когнітивно-змістового, мотиваційного, діяльнісного, комунікативного та рефлексивного критеріїв – у групах переважає початковий рівень знань, зокрема англійської мови за професійним спрямуванням, більшість сучасних курсантів мають початковий рівень мотивації до професійного іншомовного спілкування, високу схильність до агресивних тенденцій під час професійного спілкування, не вміють досягати компромісу, найбільш поширений типу поведінки у групах – суперництво, співробітництво, ухилення та пристосування, більшість опитаних мають також початковий рівень сформованості рефлексивності мислення.

Розв'язання вищезазначених проблем ми вбачаємо у: 1) систематичній перевірці усних та письмових компетентностей у навчальних посібниках та тестах (тестові завдання, які автоматично перевіряє LMS MOODLE та

відповіді на питання викладача для перевірки компетентності), електронних тестових завданнях у LMS MOODLE, які перевіряють сформовані компетентності курсантів (кожний тест має включати завдання на перевірку лексичних і граматичних навичок, а також усних і письмових компетентностей); 2) використанні системи заохочувальних та штрафних балів не тільки за навчальний розділ, але й за навчальний модуль і семестр; 3) впровадженні гнучкої 4-х ступеневої моделі формування компетентностей курсантів, що сприяє найбільш ефективному оволодінню англійською мовою за професійним спрямуванням у зв'язку з тим, що курсант не перескладає весь курс, а лише окремі компетенції, які не зміг опанувати раніше; 4) використанні інноваційних методів навчання (LMS MOODLE: елементи гейміфікації (вправи у вигляді ігор, відзнаки, таблиці лідерів, приховані елементи), відео та аудіо контент, презентації, віртуальний тур по судну, глосарії, форуми та чати тощо), що сприятимуть досягненню необхідного рівня комунікативної компетентності в іншомовному професійному спілкуванні.

Таким чином, усі вищезазначені елементи підготовки майбутніх суднових механіків, які будуть розглянуті у наступному розділі, сприятимуть ефективній організації навчання курсанта, його самостійній роботі. Вони створять умови для підвищення рівня його навчальних досягнень, розвитку професійно-значимих якостей особистості, творчих здібностей, самостійності та активності задля становлення та розвитку професійної компетентності майбутнього працівника морської галузі.

Висновки до другого розділу

Вивчення сучасного стану сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків після дослідження навчальної програми дисциплін «Іноземна мова» та «Англійська мова за професійним спрямуванням», які були розроблені у відповідності з навчальним планом та галузевим стандартом вищої освіти України підготовки молодшого

спеціаліста для курсантів освітньої програми «Експлуатація суднових енергетичних установок», було виявлено, що окрім практичних занять, навчальний план передбачає виконання самостійної роботи, яка може бути оформлена в електронних курсах. Традиційне навчання потребує реорганізації вивчення дисциплін «Іноземна мова» та «Англійська мова за професійним спрямуванням» із використанням електронних курсів у ІКПС.

Після аналізу навчально-методичного забезпечення підготовки суднових механіків у процесі вивчення англійської мови, нами було визначено, що вивчення англійської мови за професійним спрямуванням відбувається на засадах комунікативно-компетентнісного підходу. Однак, цей процес потребує змін і трансформації у систему змішаного навчання.

У зв'язку із потребою на ринку праці кваліфікованих фахівців морського профілю, які працюють в сучасному іншомовному середовищі та необхідністю підвищення рівня опанування ними англійської мови задля вирішення професійних завдань на судні, вважаємо доцільним впровадити та експериментально перевірити структурну модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків із застосуванням новітніх технологій (платформи MOODLE, електронних курсів, гейміфікованого підходу), яка реалізує педагогічні умови дисертаційного дослідження.

Було обґрунтовано критерії, показники та рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків. До критеріїв ми відносимо: когнітивно-змістовий, мотиваційний, діяльнісний, комунікативний та рефлексивний. Показниками когнітивно-змістового критерію є розуміння сутності, змісту, цілей та завдань професійної діяльності, яка не може існувати без комунікативного аспекту. Показниками мотиваційного критерію є бажання вивчати англійську мову за професійним спрямуванням для подальшої праці судномеханіком, інтерес до майбутньої професії. Показниками діяльнісного критерію є уміння та здатність до міжкультурного спілкування. Показниками комунікативного

критерія є комунікативні вміння налагодити діалог для вирішення професійних завдань на судні. Показником рефлексивного критерія є здатність свідомо контролювати результати своєї діяльності. До рівнів сформованості англійської комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків ми відносимо: високий, достатній, середній та початковий.

Аналіз результатів констатувального етапу педагогічного експерименту дозволив виявити проблеми, пов'язані з формуванням іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків: знижений інтерес до своєї професії, початковий рівень знань англійської мови та неготовність до роботи у змішаному екіпажі. За результатами констатувального етапу експерименту було встановлено, що переважна більшість курсантів судномеханічного відділення контрольної та експериментальної груп мають середній або початковий рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності. З метою поліпшення стану сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків у наступному розділі буде проведено відповідне експериментальне дослідження.

Основні положення другого розділу описано у таких публікаціях автора [26, 25, 28, 14, 15, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 49, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61].

Список використаних джерел у другому розділі

1. Bekhit N.S., Thomas G.V., Jolley R.P. The use of drawing for psychological assessment in Britain: Survey findings. *Psychology & Psychotherapy: Theory, Research & Practice*. 2005. V.78(2). pp. 205-217.
2. Bondarenko V., Moroz O., Shetsova I. While ashore: coursebook. Kherson: "STAR" PH, 2018. 132p.
3. Comprehensive handbook of psychological assessment / Ed. M. Hersen. New Jersey: John Wiley & Sons, 2004. 661 p.
4. ESL Teaching Methods. 2012. URL: <https://travelthayer.wordpress.com/2012/03/15/esl-teaching-methods/> (дата звернення: 23.11.2011).
5. Keith S. 3D games enter a new generation. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2010/sep/19/3d-games-xbox-playstation> (Last accessed: 17.11.2016).
6. Kondratiev A., Smirnov I., Dokuto B. Methods of Developing Intercultural Competence in Maritime English Teaching. *Journal of maritime research*. 2011. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/bec8/d4812317c53cbfcf5b75b616ad97d6e7edaa.pdf> (Last accessed: 17.10.2019).
7. Kudryavtseva V., Malakhivska T., Moroz O. Welcome Aboard: coursebook. Kherson: "STAR" PH, 2018. 294 p.
8. Myteva A. A., Popov D. G. Gamification as an innovation in business. URL: http://www.academia.edu/3675491_Gamification_as_an_innovation_in_business_in_Russian (Last accessed: 17.10.2019).
9. Popkin H. FarmVille invades the real world, 2010.
10. Popova H., Sherman M., Yurzhenko A. Interactive course "Maritime English" in the professional training of future mariners, *Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe and prospects of Ukraine: monograph / edited by authors*. 2nd ed. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2018. P.603-621.

11. Popova H.V., Yurzhenko A.Yu. Competency framework as an instrument to assess professional competency of future seafarers, Ermolayev, V., Mallet, F., Yakovyna, V., Mayr, H. C., and Spivakovsky, A. (Eds.): ICT in Education, Research, and Industrial Applications. Proc. 15th Int. Conf. ICTERI 2019. Volume I: Main Conference. Kherson, Ukraine, June 12-15, 2019. P. 425-429
12. Spitzberg B.H., Cupach W.R. Interpersonal communication competence. Beverly Hills, CA: Sage, 1994. 456 p.
13. The Definition Of Blended Learning, 2018. URL: <https://www.teachthought.com/learning/the-definition-of-blended-learning/> (Last accessed: 29.10.2009).
14. Yurzhenko A. An e-course based on the LMS MOODLE to teach "Maritime English for professional purpose", Information Technologies and Learning Tools, 2019, Vol 71, №3. P.92-101.
15. Yurzhenko A. The use of learningapps gamification activities as controlled exercises in MOODLE e-course. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2019. №1. С. 278–288.
16. Zuckerman G. Game-based marketing: inspire customer loyalty through rewards, challenges, and contests / G. Zuckerman, J. Linder. 2010. 240 p.
17. Ващенко Д.Г. Изучение уровня сформированности профессиональных компетенций молодого специалиста / Д.Г.Ващенко, А.Вандриенко/ Вестник Томского государственного педагогического университета. Выпуск 9 (87) Томск: ТГПУ, 2009. С.5-10
18. Вікіпедія. Вільна енциклопедія URL: <https://en.wikipedia.org/> (Last access 29.01.2019)
19. Внукова О. М. Методологічні засади професійної освіти : навчальний посібник для студентів напрямів підготовки 6.010104 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості), 6.010104 Професійна освіта (Дизайн) / О. М. Внукова. К.: КНУТД, 2015. 198 с.

20. Волошинов С. А., Реалізація адаптивної навчальної технології при формуванні іншомовної компетентності майбутніх моряків. Молодь і ринок, 2018. № 9. С. 61-65.
21. Волошинов С.А., Шерман М.І., Юрженко А. Ю. Створення електронного курсу «Морська англійська мова за професійним спрямуванням» на платформі MOODLE, «MoodleMoot Ukraine 2018. Теорія і практика використання системи управління навчанням Moodle». Тези доповідей шостої міжнародної науково-практичної конференції. (Київ, КНУБА, 25 травня 2018 р.). К: КНУБА, 2018. 48 с.
22. Волошинов С.А., Юрженко А.Ю., Формування іншомовної професійної компетентності засобами цифрових технологій, Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонський державній морській академії 2014-2018 рр.): монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 148-157.
23. Дендеренко О.О. Формування професійної компетентності суднового механіка шляхом впровадження міждисциплінарної інтеграції фізичних знань. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції ["Актуальні проблеми природничо-наукової освіти в середній і вищій школі"], (Херсон 26-28 червня 2014р.) Херсон: ПП В.С. Вишемирський, 2014. С. 137–139.
24. Дениченко І.М., Кудрявцева В.Ф., Літікова О.І., Токарева О.В., Юрженко А.Ю., Ярьсько Н.С. Full Ahead. Student's Book. Англійська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник. Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2017. Видання третє, доповнене. 180 с.
25. Дениченко І.М., Кудрявцева В.Ф., Літікова О.І., Пархоменко О.А., Токарева О.В., Юрженко А.Ю., Ярьсько Н.С. Full Ahead Student's Book. Видання четверте, доповнене. Херсон: Видавництво Борисфен, 2018. 171 с.
26. Дениченко І.М., Кудрявцева В.Ф., Літікова О.І., Ляшенко У.І., Токарева О.В. Chief Engineer's Tips. Student's Book. Англійська мова за

- професійним спрямуванням: навч. посібник / За ред. О.В. Токарева. Херсон: Грунь Д.С., 2015. Видання перше. 179 с.
27. Жуков Ю. М., Петровская Л. А., Соловьева О. В. Введение в практическую социальную психологию, М.: "Смысл", 2006.
37. Кононова О.Ю., Юрженко А.Ю. Використання змішаного навчання у викладанні англійської мови за професійним спрямуванням, Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.) : монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 476-483.
28. Кудрявцева В.Ф., Дениченко І.М., Токарева О.В., Літікова О.І., Юрженко А.Ю. Full Ahead. Student's Book. Англійська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник / За ред. О.В. Токарева. Херсон: Грунь Д.С., 2016. Видання друге. 134 с.
29. Кудрявцева В.Ф., Мороз О.Л., Петровська Ю.В., Фролова О.О. Welcome aboard: Student's Book. Херсон: ТОВ «ВК «СТАР» ЛТД», 2016. 266 с.
30. Луговий В. І. Освіта, навчання, інформація, компетентність: канонізація понять (теоретико-методологічний дискурс), К. 2009. С. 178–210.
31. Международная конвенция о подготовке и дипломировании моряков и несении вахты 1978 года (ПДМНВ - 78) с поправками (консолидированный текст) = International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1978 (STCW 1978), as amended (consolidated text): - СПб.: ЗАО «ЦНИИМФ», 2010. – 806 с.
32. Мельник А. Контекстне навчання у процесі професійного іншомовного спілкування студентів немовних спеціальностей, Витоки педагогічної майстерності. 2012. №10. С. 191–196.

33. Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти – Інспекція з питань підготовки та дипломування моря, 2009. 736 с.
34. Олійник В.В., Гравіт В. О., Ляхоцька Л. Л. Науково-методичні засади кредитно-модульної організації навчального процесу при підвищенні кваліфікації керівних кадрів за очно-дистанційною формою навчання: навч. посіб.; К.: Педагогічна думка, 2012. 210 с
35. Паніотто В. І., Максименко В. С., Харченко Н. М. Статистичний аналіз соціологічних даних, К.: Вид. дім "КМ Академія", 2004. 270 с.
36. Симонов В. П. Директору школи об управленни учебно-воспитательным процессом : монография. М.: Педагогіка, 1997. 160 с.
37. Тирон О.М. Психолого-педагогічні основи формування іншомовної компетентності майбутніх моряків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук : спец. 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. Київ, 2016. 26 с.
38. Чернявський В. В. Стандартизація підготовки фахівців морської галузі на засадах компетентнісного підходу. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер.: Педагогічна. 2013. Вип. 19. С. 250-253.
39. Юрженко А. Ю., Волошинов С. А., Попова Г. В. Використання гейміфікованого підходу для створення електронного курсу «Підготовка до олімпіади з англійської мови» у LMS MOODLE в умовах дуальної освіти, Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Водний транспорт: сучасний стан та перспективи розвитку». 2019. С. 132–135.
40. Юрженко А. Ю. Модель формування комунікативної іншомовної компетентності майбутніх суднових механіків у системі змішаного навчання, Змішане навчання – інновація ХХІ сторіччя : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 29-30 листопада 2018 р. Харків : НТУ "ХПІ", 2018. С. 132-138.
41. Юрженко А. Ю. Навчально-методичне забезпечення підготовки суднових механіків у процесі вивчення англійської мови, Педагогічний

альманах КВНЗ "Херсонська академія неперервної освіти", 2018, Т. 40, с. 199-205.

42. Юрженко А. Ю. Педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. Інженерні та освітні технології. 2018. Т. 6. № 4. С. 48–57. doi: <https://doi.org/10.30929/2307-9770.2018.06.04.05>

43. Юрженко А. Ю. Роль гейміфікованих вправ, створених за програмою Hot Potatoes, у формуванні комунікативної компетентності суднових механіків, Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип.1. Бердянськ: БДПУ, 2019. С.387-393.

44. Юрженко А. Ю., Волошинов С.А. Експериментальне дослідження сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків, Наука України – погляд молодих вчених крізь призму сучасності: тези доповідей II Всеукраїнська науково-практичної конференції з міжнародною участю / за ред. І. Герасименко, О. Паламарчук. Черкаси: ФОП Нечитайло О.Ф., 2019. С.104-106.

45. Юрженко А. Ю., Дягилева О. С. Система формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців морської справи на базі LMS MOODLE, Створення інформаційно-освітнього середовища сучасного закладу освіти України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Суми: НВВ КЗ СОППО, 2019. С.31-33.

46. Юрженко А. Ю. Full Ahead. Student's Book Англійська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. / І. М. Дениченко та ін. Видання третє, доповнене. Херсон: Вид-во Борисфен, 2019. 188 с.

47. Юрженко А.Ю. Способи введення лексичних одиниць на етапі Presentation, III Всеукраїнська заочна науково-практична конференція «Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням», ХДМА, 2016

48. Юрженко А.Ю. Шляхи введення лексичних одиниць на етапі презентації, Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. Випуск 33. 319 с.
49. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А. Формування іншомовної професійної компетентності у майбутніх суднових механіків в умовах дуальної освіти, Міжнародна науково-практична конференція, присвячена пам'яті професорів Фоміна Ю.Я. і Семенова В.С. (FS-2019, 24-28 квітня 2019, Одеса – Стамбул - Одеса): матеріали / Одеський національний морський університет. Одеса, 2019. С. 324-328.
50. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А., Попова Г.В., Застосування доповненої реальності під час формування іншомовної компетентності майбутніх морських фахівців, Математика. Інформаційні технології. Освіта, VIII міжнар. наук. практ. конф. (Луцьк-Світязь 2-4 червня 2019 р.) Тези доповідей. Луцьк, 2019. С. 73–75.
51. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А., Попова Г.В., Створення цифрового освітнього простору Херсонської державної морської академії, Стан та удосконалення безпеки інформаційно–телекомунікаційних систем (SITS'2019), Збірник тез наукових доповідей (19 – 21 червня 2019 року). Миколаїв: 2019. С.9-10.
52. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А., Формування іншомовної професійної компетентності засобами цифрових технологій, Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.): монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 148-157.
53. Юрженко А.Ю., Дягілева О.С. Електронний курс «English week 2018-2019» для організації позааудиторної роботи з англійської мови майбутніх суднових механіків, Іноземні мови / гол. ред. Н.В. Майер. К : КНЛУ, 2019. №3. С. 34-42.

54. Юрженко А.Ю., Експериментальна перевірка ефективності моделі формування комунікативної компетентності в системі професійної підготовки майбутніх суднових механіків, Інноваційна педагогіка Випуск 9. Т. 3. 2019
55. Юрженко А.Ю., Кононова О.Ю. Використання змішаного навчання у викладанні англійської мови за професійним спрямуванням, Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.) : монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 476-483.
56. Юрженко А.Ю., Кононова О.Ю. Використання цифрових технологій у формуванні критичного мислення курсантів на заняттях англійської мови. Молодий вчений. 2019. №7.2 (71.2). С. 56-59.
57. Юрженко А.Ю., Кононова О.Ю. Формування критичного мислення у процесі підготовки студентів з використанням цифрових технологій, Інноваційний розвиток вищої освіти: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (16-17 квітня 2019 року, м.Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2019. Том 2. С.57-59.
58. Юрженко А.Ю., Костюченко О.В., Зміст новітніх методів навчання іноземним мовам, Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням, Херсонська державна морська академія. С.231-235.
59. Юрженко А.Ю., Попова Г.В. Використання відео питань у електронному курсі LMS MOODLE, Інформаційні технології в освіті та науці: Збірник наукових праць. Випуск 11. Мелітополь: ФОП Однолог Т.В., 2019. 344 с.
60. Юрженко А.Ю., Структура професійної іншомовної підготовки майбутніх суднових механіків, Інформаційні технології в освіті. 2018. № 4 (37). DOI: 10.14308/ite000685

61. Юрженко А.Ю., Гусєв В.М., Левківський Р.М., Колеснік Н.С., Корх С.В., Костюченко О.В., Мальчик С.В., Суходольська Н.П., Чагайда О.О. Використання змішаного навчання та інтеграції комунікативного й компетентнісного підходів у процесі підготовки фахівців морської галузі у Морському коледжі Херсонської державної морської академії. Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.): монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 433-475.

РОЗДІЛ 3

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ НА ОСНОВІ ГЕЙМІФІКОВАНОГО ПІДХОДУ

3.1 Теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків

Все більше сучасних дослідників привертають свою увагу до іншомовної комунікативної компетентності фахівців, намагаються окреслити та реалізувати у навчанні найбільш ефективні педагогічні умови її формування, які б дозволили досягти позитивних змін у рівнях сформованості досліджуваного утворення у курсантів судномеханічного відділення морського закладу вищої освіти [7]. Розглянемо поняття «педагогічна умова» більш детально.

Дослідник Дурманенко О. визначає «педагогічні умови» як особливості організації навчально-виховного процесу у ЗВО, які детермінують результати виховання, освіти та розвитку особистості студента, об'єктивно забезпечують можливість їх досягнення [41]. Сокол І. визначає такі педагогічні умови: управління якістю формування професійної компетентності судноводіїв під час вивчення морехідної астрономії; застосування диференційованого підходу до формування професійної компетентності під час вивчення морехідної астрономії; реалізацію міжпредметних зв'язків з фундаментальними та іншими фаховими дисциплінами, пов'язаними з навчанням майбутніх судноводіїв основ судноводіння; комп'ютерну підтримку навчально-пізнавальної діяльності студентів; готовність викладача до реалізації структурної моделі формування професійної компетентності майбутніх

морських фахівців та наявність умов, що забезпечують її результативність [38].

Дослідниця компетентностей майбутніх суднових механіків, Ляшенко У., визначає педагогічні умови як цілісну інтегративну систему чинників, свідомо створену педагогом для успішної реалізації поставлених завдань з метою найефективнішого протікання навчального процесу [34].

Дендеренко О. визначив психолого-педагогічні умови, які впливають на результативність формування професійної компетентності майбутніх суднових механіків у процесі вивчення природничих і загальнотехнічних дисциплін. Він окреслив такі психолого-педагогічні умови: дотримання принципів наступності, професійної спрямованості навчання, поєднанні репродуктивного і продуктивного підходів до навчання, підвищенні мотивації до навчальної діяльності, поєднанні індивідуальної та групової форм роботи студентів; реалізація впливу на компоненти професійної компетентності (когнітивний, діяльнісний, особистісний) шляхом: а) застосування фреймового підходу до засвоєння наукових знань (вплив на когнітивний компонент професійної компетентності); б) застосування інтегративних технологій навчання, які забезпечують вимоги контекстного, інтерактивного та комп'ютерно-орієнтованого навчання студентів, а також підвищення їх пізнавальної активності

Педагогічні умови ми розуміємо як чинники, які були створені задля успішної реалізації завдань з метою найефективнішого протікання навчального процесу [25].

Враховуючи вищезазначені педагогічні умови у навчанні морських фахівців, ми окреслюємо найбільш ефективні педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності суднових механіків, які б дозволили досягти позитивних змін у рівнях сформованості досліджуваного утворення у курсантів судномеханічного відділення морського закладу освіти.

Задля поєднання результатів теоретичних пошуків із інноваційними підходами до професійної іншомовної підготовки майбутніх суднових механіків, нами було використано метод моделювання. Метод модулювання – це метод дослідження явищ та процесів, який ґрунтується на заміні конкретного об'єкта досліджень іншим, подібним до нього [29].

Для визначення структури моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків нами були пройдені такі етапи: визначення мети; опис змісту моделі; перелік методологічних підходів, принципів, традиційних та інноваційних форм та методів навчання, опис обраних педагогічних умов, визначення основного результату, експериментальна перевірка структурної моделі. Таким чином, у структуру моделі іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців морського профілю ми включаємо педагогічні умови їх підготовки у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням, компоненти іншомовної комунікативної компетентності, принципи, методи і підходи, в умовах яких здійснюється належна навчальна підготовка суднових механіків.

При розробці кінцевого варіанта структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків, нами було взято до уваги те, що попередні варіанти моделі не містили такі блоки, як нормативний та корекційний, а змістовий блок передував у методологічному блоці.

Так, кінцева модель формування іншомовної комунікативної компетентності складається з таких блоків: цільовий, нормативний, методологічний, процесуальний, змістовий та оцінювально-результативний. Дана структурна модель дає можливість продемонструвати основні методи та засоби її реалізації у єдиній системі. Розглянемо кожен зі структурних блоків моделі більш детально.

В основу структурної моделі покладено соціальне замовлення на підготовку компетентного суднового механіка, яке диктує свої умови до мети, ресурсів та завдань нашого дослідження.

Цільовий блок виконує функції цілепокладання, мотивації і стимулювання. Мотивація є визначальним компонентом організації навчальної діяльності, характеризується спрямованістю, стійкістю та динамічністю. Це усвідомлена настанова на майбутню професійну діяльність; спрямованість на конструктивні міжособистісні відносини з метою досягнення поставлених завдань; усталений інтерес до підвищення рівня своєї освіти і самоорганізованість. Стала мотивація до навчально-пізнавальної діяльності, інтерес до майбутньої професії, іншомовного говоріння у змішаному екіпажі, потреба у самовдосконаленні та саморозвитку; активне включення у навчальний процес (вивчення англійської мови за професійним спрямуванням) – критерії високого рівня сформованості професійної іншомовної підготовки майбутніх суднових механіків. Професійна діяльність не може бути успішною без сталого достатньо високого рівня мотивації. Вирішального значення набуває формування свідомого ставлення та інтересу, зацікавленості до майбутньої професії та до іншомовного говоріння в цілому. Саме гейміфікований підхід сприяє росту активності та підвищенню мотивації до навчання англійської мови, що в свою чергу спрямовує курсантів на виконання головної мети навчання – формування іншомовної комунікативної компетентності.

До ресурсів, які сприяють досягненню мети дослідження, вирішенню поставлених завдань, ми відносимо такі: змістові дисципліни (Іноземна мова, Морська англійська мова та Англійська мова за професійним спрямуванням) та засоби навчання. По завершенню курсу «Іноземна мова» курсант повинен розуміти та використовувати загальноживані вирази та прості фрази. Після курсу дисципліни «Морська англійська мова» курсант повинен уміти спілкуватися на професійні теми із членами змішаних екіпажів. По завершенню курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням» курсант

повинен уміти спілкуватися на професійні теми судномеханічної направленості з членами багатонаціональних екіпажів.

Нормативний блок містить нормативно-правову базу, державні стандарти, освітні програми, міжнародну конвенцію та кодекс ПДНВ та ІМО Модельний курс 3.17.

Методологічний блок структурної моделі іншомовної комунікативної компетентності ставить за основу такі підходи: особистісно-орієнтований, системний, гейміфікований та компетентнісний. Особистісно-орієнтований підхід ставить за мету концентрацію на цілісній особистості людини. До переваг використання особистісно-орієнтованого підходу ми відносимо: перенесення акценту з викладача на курсанта, розвиток у курсантів самостійності, незалежності шляхом перекладання відповідальності за навчання у руки курсанта, підготовка до неперервної освіти, розвиток творчого та критичного мислення. Системний підхід забезпечує усвідомлене розуміння мовних фактів та явищ у їх взаємозв'язках і цілісній системі, спонукає курсантів бути уважними у виборі мовних засобів, системи кожного блоку й цілісної системи розділу і теми, що вивчається, формує уміння та навички вибирати з ряду співвідносних, взаємозамінюваних граматичних форм і конструкцій найдоцільніші, сприяє розумінню логіки предмета, дає змогу простежити наявні зв'язки між різними рівнями мови, тощо. Системний підхід охоплює дослідження іншомовної професійної підготовки майбутніх суднових механіків як складної системи. Гейміфікований підхід використовує ідею ігрового підходу для підвищення мотивації до вивчення англійської мови (наприклад: гейміфіковані вправи в ІКПС, рольові ігри на практичному занятті очного навчання). Гейміфікований підхід використовує ігрові механіки в неігрових процесах [18]. Компетентнісний підхід використовується для визначення цільових показників професійної іншомовної підготовки, аналізу переліку компетентностей, якими повинен володіти майбутній судновий механік.

Методологічний блок містить також домінуючі принципи, які розподіляються на загальні та специфічні. До загальних ми відносимо принцип науковості, активності, систематичності та послідовності, наочності, єдності теоретичної та практичної підготовки. До специфічних принципів відносяться розвиток мотивації та ігровий принцип.

Методологічний блок складається також із традиційних форм (індивідуальна робота на очних практичних заняттях) та нетрадиційних (групова робота, тренінги, проектна робота, робота на сайті електронного забезпечення навчання морського ЗВО, а саме: форуми, глосарії, гейміфіковані вправи, відео та аудіо вправи, квести, тощо). Таким чином, до блоку входять засоби очного навчання (підручники, навчальні посібники, роздатковий матеріал) та електронного навчання (технології Веб 2.0: LMS MOODLE, електронні посібники, тощо).

Процесуальний блок містить критерії сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків. До таких критеріїв ми відносимо: когнітивно-змістовий, діяльнісний, мотиваційний, комунікативний та рефлексивний. Когнітивно-змістовий критерій вбачаємо у повноті знань у процесі виконання професійної діяльності засобами англійської мови, рівні володіння знаннями змісту іншомовної комунікативної компетентності. Діяльнісний критерій – прояв професійної іншомовної комунікативної компетентності в дії, уміння продуктивно взаємодіяти з членами групи. Мотиваційний критерій – особистісна налаштованість курсантів на професійну діяльність, бажання використовувати свої знання та навички у процесі говоріння на англійській мові. Комунікативний відображає іншомовні комунікативні вміння, а рефлексивний – здатність контролювати результати.

До показників сформованості комунікативної компетентності відносимо знання англійської мови за професійним спрямуванням, уміння та навички, професійну позицію, індивідуально-психічні властивості

особистості, акмеологічні інваріанти (професійні завдання певного роду та конкретного рівня розвитку професіоналізму).

Процесуальний блок містить також інтерактивні технології формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків, зокрема гейміфікацію.

Змістовий блок включає в себе структуру іншомовної комунікативної компетентності та її структурні компоненти. Досліджуючи компоненти іншомовної комунікативної компетентності, розглянемо роботи таких науковців: Шпітсберг Б. та Купах В., Годлевська Д., Доловова Н., Тармаєва Є. та ін.

Науковці Шпітсберг Б. та Купах В. відносять до компонентів іншомовної комунікативної компетентності знання, уміння та мотивацію (бажання компетентної комунікації на англійській мові) [8]. Годлевська Д. виокремлює такі компоненти комунікативної компетентності майбутнього соціального працівника, як соціально-комунікативний, особистісно-емоційний, діяльнісний [23]. Вчена Доловова Н. відносить до елементів комунікативної компетентності студентів когнітивний, мотиваційно-ціннісний (прагнення студента спілкуватися) і рефлексивний компоненти [26]. Дослідниця Тармаєва Є., вивчаючи структуру комунікативної компетентності викладача, виокремлює операційно-діяльнісний, інформаційно-змістовий, аксіологічний та мотиваційний компоненти. Мотиваційний компонент дослідниця вбачає у прагненні викладача до комунікації із учнями [40]. Так, доведено, що мотиваційний компонент іншомовної комунікативної компетентності є обов'язковим та вміщує в собі мотиви, які ведуть до ефективної комунікації на англійській мові.

Досліджуючи структуру досліджуваного утворення [5, 8, 9, 17, 20, 28, 34, 39, 43, 66], іншомовну комунікативну компетентність майбутніх судових механіків, ми зверталися до праць таких науковців: Ляшенко У., Дендеренко О. та ін.

Ляшенко У. у професійній підготовці майбутніх судномеханіків виокремила мотиваційний, професійний (знання, уміння та навички судномеханіка), творчий (креативне та творче мислення у надзвичайних ситуаціях) та комунікативний компоненти [34]. Дендеренко О. до компонентів професійної компетентності відносить: когнітивний (професійні знання), функціонально-діяльнісний (спеціальні та універсальні уміння) та особистісний компонент, який включає в себе мотивацію [25].

Основаючись на результатах аналізу публікацій з даної проблеми [26, 29, 32, 34, 35, 37, 42] та практичного досвіду вирішення завдань, пов'язаних із формуванням іншомовної комунікативної компетентності судномеханіків, до компонентів іншомовної комунікативної компетентності відносимо: мотиваційний, професійний та творчий. Мотиваційний компонент іншомовної комунікативної компетентності характеризує готовність до комунікації на англійській мові. Професійний компонент іншомовної комунікативної компетентності характеризує готовність до комунікації на професійні теми із застосуванням професійних знань на англійській мові. Творчий компонент характеризує готовність до розв'язання нестандартних завдань англійською мовою, які можуть виникнути у подальшій професійній діяльності майбутніх судових механіків.

Запропонована структурна модель відповідає низці вимог, що забезпечують її функціонування. Ми використовували такі вимоги до структурної моделі:

- 1) Інгерентність (узгодженість із соціокультурною компонентою середовища);
- 2) Простота (легкість розуміння та використання);
- 3) Адекватність (збіг властивостей (функцій, параметрів, характеристик тощо) структурної моделі і відповідних властивостей модельованого об'єкта) [35].

Оцінювально-результативний блок виділяє такі компоненти іншомовної комунікативної компетентності майбутніх морських спеціалістів:

рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності та результат (достатній та високий рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності).

У ході дослідження було виявлено чотири рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності: початковий, задовільний, достатній та високий. Початковий рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності характеризується низькими здібностями у використанні англійської мови, нездатністю до застосування знань у комунікативних ситуаціях. Початковий рівень, або емпірично-інтуїтивний, характеризується елементарною теоретичною підготовкою (менше 3 балів з 5 можливих). Задовільний рівень, або відтворювальний, характеризується частковим використанням комунікативної діяльності на англійській мові (3 бали). Достатній рівень, функціональний, - належними здібностями до практичного використання англійської мови (4 бали). Високий рівень (балів) – рефлексивно-творчий, коли іноземна мова використовується на рівні рефлексів, курсант спроможний використовувати мову навіть у нестандартних ситуаціях.

До педагогічних умов, які присутні у структурній моделі, ми відносимо: створення позитивної мотивації до формування іншомовної комунікативної компетентності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням; упровадження в систему професійної підготовки майбутніх суднових механіків гейміфікованого підходу за допомогою ІКПС; впровадження змішаного навчання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням». Таким чином, для перевірки ефективності розробленої структурної моделі, необхідно оцінювати сформованість у майбутніх суднових механіків розвиток ціннісних орієнтацій, засвоєння знань, їх систематичність, глибину, міцність, дієвість, усвідомленість, тощо, стилі комунікації та зміни у стосунках. Досягнутий результат – сформувати у майбутнього суднового механіка іншомовну комунікативну компетентність достатнього або високого рівня. Задля визначення результату потрібно

проаналізувати отримані результати сформованості іншомовної комунікативної компетентності. На рис. 3.1. схематично представлена структурна модель формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх суднових механіків із вищезазначеними педагогічними умовами.

За умов традиційного навчання майбутніх суднових механіків приділяється недостатньо уваги до використання новітніх технологій задля формування іншомовної комунікативної компетентності. Саме новітні технології допомогли зробити цей процес більш ефективним, що зумовило необхідність підвищення рівня ефективності процесу формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків морського ЗВО.

Запровадження структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності із використанням новітніх технологій, а саме: електронних курсів із елементами гейміфікації у систему професійної підготовки майбутніх суднових механіків відбувалося на судномеханічних відділеннях у таких закладах освіти: Херсонська Державна Морська Академія, Морський коледж ХДМА, Херсонський морський коледж рибної промисловості та Київський інститут водного транспорту у 2018-2019 н.р. Наголос під час впровадження структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків був на реалізацію вищезазначених педагогічних умов.

Впровадження авторської структурної моделі здійснювалося за такими етапами: підготовчий, процесуальний, оцінювально-результативний. Отримані результати констатувального етапу дослідження за 2015-2016 н.р. довели доцільність вирішення завдань дослідження:

1. розробити контент інтерактивного електронного авторського навчального курсу з англійської мови за професійним спрямуванням «Maritime English» для майбутніх суднових механіків;

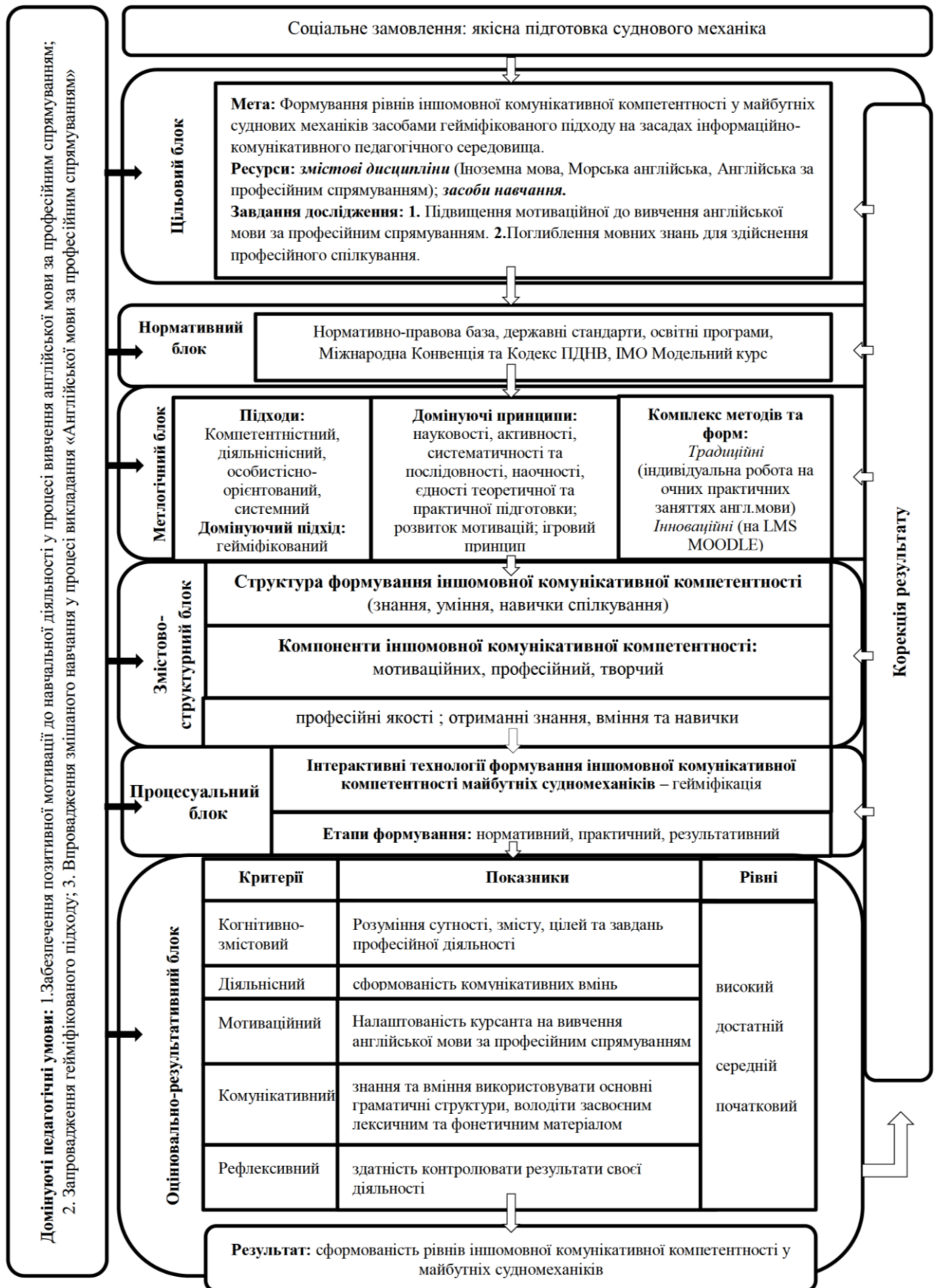

Рис. 3.1. Структурна модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків па основі гейміфікованого підходу в ІКПС.

2. здійснити програмно-технічну реалізацію авторського курсу, оцінити його ефективність та придатність для вирішення завдань дослідження.

Запровадження електронних курсів було здійснено нами на наступному етапі експерименту – формувальному за допомогою сайту електронного забезпечення навчання ХДМА, а саме: Maritime English I semester та Maritime English II semester, які входять у групу курсів англійської мови судномеханічного відділення. Місцезнаходження, яких визначається адресою: Морський коледж – судномеханічне відділення – предметна комісія англійської мови (Див. рис. 4.1).

The screenshot displays a user interface for a learning management system. At the top right, there is a notification bell, a chat icon, and the user's name 'Юрженко Альона Юріївна' next to a profile picture. Below this, three course cards are visible, each with a red border. The first card is titled 'Maritime English I semester (Юрженко А. Ю.)' and lists two lecturers: 'Полова Галина Вікторівна' and 'Юрженко Альона Юріївна'. It includes a description of the course, its target audience (second-year cadets), and its objective. A small image of a ship's deck is shown. The second card is titled 'Maritime English (Кононова О.Ю.)' and lists one lecturer: 'Кононова Олена Юріївна'. A red rectangular box is drawn over the content area of this card. The third card is titled 'Maritime English II semester (Юрженко А. Ю.)' and lists two lecturers: 'Полова Галина Вікторівна' and 'Юрженко Альона Юріївна'. It also includes a description, target audience, and objective, accompanied by a collage of maritime-related images.

Рис. 4.1. Місцезнаходження курсів англійської мови за професійним спрямуванням із використанням гейміфікованого підходу

Зміст електронного курсу згідно гейміфікованого підходу був доповнений шкалами виконання, сюжетною лінією, відзнаками, таблицями

лідерів та аутсайдерів, аватарами, мапами, гейміфікованими вправами, квестами, місіями та рівнями.

На початку курсу можна ознайомитись із правилами гри: 5 рівнів (модулів), виконання котрих призводить до отримання певних поінтів (балів). Після правил гри нижче розташована мапа, яка містить теми двох семестрів, тобто двох курсів англійської мови за професійним спрямуванням. Використання на курсі мапи дозволяє студентам курсу побачити теми, які будуть вивчатися протягом двох семестрів.

Мета використання мапи – ефективне представлення тем, що сприяє появі інтересу та прагненню навчатись. Мапу курсу та розташування правил гри можна побачити на рис. 4.2.

Рис. 4.2. Розміщення правил гри та мапи курсу на початку

Так, модулі курсів були перетворені в ігрові рівні із десятком місій на кожному, початок яких (місія 1) відповідає етапу уроку Starter або Lead in,

який залучає курсантів у гру. На рис. 4.3. можна побачити першу місію III рівня (Рятувальні засоби на судні) – переглянути презентації/відео та додати невідомі слова у глосарій (електронний словник).

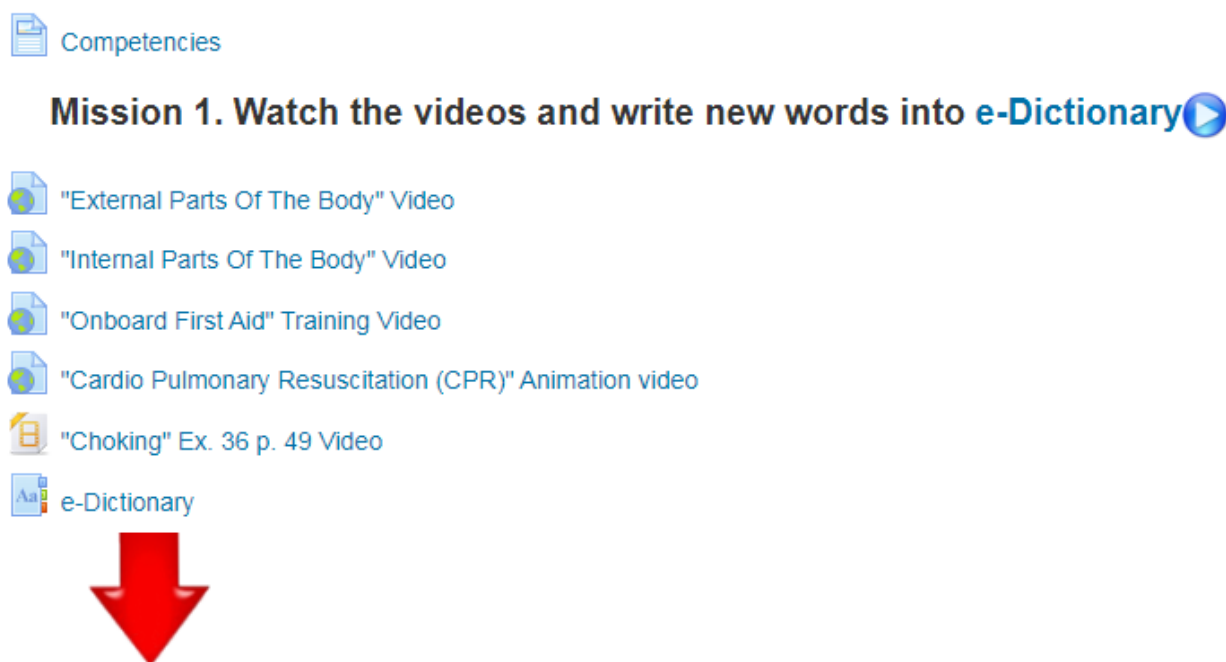

Рис. 4.3. Приклад першої місії рівня

Наступні місії йдуть від *controlled* (контрольованих) завдань, які мають тільки один варіант відповіді та повністю контролюються викладачем, та *semi-controlled* (напівконтрольованих) завдань, де існує дещо більша свобода.

Прикладами контрольованих завдань на курсі є тести, квести та гейміфіковані вправи. До прикладів напівконтрольованих завдань, які виконуються тільки після контрольованих, є проекти, есе, презентації, відповіді на питання у форумі, заповнення вікі таблиць, відповіді на завдання кейсів та інші інтерактивні завдання.

До *free* (вільних) завдань, які йдуть на прикінці рівня ми відносимо *Check your competence* (Питання перевірки сформованості усного мовлення окремої теми), питання даного завдання розташовані в електронному курсі у ресурсі Книга, що дозволяє створювати листи завдання у книжковому форматі із розміщенням тексту та зображень.

Приклад використання ресурсу Книга для ознайомлення курсантів із питаннями перевірки сформованості усного мовлення представлений на рис. 4.4.

. Check your competence 3

1. What IMO documents on LSA do you know?
2. What types of **personal LSA** do you know?
3. What types of **group LSA** do you know?
4. What is the maximum capacity of the life boat?
5. What types of lifeboat/liferafts do you know?
6. How are lifeboats distinguished?
7. What is lifeboat/life raft construction?
8. Can you characterize one type of lifeboat?
9. What are the ways of launching liferafts?
10. Can you describe the lifeboat/liferaft inventory?
11. What is the procedure of launching a lifeboat/liferaft?

Рис. 4.4. Питання перевірки сформованості усного мовлення з теми «Рятувальні засоби на судні» у ресурсі Книга

Шкала виконання слугує для курсантів курсу як елемент гейміфікації, який дозволяє відслідкувати рівень свого прогресу на курсі. Переваги використання шкал виконання вбачаємо у можливості відслідкування кількості відсотків виконаних діяльностей із візуалізацією кінцевої цілі. Таким чином, даний спосіб відстеження прогресу інформує курсантів наскільки вони наблизилися до кінцевої мети – правильного виконання всіх завдань.

Наприклад, шкала виконання у Завданні «Урок» на тему «Перша медична допомога у випадку опіків» визначає не тільки порядок питання, на якому курсант зупинився, але і чи правильно він відповів на питання.

На рис. 4.5. показан приклад шкали виконання завдання «Урок» модулю «Перша медична допомога на судні».

considered a *superficial* burn. When assessing the severity of burns to determine if a patient needs hospitalization, healthcare providers ignore first-degree burns.

- **Second-Degree Burns**
 - This means damage that has extended through the epidermis and into the dermis (the second layer of skin). Second-degree burns also are known as partial-thickness burns. In determining the severity of burns, the presence of second-degree burns indicates a loss of skin function.
 - Blisters are the first sign of a second-degree burn. As the epidermis is destroyed, it begins to separate from the dermis. Fluid builds beneath it, causing blisters. Eventually, the blisters will spread into one another until the very thin epidermis falls away, exposing the raw dermis underneath.
 - Once the epidermis has separated from the raw dermis, the victim begins to lose fluid, heat, and the ability to block infection. The raw nerve cells of the dermis also mean **second-degree burns** are the most painful.
- **Third-Degree Burns**
 - This indicates the burn has destroyed both the epidermis and dermis. The victim has the same trouble with fluid loss, heat loss, and infection that come with second-degree burns. Full-thickness burns also cause nerve death, so the victim may not be able to feel anything in the area of the burn.
 - There's no easy way to tell the difference between a deep partial-thickness burn (2nd degree) and a full-thickness burn (3rd degree) when looking at it in the field, so we don't try. Instead, all burns that are deep enough to separate the epidermis from the dermis are counted when determining severity. In other words, we count all burns that are bad enough to form blisters - or worse - when assessing burn severity.

Choose your level of knowledge about burns!

Ви вже пройшли 11% уроку

11%

Рис. 4.5. Приклад шкали виконання на курсі «Англійська мова за професійним спрямуванням»

Сюжетна лінія курсу – курсант-механік, який прагне отримати підвищення від крьюнгової компанії шляхом проходження різних рівнів (виконання місій). Виконуючи окремі місії, курсант отримує електроні відзнаки, зображення погонів. Використання сюжетної лінії перетворює проходження курсу на гру, де є початок, кінцева місія та головний герой. Переваги використання сюжетної лінії – заохочення курсанта до навчання, наближення до реальних життєвих ситуацій.

Наприклад, на початку кожного рівня – квазіпрофесійна ситуація, яка формує мету модуля: гіф зображення на початку модуля «Рятувальні засоби» відображає зображення рятувальних засобів та речення від «головного героя»: «Допоможіть мені застосувати рятувальні засоби та залишити судно!».

На рис. 4.6. показано зміст гіф зображення даного модуля III у II семестрі з дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Рис. 4.6. Гіф зображення на початку модуля III «Рятувальні засоби»

Електронні відзнаки – зображення, які отримує курсант на курсах розподіляються на два типи: 1) відзнаки за проходження рівнів (погони); 2) відзнаки, які надаються за найкраще/найшвидше виконання певних місій.

Наприклад, після проходження рівня I курсанти отримують погони моториста, після II – погони четвертого механіка, після III – погони третього механіка, після IV – погони другого механіка, після проходження останнього рівня (всіх рівнів електронного курсу) – погони старшого механіка, головного механіка-офіцера на судні. Приклади відзнак 1го та 2го типів можна побачити на рис.4.7., на якому відображені також відзнаки другого типу, а саме: *Case study expert* та *First aider*, за правильне виконання завдань чотирьох кейсів (Коста Конкордія, Пожежа, Тренування протягом використання рятувальних засобів на судні) та за створення презентацій на тему «Аптечка першої медичної допомоги на судні».

Назва	Статус відзнаки	Критерії	Отримали	Дії
Case study expert	Доступно користувачам	<ul style="list-style-type: none"> Завершено ВСЕ з: "Завдання - Case "Costa Concordia"", "Завдання - Case "Fire"", "Завдання - Case "Lifeboat drills" part 1", "Завдання - Case "Life boat drills" part 2" 	12	
Chief Engineer	Доступно користувачам	<ul style="list-style-type: none"> Завершено: "Тест - Stop and Check 5" 	0	
First aider	Доступно користувачам	<ul style="list-style-type: none"> Завершено: "Завдання - Presentation "First aid kit"" 	26	
Fourth Engineer	Доступно користувачам	<ul style="list-style-type: none"> Завершено: "Тест - Stop and check 2" 	37	
Motorman	Доступно користувачам	<ul style="list-style-type: none"> Завершено: "Тест - Stop and check 1" 	40	

Рис. 4.7. Приклади відзнак курсу

Іншим елементом гейміфікованого підходу, який був впроваджений нами на курсі є найвність у користувачів аватарів, зображень, які презентують користувачів у грі. Такі зображення підвищують увагу та відіграють важливу роль у підвищенні участі курсантів у заходах з електронного навчання. На рис. 4.8. можна побачити приклади обраних аватарів (власних фото) у користувачів курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням».

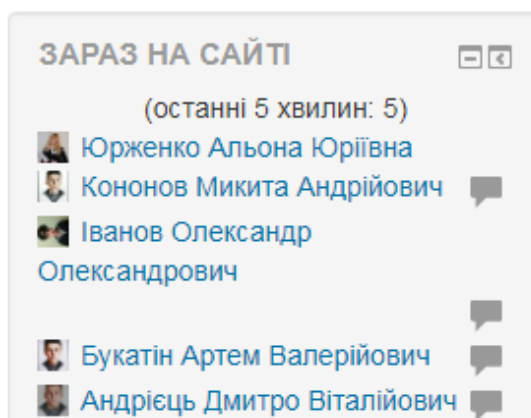

Рис. 4.8. Приклади аватарів користувачів курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням»

Використання гейміфікованих вправ типу «Парочки», «Скачки», «Вгадай слово», «Де це?», «Знайти слова», кросворд, пазл, «Перший мільйон», «Фудіо та відео контент», «Заповнити пропуски», вікторина, «Фрагменти зображення», «Вільна текстова відповідь», «Просте упорядкування», «Числова пряма», «Класифікація», «Знайти пару» та ін. додаються на курс за допомогою SCORM пакетів, набору стандартів та специфікацій, розроблених для систем електронного навчання, та дозволяють підвищити мотивацію учасників курсу до навчання, покращити такі когнітивні функції, як пам'ять та мислення.

Приклади гейміфікованих вправ сайту *learningapps*, що є сервісом для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів або блоків, представлені нами на рис.4.9.

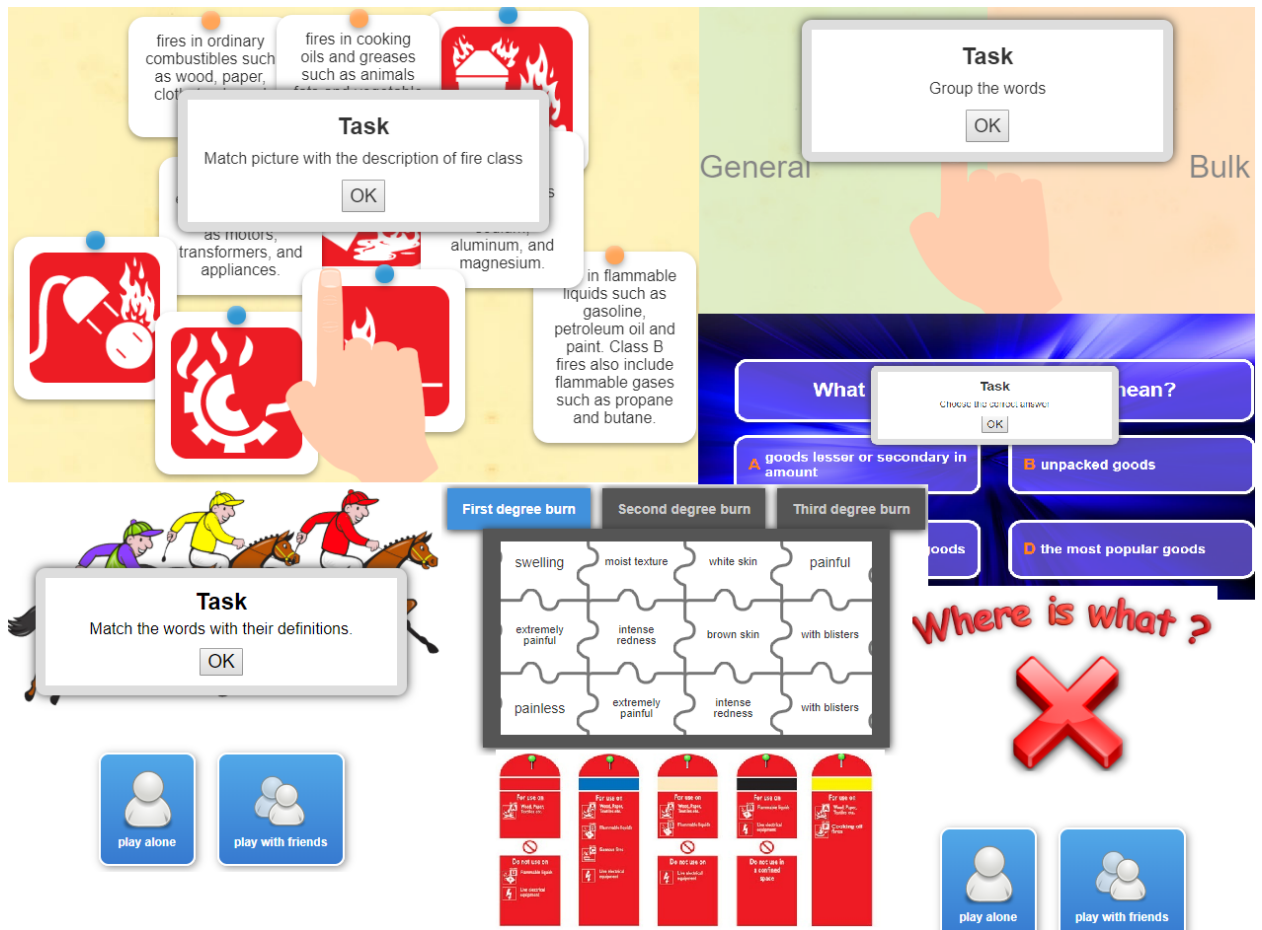

Рис. 4.9. Приклади авторських гейміфікованих вправ, створені на сайті learningapps та імпортовані на курси за допомогою SCORM пакетів

Додавання на курс гейміфікованих вправ можливе також за допомогою ресурсу Hot Potatoes, який дозволяє створювати гейміфіковані вправи та розміщувати в освітньо-комунікативному електронному середовищі ЗВО. До переваг цієї програми відносимо: простоту у використанні; різноманітність типів вправ; можливість використання декількох типів завдань в одній вправі; наявність звітів, які показують як саме курсант відповів; оцінювання створених вправ платформою, на якій вони розташовані та виставлення оцінок за виконання вправ у електронний журнал оцінок. Одна діяльність HotPot складається з необов'язкової сторінки входу, однієї вправи електронного навчання та додаткової вихідної сторінки. Інтерактивна веб-сторінка такого формату пропонує викладачам використовувати текстові, аудіо- та візуальні підказки та записує їхні відповіді. Для використання програми Hot Potatoes як діяльності освітньо-комунікативного електронного

середовища ЗВО, система повинна дозволити його використання – адміністратор системи додає у модулі елемент курсу Hot Potatoes. Після цього в електронних курсах викладач має змогу додати діяльність Hot Potatoes, яку потрібно створити за допомогою однойменної програми на власному електронному пристрої. Для початку роботи з програмою потрібно обрати тип вправи із шести запропонованих: *JClose*, *JMatch*, *JQuiz*, *JCross*, *JMix*, *The Masher* [45], які можна побачити на рис.4.10.

Рис. 4.10. Шість типів вправ програми Hot Potatoes

Вправа типу *JClose* дозволяє створювати завдання із пропусками, які студент має заповнити словами/словосполученнями/частинами речення/реченнями/параграфами тексту. Кожен пропуск може мати підказку, створену викладачем: слово-синонім/антонім/дефініцію/приклад використання лексичної одиниці. Всі пропущені слова автоматично розміщуються після завдання. Текст завдання автоматично створюється програмою: *Fill in all the gaps, then press "Check" to check your answers. Use the "Hint" button to get a free letter if an answer is giving you trouble. You can also click on the "[?]" button to get a clue. Note that you will lose points if you ask for hints or clues!* (Заповніть всі пропуски, потім натисніть "Перевірити", щоб перевірити ваші відповіді. Використовуйте кнопку "Підказка", щоб отримати випадкову літеру, якщо ви не знаєте відповіді. Ви також можете натиснути кнопку "[?]", Щоб отримати підказку. Зверніть увагу, що ви втратите поінти, якщо використаєте підказки!). Вправу типу *JClose* використовуємо для

вивчення нових лексичних одиниць, перевірки вивченого лексичного та граматичного матеріалу тощо. На Рис. 4.11. можна побачити приклад використання даного типу вправи.

Emergencies important for ship engineer ⚙

Gap-fill exercise

Fill in all the gaps, then press "Check" to check your answers. Use the "Hint" button to get a free letter if an answer is giving you trouble. You can also click on the "[?]" button to get a clue. Note that you will lose points if you ask for hints or clues!

engine	Fire	Flooding	Helicopter	Man	Steering gear
--------	------	----------	------------	-----	---------------

Fill in the gaps.

Emergency situations (every marine engineer MUST know):

- 1) Main [?] failure
- 2) Structural failure
- 3) [?] failure
- 4) Electrical power failure (blackout)
- 5) [?]
- 6) Collision
- 7) [?] ← підказка, створена викладачем
- 8) Capsizing
- 9) [?] over board

автоматично створена інструкція до вправи

пропущені слова

Рис. 4.11. Вправа типу JCloze для перевірки лексичних одиниць теми "Надзвичайні ситуації на морі" (Emergencies at sea)

Вправа типу JMatch дозволяє створювати завдання, де курсант має зіставити дві групи елементів, які можуть мати формат тексту, відео або аудіо. Викладач має змогу також написати підказку, яка буде відображатися при першому завантаженні перемішаних елементів другого стовпчика. Всі елементи другого стовпчика перемішуються автоматично. Викладач має змогу при створенні вправи перемістити елементи першого стовпчика та обрати пункт, який може бути використаним у якості прикладу. Програма автоматично створює завдання: Зіставте елементи правого стовпчика із елементами лівого стовпчика. Вправу типу JMatch ми використовуємо для вивчення та перевірки нових лексичних одиниць, граматичного матеріалу, розвитку навичок читання тощо. На авторських електронних курсах вивчення англійської мови для майбутніх судових механіків використовуємо такі завдання для даного типу вправи: зіставити слова/словосполучення та їх синоніми/антоніми/дефініції; параграфи тексту та їх заголовки; діалоги та їх закінчення/початки/ пропущені слова/словосполучення/фрази; питання та

відповіді. Рис. 4.12. показує приклад використання даного типу вправи на платформі MOODLE теми «Надзвичайні ситуації у машинному відділенні».

Engine Room emergencies ✖

Matching exercise

автоматична інструкція

Match the items on the right to the items on the left.

Check ← кнопка перевірки

Engine room fire	It may start from an electrical source but if unchecked, it may spread to oils and fuels. Foam is the best fire-fighting means to fight an oil fire, and the emergency squad will proceed to the scene of a fire in the engine room with the portable foam making equipment.
Tank explosion	It is the most serious emergency situation. In the boded condition the saving of life is of the most importance, because there may be little that the emergency squad can achieve.
Pump room fire	In the event of a fire in the cargo pump-room the CO ₂ foam system should be activated without delay after making sure that the space is battened down and all ventilation

← елементи перетягування

Рис. 4.12. Приклад вправи типу JMatch на платформі MOODLE електронного курсу "Англійська мова за професійним спрямуванням"

Вправа типу JQuiz (Вікторина) дозволяє створити вікторину з необмеженою кількістю питань чотирьох типів: альтернативний вибір, коротка відповідь, змішаний, множинний вибір. Альтернативний вибір дозволяє обрати правильну відповідь із декількох варіантів. Множинний вибір, який можна побачити на рис. 4.13., дозволяє обрати декілька правильних відповідей. Коротка відповідь дозволяє написати відповідь одним або декількома словами.

Змішаний тип питання поєднує типи питань із відповіддю відкритого типу та множинний вибір: після неправильної відповіді (викладач визначає кількість неправильних відповідей) [39] питання типу "коротка відповідь" трансформується у питання типу "множинний вибір".

Програма автоматично формує текстове повідомлення після відповіді на кожне питання: курсант бачить свій прогрес у відсотках та у цифрах (1/4).

Firefighting quiz ⚙️

Quiz

Your score is 100%.
Questions completed so far: 1/4. ← текст після правильної відповіді

можливість розміщення всіх питань на одній сторінці → Show all questions

1 / 4 => ← перехід на наступну сторінку

They are fitted in fire retardant bulkhead to provide access from the same. They are self closing type doors with no hold back arrangement.

A. Fire doors ← правильна відповідь

B. Fire Pumps

C. Fire Main Piping and Valves

D. Fire Hose and Nozzles

Рис. 4.13. Приклад питання типу JQuiz (Множинний вибір)
теми "Firefighting" (Пожежогасіння)

Вправа типу JCross дозволяє створити кросворд, завдання якого полягає у вписуванні літер у перехресні рядки клітинок накресленої фігури так, щоб за горизонталлю та вертикаллю вийшли загадані слова.

Вправа типу The Masher дозволяє автоматично створити юніти з пакетів вищеперерахованих типів вправ програми.

До елементів гейміфікації вищезазначених вправ відносимо: бали, можливість використання підказок, візуальний прогрес, право на помилку, можливість розпочати гру знову, ігровий дизайн (наявність кнопок "[?]", "???", ":-)", ":-(", "?", "=>").

Окрім гейміфікованих вправ ресурсів SCORM та HotPotatoes, на курсі використовуються таблиці лідерів та аутсайдерів, які додаються викладачем на курс у вигляді списку курсантів із зазначенням позиції, ППІ та оцінки за певну діяльність.

На рис. 4.14. можна побачити перших трьох найкращих курсантів, які отримали найвищі оцінки за виконання діяльності Stop and check 2.

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ		
STOP AND CHECK 2		
40 кращих оцінки:		
1.	Дубіковський Денис Андрійович	4,86
2.	Кононов Микита Андрійович	4,83
3.	Задорожній Володимир Костянтинович	4,80

Рис. 4.14. Таблиця лідерів діяльності Stop and check 2

Іншим елементом гейміфікації для підвищення мотивації курсантів до навчальної діяльності є квест, або ланцюг гейміфікованих вправ, поетапне виконання котрих призводить до виконання останнього завдання – тесту. Наприклад, квест із використанням QR кодів, який може брати початок на курсі (текст завдання: Зіскануйте QR код та виконайте завдання, щоб отримати наступний QR код і т.д.) або в аудиторії, котрий містить приблизно такі самі завдання. На рис. 4.15. - QR код квесту «Машинне відділення» із відвідуванням лабораторії Машинного відділення.

Рис. 4.15. Перший QR код квесту «Машинне відділення»

Інший приклад - «Приховані елементи» (квест теми «Рятувальні засоби на судні»), інструкція до якого каже: «Виконайте всі гейміфіковані вправи теми та протягом виконання шукайте незвичайні літери, склавши слово з яких Ви отримаєте пароль до фінального тесту квесту».

Завдання даного квесту представлені на рис. 4.16.

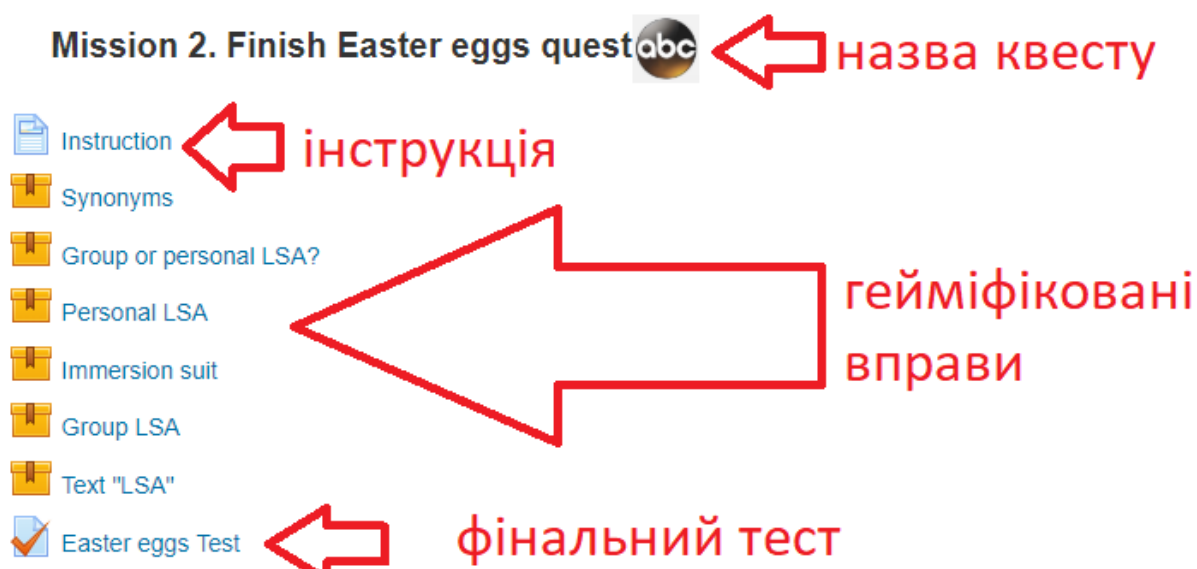

Рис. 4.16. Приклад квестової місії курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням»

Таким чином, використання гейміфікованого підходу у навчанні майбутніх суднових механіків надає ряд переваг у порівнянні із традиційними формами і методами викладання професійної англійської мови. Серед цих переваг можна виділити такі, як: реалізація принципу індивідуалізації навчальної та професійної діяльності; можливість отримувати швидкий зворотний зв'язок; можливість наочного подання навчального матеріалу; самостійність, активність та найголовніше – підвищення мотивації.

Усе це допомагає отримати більш високі результати в навчанні курсантів морських ЗВО у порівнянні із традиційною системою навчання. Можна з упевненістю стверджувати, що використання змішаного навчання із елементами гейміфікованого підходу сприяє вдосконаленню процесу підготовки майбутніх судномеханіків до їх професійної діяльності.

3.2 Реалізація педагогічних умов підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення англійської мови

Удосконалення системи професійної іншомовної підготовки вимагає визначення, обґрунтування та реалізації педагогічних умов професійної

підготовки, що сприятимуть формуванню іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків.

У різні часи вчені визначали поняття «педагогічні умови» по-різному, питанням визначення цього поняття займалися: Барсук С., Белкін О., Городиська О., Гуцан Т., Дерев'янка О., Дурманенко О., Жукович-Дородних Н., Іщенко В., Ковальова К., Ляшенко У., Максимчук Л., Раченко І., Рябуха А., Сокольникова Ю., Стеріхова Н. та багато інших. У новому тлумачному словнику української мови поняття «умова» визначається як необхідна обставина, що уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь; поняття ж «обставина» характеризується як сукупність умов, за яких що-небудь відбувається [30]. У філософській думці поняття «умова» розглядається як філософська категорія, в якій відображаються універсальні по відношенню до тих факторів, завдяки яким вона виникає та існує.

Педагогіка використовує два взаємопов'язаних поняття: «педагогічні умови» та «дидактичні умови», сутність цих понять доповнюють один одного.

Ожегов С. відносить до умов зовнішні та внутрішні обставини, те, від чого щось залежить [40].

У свою чергу Дурманенко О. визначає «педагогічні умови» як особливості організації навчально-виховного процесу у ЗВО, які детермінують результати виховання, освіти та розвитку особистості студента, об'єктивно забезпечують можливість їх досягнення [9].

Науковець Сокол І., досліджуючи формування компетентності майбутніх судноводіїв визначає педагогічні умови, які включають: управління якістю формування професійної компетентності судноводіїв під час вивчення морехідної астрономії; застосування диференційованого підходу до формування професійної компетентності під час вивчення морехідної астрономії; реалізацію міжпредметних зв'язків із фундаментальними та іншими фаховими дисциплінами, пов'язаними з навчанням майбутніх

судноводіїв основ судноводіння; комп'ютерну підтримку навчально-пізнавальної діяльності курсантів; готовність викладача до реалізації структурної моделі формування професійної компетентності судноводіїв та наявність умов, що забезпечують її результативність [38].

Учена Ляшенко У., досліджуючи саме професійну підготовку суднових механіків засобами міждисциплінарної інтеграції, визначає сутність поняття «педагогічні умови» як цілісної інтегративної системи чинників, свідомо створену педагогом для успішної реалізації поставлених завдань з метою найефективнішого протікання навчального процесу [34].

Дослідник Дендеренко О. у своїй праці про формування професійної компетентності майбутніх суднових механіків у процесі інтеграції природничих і загальнотехнічних дисциплін, визначив психолого-педагогічні умови, які впливають на результативність формування професійної компетентності майбутніх суднових механіків у процесі вивчення природничих і загальнотехнічних дисциплін. Науковець окреслив такі психолого-педагогічні умови: дотримання принципів наступності, професійної спрямованості навчання, поєднанні репродуктивного і продуктивного підходів до навчання, підвищенні мотивації до навчальної діяльності, поєднання індивідуальної та групової форм роботи курсантів; реалізація впливу на компоненти професійної компетентності (когнітивний, діяльнісний, особистісний) шляхом: а) застосування фреймового підходу до засвоєння наукових знань (вплив на когнітивний компонент професійної компетентності); б) застосування інтегративних технологій навчання, які забезпечують вимоги контекстного, інтерактивного та комп'ютерно-орієнтованого навчання курсантів, а також підвищення їх пізнавальної активності [24].

Ураховуючи всі аспекти категорії «педагогічні умови» та різні погляди дослідників щодо трактування її сутності, нами було обґрунтовано своє визначення цього поняття. Педагогічні умови, спираючись на визначення Дендеренко О., ми розуміємо як чинники, які були створені задля успішної

реалізації завдань з метою найефективнішого протікання навчального процесу.

Задля визначення найбільш придатних педагогічних умов професійної підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення англійської мови було враховано специфіку навчання (відбір та систематизація змісту навчального матеріалу, інтерес до навчально-професійної діяльності, здатність студентів до навчання – особливості мислення, пам'яті, тощо) [25].

У науково-педагогічному дискурсі [17, 20, 22, 25, 38, 42] для позначення професіоналізму спеціаліста використовується термін «професійна компетентність», що трактується сучасними дослідниками як результативно-діяльнісна характеристика особистості фахівця, яка дозволяє йому ставити й ефективно вирішувати професійні завдання у різноманітних професійних ситуаціях.

Підготовка компетентнісного суднового механіка визначається рівнями сформованості його компетентностей з усіх дисциплін. Комунікативна компетентність входить до циклу гуманітарної підготовки, до якої відноситься дисципліна «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Ефективність процесу формування іншомовної комунікативної компетентності залежатиме від реалізації таких вимог: узгодженість матеріалу з навчальною програмою дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» та його відповідність професійній підготовці майбутніх суднових механіків; відбір професійно-орієнтованого лексичного матеріалу з урахуванням тематики та актуальності (включаючи фрази SMCP), відповідного рівня складності; належна забезпеченість відібраного матеріалу навчально-методичними рекомендаціями та літературою (включаючи навчальні посібники, розроблені ХДМА); систематизація лексичного матеріалу, відповідна наочність; підбір, систематизація мовленнєвих вправ на основі професійного матеріалу (включаючи міжнародні морські конвенції та кодекси); створення професійно-орієнтованих реальних життєвих ситуацій на судні.

Задля визначення оптимальних педагогічних умов іншомовної підготовки майбутніх суднових механіків ми враховували специфіку навчання майбутніх морських спеціалістів, згідно з якою результативність професійної підготовки курсантів перебуває у залежності від певних чинників:

- значущість змісту матеріалу, що вивчається для суднових механіків;
- урахування інтересу до навчально-професійної діяльності і навчальних можливостей курсантів;
- ефективність та якість навчання;
- управління цим процесом викладачем та оптимальної організації навчально-пізнавальної діяльності курсанта [40].

Протягом певного періоду часу нами був здійснений ґрунтовний аналіз наукових студій сучасних досліджень з формування іншомовної комунікативної компетентності, вимог до професійної підготовки морських спеціалістів, результатів практики навчальної роботи. Вимогою нашого часу є використання новітніх технологій, електронних курсів, в освітній системі. Низькі результати електронного тестування у крьюінгових компаніях та усних інтерв'ю представниками іноземних крьюінгових компаній зумовили створення нової структурної моделі іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків.

Нами були конкретизовані специфічні педагогічні умови, які у контексті нашого дослідження, спираючись на результати аналізу науково-педагогічної літератури та словників, ми визначаємо як комплекс внутрішніх та зовнішніх факторів (чинників), що зумовлюють процес формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків та забезпечують найбільш ефективний його перебіг. Для виокремлення педагогічних умов, які доцільно враховувати при формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків, нами був здійснений цілеспрямований та ґрунтовний аналіз наукових пошуків (дисертаційні дослідження Бобришевої Н. [15], Швець Т. [41], Барсук С.,

Вінник Т. [19], Ящук С. [66], Герасименко І. [21], Ліпшиць Л. [33] та ін.), предметні області яких були порівняні із досліджувальною. При співпадінні предметного поля та поля професійної підготовки було сформульовано першу педагогічну умову, яка сприятиме формуванню іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків: створення позитивної мотивації до формування іншомовної комунікативної компетентності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням.

У процесі подальшого аналізу науково-педагогічної літератури, яка стосується трендів у навчанні, а саме: Костюк В. (ситуативно-комунікативні технології), Фролова О., Смелікова В. та Дендеренко О. (кейс-технології) [25], Петровська Ю. (стратегія перефразування), Осадчук Д. (інформаційно-комунікаційні технології, тренажери), Вовчаста Н. (імітаційний, оперативний методи та метод продукування), Adam Weintrit, Tomasz Neumann, Adam Weintrit (симуляційні технології), нами були зіставлені предметні поля та поля професійної підготовки спеціалістів та сформульована друга педагогічна умова формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків - запровадження гейміфікованого підходу у системі професійної підготовки майбутніх суднових механіків засобами ІКПС.

Для виокремлення інших педагогічних умов було проаналізовано Закон України «Про вищу освіту» [28], «Положення про електронні освітні ресурси», затверджене наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01 жовтня 2012 року № 1060 [36], в якому йдеться про необхідність використання розміщених у комп'ютерних мережах навчальних, наукових, інформаційних, довідкових матеріалів та засобів, розроблених в електронній формі для ефективної організації навчально-виховного процесу. Наголошується, що інтерактивні електронні навчально-методичні комплекси дисциплін є складовою частиною навчально-виховного процесу, мають навчально-методичне призначення та використовуються для забезпечення

навчальної діяльності студентів і вважаються одним з головних елементів інформаційно-освітнього середовища. У цьому ключі, ми виокремили ще одну педагогічну умову – впровадження змішаного навчання, яке ми визначаємо як гармонійне поєднання електронного навчання із традиційним (дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням»).

Для реалізації окреслених педагогічних умов було створено комплекс підготовки викладачів електронного навчання (електронний курс «Moodle-навчання») на сайті mdl.ksma.ks.ua. Мета курсу – сформувати цифрову компетентність викладачів. Одним із розділів курсу є ознайомлення із новітнім трендом навчання – гейміфікацією. Структуру розділу можна побачити на рис.4.17.

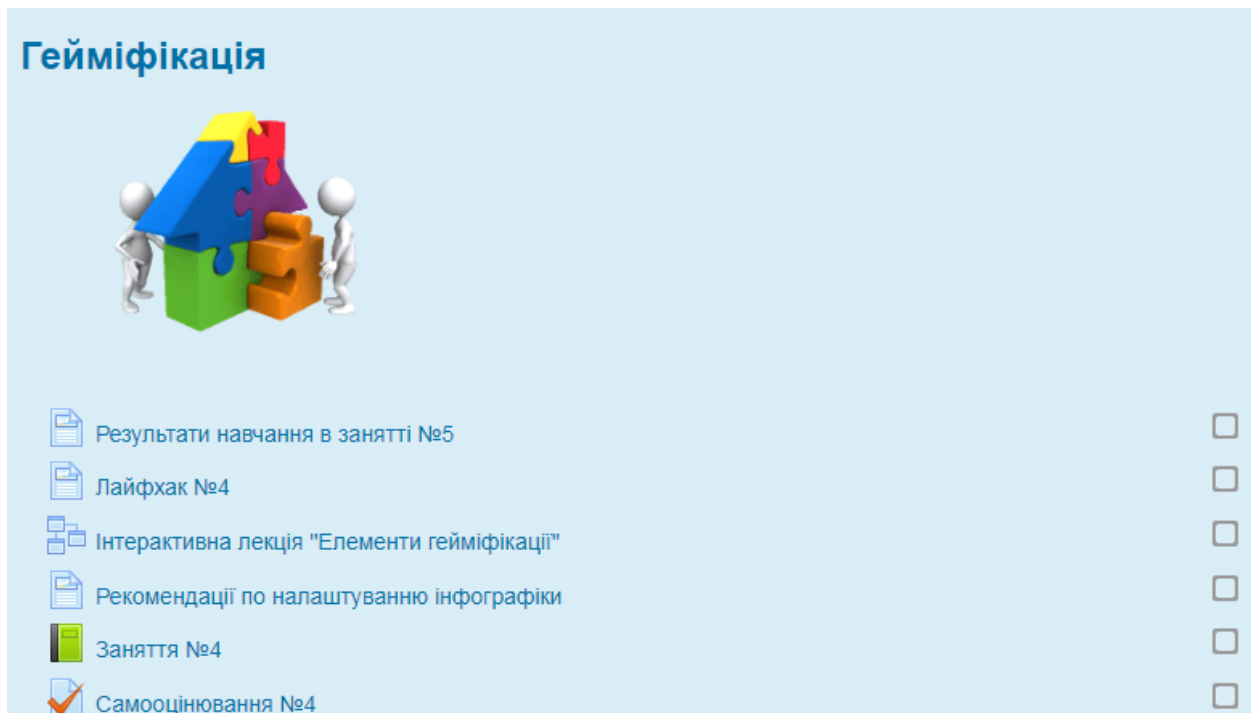

Рис. 4.17. Структура розділу Гейміфікація на курсі підготовки викладачів електронного навчання

У даному розділі викладачі вчилися створювати та використовувати такі елементи гейміфікації: відзнаки, гейміфіковані вправи, таблиці лідерів та малюнки інфографіки (мапу карту, правила користування курсом тощо). Результати навчання можна переглянути на рис. 4.18.

Що ви будете знати	Що ви зможете робити
Як додати відзнаки на курс?	Створювати відзнаки Пов'язувати відзнаки з елементами е-курсу
Як створити гейміфіковані вправи?	Створювати вправи, використовуючи шаблони сайту learningapps Транспортувати створену вправу за допомогою SCORM пакету на свій е-курс
Як створити таблицю лідерів?	Розміщувати таблицю лідерів на е-курсі

Рис. 4.18. Результати навчання розділу «Гейміфікація» на курсі «MOODLE-навчання»

По виконанню всіх діяльностей розділу викладачі-користувачі курсу мали змогу пройти самооцінювання (тестування, де зазначали, що вони навчилися робити). Електронне тестування складається з питань типу множинний вибір, коротка відповідь, правильно/неправильно, перетягування маркерів, питання з пропущеними словами, перетягування у текст та ін. Відповідаючи на питання різних типів, викладачі відчувають себе у ролі курсантів та бачать недоліки та переваги певних типів питань.

На рис. 4.19. можна побачити питання тесту з самооцінювання (коротка відповідь, правильно/неправильно та множинний вибір).

Рис. 4.19. Самооцінювання по закінченню розділу «Гейміфікація»

На реалізацію першої педагогічної умови в авторському електронному курсі – забезпечення позитивної мотивації курсантів до навчальної діяльності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням – було розроблено такі гейміфіковані елементи контенту: мапи, шкали виконання, таблиці лідерів, ігрові вправи типу *Wordgrid*, *Hangman*, *Horse race*, *Pairing game*, *Crossword*, *Group puzzle*, *The Millionaire game*, *Multiple choice quiz*, *Matching pairs*, *Group assignment*, *Number line*, *Simple order*, *Free text input*, *Matching Pairs on Images*, *Cloze test*, *App Matrix*, *Audio/Video with notices* тощо. Ці гейміфіковані елементи контенту сприяли зростанню зацікавленості у курсантів до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням, підвищили рівень мотивації до навчання та їх результативність.

Розглянемо декілька гейміфікованих елементів контенту, що використовувалися для реалізації першої педагогічної умови. **Мапа** авторського електронного курсу «Maritime English» дозволяє курсантам, зарахованим на курс, одразу побачити теми, які будуть вивчатися протягом

курсу. Кольорова мапа використовується також із метою ефективного представлення тем курсу, оскільки від цього залежить успішність засвоєння знань і закріплення навичок. Подача матеріалу таким чином з самого початку сприяє появі у курсантів інтересу та прагнення вчитись. Авторський електронний курс складається з п'яти рівнів, що відображають теми.

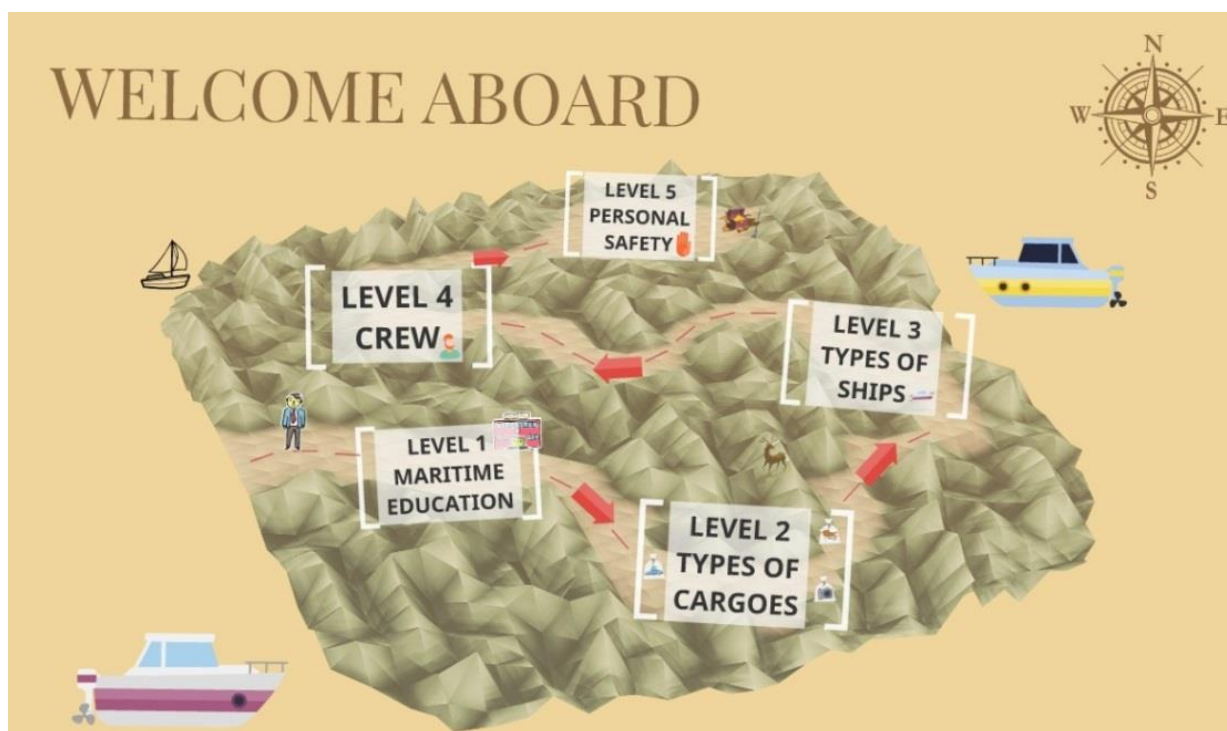

Рис.5.1. Мапа курсу «Maritime English»

Для отримання позитивного результату на курсі курсант повинен набрати мінімум 60 балів за такі діяльності: 1 рівень: Тест 1 (5 балів) та перевірка усного мовлення 1 (10 балів); 2 рівень: Тест 2 (5 балів) та перевірка усного мовлення 2 (10 балів); 3 рівень: Тест 3 (5 балів), перевірка усного мовлення 3 (10 балів) та Тест, який містить питання 1го, 2го та 3го рівнів (10 балів); 4 рівень: Тест 4 (5 балів) та перевірка усного мовлення 4 (10 балів); 5 рівень: Тест 5 (5 балів), перевірка усного мовлення 5 (10 балів) та Тест, який містить питання 4го та 5го рівнів (10 балів); Додаткові бали за виконання таких діяльностей курсу, як презентації, проекти тощо (5 балів). У сумі всі значимі діяльності курсу складають 100 балів. Набравши 90-100 балів, курсант отримує оцінку 5 за дисципліну «Англійська мова за професійним

спрямуванням» [3]. Набравши 70-89, курсант отримує оцінку 4, а набравши 60-69 балів, курсант отримує оцінку 3.

Рис. 6.1. Інструкція з елементами гейміфікованого підходу на початку курсу

Вивчення навчальної дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» орієнтовано на формування компетентності «Використання стандартних фраз ММО для спілкування на морі та використання англійської мови у писемній та усній формах», визначеної кодексом з підготовки і дипломування моряків та несення вахти (Розділ II, Таблиця А-II/I) [5].

Кожен з п'яти рівнів курсу складається з 10 Місій (завдань) та допомагає оволодіти та продемонструвати такі вміння [31]:

- обмінюватися інформацією про ХДМА;
- обговорювати вимоги до володіння англійською мовою моряками, встановлені ПДНВ;
- визначати переваги та недоліки кар'єри моряка, обговорювати важливі складові вдалої кар'єри моряка та оцінювати особистісну готовність працювати на морському судні;

- аналізувати особливості морської освіти та визначати пріоритетні освітні компоненти (Рівень 1: Морська освіта).

Level 1 - Maritime Education

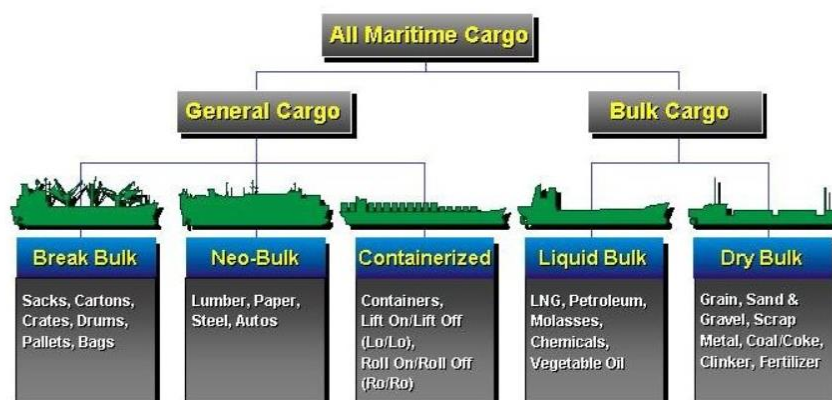

To complete Level 1, you should be able to explain the importance of **maritime education** and its components for successful seafaring career. Pass 10 missions to get First badge.

Рис. 6.2. Перший рівень курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням»

- називати види вантажів та характеризувати їх;
- читати та розуміти Конвенцію СОЛАС щодо транспортування вантажів;
- називати види упаковок та обмінюватися інформацією щодо їх призначення і використання;
- характеризувати вид вантажу, вказуючи можливості та вимоги до його транспортування (Рівень 2: Типи вантажів).

Level 2 - Types of cargoes

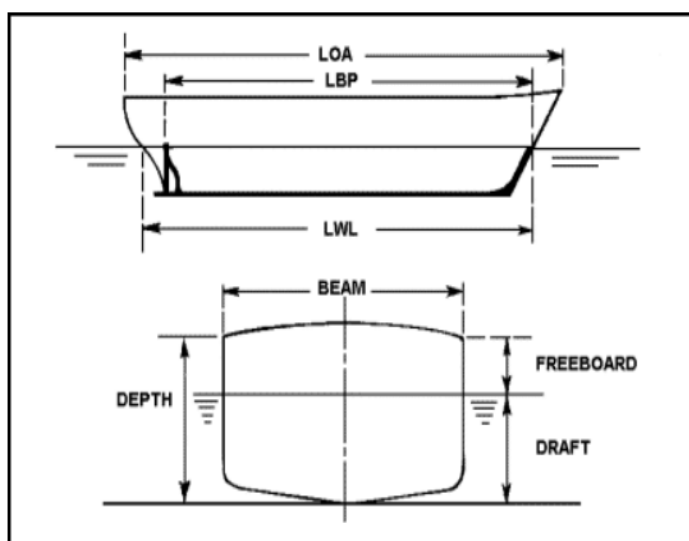
By the end of this level you should be able to characterize a cargo type focusing on the possibilities and requirements to its transportation according to SOLAS convention.

Рис. 6.3. Другий рівень курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням»

- описувати зовнішній дизайн судна;

- називати жилі приміщення та їх призначення;
- описувати основні структурні компоненти корпусу;
- описувати кораблі за їхніми характеристиками, розкладом руху та маршрутом, призначенням;
- класифікувати судна за різними критеріями (Рівень 3: Типи суден та їх конструкція).

Level 3 - Types of ships

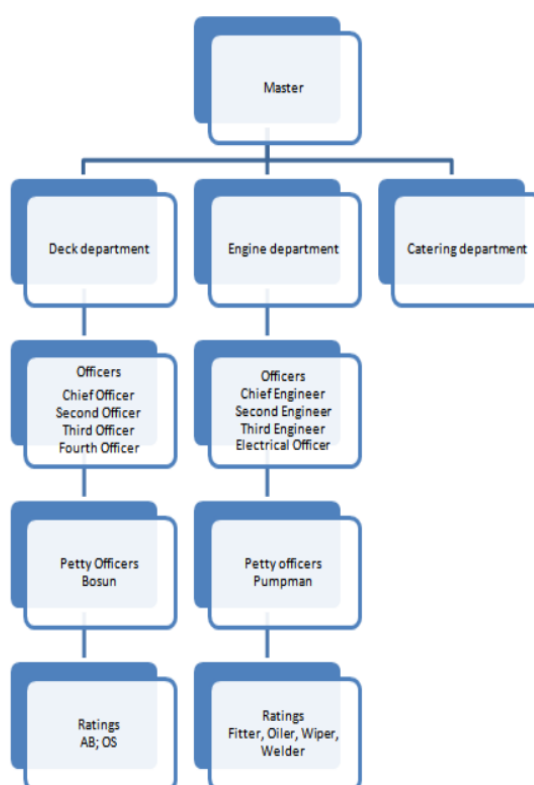

By the end of this level you should be able to classify and describe ships by types.

Рис. 6.4. Третій рівень курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням»

- називати суднові посади та їхні обов'язки;
- описувати щоденний розклад кадета;
- називати інструменти та їхні функції;
- читати та розуміти конвенцію ПДНВ щодо обов'язків членів суднового екіпажу;
- описувати головні обов'язки членів екіпажу, вказуючи на процедури щодо експлуатації судна та несення вахти (Рівень 4: Судновий екіпаж та його обов'язки).

Level 4 - Crew and its tasks

By the end of this level you should be able to describe key responsibilities of crewmembers focusing on the ship maintenance and watchkeeping procedures according to STCW convention.

Рис. 6.5. Четвертий рівень курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням»

- описувати стандарти безпеки, встановлені кодами і конвенціями, прийнятими ММО;
- читати та описує попереджувальні знаки та пояснювати основні правила безпечної роботи в місцях, позначених тими чи іншими знаками;
- пояснювати функції окремих елементів особистого захисного спорядження/одягу;
- давати поради щодо безпечної роботи при виконанні певних завдань.
- визначати основні засади безпечної робочої практики на борту судна (Рівень 5: Особиста безпека на судні) [1].

Level 5 - Personal safety aboard

By the end of this level you should be able to list and explain the basics of safe working practices aboard ships.

Рис. 6.6. П'ятий рівень курсу «Англійська мова»

Після завершення кожного рівня курсант складає письмовий тест (Stop and check), який відображений у дев'ятій місії кожного рівня (Mission #9) та усне повідомлення, питання до якої відображені у десятій місії кожного рівня (Mission #10).

Mission 9. Do the test

Stop and check 1

Mission 10. Check your competency

Questions

Рис. 6.7. Відображення обов'язкових для проходження місій на курсі

Прохідний бал тестових завдань складає 3,5 (з 5). Прохідний бал місії «Check your competency» складає 4 (з 10). Платформа MOODLE дозволяє пов'язати всі тести між собою. Неможливо відкрити другий тест, не набравши прохідний бал у першому.

Mission 9. Do the test

Stop and check 2

Обмежений Не доступно, якщо: Діяльність **Stop and check 1** не позначено виконаною

Рис. 6.8. Зв'язок тестових завдань між собою на курсі

Склавши тест, курсант оволодіває уміннями, які відображені у репозиторії курсу. Репозиторій курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням» містить п'ять блоків вмінь. На Рис. 6.9. перший блок містить вміння, які курсанти набувають вивчаючи дисципліну General English (Базова англійська мова) на I курсі [1]:

- *to understand and use frequently-used everyday expressions as well as simple phrases* (I семестр);
- *to understand sentences, frequently-used expressions related to the areas of experience* (II семестр).

Другий блок вміщує в себе вміння дисципліни другого курсу, де відбувалося впровадження структурної моделі іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків (Maritime English) [31]:

- *to communicate on professional topics with members of multinational crews.*

У третьому блоці містяться вміння дисципліни English for specific purpose третього курсу:

- *to develop the ability to communicate on professional engineering topics with members of mixed crews.*

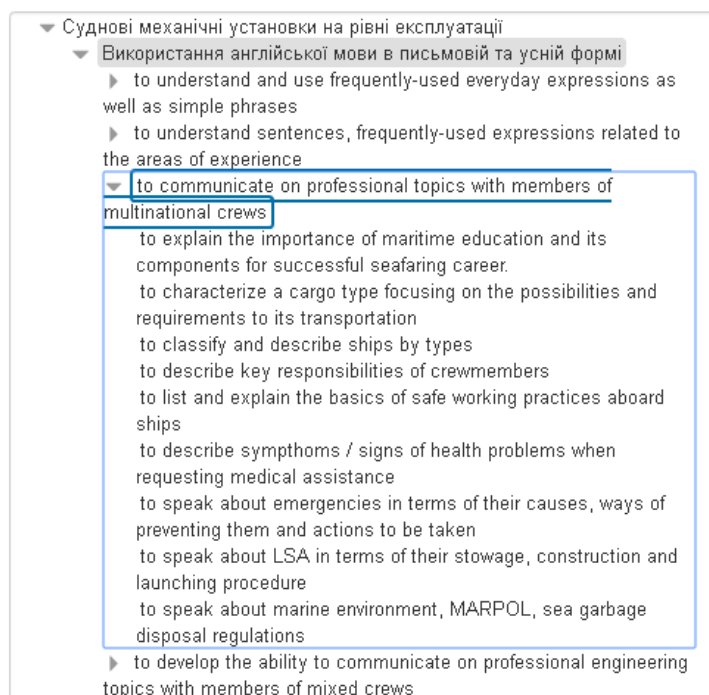
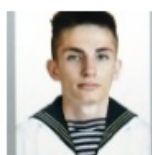

Рис. 6.9. Компетентності, субкомпетентності та вміння дисципліни «АМ за професійним спрямуванням» I та II семестрів

Кононов Микита Андрійович

Message

+ Add to your contacts

to explain the importance of maritime education and its components for successful seafaring career. A-III/1-2.3.1

Суднові механічні установки на рівні експлуатації - Skill

Path: Суднові механічні установки на рівні експлуатації / A-III/1-2.3 / A-III/1-2

Cross-referenced competencies:

No other competencies have been cross-referenced to this competency.

Activities

Stop and check 1

Proficient

No

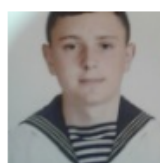
Rating

- Rate

Evidence

No evidence

Рис. 6.10. Курсант, у якого не сформовані вміння першого рівня

Брітанов Ярослав Андрійович

Message

+ Add to your contacts

to explain the importance of maritime education and its components for successful seafaring career. A-III/1-2.3.1

Суднові механічні установки на рівні експлуатації - Skill

Path: Суднові механічні установки на рівні експлуатації / A-III/1-2.3 / A-III/1-2

Cross-referenced competencies:

No other competencies have been cross-referenced to this competency.

Activities

Stop and check 1

Proficient

Yes

Rating

Наиболее связанные сообщения

Rate

Evidence

Thursday, 27 September 2018, 7:17 PM

Наиболее связанные сообщения

The activity 'Stop and check 1' was completed.

Рис. 6.11. Курсант, у якого сформовані вміння першого рівня
Морський контент був завантажений в кожен об'єкт нашого курсу
(тести, сумісні діяльності: чат, форум, глосарії та ін.).

До елементів гейміфікації ми відносимо **шкалу виконання**. Курс містить два види шкал виконання:

- 1) шкала виконання місій у вигляді петлі (*progression loop*);
- 2) шкала формування вмінь та компетентностей курсу (*progress bar*).

Шкала виконання місій допомагає відслідкувати кількість відсотків виконаних місій курсу, візуалізуючи кінцеву ціль навчання. На курсі також поля відміток виконання місій, які використовуються для позначення місії як виконаної. Ці поля розміщені з правого боку назви місії та можуть бути пунктирними (курсант має самостійно натиснути на пунктирне поле, щоб відмітити місію як виконану) або цілісними (викладач виставляє параметри, за умов виконання яких, місія автоматично відмічається галочкою як виконана).

Рис. 6.12. Два види полів відміток виконання діяльностей на курсі

Альтернативно можна розглядати відображений на шкалі процес виконання місій як шлях комп'ютерного героя – початок (0%) та кінцеву мету (100%).

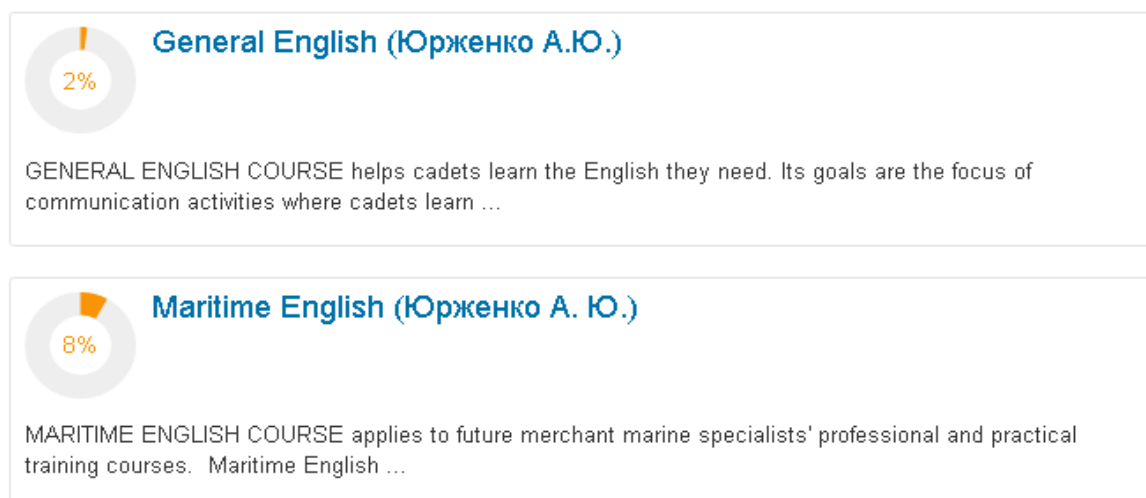

Рис. 6.13. Шкала виконання місій (*progression loop*) курсу морської англійської мови

Шкала формування вмінь та компетентностей курсу розбита на шість частин, які відображають п'ять компетентностей згідно п'яти рівнів та шосту, кінцеву компетентність курсу. На шкалі, у вигляді горизонтальної прямої, ці елементи відображені у відсотках.

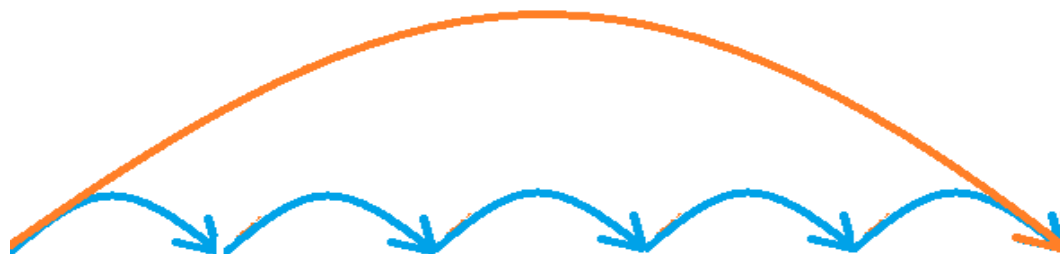

Рис. 6.14. Схема опанування шістьма компетентностями курсу

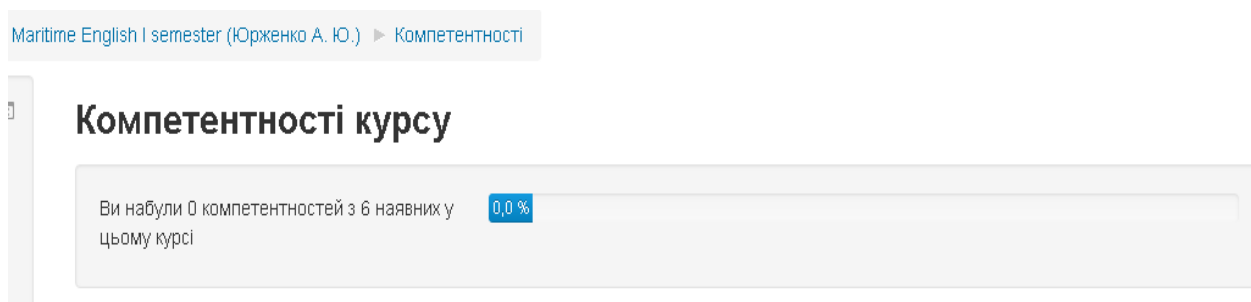

Рис. 6.15. Шкала опанування компетентностями та субкомпетентностями курсу (progress bar)

Цей спосіб відстеження опанування субкомпетентностями в курсі інформує курсантів наскільки вони наблизилися до кінцевої мети – опанування основною компетентністю курсу – спілкуватися на професійні теми із членами змішаних екіпажів.

Таблиці лідерів (leaderboards). Впровадження авторського електронного курсу на системі на базі MOODLE відбувалося задля створення персоналізованого навчального середовища. Всі важливі елементи курсу відображаються окремим блоком на курсі, на якому у числовій послідовності показано оцінки та прізвища, ім'я та по-батькові курсантів.

Ці блоки відображають лідерів та аутсайдерів курсу, змушуючи мотивувати та пробуджуючи інстинкт конкурентної боротьби.

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ	
STOP AND CHECK 1	
40 кращих оцінки:	
1.	Задорожній Володимир Костянтинович 4,92/5,00
2.	Букатін Артем Валерійович 4,65/5,00
3.	Дубіковський Денис Андрійович 4,65/5,00
4.	Баташев Микита Костянтинович 4,60/5,00
5.	Загнибіда Віталій Володимирович 4,56/5,00
6.	Борисов Давид Володимирович 4,53/5,00
7.	Бугрименко Максим Валентинович 4,51/5,00
8.	Бурдельний Ігор Андрійович 4,39/5,00
9.	Влах Даніїл Ілліч 4,38/5,00
10.	Брітанов Ярослав Андрійович 4,33/5,00
11.	Іванов Павло Олександрович 4,29/5,00
12.	Крисковець Станіслав Дмитрович 4,25/5,00
13.	Білий Данило Дмитрович 4,22/5,00
14.	Корнійчук Іван Олегович 4,13/5,00
15.	Гайслер Микита Валентинович 4,12/5,00
16.	Денисяк Денис Сергійович 4,09/5,00
17.	Іванов Олександр Олександрович 4,02/5,00
18.	Дуб Максим Костянтинович 3,98/5,00
19.	Комаров Володимир Володимирович 3,94/5,00
20.	Беззуб Микола Миколайович 3,92/5,00
21.	Кандиба Владислав Романович 3,90/5,00
22.	Антонішин Владислав Віталійович 3,88/5,00

Рис. 6.16. Приклад таблиці лідерів на курсі

Розглянувши та проаналізувавши декілька таблиць можна побачити постійних лідерів та аутсайдерів курсу. Лідери курсу – курсанти, які приймали активну участь у виконанні завдань курсу, навіть тих, які не є обов’язковими та у журналі оцінок, відображені як Extra. Це курсанти, які склали електронні обов’язкові тести на вищі оцінки та краще за всіх пройшли місію «Перевірка сформованості усного мовлення» (викладач вручну вбиває оцінки за перевірку сформованості усного мовлення у електронний журнал оцінок). Середній бал лідерів курсу склав 93.6 у інтервалі від 0.00 до 100.00. Усі лідери курсу – курсанти груп К221 та К222 Морського коледжу ХДМА судномеханічного відділення. Це також зумовлено тим, що на початку року розподіл на групи курсантів відбувається за результатами тесту з англійської мови. Даний вхідний письмовий контроль надає можливість об’єднувати курсантів у підгрупи за рівнем володіння англійською мовою для більш

ефективного розвитку іншомовної комунікативної компетентності такого оцінювання якості їх знань.

Прізвище ім'я	Σ Загальне за курс
 Дмитро Андрісць	97,79
 Богдан Жомер	97,60
 Станіслав Криськовець	95,79

Рис. 6.17. Лідери курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням»

До аутсайдерів курсу відносимо курсантів, які не брали активну участь у виконанні місій, навіть тих, які є обов'язковими. Дані курсанти не виконували домашні завдання, додаткові завдання, обов'язкові тестові вправи (Stop and checks; Progress tests) та інші місії складали на низькі або незадовільні оцінки, рідко відвідували заняття, так само як й електронний курс «Англійська мова за професійним спрямуванням». Середній бал аутсайдерів курсу склав 40 балів. Усі аутсайдери курсу належать до групи К224 судномеханічного відділення МК ХДМА.

 Казарян Артем Андраникович	43,28
 Беззуб Микола Миколайович	40,02
 Комаров Володимир Володимирович	39,28

Рис. 6.18. Аутсайдери курсу

Гейміфіковані вправи. Сайт learningapps.org містить 24 шаблони завдань, які можна створити та перенести на курс за допомогою пакету SCORM (Sharable Content Object Reference Model).

За визначенням Вікіпедії, SCORM — це набір стандартів та специфікацій, розроблений для систем електронного навчання. Цей стандарт містить вимоги до організації навчального матеріалу та всієї системи електронного навчання [18].

LearningApps.org є сервісом для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів. Ці модулі можуть використовуватись безпосередньо як навчальні ресурси або для самостійної роботи, завантажуючись на курс платформи MOODLE. Мета цього сервісу – створити загальнодоступну бібліотеку незалежних блоків, придатних для повторного використання та змін. Блоки (або Вправи) не включені в жодні конкретні сценарії чи програми, тому вони не розглядаються як цілісні уроки чи завдання, натомість їх можна використати на курсі платформи MOODLE.

Серед шаблонів сайту є шаблони гейміфікованих вправ, наприклад: *Wordgrid*, *Hangman*, *Horse race*, *Pairing game*, *Crossword*, *Group puzzle*, *The Millionaire game*, *Multiple choice quiz*. Такі інтерактивні, мультимедійні вправи дозволяють підвищити мотивацію учасників курсу до навчання, покращити такі когнітивні функції, як пам'ять та мислення.

Рис. 6.19. Приклади шаблонів сайту LearningApps.org

Розглянемо декілька типів вправ більш детально:

Matching pairs (Знайти пару). Вправи даного типу ще називають вправи на відповідність, вони дозволяють співставити два об'єкти, які відповідають одне одному – це може бути поєднання текстів, зображень, аудіо- та відеороликів. Можна також додати до 3 зайвих елементів, які не належать до рішення. Складені пари автоматично зникають. Якщо дане завдання є частиною квесту (ланцюга завдань), то у зворотньому зв'язку, який з'явиться, коли правильне рішення буде знайдено, викладач прописує якусь ключову інформацію.

Приклади завдань до даної вправи:

- *Match the types of cargo/ships/personal protective equipment/ safety signs with their definitions;*
- *Match the synonyms/antonyms/correct forms etc.;*
- *Match the video and its description.*

KSMA rooms and spaces

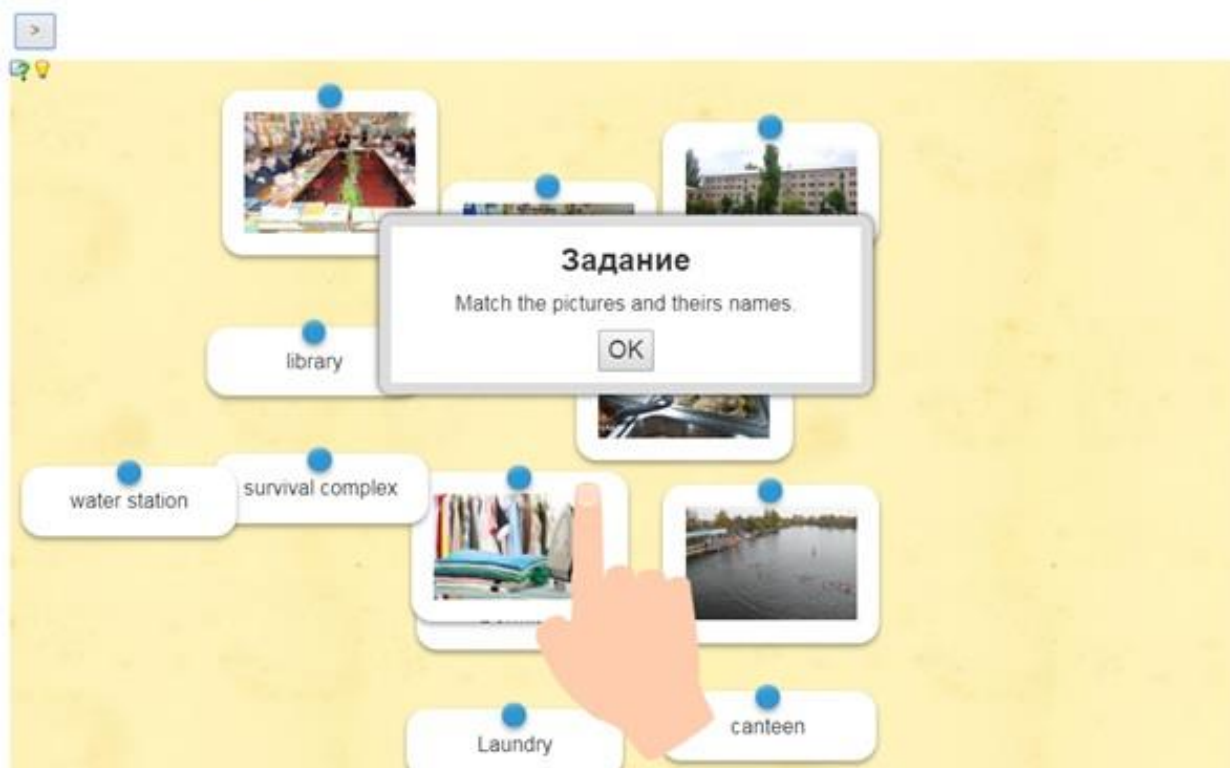

Рис. 6.20. Приклад інтерактивної вправи «Знайти пару» на курсі **Group assignment** (Класифікація). Дане завдання дозволяє розподілити текст/слова/словосполучення/малюнки на 2-4 групи. У зворотньому зв'язку,

який з'явиться, коли правильне рішення буде знайдено, викладач прописує якусь кінцеву інформацію.

Приклади завдань до даної вправи:

- *Group the spaces of education establishment into two groups: maritime college or KSMA;*
- *Group the examples of cargo/ships' types/tools and instrument into the groups;*
- *Group the ranks of crewmembers into three departments (catering/ship engineering/navigation).*

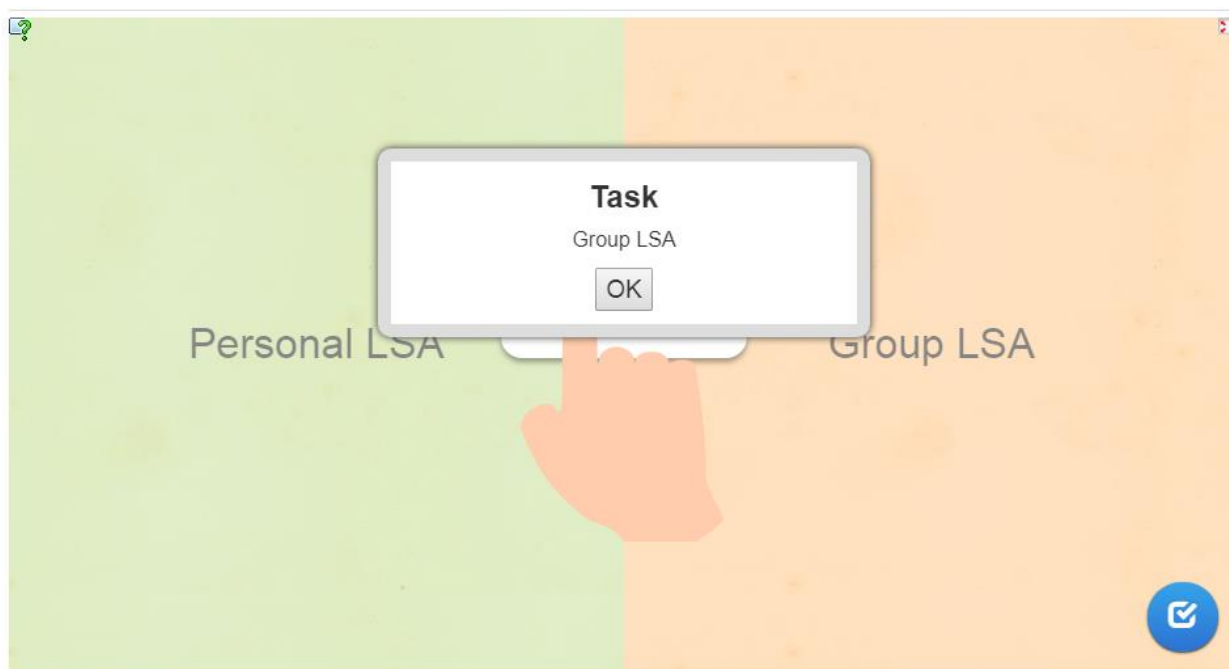

Рис. 6.21. Приклад інтерактивної вправи «Класифікація» на курсі

Number line (Числова пряма). Зображення/аудіо/відео/текст ставиться до відповідних позначок (цілих значень) на лінійці.

Приклади завдань до даної вправи:

- *Put the parts of text/dialogue in correct order.*
- *Put the activities in chronological order.*
- *Put the annexes/parts/chapters of STCW / SOLAS / LSA Code / COLREG in correct order.*

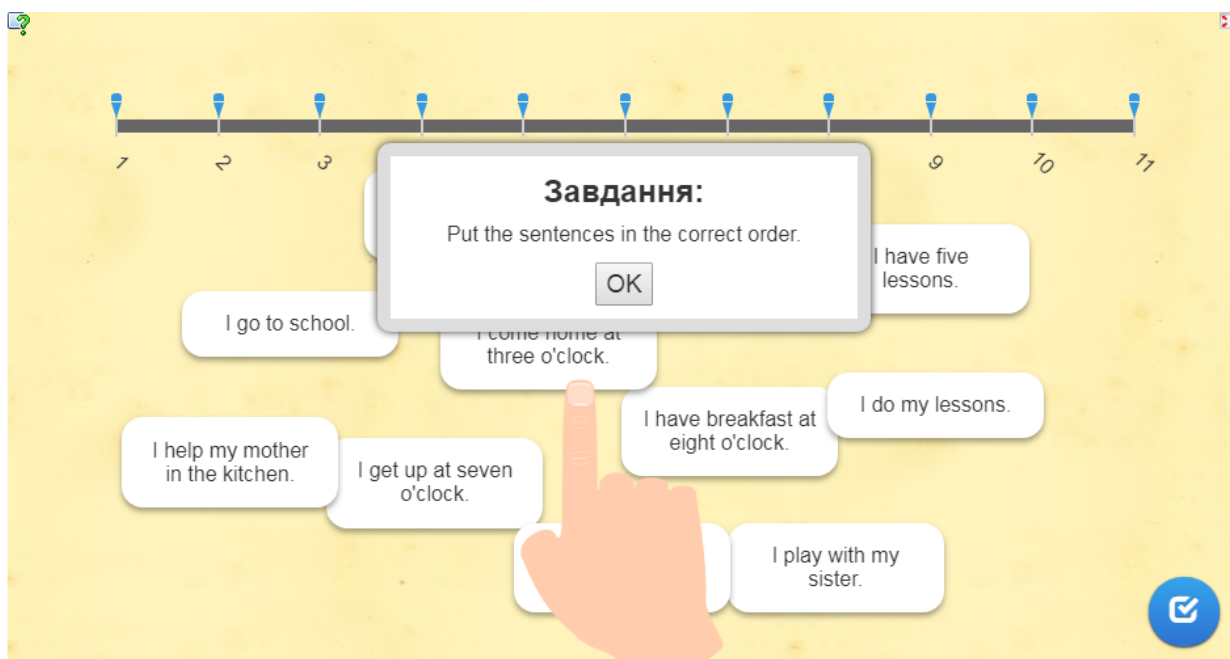

Рис. 6.22. Приклад інтерактивної вправи «Числова пряма» на курсі **Simple order** (Просте упорядкування). Зображення/аудіо/відео/текст ставиться у відповідному порядку.

Приклади завдань до даної вправи:

- *Put MARPOL annexes in correct order.*
- *Put the chapters of SOLAS/STCW in correct order.*

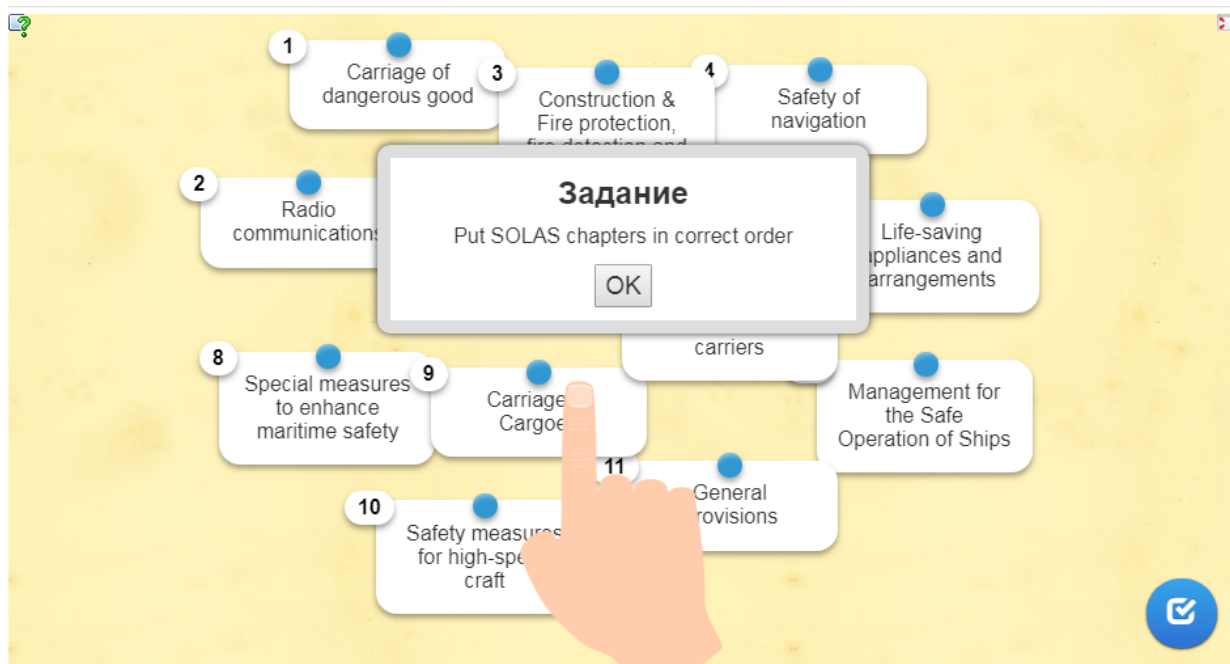

Рис. 6.23. Приклад інтерактивної вправи «Просте упорядкування» на курсі

Free text input (Вільна текстова відповідь). Текстова відповідь пишеться до малюнку/аудіо/відео або текстових завдань.

Приклади завдань до даної вправи:

- *Listen to the words/word combinations and write them.*
- *Read the definitions and write the words.*
- *Describe the picture.*
- *Listen to/Read the questions and answer the questions.*
- *Listen to/Read the sentence/statement/texts and complete it.*
- *Check the word/word combination/term and write it correctly.*
- *Name the picture/sign.*
- *Write what's wrong in the picture.*

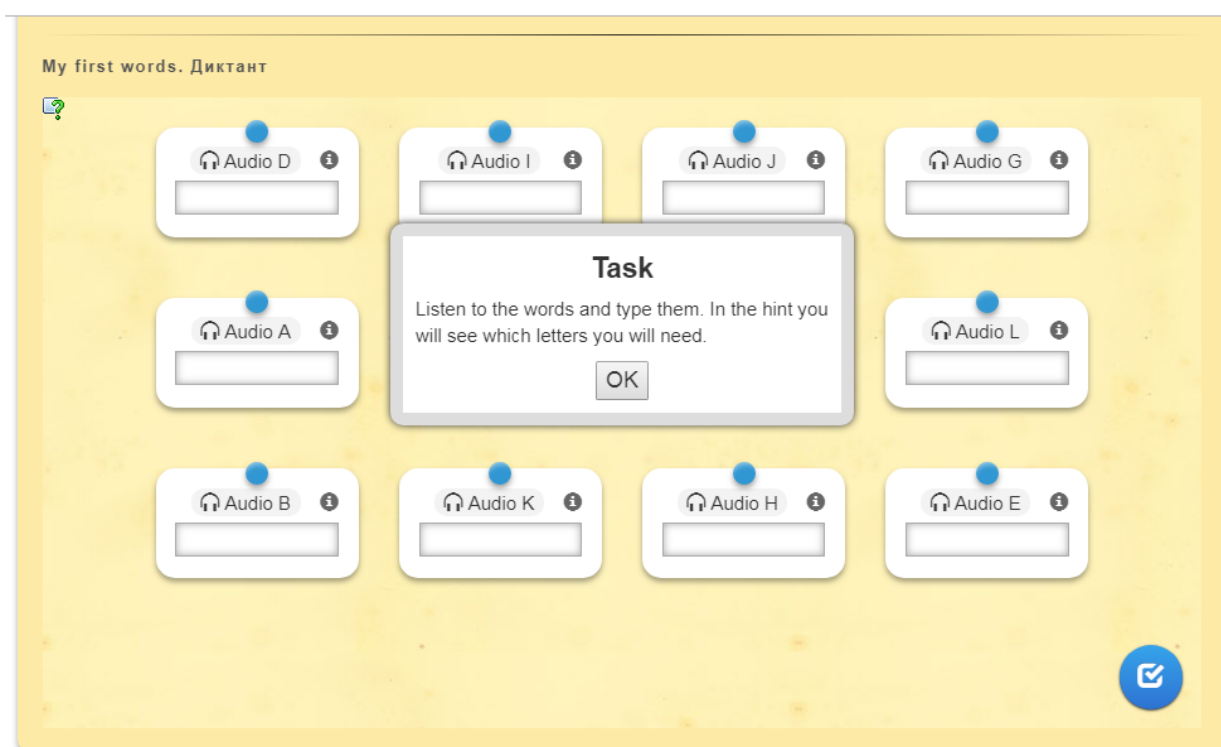

Рис. 6.24. Приклад інтерактивної вправи «Вільна текстова відповідь» на курсі **Matching Pairs on Images** (Фрагменти зображення). На фоновому зображенні викладач ставить маркери, що відповідають різному змісту.

Приклади завдань до даної вправи:

- *Name/Label the pictures.*

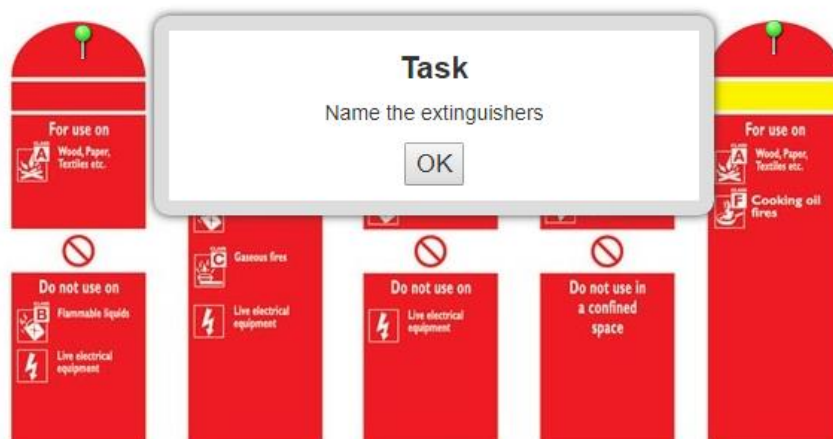

Рис. 6.25. Приклад інтерактивної вправи «Фрагменти зображення» на курсі **Multiple-Choice Quiz** (Вікторина: одна відповідь). Вікторина – це вид гри, що полягає у відповідях на письмові/відео/аудіо запитання.

Приклади завдань до даної вправи:

- *Watch the video/Listen to the audio/Read the text and complete the sentences.*
- *Watch the video/Listen to the audio/Read the text and answer the questions.*
- *Study grammar rule and do the task.*

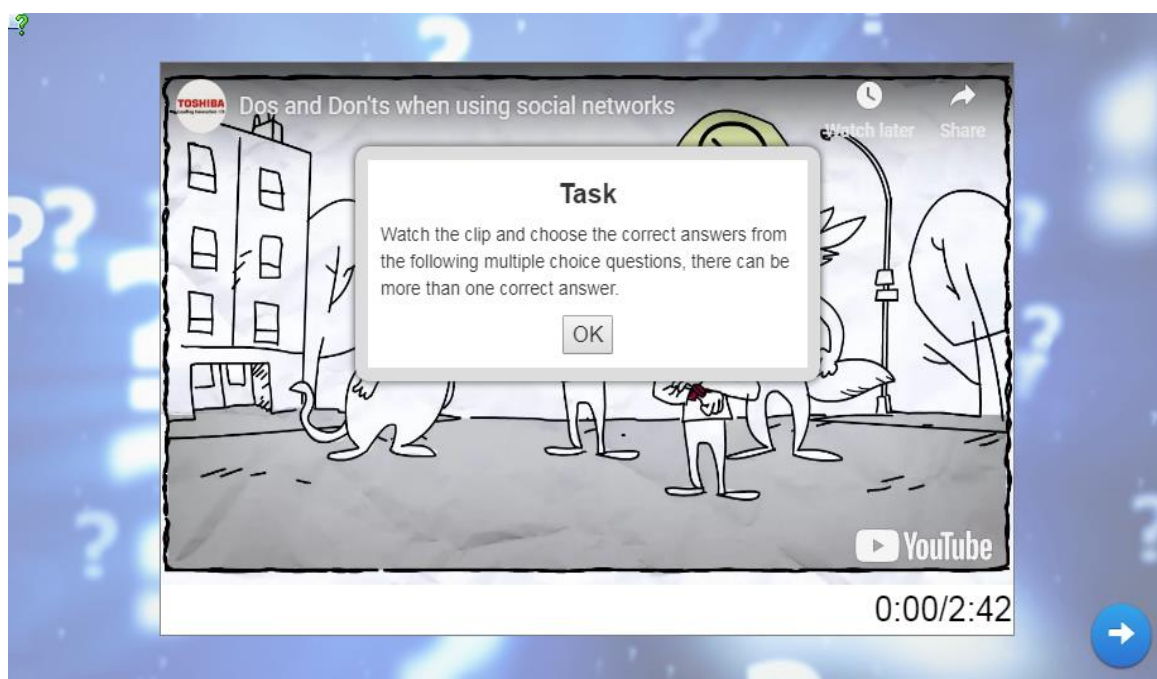

Рис. 6.26. Приклад інтерактивної вправи «Вікторина: одна відповідь» на курсі

Cloze test (Заповнити пропуски). Завдання в якому можна обирати слова зі списку або вписувати їх.

Приклади завдань:

- *Choose the correct words/word combinations.*
- *Fill in the gaps.*
- *Complete the text/sentences.*
- *Read the text and answer the questions.*
- *Check whether the statement is true or false.*
- *Label the pictures.*
- *Complete the chart.*
- *Choose the correct title.*

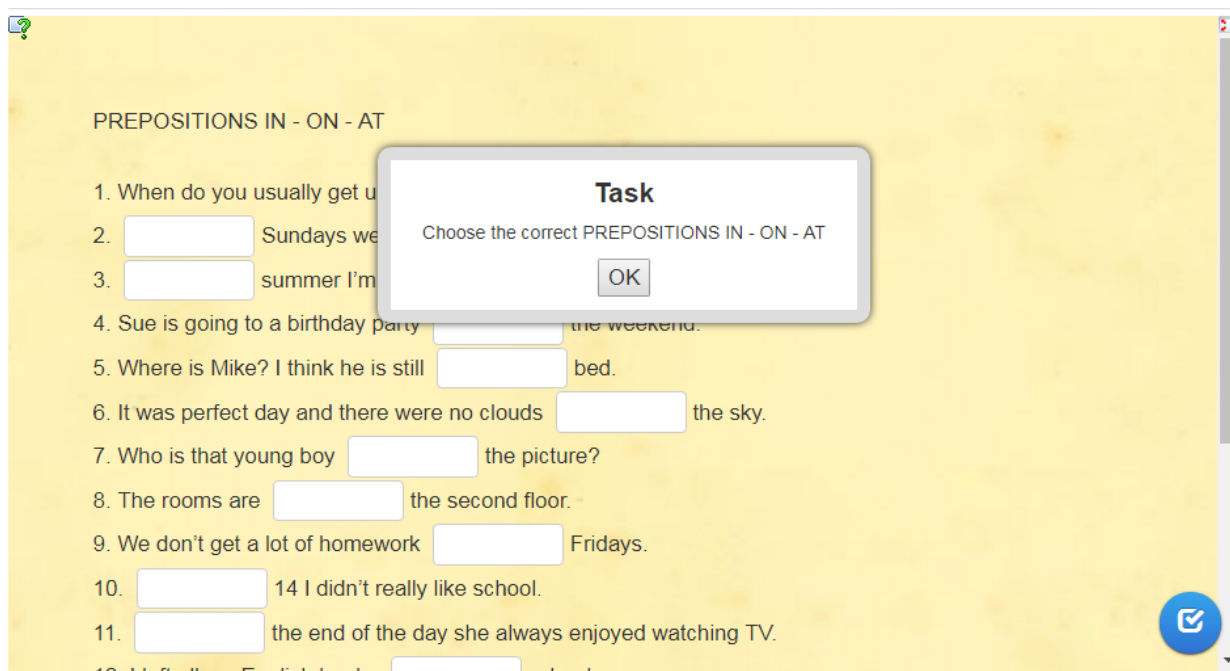

Рис. 6.27. Приклад інтерактивної вправи «Заповнити пропуски» на курсі

App Matrix (Колекція вправ). Даний шаблон дозволяє створити комплекс вправ із раніше створених шаблонів. Можна поєднати вправи однієї тематики, або по одній вправі п'яти рівнів курсу. Дана колекція вправ може містити фонове зображення, яке може також впливати на проходження курсантом вправ. Коли правильне рішення буде знайдене (всі вправи колекції виконані), викладач може написати текст зворотного зв'язку. Ця опція

особливо важлива, коли така вправа входить у ланцюг вправ квесту та ключова відповідь впливає на проходження наступного завдання.

Приклади завдань:

- *Do the following activities;*
- *Play the games.*
- *Solve the crosswords to find out key words.*
- *Find the letters of key word in the exercises.*
- *Do the puzzles.*
- *Answer the questions by the end of every activity.*
- *Put the sentences by the end of every activity in correct order to make a text.*
- *Complete the sentences by the end of every exercise and connect them.*

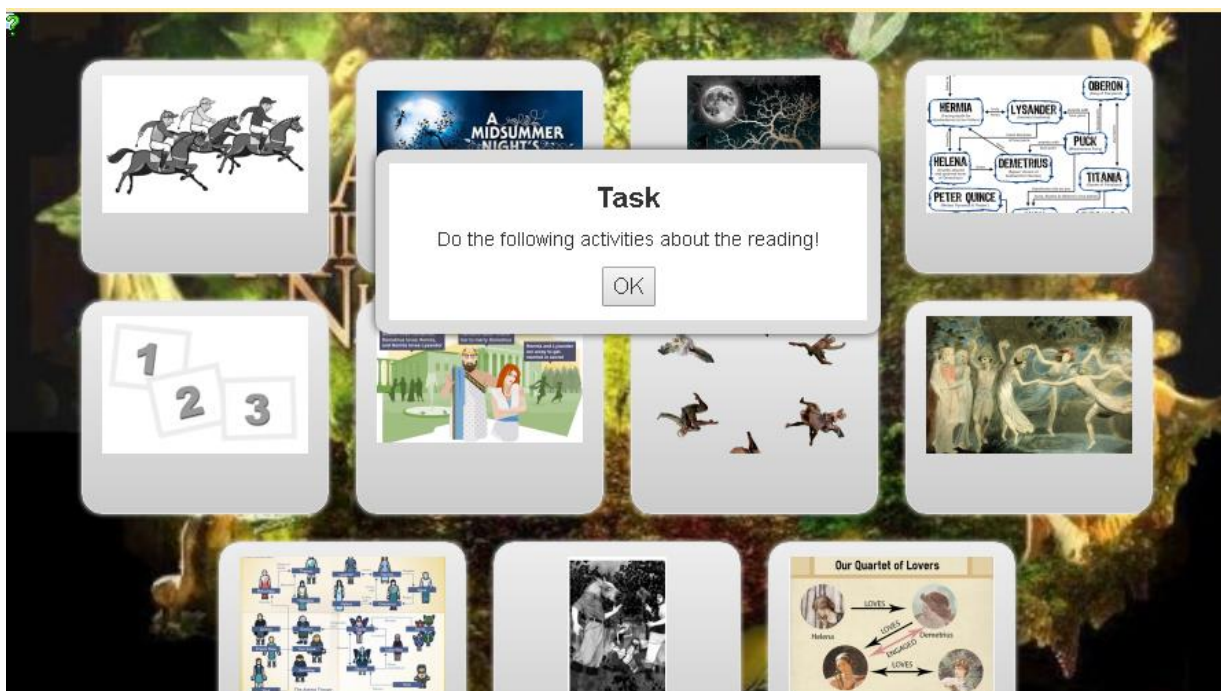

Рис. 6.28. Приклад колекції у одному SCORM пакеті на курсі

На реалізацію другої педагогічної умови, запровадження гейміфікованого підходу у системі професійної іншомовної підготовки майбутніх суднових механіків засобами ІКПС, було розроблено та впроваджено у систему навчання майбутніх суднових механіків авторський інтерактивний електронний навчально-методичний комплекс дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» на сайті електронного забезпечення навчання ХДМА LMS MOODLE. Комплекс даної дисципліни

складається з двох електронних курсів, які відповідають тематиці двох семестрів. На кожному електронному курсі запроваджений гейміфікований підхід, який створює позитивну мотивацію до навчальної діяльності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням, підвищує продуктивність курсантів, заохочує їх до діяльності, посилює комунікаційні процеси, сприяє залученню курсантів до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням.

Гейміфікований підхід – це використання ігрових методик у неігровому середовищі задля отримання певних результатів, у нашому випадку – оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю. Для підтримки інтересу гейміфікація пропонує різноманітні види діяльностей, а саме: проходження матеріалу занять у вигляді рівнів та місій, отримання балів та відзнак за виконанні завдання, список рівнів у вигляді мапи, таблиці лідерів, гейміфіковані справи (ігри «Як стати мільонером?», «Шибениця», «Кросворд» тощо), шкала виконання, квести.

The Millionaire Game (Перший мільйон). Дана гра вже більше десятиліття користується великою популярністю. У навчанні дана гра має декілька переваг: прості та зрозумілі правила, обмежену кількість питань, цікавий сюжет, рівні складності, тощо. У електронному варіанті викладач створює мінімально шість питань, які розподілені на шість рівнів складності, а саме: дуже легкий, легкий, середній, дещо складний, складний та дуже складний. Кожне питання текстове.

Малюнки, аудіо/відео контент дане завдання не дозволяє через невідповідність правилам оригінальної гри. Кожне питання має чотири обов'язкові варіанти відповідей: три неправильні та одну правильну відповідь.

Дане завдання також може містити текст зворотнього зв'язку.

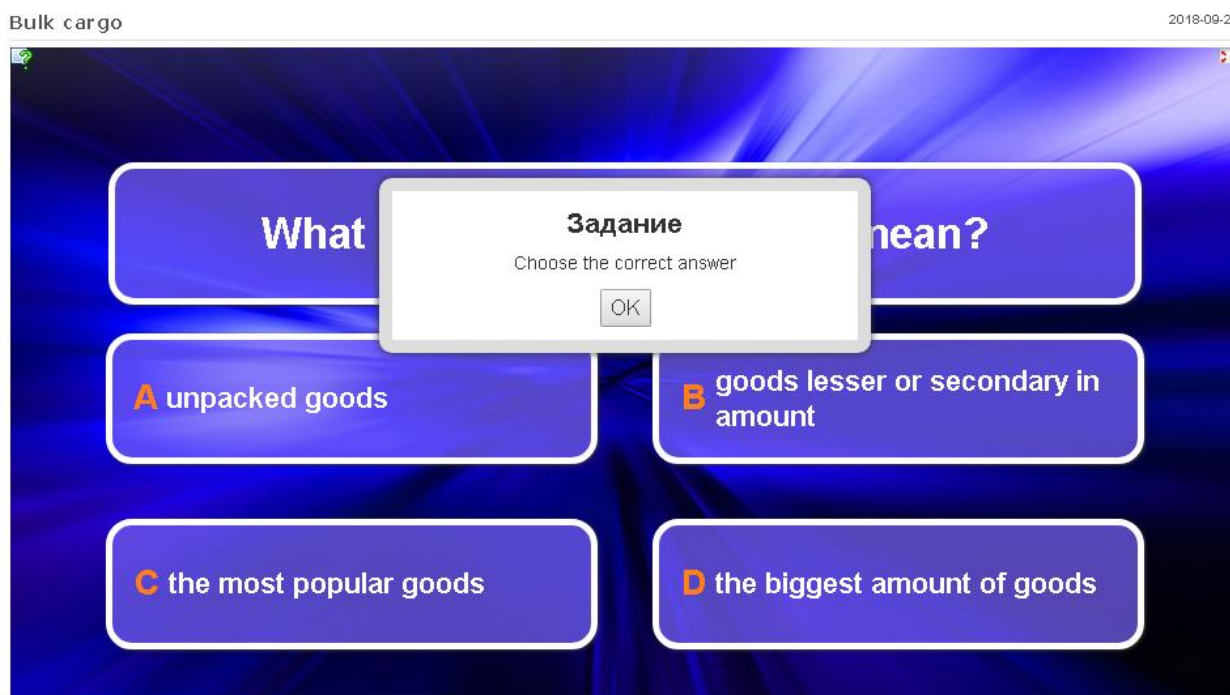

Рис. 6.29. Приклад гри «Перший мільйон» на тему «Сипучі вантажі»

Приклади завдань:

- *Choose the correct definitions.*
- *Answer the questions.*
- *Complete the sentences.*
- *Make word combination.*

Group puzzle (Пазл). Даний шаблон дозволяє на тлі вправи розмістити зображення або відео, яке треба розкрити шляхом вирішення завдання. Завдання підтримує до шести груп термінів. Викладач вказує назву кожної групи, або обирає зображення, яке їй відповідає. Потім групи випадковим шляхом розподіляються у головоломку. Кожна група має нескінчену кількість елементів, які можуть бути текстовими або зображенням. Ігрові картки, які відображають ці елементи, можуть бути малими, середніми або великими за розміром. Зворотній зв'язок з'являється, коли правильне рішення буде знайдене.

Приклади завдань:

- *Group the spaces of education establishment into two groups: Maritime College or KSMA.*

- Group the examples of cargo/ships' types/tools and instrument into the groups.
- Group the ranks of crewmembers into three departments (catering/ship engineering/navigation).

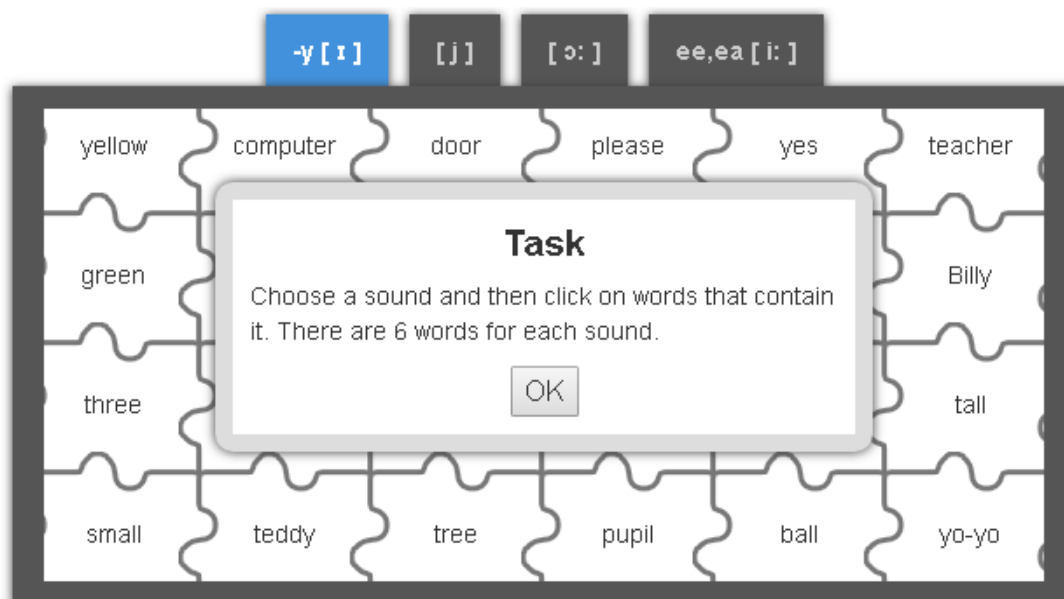

Рис. 6.30. Приклад завдання «Пазл»

Crossword (Кросворд), або гра-задача, яка полягає у вписуванні літер у перехресні рядки клітинок накресленої фігури так, щоб за горизонталлю та вертикаллю вийшли загадані слова [10]. Ще один ігровий вид діяльності, який направлений на перевірку вмінь читання, письма, лексичних навичок, читання, іноді знання граматики, тощо. Кросворд допомагає у розвитку креативності, швидкості, гнучкості, оригінальності думки, інтелектуальної самостійності.

Для створення даної вправи на ресурсі LearningApps потрібно ввести питання, яке може бути текстовим, у формі малюнку, відео або аудіо. До кожного питання обов'язково ввести текстову відповідь. Можна також ввести слово-рішення, яке автоматично буде сформоване з букв кросворду. На кожному з літер має бути передбачене одне зі слів кросворду. Кросворд може також бути розміщеним фіксовано, тобто вирівняний вертикально до слова-рішення. Кросворд може також містити текст зворотнього зв'язку.

Приклади завдань:

- Choose the correct definitions.

- *Answer the questions.*
- *Complete the sentences.*
- *Make word combination.*

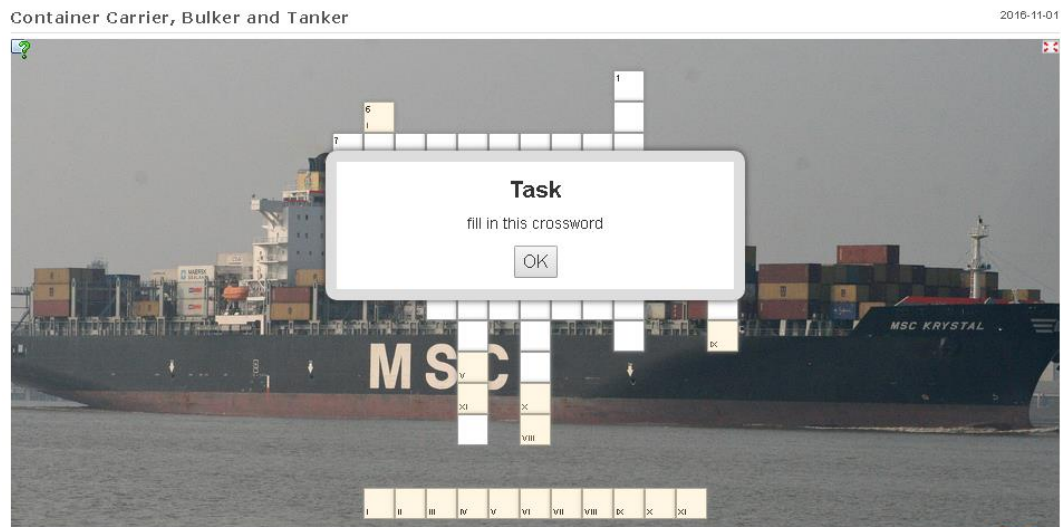

Рис. 6.31. Приклад кросворду на тему «Типи суден» із використанням слова-рішення

Word grid (Знайти слова), або ігрова вправа, яка полягає у знаходженні слів/словосполучень. Завдання може мати фоновий малюнок. Викладач записує слова/словосполучення для пошуку. На сайті є також можливість додати до кожного елементу пошуку підказку, яка може бути у вигляді тексту, малюнку, аудіо або відео. Слова обов'язково будуть розміщені по горизонталі та вертикалі. Слова можна також дозволити розміщати по діагоналі. Для полегшення завдання можна дозволити показати слова пошуку з самого початку. Викладач може вказати інструкції для кожного слова, що шукається. Але тоді потрібно вказати, чи ці зауваження відображаються одразу при запуску або тільки тоді, коли слово було знайдено. За бажанням, викладач може вказати символ-заповнювач, який буде використовуватися для невикористаних полів. У секції зворотнього зв'язку викладач може також залишити текстове повідомлення.

Приклад завдання:

- *Find 5/10/15 words/word combinations connected with topic*

ship parts

X	T	E	O	F	I	Z	X	D	R	O	1. _____
W	S	W	N	X	H	T	S	A	U	M	2. _____
V	S	N	X	A	L	V	L	H	D	Y	3. _____
P	U										_____
I	P										_____
H	E										_____
S	R										_____
S	S										_____
P	T	Z	T	M	N	M	F	E	R	F	10. _____
L	R	A	W	X	H	G	Q	M	N	F	
H	U	L	L	Z	V	Z	L	H	H	S	
O	C	G	W	R	I	N	Z	C	K	X	
J	T	S	D	J	N	E	W	U	S	B	
C	U	W	B	D	A	J	Q	B	Q	B	
S	R	S	Q	D	X	H	Y	N	Z	D	
D	E	C	K	B	F	T	N	H	C	L	

Task

Find new vocabulary (10 WORDS) connected with Ship parts

Рис. 6.32. Приклад вправи «Знайти слова» на тему «Частини судна»

Where is what? (Де це?). Дана вправа поєднана із такими ресурсами, які пропонують мапи (Google maps або Вікіпедія). Вказане зображення буде фоновим для робочої області. У кожному турі задається питання у вигляді тексту, зображення, аудіо- чи відео-ролика з додатковим коментарем. Викладачу потрібно позначити місце зображення, яке потрібно знайти і встановити на ньому позначку. Позначки можуть мати різний колір (червоний, зелений, синій, жовтий, білий, чорний). За допомогою кольорів пошукові елементи можна легко розподілити на групи (максимально на шість). Можна вибрати режим показу всіх можливих положень маркерів у вигляді кіл. Це особливо корисно, коли потрібно позначати цілі об'єкти на фоновому зображенні. Питання можна показувати впорядковано чи випадково. Якщо питання мають зростаючу складність, викладач має обрати сталий порядок показу запитань.

Приклади завдань:

- *Listen to the audio clips and select the right region on Google map;*

- *Mark up on Google's largest oil spill*

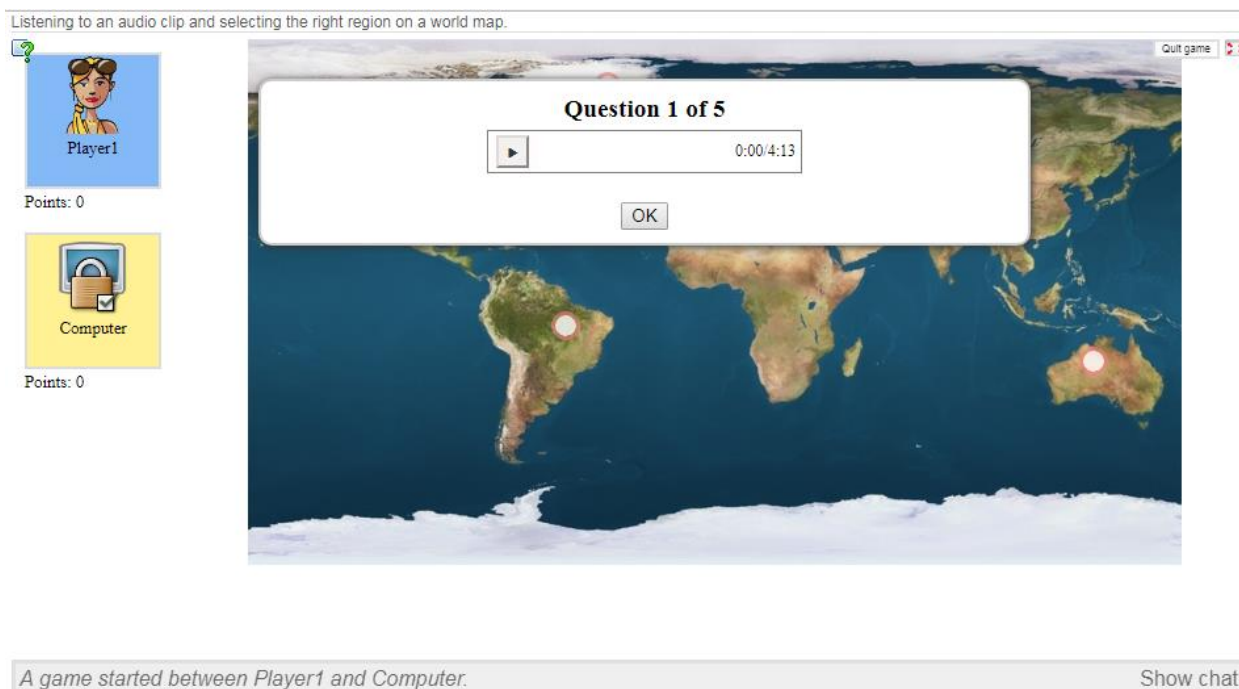

Рис. 6.33. Приклад вправи “The biggest world’s emergencies”

Hangman (Вгадай слово). У даній вправі потрібно вгадати та вписати слова або словосполучення, як у паперовій грі «Шибениця». Якщо буква, обрана курсантом, невірна, на зображені квітки праворуч відпадає пелюсток. Для створення даної вправи викладач має написати пошукові слова та підказки до них. Підказки можуть бути текстовими, малюнками, аудіо або відео. Питання можна показувати впорядковано чи випадково. Присутня можливість зворотнього зв’язку.

Приклади завдань:

- *Write/guess the word/word combination according to its definition.*
- *Write the synonym/antonym of the words/word combinations.*
- *Complete the sentence/text with correct word / word combination.*
- *Fill in the sentence with correct preposition.*
- *Answer the question.*
- *Choose the odd word/word combination.*
- *What is common in the following words? Answer the question.*
- *Guess the missing letters in the following sentence/words.*

Рис. 6.34. Приклад ігрової вправи «Вгадай слово»

Audio/Video with notices (Аудіо- та відео-контент). Дана вправа дозволяє працювати з відео або аудіо контентом. Під терміном «відео» (від лат. *video* - дивлюся, бачу) розуміють широкий спектр технологій запису, обробки, передачі, зберігання та відтворення візуального і аудіовізуального матеріалу на моніторах. Під терміном «аудіо» (від лат. *audi* – чути, *audio* - чую) розуміємо засоби слухової наочності. Завдання розробляються до окремих часових частин відео/аудіо. Під час відображення відео/аудіо можуть бути введені питання або коментарі викладача. Одним із найбільш популярних відео хостінгом – ресурсом, з якого обираються відео, є YouTube. Деякі професійні відео файли, розміщені на цьому сайті, ми використовуємо також в інших шаблонах LearningApps та інших діяльностях електронного курсу платформи MOODLE, зокрема діяльність URL (веб-посилання). Хоча, використання HTML для посилань або форматування тексту для формування питань вправи «Аудіо- та відео- контент» також можливе. Доведено, що використання аудіо та відео позитивно впливає на засвоєння матеріалу, підвищує мотивацію, розвиває навички розуміння живої (автентичної) мови. Використання відео та аудіо також спрямоване на особистісно-орієнтований підхід до навчання кожного курсанта.

1

Рис. 6.35. Приклад відео вправи на перевірку знань глав конвенції СОЛАС

STCW

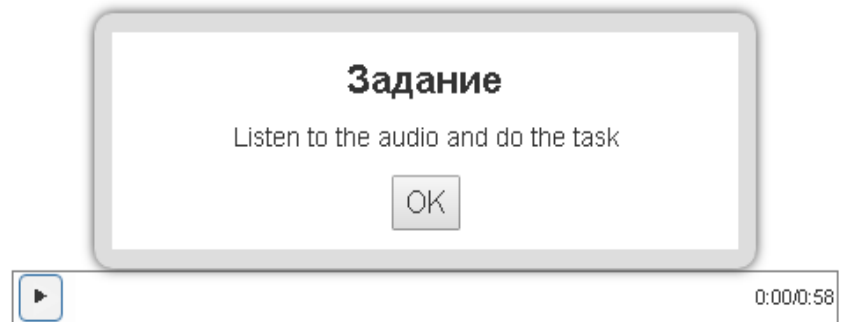

Рис. 6.36. Приклад аудіо вправи на перевірку знань щодо конвенції ПДНВ

Таким чином, використовуючи відеозаписи та звукові записи, ми спонукаємо до дії зорові та слухові центри людини, які впливають на процес засвоєння та запам'ятовування матеріалу.

Приклади завдань:

- *Watch the video about SOLAS chapters and answer the questions;*

- *Listen to the audio about STCW convention and do the tasks.*

Racing (Скачки). Гра, в яку можна грати вдвох або з комп'ютером. Той, хто вірно відповість на більшу кількість запитань, прийде до фінішу першим та виграє. Вправа може містити до 15 питань. Кожне питання має чотири варіанти відповіді: одну правильну та три неправильні. Питання може бути у формі тексту, зображення, аудіо або відео. Питання можна показувати впорядковано чи випадково.

Приклади завдань:

- *Choose the correct variant.*
- *Answer the question.*
- *Compete the sentence.*
- *Choose missing word(s)/word combination(s).*
- *Listen to the question and answer it.*
- *Choose the synonym(s)/antonym(s)/form(s) of the word.*
- *Match the words with their definitions.*

Horse race KSMA

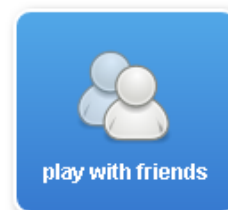
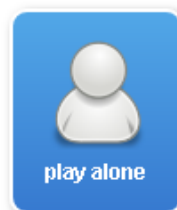
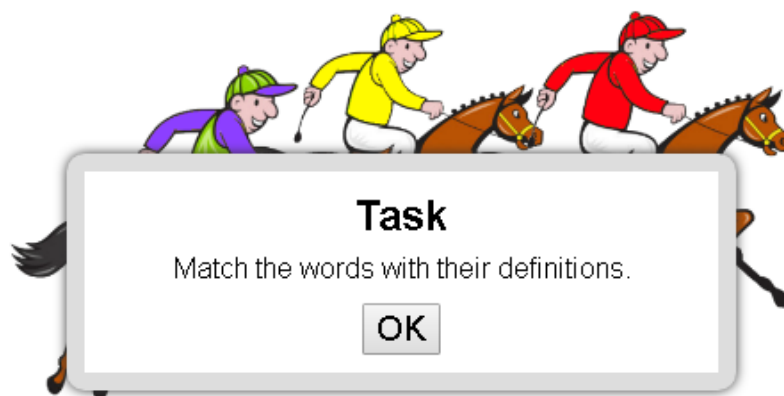

Рис. 6.37. Приклад вправи «Скачки» на тему «Maritime education»
(головна сторінка вправи)

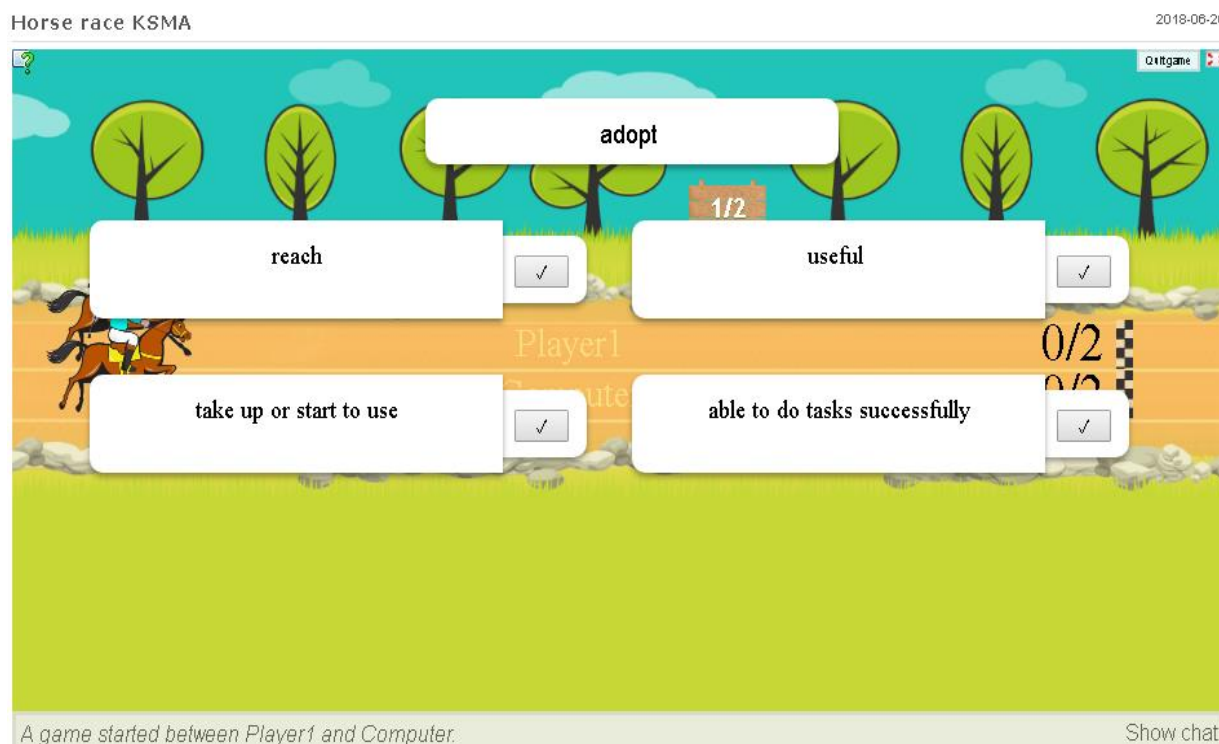

Рис. 6.38. Приклад вправи «Скачки» на тему «Maritime education»
(перше питання вправи)

Pairing game (Парочки). Курсанти повинні відкрити картки, які всі закриються після двох відкритих. Тільки дві відповідні картки залишаться відкритими або зникнуть. Для створення даної вправи викладач має налаштувати розмір карток (малий, середній, або великий). Потім викладач створює парні картки, які можуть складатися із слів/словосполучень/речень/текстів, малюнків або аудіо. Якщо це потрібно, викладач може створити зворотній зв'язок. Дана вправа дозволяє перевірити навички прослуховування/читання, лексичні, граматичні навички.

Приклади завдань:

- Match the words/word combinations with their definitions.
- Match the words word combinations with their pictures/audio.
- Answer the questions.
- Match the synonyms/antonyms.
- Title the texts.
- Choose the missing words.
- Complete the sentences [12].

Match the words with their definitions

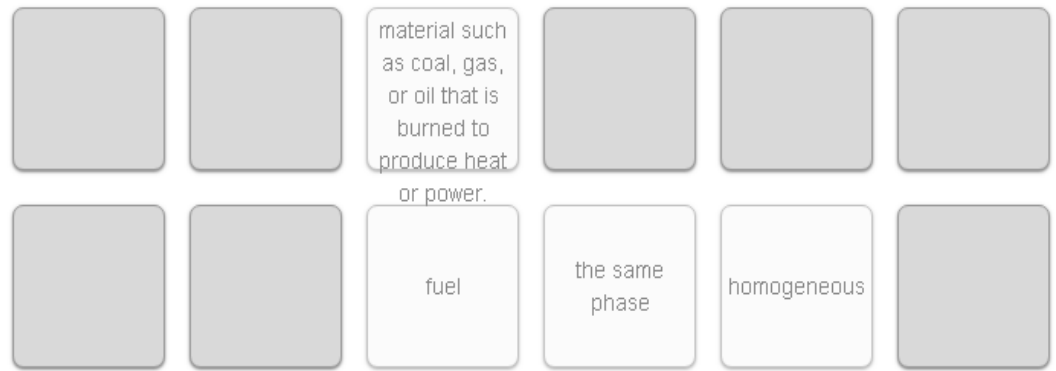

Рис. 6.39. Гра «Парочки»

Ще один інструмент, який відноситься до гейміфікації та допомагає мотивувати курсантів - **електронна система відзнак (badges)**, які розроблені згідно морських тем, вивчаємих на курсі. Відзнака – це цифровий сертифікат або диплом, який відображається на сторінці користувача, посвідчує та показує навички, знання тощо учасника.

Курсант прагне отримати всі можливі відзнаки, обов'язкові (Level 1 -5) та неочікувані (Good essay “Maritime documents”). Дослідник гейміфікації Yukai Chou стверджує, що основними факторами, які заохочують отримувати відзнаки є нетерпіння, цікавість та соціальний вплив. Саме відзнаки є виміром успіху в навчанні. Деякі курсанти докладають великих зусиль, щоб досягти нагороди просто за її престиж, незалежно від того чи має вона якість переваги, окрім естетичної сторони [66].

Назва	Статус відзнаки	Критерії	Отримали	Дії
Good essay Maritime documents	Доступно користувачам	<ul style="list-style-type: none"> Завершено "Завдання - "Maritime documents seafarer needs" Essay" 	35	
Level 1	Доступно користувачам	<ul style="list-style-type: none"> Завершено ВСЕ з: "SCORM пакет - Match the pictures of KSMA spaces and their names", "SCORM пакет - Fill in the gaps", "SCORM пакет - Choose the right variant", "SCORM пакет - Group the sentences", "SCORM пакет - Choose the correct answer", "SCORM пакет - Group the words", "SCORM пакет - Choose in/on/at", "SCORM пакет - Group the words", "SCORM пакет - Classify the words", "SCORM пакет - Listen to the audio about STCW and do the task", "SCORM пакет - Watch the video about SOLAS chapters and do the task", "Форум - Discuss the questions" 	8	
Level 2	Доступно користувачам	<ul style="list-style-type: none"> Завершено БУДЬ-ЯКИЙ з: "Тест - Unusual letters test", "SCORM пакет - Match the words with their pictures", "SCORM пакет - Group the examples of dry and liquid bulk cargoes", "SCORM пакет - Pinboard" 	31	
Level 3	Доступно користувачам	<ul style="list-style-type: none"> Завершено БУДЬ-ЯКИЙ з: "Тест - Stop and check 3", "Тест - Progress test 1" 	41	

Рис. 6.40. Електронна система відзнак курсу

До інших інтерактивних елементів нашого курсу ми відносимо **форум**. Ця діяльність дозволяє курсантам та викладачу обмінюватись ідеями, залишаючи повідомлення, або створюючи власні запитання. За правильну відповідь або цікаве питання курсанти отримують бали. До свого посту учасники можуть прикріпити малюнок, відео, або посилання на ресурс. До переваг форуму можна також віднести таке: розвиток критичного мислення, індивідуальна або групова робота, змога кожному учаснику висловити свою думку будь де та у зручний для нього час і т.д.

Discuss the questions

	Обговорення	Почато користувачем	Відповідей	Останнє повідомлення
Ex. 3	Why is it important to learn English?	 Юрженко Альона Юріївна Юріївна	38	Абрахманов Єгор Васильович вт 13 лис 2018 5:33
Ex. 2	What are your worst and best traits of character?	 Юрженко Альона Юріївна Юріївна	12	Бурдельний Ігор Андрійович нд 7 жов 2018 5:14
Ex. 1	Why have you chosen this profession?	 Юрженко Альона Юріївна Юріївна	14	Бурдельний Ігор Андрійович нд 7 жов 2018 5:12
Ex. 4	Describe your usual working day.	 Юрженко Альона Юріївна Юріївна	24	Бойченко Дмитро Олександрович пт 28 вер 2018 5:14
Ex. 5	What are the advantages and disadvantages of being a seafarer?	 Юрженко Альона Юріївна Юріївна	24	Бойченко Дмитро Олександрович пт 28 вер 2018 4:57

Рис. 6.41. Приклад дискусій першого рівня курсу

 Ex. 3 Why is it important to learn English?
Юрженко Альона Юріївна Юріївна - понеділок 27 серпень 2018 12:36

Максимальна оцінка: - [Постійна адреса](#) | [Редагувати](#) | [Видалити](#) | [Відповісти](#)

 Ex. 3 Why is it important to learn English?
Корнійчук Іван Олегович - понеділок 3 вересень 2018 7:51

 Because many countries include **English** as a second language.

Максимальна оцінка: 4 (1) 4 [Постійна адреса](#) | [Показати джерело](#) | [Редагувати](#) | [Відокремити](#) | [Видалити](#) | [Відповісти](#)

 Ex. 3 Why is it important to learn English?
Білий Данило Дмитрович - понеділок 3 вересень 2018 8:03

 In my future work this language is very important, since I will have to work in a team with people from other countries where English is used as the second main language

Максимальна оцінка: 4 (1) 4 [Постійна адреса](#) | [Показати джерело](#) | [Редагувати](#) | [Відокремити](#) | [Видалити](#) | [Відповісти](#)

Рис. 6.42. Питання викладача та відповіді курсантів із оцінюванням відповідей викладачем

Іншим елементом курсу є **URL модуль** (*Universal Resource Locator* - Універсальний Локатор Ресурсу або просто веб-адреса, посилання). Він дозволяє викладачеві забезпечити веб-посилання як ресурс курсу. Викладач використовує відео Ют्यूба (YouTube), презентації Prezi. Ці сервіси допомагають у формуванні та удосконаленні лексичних навичок, умінь аудіювання, читання, підвищенні мотивації тощо. Деякі веб-посилання пов'язані із вправами у посібнику.

Mission 6. Watch the videos to do exercises in your SB

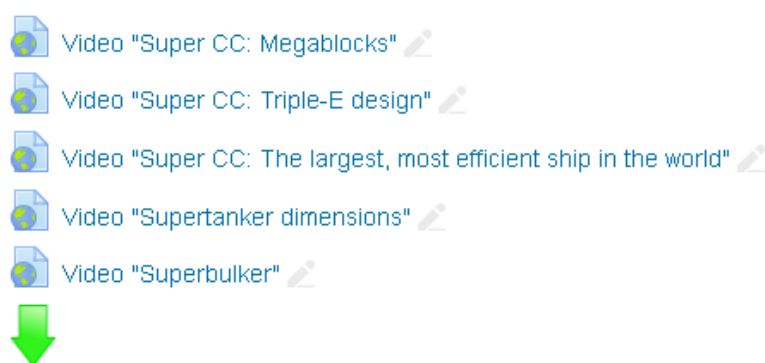

Рис. 6.43. Місія №6 третього рівня курсу

Розглянемо **презентації сайту Prezi**, на які курс також містить посилання, більш детально. На сайті ми розмістили авторські презентації морської тематики в незвичайному форматі, що відрізняється від статичного перегляду двовимірних слайдів.

Сайт Prezi, який надає шаблони та приклади для презентацій, дає можливість відобразити зв'язок між великою картинкою та дрібними деталями.

Нами були розроблено презентації на такі теми: Генеральні вантажі, Структура судна, Типи вантажів, SuperTanker, Знаки безпеки, Інструменти тощо. Додаткова глибина та контекст роблять презентації більш мотиваційними, — , запам'ятовуються.

Розміщені на курсі презентації використовуються курсантами не тільки дистанційно, але і викладачем на рівних етапах уроку для актуалізації знань, як супровід під час пояснення нового матеріалу, під час первинного закріплення знань, для узагальнення і систематизації знань.

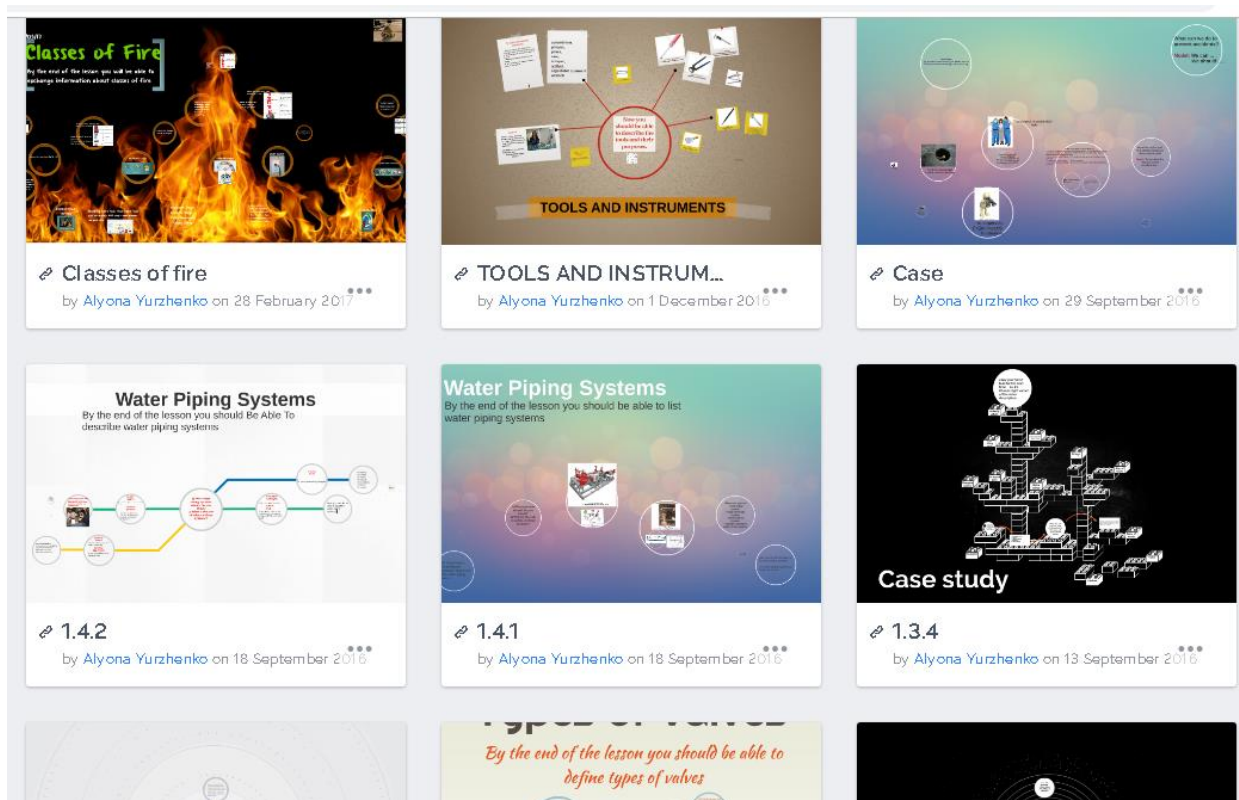

Рис. 6.44. Авторські презентації сайту Prezi

Рис. 6.45. Приклад презентації на тему «Інструменти»

У перших місяцях п'яти рівнів курсу завданням є «*Study the links below and write new words into e-Dictionary*». Діяльності після текстового завдання посилаються на зовнішні відео (YouTube) та презентації (Prezi), переглянувши які студенти, згідно завдання, обирають невідомі їм слова із презентації або відео та вписують їх у **глосарій** (e-Dictionary). Ця діяльність дозволяє учасникам курсу створювати і підтримувати список визначень, на кшталт словника. Курсанти можуть прикріпляти файли (зображення,

дефініції, синоніми та антоніми, приклади, відео або звукові файли) до свого запису глосарію. Згідно завдання, кожен обирає лексичну одиницю, пише її дефініцію та прикріплює малюнок або відео.

Bulk cargo

Британов Ярослав Андрійович - понеділок 15 жовтень 2018 10:13

Bulk cargo is commodity cargo that is transported unpackaged in large quantities

C

coal

Баркевич Денис Сергійович - понеділок 15 жовтень 2018 10:13

it is a natural resource that can be used to create energy or something else, type of dry bulk cargo

Рис. 6.46. Приклад глосарію на курсі на тему «Морські вантажі»

Lesson. Викладач використовує цю діяльність для навчальної діяльності, у якій пропонуються різні шляхи або варіанти відповідей для курсанта. Після основної (першої) веб-сторінки, де міститься головна інформація (відео, аудіо або текст), йдуть різні питання, такі як множинний вибір, на відповідність і коротка відповідь. У залежності від вибору курсантом відповіді, він може перейти на наступну сторінку, якщо правильно відповів на питання, або повернутися назад на першу сторінку і знову проконсультуватися з головною інформацією у разі неправильної відповіді. Урок має також шкалу виконання та використовується нами як тип адаптивних тестів.

Read the text about STCW Manila amendments

The International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers (**STCW**), 1978 sets minimum qualification standards for masters, officers and watch personnel on seagoing merchant ships.

Conventions are modified from time to time to cope up with the new technologies, stringent environment and safety policies and for improvement in the current system. On the same line, the STCW 95 convention was amended in Manila on 25th June 2010 under the presence of IMO members, ensuring that the global needs for safety and environment policy and standard of training and certification to operate the advanced technology in coming future are achieved.

The Manila conference started on 21st June 2010 and it took five days for associate members to get consensus for amending STCW 95. The Manila amendment STCW 2010 came in force on 1st January 2012.

Major Changes and Amendments

Major changes and amendments were made for engine department followed by other structure of the system. The important changes to each chapter of STCW Convention and Code include:

1. New and improved training guidance for crews and officer serving onboard.
2. Rest hour onboard has been increased from 70 hours to 77 hours per week for decent working of seafarer onboard.
3. More facilities and better training for junior engineer and cadets to tackle the problem of shortage of officer.

Ви вже пройшли 14% уроку

14%

Рис. 6.47. Приклад завдання «Урок» на курсі

Wiki. Ця діяльність дозволяє учасникам курсу редагувати набір веб-сторінок. На курсі вона використовується як спільна (групова діяльність), із можливістю редагування всіма учасниками, де кожен може змінити будь-який елемент Вікі. Історія попередніх версій кожної сторінки у Вікі зберігається з переліком змін, зроблених кожним учасником. Одним із прикладів роботи з Вікі є внесення власних відповідей учасниками (один учасник – одна відповідь) на перелік питань, який був попередньо внесений викладачем (питання на перевірку першої теми першого рівня курсу). Наприклад: кожен учасник курсу має заповнити рядок таблиці «Типи вантажів» (*“Classification of maritime cargo” chart*)/ «Частини надбудови» (*“Superstructure spaces” chart*)/ «Вимірювання» (*“Dimensions” chart*)/ «Інструменти» (*“Tools and instruments” chart*)/ «Члени екіпажу» (*“Crewmembers” chart*)/ «Правила безпеки у машинному відділенні» (*“Safety*

rules in the Engine room” list) із зазначенням прикладу, типу, дефініції та малюнку або фото [59].

Maritime education	
1) What subjects do you study at college now?	I study at Maritime college Math, English, Astronomy, Ecology, History, Ukrainian language, Physics, Thermodynamic, Culture, Physical culture.
2) What do you know about SOLAS?	<p>The International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS) is an international maritime treaty which sets minimum safety standards in the construction, equipment and operation of merchant ships. The convention requires signatory flag states to ensure that ships flagged by them comply with at least these standards</p> <p>The current version of SOLAS is the 1974 version, known as SOLAS 1974, which came into force on 25 May 1980. As of March 2016, SOLAS 1974 had 162 contracting states, which flag about 99% of merchant ships around the world in terms of gross tonnage.</p> <p>SOLAS in its successive forms is generally regarded as the most important of all international treaties concerning the safety of merchant ships</p>
3) What SOLAS chapters do you know?	I know such chapters as: Chapter I – General Provisions: Surveys and certification of all the safety items etc are included. Chapter II-1 – Construction – Subdivision and stability, machinery and electrical installations: Deals with water tight integrity of the ship, especially for passenger vessel. Chapter II-2 – Fire protection, fire detection and fire extinction: This chapter elaborates the means and measure for fire protection in accommodation, cargo spaces and engine room for passenger, cargo and tanker ship. Chapter III – Life-saving appliances and arrangements: All the life saving appliances

Рис. 6.48. Приклад результату групової діяльності Вікі на тему «Maritime education»

Maritime education ?					
Створено: середа 19 вересень 2018 1:14 користувачем Альона Юрївна Юрженко					
Відмінність ?	Версія	Користувач	Змінено		
☐	19	 Альона Юрївна Юрженко	8:50	21 вересень 2018	
☒	18	 Олександр Іванов	8:28	20 вересень 2018	
☐	17	 Данїл Влах	8:25	20 вересень 2018	
☐	16	 Данїл Влах	8:18	20 вересень 2018	
☐	15	 Ярослав Брітанов	7:48	20 вересень 2018	
☐	14	 Володимир Задорожній	6:59	20 вересень 2018	
☐	13	 Володимир Задорожній	6:59	20 вересень 2018	

Рис. 6.49. Приклад групової роботи учасників курсу

Folder. Ця діяльність дозволяє викладачам надавати доступ до групи файлів розміщених в одній теці. У нашому курсі файли, які можуть допомогти при вивченні матеріалу теми рівня розміщені у папці рівня: тексти морських конвенцій, зображення, які були використані на практичних заняттях для вводу нових лексичних одиниць, граматичні рекомендації та ін.

Mission 5. Speak on the topics

Materials to study

Рис. 6.50. Приклад вигляду діяльності «Тека» на курсі

Materials to study

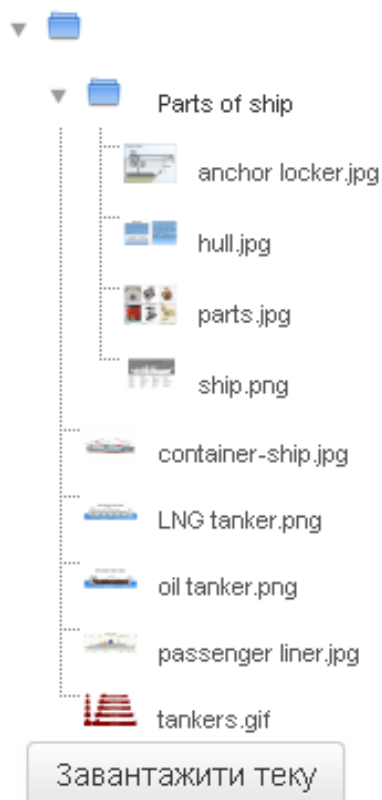

Рис. 6.51. Приклад діяльності «Тека» на теми «Ship's construction» та «Types of ships»

Assignment. Ця діяльність дозволяє викладачам розміщувати завдання, наприклад тему проекту або презентації, курсанти надсилають свої роботи до сайту, а викладач, оцінивши та прокоментувавши їх, відсилає їх назад курсантам. Переваги проектів та презентацій: підвищення мотивації,

особистісна зорієнтованість, загальноосвітня цінність. Саме проект, на нашу думку, раціонально поєднує теоретичні знання із можливостями їх практичного застосування. Проектна робота може бути індивідуальна, парна або групова [10].

Приклад завдання:

Present not less than 5 examples of signs used on board ships. Consult the website <https://maritimeprogress.com/> and make a small presentation using plan: picture, name and meaning. Look at the example.

Project "Safety signs aboard"

present not less than 5 examples of signs used on board ships. Consult the website <https://maritimeprogress.com/> and make a small presentation using plan: picture, name and meaning.

Look at the example:

Picture	Name	Meaning
	Fire-Fighting Equipment	Indicates the position of fire-fighting equipment

Результат оцінювання

Учасники	41
Здано	9
Потрібно оцінити	7

[Переглянути/Оцінити всі роботи](#)

[Оцінка](#)

Рис. 6.52. Приклад діяльності «Завдання» на тему «Safety aboard»

Page. Ця діяльність дозволяє створити текстову інструкцію з зображеннями або відео, якщо це потрібно.

Ми використовуємо дану діяльність для створення завдань типу «Квест» або «Пошук схованих елементів курсу», розміщення питань перевірки сформованості усного мовлення, текстових або зображень типу jpg/gif на головній сторінці курсу.

Questions

1. What official document provides regulation for safety aboard ships?
2. How can crewmembers be informed about different types of dangers aboard?
3. What groups of warning sign are there?
4. What are the main requirements of the COSWP as for the PPE?
5. What PPE do you know and what are their functions?
6. What PPE should a seaman wear when:
 - welding;
 - cleaning the ER with special solution;
 - painting;
 - cleaning working area inside machinery spaces.
7. What kind of hazards are there on a ship and where is a seafarer more likely to face them?
8. What advice can you give to a person who is about:
 - to work with tools;
 - to enter an enclosed space;
 - to carry heavy objects.
9. What are the general rules for safe movement around a ship?

Рис. 6.53. Приклад діяльності «Page» на курсі зі списком питань перевірки сформованості усного мовлення

Однією з інших гейміфікованих методик на курсі є квестові завдання. Деякі квести (QR Code Quest) складаються з інструкції, посилання на завдання інших сайтів зашифрованого у вигляді QR коду, де потрібно знайти ключі фінального запароленого тестового завдання. Приклад інструкції – *Scan the Code to find out the password to QR Code test*. QR Code (англ. *quick response* — швидкий відгук) – це зображення з кольоровими або чорними квадратами на білому фоні, зісканувавши які, курсант перейде на інший сайт із наступним завданням. Приклади завдань з інших сайтів: кросворди, пазли та інші вправи, які по їх завершенню надають зворотній зв'язок (ключові слова). Фінальне тестове завдання курсу (QR Code test), яке можна відкрити тільки за допомогою ключового слова, містить різноманітні види питань (множинний вибір, співвідношення, перенесення слів на малюнок або текст тощо). Тільки набравши прохідний бал за QR Code test, квест вважається виконаним. За виконання квесту курсант отримує електронну відзнаку на курсі “QR Code hunter”. До переваг даних квестових завдань відносимо таке: активізація розумової діяльності, формування стійкого інтересу, поєднання новітніх та традиційних дидактичних засобів.

QR code quest

Scan first QR code, visit web site and do the crossword. Result word is a password to the 2nd QR code task. After solving two tasks you will receive QR code hunter badge.

1

2

Рис. 6.54. Приклад інструкції (діяльність «Page») до QR квесту

Ще одним видом квестів на сайті є пошук прихованих елементів (Easter eggs hunting). Даний квест складається з інструкції (наприклад: *While doing the exercises (Ex. 3 - 10) you need to look for unusual letters. When you have all the letters and all games are done make a word using these letters. This word is a password to Unusual letters test. You can find example of unusual letter below*), гейміфікованих завдань, які (не всі) містять незвичайні літери, та фінального тестового завдання, пароль до якого потрібно скласти зі знайдених літер. За виконання квесту курсант отримує електронну відзнаку на курсі “Easter eggs hunter”.

Secret task

Your **secret task** is to do the *Environmental Awareness* games. But while doing them you need to look for unusual letters. When you have all the letters and all games are done make a word using these letters. This word is a password to *Secret test* by the end of *Environmental Awareness* Module.

You can find example of unusual letter below:

P.S. After doing *secret test* you will get a reward.

Рис. 6.55. Приклад інструкції до пошукового квесту на тему «Environmental awareness» на курсі

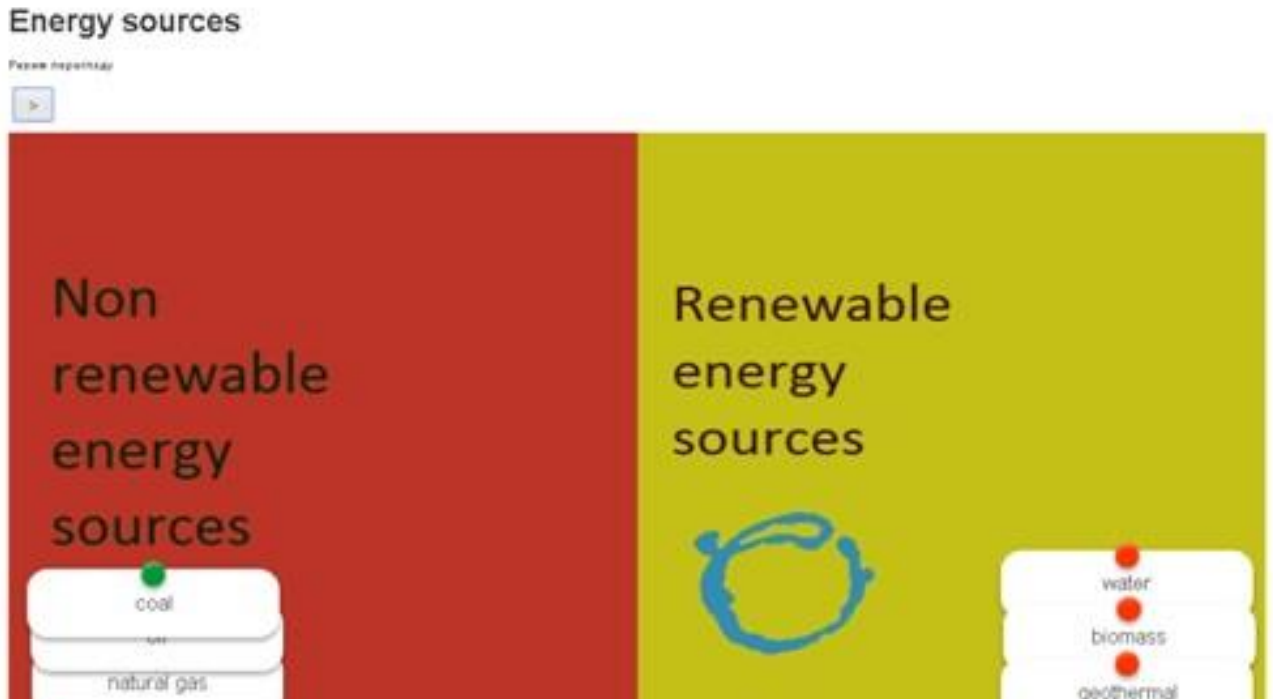

Рис. 6.56. Приклад гейміфікованої вправи зі схованою літерою (O)

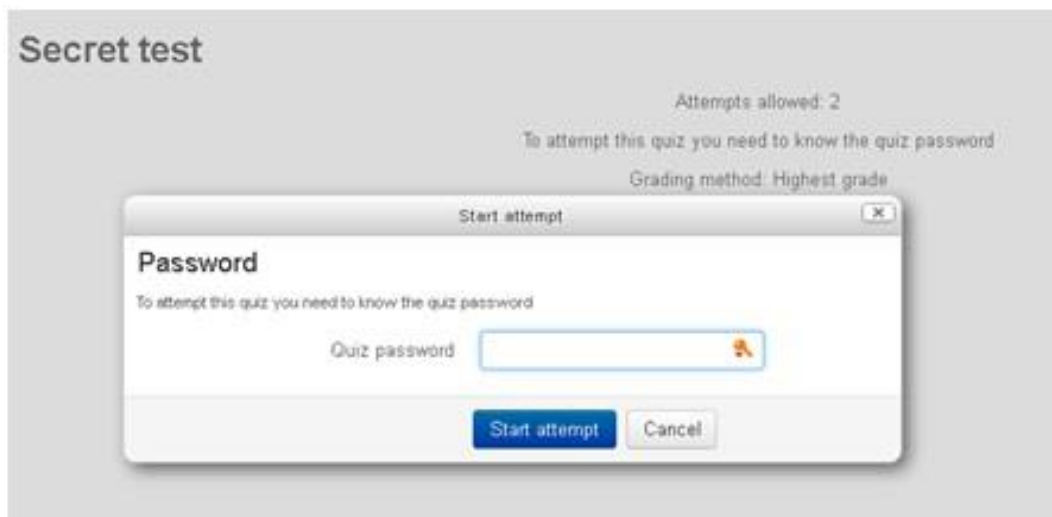

Рис. 6.57. Приклад тесту з ланцюга вправ «Easter eggs quest», який неможливо відкрити без паролю

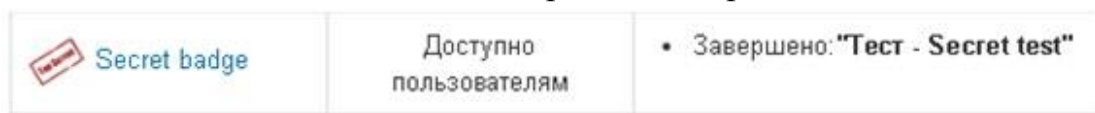

Рис. 6.58. Приклад електронної відзнаки після проходження квесту «Easter eggs»

Віртуальний тур - панорамний 360° тур судном, інструмент візуалізації, який дозволяє організувати віртуальну подорож по судну. Будучи елементом модуля "Ship's design", це завдання, в якому курсанти повинні дослідити судно і схематично зобразити його надбудову, включену до теми "Ship's superstructure". Ця діяльність дозволяє курсантам наблизитися до реальних

умов роботи майбутніх моряків на судні, а у випадку судових механіків – у машинному відділенні.

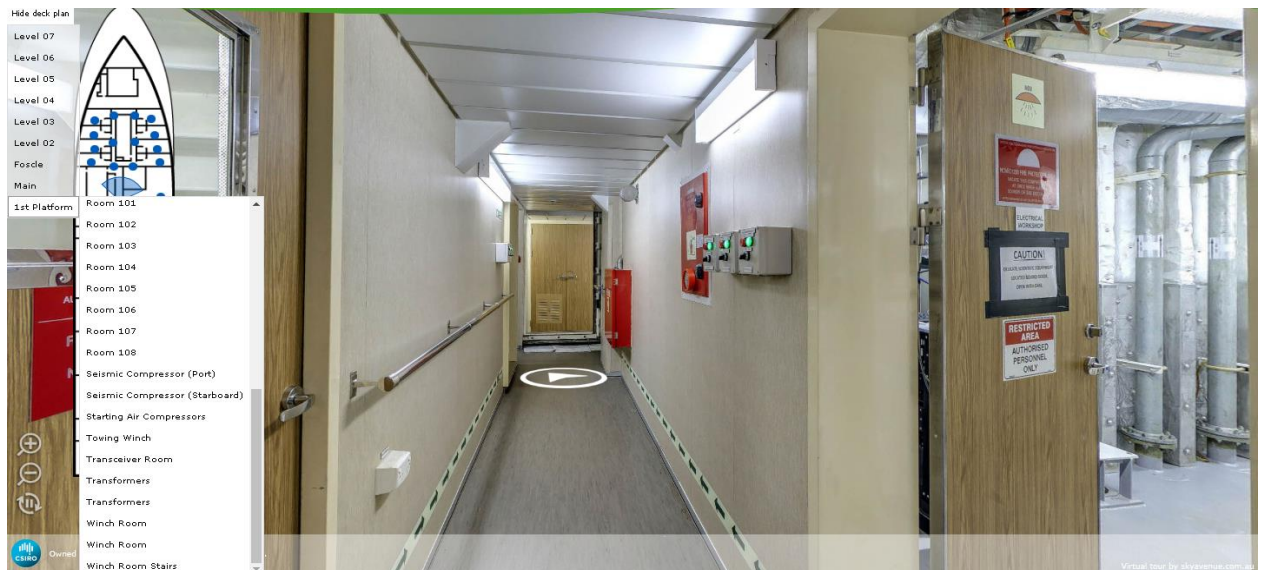

Рис. 6.59. Віртуальний тур судном

У 2018-2019 н.р. сформованість іншомовної комунікативної компетентності оцінювалася двома видами діяльності, а саме: письмовим тестовим контролем та перевіркою сформованості усного мовлення (відповідями на питання викладача на окрему вивчену тему). Дисципліна «Англійська мова за професійним спрямуванням» мала 100 бальну систему та складалася з п'яти модулів, поточний контроль яких здійснювався за допомогою тестів *Stop and checks (Module 1, 2, 3, 4, 5)* та *Progress tests (Modules 1-3; 4-5)*. Ці два види тестового контролю (поточного модульного – *Stop and checks* та проміжного атестаційного – *Progress tests*) оцінювалися у 5 та 10 бальній системі. П'ять модулів дисципліни містять п'ять тестових завдань поточного контролю ($5 \cdot 5 = 25$ балів) та два тестових завдання проміжного атестаційного контролю ($2 \cdot 10 = 20$ балів). П'ять модулів дисципліни містять також п'ять перевірок сформованості усного мовлення викладачем ($5 \cdot 10 = 50$ балів). Ще одним елементом, який оцінюється та входить у 100 балів – *Extra* (додаткові 5 балів), які викладач ставить курсантам за участь у олімпіадах, тижнях англійської мови та різноманітних додаткових завданнях. Оцінка «незадовільно» ставиться курсанту, який наприкінці курсу набрав менше 60 балів. Оцінка «задовільно» ставиться

курсанту, який наприкінці курсу набрав від 60 до 70 балів. Оцінка «добре» ставиться курсанту, який наприкінці курсу набрав від 71 до 89 балів. Оцінка «відмінно» ставиться курсанту, який наприкінці курсу набрав від 90 до 100 балів.

Завдання тестового контролю кожен викладач розробляє індивідуально та розміщує в освітньому електронному середовищі MOODLE (Банк питань). Кожне тестове завдання містить 30 питань трьох рівнів складності.

До першого рівня відносяться 18 питань (60% тесту) таких типів:

А) Знання певних даних – термінології, конкретних фактів. Якщо слідувати розробленій Блумом таксономії, то знання курсантів – це лише перший, найпростіший рівень класифікації [53]; знання категорій і загальних понять в якійсь області – принципів і узагальнень, теорій і моделей.

1) Множинний вибір (Дозволяє обрати одну або декілька відповідей з наданого списку). В основному, даний тип тестових питань використовується нами для перевірки знання лексичних одиниць, умінь рецептивних видів мовлення (аудіювання і читання).

а) Обрати дефініцію слова (мінімум чотири варіанти відповіді). За допомогою цього завдання відбувається перевірка знань нових лексичних одиниць, які були введені у темі (терміни), потрібно обрати правильне тлумачення слова/словосполучення.

Chisel is

Виберіть одну відповідь:

- a. a tool used for tightening or removing bolts, nuts.
- b. a hand tool for cutting wood, metal, having a blade with teeth along one edge.
- c. a hand tool consisting of a heavy usually steel head held transversely on the end of a handle, used for driving in nails, beating metal.
- d. a tool used for chipping or cutting metal.
- e. an instrument used for holding pieces of material

Рис. 7.1 Приклад питання «Обрати дефініцію слова» теми «Tools and instruments»

б) Завершити фразу:

Hammer is used to

Виберіть одну відповідь:

- a. cut metal
- b. drive in nails and beat metal
- c. make narrow lines on metal
- d. to hold pieces of material
- e. cut wood

Рис. 7.2. Приклад питання «Завершити фразу» теми «Tools and instruments»

2) Вправи на відповідність (Відповідь на кожне підзапитання має бути вибрана із заданого списку можливих відповідностей). Також використовуються нами для перевірки лексико-граматичного матеріалу.

а) Співставити слова з дефініціями. Питання даного типу дозволяє створити окремі категорії (від двох), з якими можна працювати – співставляти. Питання типу «Співставити слова з дефініціями» дозволяє поєднати декілька лексичних одиниць, порівняно з яким питання типу «Обрати дефініцію» працює лише з однією.

Match the words with definitions

a piece of equipment that is designed to represent real conditions	Вибрати...
an organization that cooperates with ship-owners and helps seafarers to find a job	Вибрати...
a large building at a college or university where students live	Вибрати...
a place, equipped with washing machines, where dirty clothes are washed	Вибрати...
to stay as a guard next to important object	Вибрати...

Вибрати...
 dormitory
 simulator
 to keep watch
 crewing company
 laundry

Зберегти Заповнити правильними відповідями Відправити та завершити

Рис. 7.3. Приклад питання «Співставити слова з дефініціями»

б) Співставити малюнки з назвами/категоріями тощо. Питання даного типу додають малюнки у тестове питання. Для проходження цього питання курсант повинен візуально розпізнати, яку лексичну одиницю відображає

зображення/до якої категорії відноситься дана лексична одиниця. Викладач може також надати додаткові неправильні відповіді, давши відповідь з порожнім питанням, що ускладнить завдання для курсантів.

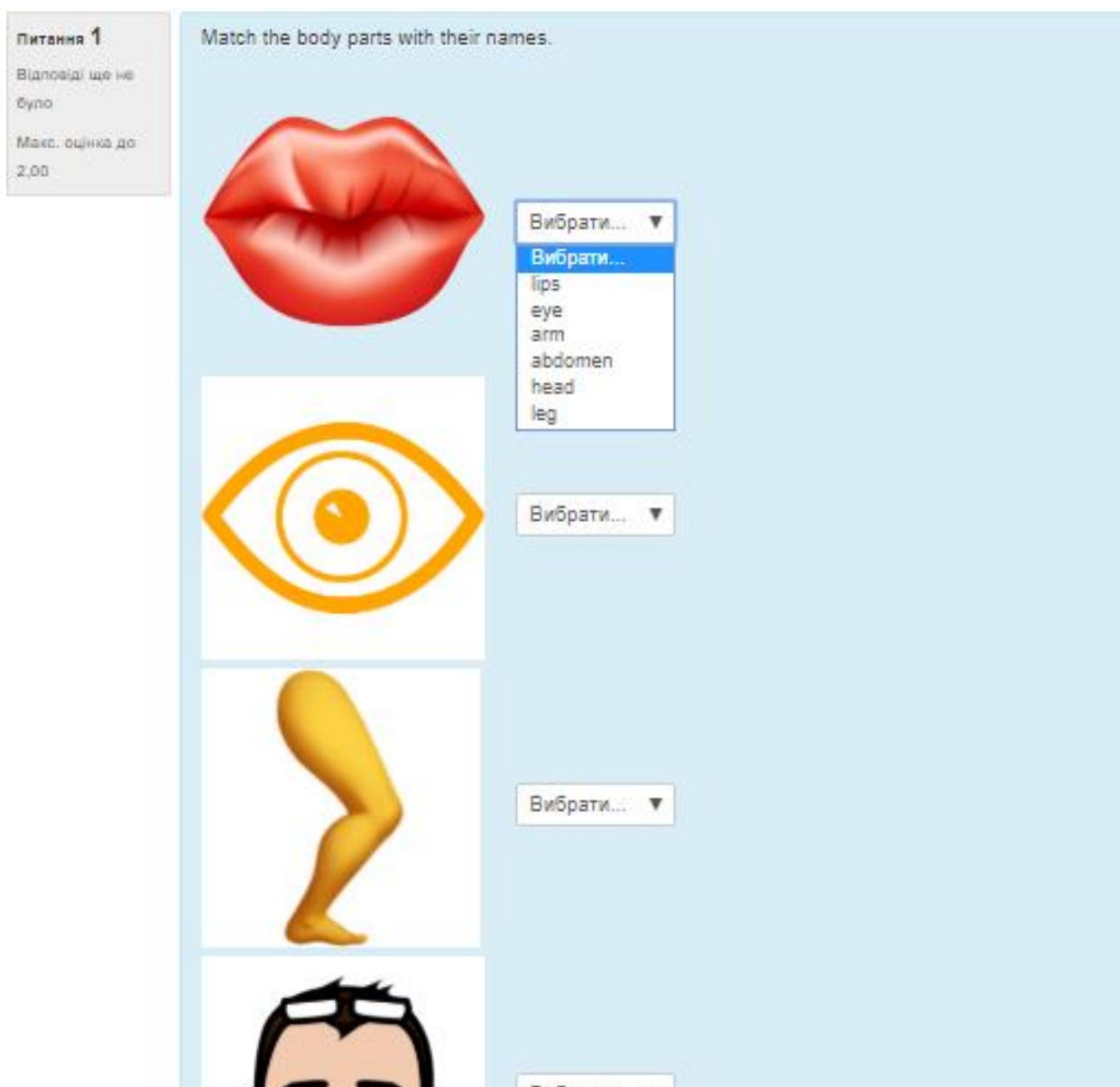

Рис. 7.4. Приклад питання «Співставити малюнки (body parts) з назвами» теми «Medical first aid»

в) Співставити слова з синонімами/антонімами/правильними формами тощо. Курсант має поєднати лексичні одиниці із іншими словами однаковими за значенням/ протилежними за значенням. Питання даного типу також можна побудувати для перевірки граматичних навичок (Рис. 7.5.) – співставити дієслова з їх формою у минулому часі.

Match present and past forms of the verbs

tell	<input type="text" value="Вибрати..."/>
go	<input type="text" value="Вибрати..."/>
think	<input type="text" value="Вибрати..."/>
begin	<input type="text" value="Вибрати..."/>
catch	<input type="text" value="Вибрати..."/>
speak	<input type="text" value="Вибрати..."/>
buy	<input type="text" value="Вибрати..."/>
see	<input type="text" value="Вибрати..."/>
write	<input type="text" value="Вибрати..."/>
take	<input type="text" value="Вибрати..."/>
come	<input type="text" value="Вибрати..."/>

Рис. 7.5. Приклад питання «Вправи на відповідність» зі співставленням слів (правильні форми)

Match the words with their synonyms.

Safety announcements	<input type="text" value="Вибрати..."/>
Seatbelt sign	<input type="text" value="Вибрати..."/>
Overhead locker	<input type="text" value="Вибрати..."/>
Air hostess	<input type="text" value="Вибрати..."/>
Lavatory	<input type="text" value="Вибрати..."/>

Рис. 7.6. Приклад питання «Вправи на відповідність» зі співставленням словосполучень (синоніми)

г) Співставити випадкові питання з відповіддями. Обирається та формується випадково з банку питань. Питання даного типу поєднує певну кількість готових питань Множинного вибору.

Match the words and their definitions.

an amount of liquid or gas that is escaping from a pipe or container by means of a crack	Выберите...
part of a ship on which vehicles drive on and drive off	Выберите...
a device that opens and closes to control the flow of liquids or gases	Выберите...
rolling of a vessel to one side.	Выберите...
a list of crewmembers' duties in case of emergency	Выберите...
a tool for smoothing or polishing the metal surface	Выберите...
equipment used for loading the liquid cargo such as crude oil	Выберите...
an oily liquid which is painted onto a wooden or metal surface to make it hard and shiny	Выберите...
waste water	Выберите...
a piece of cargo handling equipment used for loading/discharging dry bulk cargoes	Выберите...

Рис. 7.7. Приклад питання «Відповідність коротких випадкових відповідей» декількох тем

3) Перетягування маркерів (Маркери перетягуються та розміщуються на малюнку). Питання даного типу дозволяє перевірити вузкотематичні професійні терміни, використовуючи схеми та зображення.

а) Перетягніть маркер на відповідну цифру малюнка. Зображення має містити частини, які потрібно назвати, із відповідними цифрами на ньому.

Drag correct marker to a number in the picture. Some numbers are without markers.

Рис. 7.8. Приклад питання «Перетягування маркерів на відповідну цифру» теми «Ship's parts»

б) Перетягніть маркер на відповідний прапор. Один із прикладів графічних зображень – прапор, який відображає певну країну. Тестове питання теми «Meet the world» дозволяє перевірити знання прапорів курсантами.

Рис. 7.9. Приклад питання «Перетягування маркерів» модулю «Meet the world»

в) Поставте маркер на відповідний малюнок. Питання даного типу має містити мінімум два малюнки, які були об'єднані в один (малюнок тла), максимальний обсяг якого становить 128Мб.

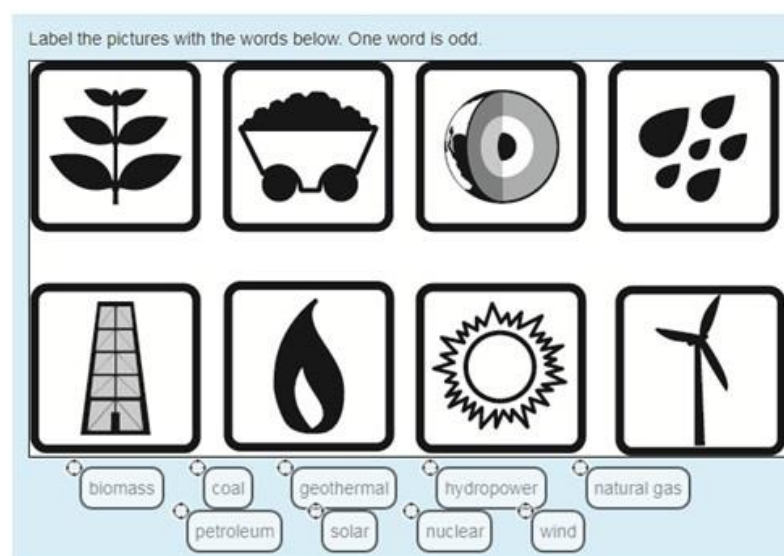

Рис. 7.10. Приклад питання «Перетягування маркерів на відповідний малюнок» теми «Environment»

Окреме питання першого рівня складності оцінюється у два бали. $18 \cdot 2 = 36$ балів зі 100 балів тесту, які складаються з трьох рівнів.

Додавання випадкових питань кожного рівня, створюючи категорії (18 категорій першого рівня), дозволяє створити дуже велику кількість варіантів проходження тесту.

Курс: Maritime English I semester (Юрженко А. Ю.)

Stop and check 1 Maritime Education 2018-2019

Level 1

Q1: Multiple choice (match the pictures with their names) (6)

Q10: Label the pictures (4)

Q11: Complete the question (5)

Q12: Complete the statement (6)

Q13: Answer the question (5)

Q14: Match the words with their definitions (7)

Q15: Answer the question (5)

Q16: Complete the sentence (5)

Q17: Label the pictures (2)

Q18: Match the words with examples (5)

Q2: Choose the correct name of the picture (3)

Q3: Complete the sentence (6)

Q4: Answer the question (5)

Рис. 7.11. Категорії питань для тесту Stop and check 1

На Рис. 7.12. ми можемо бачити структуру тесту Stop and check 2, де було додано 18 випадкових питань із 18 категорій першого рівня складності, де виставляється їх значимість (2 бали) порівняно із питаннями інших рівнів складності.

Тест обов'язково має випадковий порядок питань. Якщо викладач включає цю опцію, то в кожній наступній спробі тесту порядок питань в цій секції для курсанта буде випадковим чином перемішано. Це може робить його складнішим для курсантів, щоб не ділитися відповідями, але це також робить складнішим для курсантів обговорення конкретного питання з викладачем, особливо на етапі роботи над помилками тесту.

Кожне нове питання розміщується на новій сторінці, що (разом із випадковим порядком питань та великою кількістю питань у банку питань, 30 категоріями) дозволяє унеможливити списування, пошук однакових питань на одній сторінці.

Редагування тесту: Stop and check 2 ?

Ви не можете додати чи видалити питання, тому що цей тест має спроби (треба видалити усі спроби або створити новий тест). (Спроб: 80)

Питань: 30 | Тест закритий Максимальна оцінка 5,00 Зберегти

Всього балів: 100,00

Випадковий порядок питань ?

Сторінка 1	1 Випадкове (Q1: Multiple choice (match the pictures with their names)) (див. питання)	2,00
Сторінка 2	2 Випадкове (Q2: Multiple choice (match the pictures with their categories)) (див. питання)	2,00
Сторінка 3	3 Випадкове (Q3: Choose the correct answer) (див. питання)	2,00
Сторінка 4		Додати

Рис. 7.12. Структура тесту Stop and check 2 на тему «Ships' types» із додаванням випадкових питань

До другого рівня складності (5 балів) відносяться питання таких типів:

А) знання засобів та способів дії з конкретними даними – морських конвенцій (норм і правил), тенденцій і послідовності; класифікацій, критеріїв, методів;

1) Перетягування в тексті (Пропуски заповнюються за допомогою перетягування). Вправа підтримує можливість роботи з різними кольорами, які можуть відображати різні групи (до 8 груп).

а) Поставити дії/речення тощо у правильному порядку.

Put your actions in case of bleeding in correct order:

First Aid: BLEEDING

When the bleeding has stopped, move the patient to a place with good lighting and facilities for dressing the wound.

Clean up the blood and dispose of all contaminated personal protective equipment.

If the bleeding does not stop, add more dressings on top of the first and press harder. Keep pressure on the wound until it stops bleeding.

Press the wound with a dressing or piece of cloth or just the palm of your hand.

Seek medical advice if there is a rapid pulse that continues after the bleeding has stopped or a fall in blood pressure when the patient stands up.

Рис. 7.13. Приклад питання «Перетягування в тексті» теми «Medical first aid»

а) Заповнити таблицю

Complete the columns with the sentences below.

First aid kit item	When to use	How to use
Waterproof plasters		
Sterile eye pads		
Triangular bandage		
Sterile dressing pads		
Sterile gloves		
Paramedic scissors		
Alcohol-free wipes		

For most minor wounds For small wounds and non-embedded foreign objects For lifting a limb or securing a fractured hand

For covering most common wounds For protecting the casualty and/or first aider For cutting clothes to get at a wound or fracture

For cleaning grazes and small wounds

Put over the top of the washed wound; change every seven hours Place over the eye and secure bandage around the head

Put the point of the bandage to the elbow The bandage part must seal the ends of the pad

Dispose of the dirty gloves Cut a bit away from the wound

Wipe the wound once, then take another one and repeat

Рис. 7.14. Приклад питання «Перетягування в тексті» з використанням речень
2) Перетягування в тексті (Пропущені в тексті слова заповнюються за допомогою перетягування).

а) Перетягнути слова у текст

Choose proper words. There are two odd word combinations.

Anti-Piracy Measures for Ships

- is a non-lethal anti-piracy device which uses pain through sound to drive away the pirates.
- is another non-lethal weapon delivers powerful stream of water that blows away pirates trying to board the ship.
- consists of an electric fence which surrounds the ship and prevents pirates from climbing.
- is a type of ballistic net which can be used to stop pirates' boats when they come near to a merchant ship.
- is a substance which can be used to make the deck or sides of a ship slippery to avoid pirates from climbing it.
- is a device which produces a blinding flash of light and loud noise.

Flash grenade Water cannon (fire hose) Long range acoustic device

Net- Boat Trap Oil boom Electric fence system

Slippery foam Sorbents

Рис. 7.15. Приклад питання «Перетягування в тексті» з використанням фраз
3) Перетягування на картинку (Мітки із зображенням або текстом перетягніть в зони відповіді на тлі зображення).

а) Перетягнути малюнки ("так" або "ні") у відповідну клітину таблиці

Choose type of extinguisher for proper type of fire

Extinguisher		Type of Fire				
Colour	Type	Solids (wood, paper, cloth, etc)	Flammable Liquids	Flammable Gasses	Electrical Equipment	Cooking Oils & Fats
	Water					
	Foam					
	Dry Powder					
	Carbon Dioxide (CO2)					

Yes No

Рис. 7.16. Приклад питання «Перетягування на картинку» з перетягуванням у таблиці елементів (малюнків) безкінечну кількість разів

б) Перетягнути приклади до відповідної колонки

Choose correct examples for every type of cargo:

All Maritime Cargo

General Cargo **Bulk Cargo**

Break Bulk

Neo-Bulk

Containerized

Liquid Bulk

Dry Bulk

oil, petroleum

sacks, bags

paper, lumber

containers

grain, clinker

Рис. 7.17. Приклад питання «Перетягування на картинку» з перетягуванням у таблицю слів

с) Перетягнути слова у малюнок

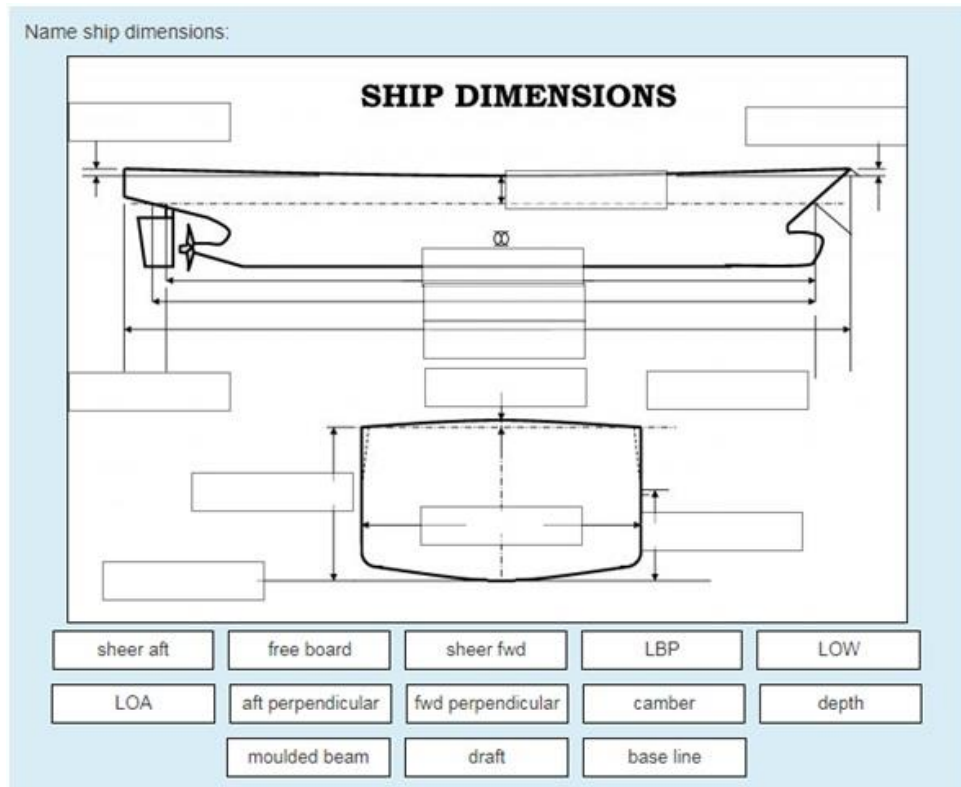

Рис. 7.18. Приклад питання «Перетягування на картинку» з перетягуванням слів

d) Назвати малюнки

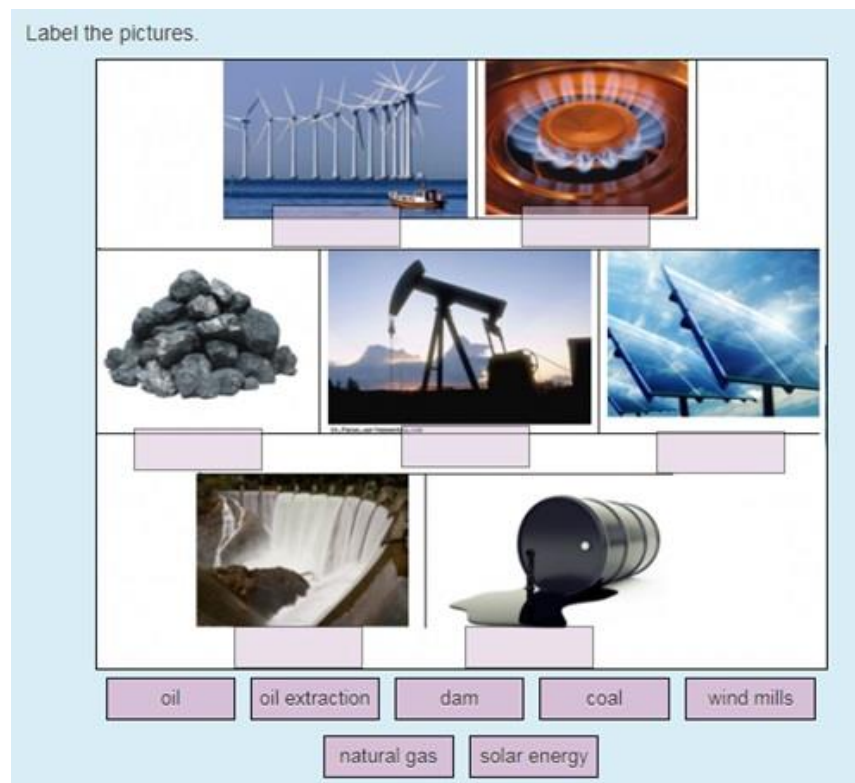

Рис. 7.19. Приклад питання «Перетягування на малюнок»

е) Заповнити відповідними словами та дефініціями

Рис. 7.20. Приклад питання «Перетягування на малюнок» з різними групами слів

4) Есе (Назвати номери частин малюнка/схеми).

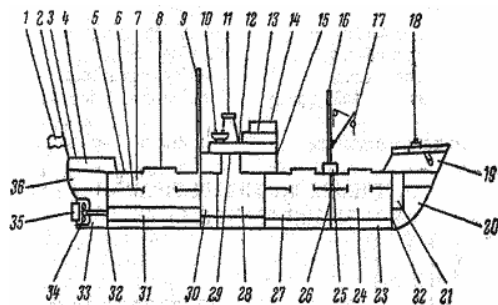

Рис. 7.21. Приклад завдання в типі питання Есе

5) Множинний вибір.

а) Обрати декілька варіантів відповідей

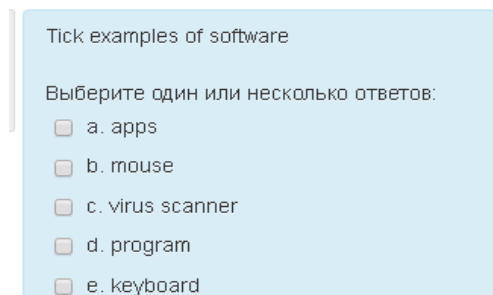

Рис. 7.22. Приклад питання «Tick some right answers»

б) Обрати закінчення діалогу, його початок, назву, тощо.

Кількість питань другого рівня складності в тестах – 10 шт., що складає 33,33% всього тесту. Оцінюються такі питання у 5 балів. $5 \cdot 10 = 50$ балів зі 100 можливих.

До питань третього типу відносяться складні питання (2 шт. – 10% тесту), які оцінюються у 7 балів кожне. $2 \cdot 7 = 14$ балів зі 100 можливих. Питання типу оцінити, проаналізувати, створити.

До питань складного рівня ми відносимо такі типи:

1) Есе (Дозволяє відповіді з декількох речень або абзаців).

а) Написати розгорнуту відповідь

Рис. 7.23. Приклад питання «Есе» з написанням відповіді за шаблоном

б) Описати дії під час ситуації

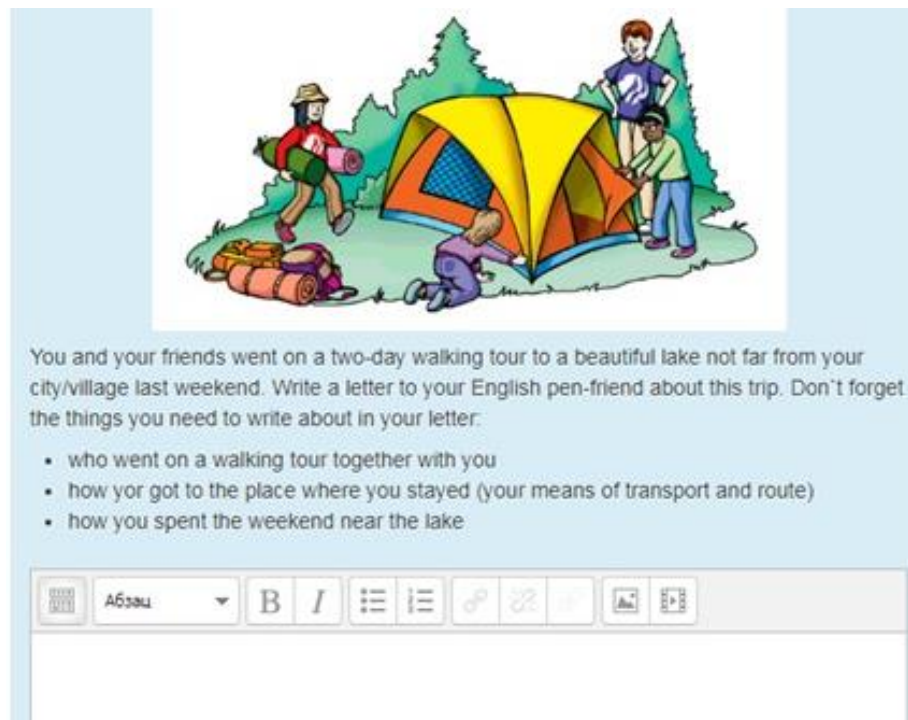

Рис. 7.24. Приклад питання «Есе» з написанням розгорнутої відповіді

а) Порівняти ...

Compare tankers construction the beginning of 1860s with their construction nowadays.

The movement of oil in bulk was attempted in many places and in many ways. Modern oil pipelines have existed since 1860. The first oil tankers were two sail-driven tankers that were built in 1863 on England's River Tyne. The first ocean-going oil-tank steamer, the *Vaderland*, was designed and built by Palmers Shipbuilding and Iron Company of the United Kingdom for the American-Belgian Red Star Line in 1873, although the vessel's use was soon curtailed by the authorities citing safety concerns. By 1871, the Pennsylvania oil fields were making limited use of oil tank barges and cylindrical railroad tank-cars similar to those in use today. In 1956 the *Universe Leader* of 85,000 long tons was built just before the Suez Crisis started with the seizure of the *Pannegia*. In ten years time, tanker size had quadrupled. In 1958, Ludwig broke the barrier of 100,000 long tons of heavy displacement. His *Universe Apollo* displaced 104,500 long tons, a 23% increase from the *Universe Leader*. In 1962 *Niarchos* had the 106,000 long ton SS *Manhattan* built. This was the largest merchant vessel ever built in the United States. It was converted to have ice breaking capacities in 1969 and was the first commercial ship to cross the Northwest Passage. Although the voyage was a success, a second attempt to cross the passage in winter proved impossible, and there were numerous environmental concerns with the project, so it was cancelled and the Trans-Alaska Pipeline System built. In 1966 the *Idemitsu Maru* of 206,000 long tons was built. In twenty years, the size of tankers had increased tenfold.

Similarities:

- 1.
- 2.
- 3.

Differences:

- 1.
- 2.
- 3.

Рис. 7.25. Приклад питання «Есе» з порівняльним аналізом

Такі питання дозволяють розбивати інформацію на пов'язані частини та встановлювати зв'язок між ними.

2) Коротка відповідь (Дозволяє відповідь одним або кількома словами (фразою або реченням), які оцінюються шляхом порівняння з відповідними зразками).

а) Прочитати текст, проаналізувати та знайти ...

How do we know cruise ships passenger's capacity? Find the sentence in the story.

Cruise ships are descended from the transatlantic ocean liners, which, since the mid-20th century, have found their services preempted by jet aircraft. Indeed, even into the 1990s some cruise ships were liners built in the 1950s and '60s that had been adapted to tropical cruising through largely superficial alterations—e.g., the addition of swimming pools and other amenities to suit warm-latitude cruising areas. However, most cruise ships now in service were built after 1970 specifically for the cruise trade. Since most of them are designed for large numbers of passengers (perhaps several thousand), they are characterized by high superstructures of many decks, and, since their principal routes lie in warm seas, they are typically painted white all over. These two characteristics give them a "wedding cake" appearance that is easily recognizable from great distances. Closer examination usually reveals a large number of motor launches carried aboard for the ferrying ashore of passengers. Many cruise ships have stern ramps, much like those found on cargo-carrying roll-on/roll-off ships, in order to facilitate the transfer of passengers to the launches and to serve as docking facilities for small sporting boats.

Відповідь:

Рис. 7.26. Приклад питання «Коротка відповідь» з читанням тексту

3) Перетягування на картинку.

а) Поставити параграфи тексту у правильному порядку.

Crossing the Atlantic by Raft for Water Aid
Anthony Smith and his crew of the An-Tiki arrive in Philipsburg,
St. Maarten after 66 days at sea

After 66 days at sea, a grandfather from London and his three-man crew have successfully crossed the Atlantic on a raft made of pipes. Anthony Smith, 85, wanted to complete the 2,800-mile voyage to highlight the fact that a billion people worldwide live without clean water.

The former BBC Tomorrow's World science correspondent and presenter hoped to collect £50,000 for the charity WaterAid. They set sail from the Canary Islands and reached the Caribbean 66 days later. Mr. Smith recruited the team of "mature and daring gentlemen" — aged between 56 and 61 — by placing an advert in the Daily Telegraph. It read: "Fancy rafting across the Atlantic? Famous traveller requires 3 crew. Must be OAP (old age pensioner). Serious adventurers only."

Speaking ahead of the trip Mr Smith said: "Water strikes at the very heart of need. To voyage almost 3,000 miles upon the salty kind will make us intensely aware of places in the world that are without adequate supplies."

Рис. 7.27. Приклад питання «Перетягування на малюнок»

Цей рівень також означає вміння об'єднати інформацію, комбінувати елементи, щоб отримати нове ціле, що пояснює яке-небудь явище (п'ятий рівень за таксономією Блума - синтез). Наприклад:

1) Есе (Дозволяє відповіді з декількох речень або абзаців).

а) Написати есе:

How to solve oil spills problem? Write an essay (100 words).

↓ i B I ☰ ☷ 🔗 🌐 🖼

Рис. 7.28. Приклад питання «Есе » з вирішенням проблеми

2) Есе, де курсант оцінює логіку побудови матеріалу у вигляді письмового тексту, оцінює відповідність висновків і т.д. (за шостим рівнем таксономії Блума - оцінка).

а) Написати текст:

Рис. 7.29. Приклад питання «Есе » шостого рівня Таксономії Блума

На реалізацію третьої педагогічної умови – запровадження змішаного навчання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» – було розроблено плани-конспекти практичних занять дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням», де 30%-60% навчального часу проводиться в онлайні. Такі плани-конспекти практичних занять сприяли забезпеченню максимальної гнучкості у поданні контенту, підвищили ефективність, курсанти усвідомили, що таке навчання стало більш особистісним.

Розглянемо приклад плану-конспекту практичного заняття дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» у системі змішаного

навчання (Див. Додаток Е). Мета заняття теми «Класи пожеж» – наприкінці уроку обмінюватися інформацією про класи пожеж. На початку заняття курсанти вітаються та здають рапорт про кількість присутніх та готовність групи до практичного заняття. Наступний етап Starter, на якому у електронному курсі англійської мови за професійним спрямуванням курсанти в закритих парах дивляться відео та роблять завдання до нього. Далі викладач перевіряє домашнє завдання, виконання якого курсанти також здійснювали в електронному курсі (ігрова вправа типу Match the picture with its name). Викладач називає тему та мету практичного заняття, розповідає, що сьогодні урок складатиметься з 5 місій, виконання яких дозволить скласти Production та отримати бали, потрібні для здачі першого цього модуля (Emergencies). На етапі презентації нового лексичного матеріалу викладач у класі починає з вправи типу Lead in для створення позитивної атмосфери у класі, початку введення нової теми (відповіді на питання стосовно тематики заняття). Після даної вправи викладач вводить нові лексичні одиниці (словосполучення), курсанти індивідуально по черзі, в парах, у групах та хором повторюють їх. Наступний етап – перевірка значення введених лексичних одиниць – співставити малюнок, назву та дефініцію словосполучень. На етапі практики курсанти будуть прослуховувати діалог у електронному курсі, але спочатку обговорюють питання підручника. Напротязі прослуховування діалогу курсанти мають паперове завдання – заповнити пропуски. Після прослуховування діалогу курсанти виконують декілька прав у класі і виходять на реалізацію мети заняття – обмін інформацією у парах про класи пожеж (створюють діалог). Викладач наприкінці заняття надає домашнє завдання про пожежний трикутник в електронному курсі.

Для вирішення завдань дослідження на першому етапі педагогічного експерименту, констатувальному, нами були проаналізовані різноманітні нормативні документи (державні стандарти, навчальні плани, робочі програми, навчальні посібники з дисципліни «Англійська мова за

професійним спрямуванням») для виявлення наявного ступеня сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків, а також інтерв'ювання курсантів, викладачів морських закладів освіти щодо усвідомлення ними важливості досліджуваного утворення, його сутності та структури.

Аналіз даних нормативних документів зазначив, що дисципліни, які формують іншомовну комунікативну компетентність судномеханіків – Іноземна мова, Морська англійська мова, Англійська мова за професійним спрямуванням та електронні курси вищезазначених дисциплін.

Однак, вимогою нашого часу є використання електронного навчання, яке, поєднуючи з очним, утворює систему змішаного навчання та має такі переваги: навчання будь-де та будь-коли, персоналізація навчання тощо.

Для реалізації завдань другого етапу педагогічного дослідження – діагностики рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків, нами обґрунтовано критерії, показники та рівні сформованості досліджуваного утворення.

Відповідно до критеріїв та показників схарактеризовано рівні підготовленості досліджуваного утворення: високий, достатній, середній та початковий.

Для констатувального етапу педагогічного експерименту було обчислено вибірку курсантів, із урахуванням генеральної сукупності курсантів судномеханічного відділення 2015-2016 років (686 курсантів). Так, вибірка курсантів для педагогічного експерименту склала 253 курсанти.

Наступним етапом став розподіл курсантів на експериментальну групу (ЕГ) та контрольну групи (КГ). Для об'єктивного проведення педагогічного експерименту ми намагались досягнути того, щоб ЕГ та КГ були максимально рівномірними за віком, кількістю, статтю та рівнем підготовки.

Порівняння розподілів курсантів КГ та ЕГ до початку експерименту відбувалося за рівнями успішності курсантів судномеханічного відділення (проведення вступного тестування). Це дає підстави стверджувати, що

розподіли курсантів у ЕГ та КГ приблизно однакові, що можна перевірити у таблиці 1.5. ЕГ склала 127 осіб, а КГ – 126 осіб. Однорідність груп визначалась тим, що в них практичні заняття з англійської мови за професійним спрямуванням здійснювались за однією програмою, у приблизно однаковий час та у схожих умовах.

Таблиця 1.5

Розподіл майбутніх суднових механіків за рівнями успішності

	Кількість курсантів на відповідних рівнях			
	Середній	Достатній	Високий	Всього
КГ	68 – 53,96%	31-24,6%	27-21,44%	126-100%
ЕГ	66– 53,54%	40-31,49%	21-14,96%	127-100%

Різницею було те, що навчання у контрольній групі курсантів здійснювалось традиційно (без використання інноваційних технологій – гейміфікованого підходу), а в експериментальній групі — шляхом розробленої системи використання інноваційних технологій, використанням електронних курсів, побудованих на основі гейміфікованого підходу. Експериментальна та контрольна група максимально типові, рівноцінні за параметрами віку, чисельністю, статевою ознакою та рівнем підготовки.

У результаті констатувального етапу експерименту, початковий рівень виявлено у такій кількості курсантів (у %): за мотиваційним критерієм – 58% ЕГ та 51% КГ; середній – 22% ЕГ та 29% КГ; високий – 20% ЕГ та КГ, що свідчить про те, що майбутні судномеханіки в основному не достатньо вмотивовані на майбутню професійну діяльність. За рефлексивним критерієм – початковий рівень (ЕГ 63% та КГ 64%), середній (20% у ЕГ та КГ), високий (16% у ЕГ та КГ). Початковий рівень за когнітивно-змістовим критерієм становить КГ – 10%, ЕГ – 2.5%, середній у КГ – 52.5%, ЕГ – 37.5%, достатній у КГ – 25%, ЕГ – 40%, високий – КГ 12.5%, ЕГ – 20%. За комунікативним критерієм початковий – КГ 12.5%, ЕГ – 7.5%, середній – КГ 47.5%, ЕГ – 40%, достатній – КГ 35%, ЕГ 37.5%, високий – КГ 5%, ЕГ – 15%.

Таким чином, кількісні показники констатувального експерименту, засвідчили наявні початкові та середні рівні іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх суднових механіків контрольної та експериментальної груп, що підтвердили гіпотезу нашого дослідження про необхідність впровадження окреслених нами педагогічних умов, спрямованих на підвищення рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності.

Таким чином, щоб формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків відбувалося найефективнішим способом, вважаємо доцільним використання гейміфікованого підходу, який в основному направлений на підвищення мотивації до навчального процесу. До елементів гейміфікації ми відносимо: мапи, рівні, місії, бали, відзнаки, турнірні таблиці, шкали прогресу. До гейміфікованих завдань ми відносимо квестові завдання та гейміфіковані вправи. До основних гейміфікованих вправ, які додаються на курс за допомогою SCORM пакету з зовнішнього ресурсу LearningApps, ми відносимо: «Перший мільйон», «Пазл», «Кросворд», «Знайти слова», «Вгадати слово», «Скачки», «Парочки». Також вважаємо доцільним впровадження електронних курсів в освітньо-комунікативному педагогічному середовищі. До основних інтерактивних елементів електронного курсу ми відносимо такі ресурси: посилання, глосарій, форум, урок, завдання, сторінка, тека, тест, Вікі. Інтерактивні елементи електронних курсів дозволяють викладачу легко структурувати та організувати навчання заздалегідь [32]. Курсанту ж вони підіймають рівень мотивації та залучення до участі у навчальному процесі. Хоча деяким курсантам краще працюється з текстом, іншим з аудіо або відео, інтерактивні вправи електронних курсів включають і зображення, і текст, і відео та аудіо, що задовольняє потреби навчання для всіх. Електронні курси знижують витрати часу, тому що курсант заходить на курс у зручний для нього час та у зручному місці – курс працює будь-де (із використанням інтернету) та будь-

коли. Таким чином, інтерактивне навчання приносить аспект гнучкості і зручності в освітньому середовищі.

Тож, для реалізації першої педагогічної умови було розроблено гейміфіковані елементи контенту електронного курсу, які підвищили рівень зацікавленості курсантів до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням; для реалізації другої – був розроблений та впроваджений у системі навчання майбутніх суднових механіків авторський інтерактивний електронний навчально-методичний комплекс дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» у ІКПС, який запровадив гейміфікований підхід (підвищив рівень мотивації курсантів до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням, залученість курсантів до діяльності на курсах англійської мови тощо); для реалізації третьої – розроблені та впроваджені у викладання англійської мови за професійним спрямуванням плани-конспекти занять у системі змішаного навчання, яка дозволила гармонійно поєднати переваги традиційного навчання із перевагами електронного.

Так, на початковому етапі педагогічного експерименту (формульовано-впроваджувальному) були реалізовані перша та друга педагогічні умови (забезпечення позитивної мотивації курсантів до навчальної діяльності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням; запровадження гейміфікованого підходу у системі професійної підготовки майбутніх суднових механіків засобами ІКПС). Реалізація вищезазначених педагогічних умов здійснювалася через упровадження різнобічних ефективних форм та методів змішаного навчання, зокрема гейміфікованого підходу: застосування рівнів та місій, гейміфікованих вправ, таблиць лідерів, відзнак, аватарів тощо.

Засобами реалізації зазначених педагогічних умов виступили практичні заняття у процесі викладання дисциплін: Іноземна мова, Морська англійська мова та Англійська мова за професійним спрямуванням.

У поєднанні з електронними курсами практичні заняття виступали практикумом для іншомовної підготовки курсантів, найефективнішими

методами якої зарекомендували: квести, ігрові вправи типу Перший мільйон, кросворди, колекції вправ із відео та аудіо контентом, пазли, пошук слів тощо.

З метою більшої ефективності вищезазначені вправи поєднувались з іншими методами роботи – форуми, презентації, Вікі, теки, віртуальні тури, тестові завдання різних рівнів складності за таксономією Блума.

На наступному етапі експерименту (узагальнено-корекційному) були реалізовані всі три педагогічні умови, дві попередні та третя – впровадження змішаного навчання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням». Дана умова є домінантною. Реалізація цієї умови здійснювалася у процесі аудиторної та позааудиторної діяльності через електронні курси.

Дослідження засвідчило, що використання у навчальній роботі трьох виокремлених педагогічних умов сприяло підвищенню мотивації курсантів до вивчення англійської мови, залученню їх до діяльності як на практичних заняттях, так і в електронних курсах.

На завершальному етапі дослідно-експериментальної роботи проводилося вимірювання сформованості іншомовної комунікативної компетентності курсантів судномеханічного відділення морського закладу освіти.

3.3 Аналіз результатів дисертаційного дослідження

Для підтвердження гіпотези дослідження, яка стверджує, що підготовка майбутніх суднових механіків у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням буде продуктивною, якщо в навчальному процесі реалізувати запропоновані автором педагогічні умови, та апробації методики формування професійної іншомовної компетентності майбутніх суднових механіків нами була проведена дослідницько-експериментальна робота,

котра складалася з трьох етапів: констатувального, формувального і контрольного експерименту.

За програмою нашого дослідження були сформовані цілі та завдання, зміст та аналіз отриманих результатів. Кожен етап експерименту містить науково-методичну роботу із його учасниками.

На експериментально-дослідному етапі нашого дослідження були використані такі методи та засоби дослідження: дослідження та аналіз літератури, бесіди та опитування, метод спостереження, анкетування, синтез, моделювання, самоаналіз, експертна оцінка педагогічного експерименту, статистичні методи. У ході проведення експерименту нами були використані методичні рекомендації таких науковців: Кожухової Т., Кушнер Ю. [30], Кемпбелл Д., Співаковського О., Осипової Н., Сніжко М. [39] та ін.

Результати експерименту довели доцільність вирішення таких завдань:

- забезпечення позитивної мотивації до навчальної діяльності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням;
- запровадження гейміфікованого підходу у систему професійної підготовки майбутніх суднових механіків засобами ІКПС;
- впровадження змішаного навчання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням»;

Виконання вищезазначених завдань відбувалося із застосуванням таких методів та засобів: анкетування, спостереження, бесіда, тестування, експертна оцінка, звіти, самозвіти, самооцінка, інтерв'ю (співбесіда із роботодавцями), аналіз та синтез.

Кількість досліджуваних на констатувальному етапі експерименту склала 253 особи.

Після діагностики когнітивно-змістового критерію було виявлено, що переважна більшість курсантів судномеханічного відділення не розуміють сутність, зміст, цілі і завдання своєї майбутньої професійної діяльності на судні. Діагностування мотиваційного критерію на основі анкетування показало, що більшість майбутніх суднових механіків не мають бажання

навчатись та не проявляють інтересу до майбутньої професії. Після діагностики діяльнісного критерію ми дійшли висновку, що не всі курсанти вміють проявляти у дії свою професійну іншомовну комунікативну компетентність. Діагностування комунікативного критерію довело, що більшість курсантів мають проблеми у веденні діалогу, а саме: у вмінні використовувати граматичні структури, будувати речення, користуватися засвоєним лексичним та фонотичним матеріалом тощо. Діагностика рефлексивного критерію показала, що більшість опитуваних мають початковий рівень сформованості рефлексивності мислення та потребують його поліпшення.

Педагогічний експеримент проводився серед курсантів судномеханічного відділення таких морських закладів освіти як: Херсонська державна морська академія, Морський коледж Херсонської державної морської академії, Київський інститут водного транспорту та Херсонський морський коледж рибної промисловості у кількості 253 чоловіки були розподілені на дві групи (контрольна у кількості 126 учасників та експериментальна група – 127 учасників). В експерименті задіяні курсанти II курсів, через те, що саме на цьому курсі вивчається дисципліна «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Відбір контрольних та експериментальних груп проводився на основі виявлення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків за раніше визначеними нами критеріями, показниками і методиками.

Для виявлення рівня сформованості іншомовної компетентності майбутніх судномеханіків нами було проведено дослідження першого показника когнітивно-змістового критерія – розуміння сутності, змісту, цілей та завдань професійної діяльності, що здійснювалося за допомогою метода моделювання педагогічних ситуацій. Після контрольного тесту, який дозволив перевірити розуміння курсантами сутності, змісту, цілей та завдань своєї професійної діяльності на судні, високий рівень компетентності

показало 30% курсантів, середній – 31%, початковий 39%. Був також застосований метод кейсів, де у комунікативно-освітньому педагогічному середовищі було розроблено та розміщено за допомогою діяльності «Завдання» комплекс кейсів на теми: «Перша медична допомога», «Надзвичайні ситуації на судні», «Тренування». На рис. 8.1. можна побачити приклад завдання типу кейс теми «Тренування з рятувальними засобами на судні» електронного курсу для курсантів МК ХДМА.

Юрженко Альона Юріївна

Case "Life boat drills" part 2

Look at the photo and describe it. Express your ideas on what happened and why.

Окремі групи

Результат оцінювання

Учасники	40
Здано	7

Рис. 8.1. Кейс теми «Рятувальні засоби»

За другим показником когнітивно-змістового критерію перевірка повноти знань майбутнього суднового механіка здійснювалася за допомогою контрольного тесту (Progress test II). У комунікативно-освітньому педагогічному середовищі нами було створено комплексне завдання, яке складалося із 30 питань трьох рівнів складності, де I рівень (18 питань) перевіряв знання та розуміння певних термінів, конкретних фактів. Питання такого рівня складаються із 2 балів за окреме питання. IV рівень (2 питання)

– синтез та вміння комбінувати елементи задля отримання цілого, 7 балів. Згідно кількості набраних студентом балів було визначено рівень сформованості знань, умінь, навичок за такою шкалою: 90-100 балів – «високий», 75-89 балів – «достатній», 60-74 – «середній», до 60 балів – «початковий рівень». На рис. 8.2. можна побачити структуру тесту, який складався із випадкових питань всіх вивчених тем для курсантів МК ХДМА. Узагальнений список оцінок згідно вивчених тем наводиться у Додатку Є.

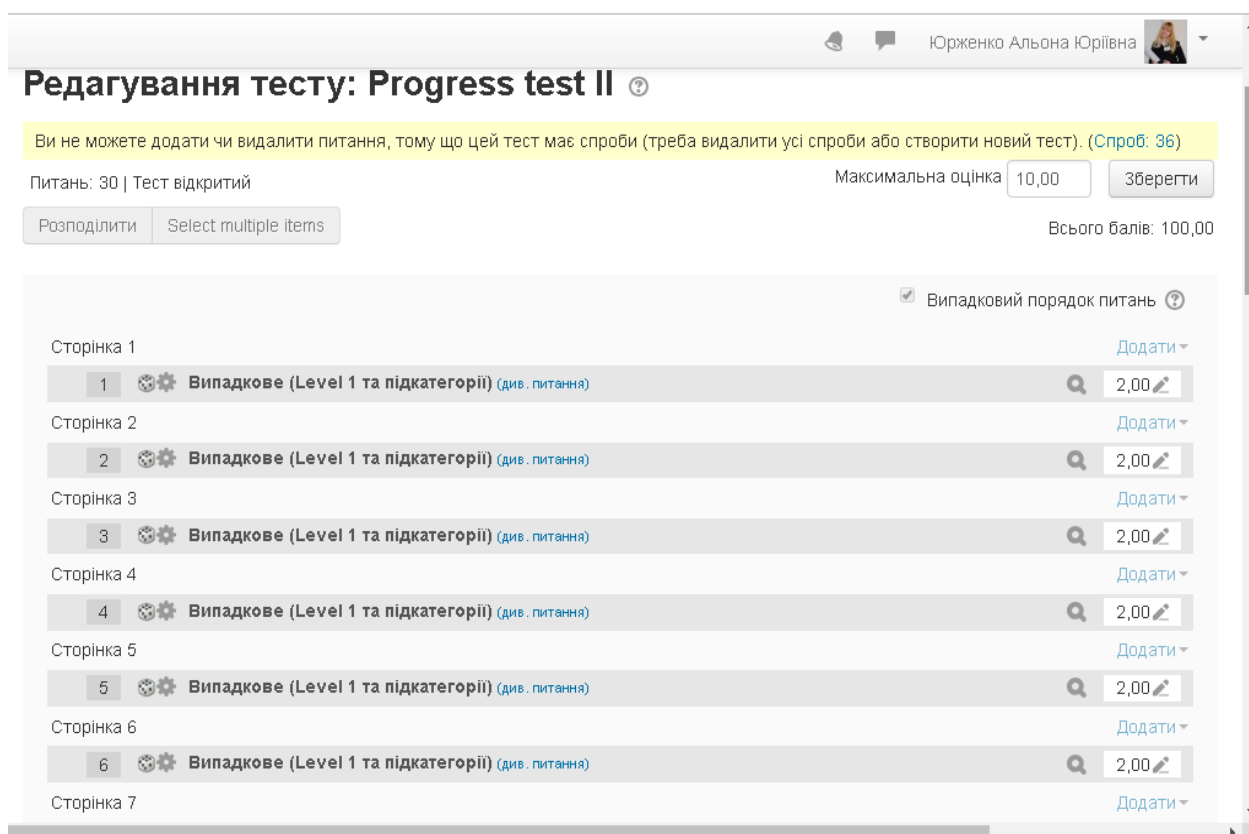

Рис. 8.2. Progress test II курсу «АМ за професійним спрямуванням»

За результатами тесту, який для експериментальної групи був проведений в освітньо-комунікативному електронному середовищі, 25% показали високий рівень знань, 70% - достатній рівень та 5% середній. Результати тесту курсантів МК ХДМА на формувальному етапі експерименту показані на рис. 8.3.

Загальна кількість студентів за діапазонами оцінювання

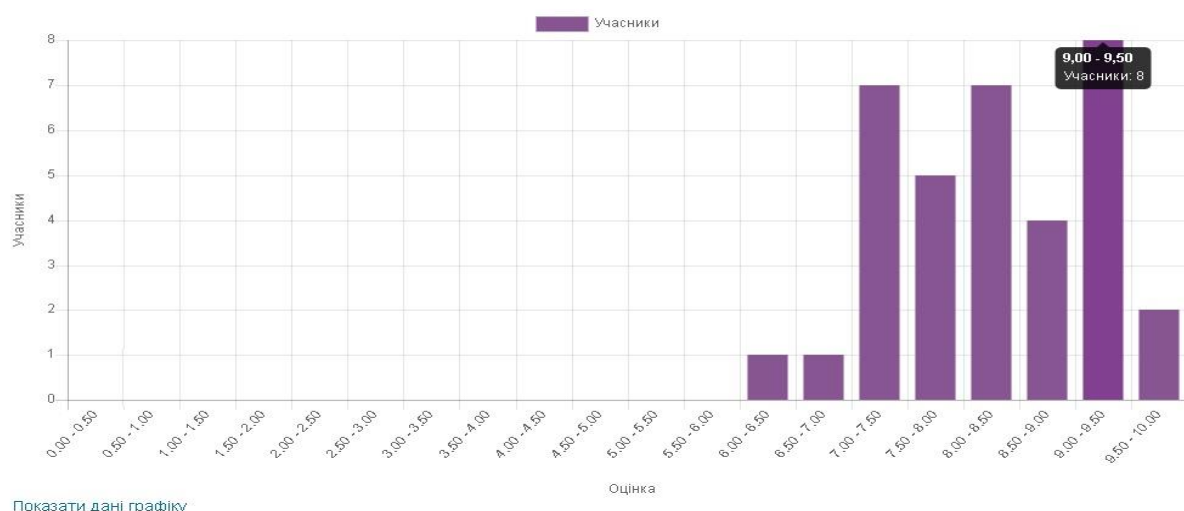

Рис. 8.3. Статистичні дані результатів тесту “Progress test II”

Результати експериментальної та контрольної групи у ході формульовального експерименту щодо діагностики когнітивно-змістового критерію представлені нами у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Розподіл курсантів за показниками когнітивно-змістового критерію після формульовального експерименту

Показники когнітивно-змістового критерію готовності	Група	Рівні готовності за показниками когнітивно-змістового критерію курсантів			
		Початковий (0-60 балів)	Середній (60-74 бали)	Достатній (75-89 балів)	Високий (90-100 балів)
розуміння сутності, змісту, цілей та завдань професійної діяльності	КГ	13–10%	66–52.5%	31–25%	16–12.5%
	ЕГ	3–2.5%	48–37.5%	51–40%	25–20%
повнота знань майбутнього суднового механіка	КГ	3–2.5%	60–47.5%	47–37.5%	16–12,5%
	ЕГ	-	6–5%	89–70%	32–25%

Розглянемо більш детально порівняльні дані експериментальної та контрольної груп за усередненими за усіма показниками когнітивно-змістовим критерієм на рис. 8.4.

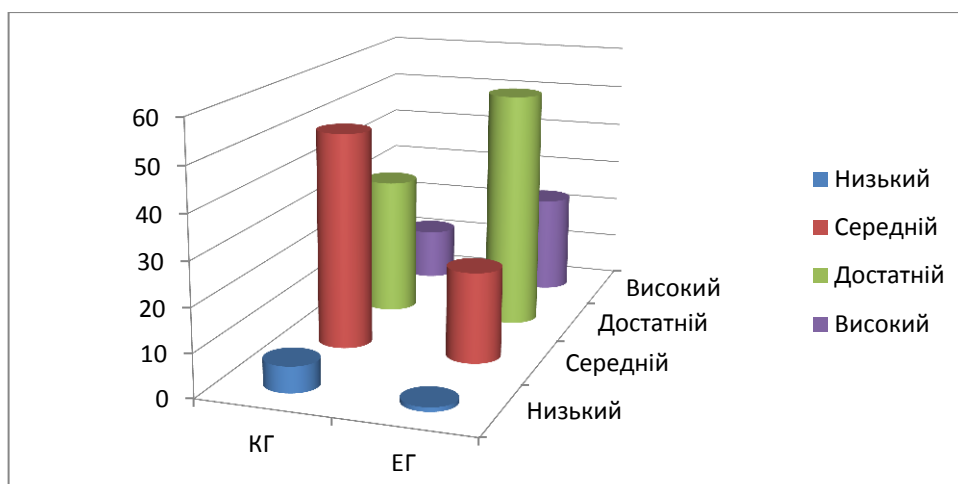

Рис. 8.4. Порівняння експериментальної та контрольної груп за усередненим за усіма показниками когнітивно-змістовим критерієм

Як можна побачити з таблиці 2.2, найбільше когнітивно-змістовий критерій сформований у курсантів на середньому і достатньому рівнях, що свідчить про розуміння сутності, змісту, цілей та завдань професійної діяльності майбутніми судовими механіками.

Таблиця 2.2

Оцінка рівнів сформованості когнітивно-змістового критерія КГ та ЕГ до та після формувального етапу експерименту

Рівні	До експерименту				Після експерименту			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%
Високий	12	9,52	1	0,79	13	10,32	3	2,36
Достатній	47	37,30	46	36,22	66	52,38	48	37,80
Середній	41	32,54	52	40,94	31	24,60	51	40,16
Початковий	26	20,63	28	22,05	16	12,70	25	19,69
Всього	126	100	127	100	126	100	127	100

З експериментальної групи курсанти, які мали високий рівень сформованості когнітивно-змістового критерія складала 0,79 % на початку експерименту та відповідно 2,36 % – наприкінці експерименту. Частка курсантів, які мають початковий рівень сформованості когнітивно-змістового критерію, зменшилася у курсантів експериментальних груп з 22,05 % на

початку до 19,69 % – наприкінці. Таким чином, порівняльний аналіз результатів засвідчив позитивну динаміку зміни показників когнітивно-змістового критерія після впровадження розробленої нами структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків.

На рис. 8.5. можна побачити представлений нами графічно результат дослідження когнітивно-змістового критерію майбутніх судномеханіків.

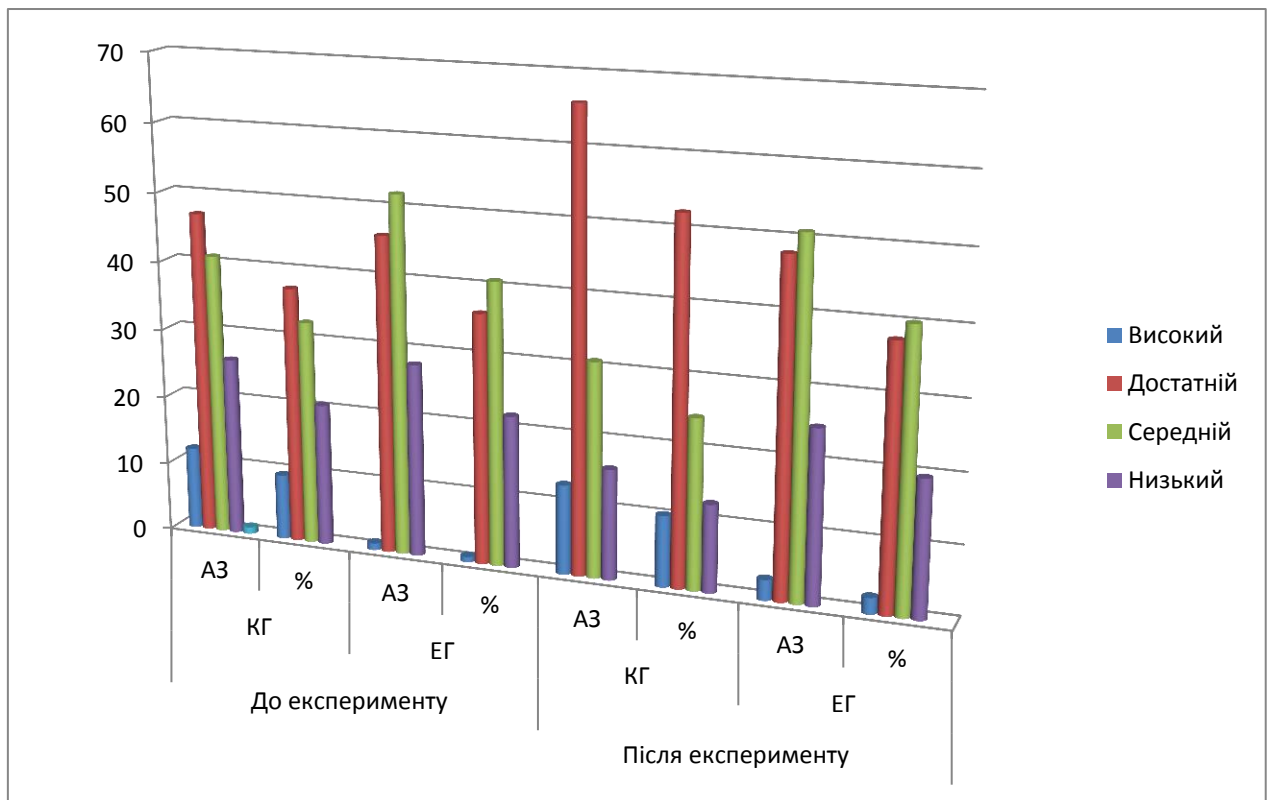

Рис. 8.5. Динаміка рівнів сформованості когнітивно-змістового критерію майбутніх судномеханіків

Для статистично-математичної обробки наданих результатів (перевірки їх достовірності), ми встановлювали відповідності закону нормального розподілу – закону Гауса та визначали середні арифметичні результатів учасників окремих груп. Використовуючи загальноприйняту методикау статистичної обробки, у контрольній та експериментальній групах нами висунуто такі гіпотези: H_0 – гіпотеза, згідно якої відмінностей між контрольною та експериментальною групами немає; H_1 – гіпотеза, згідно якої є відмінність між групами – неможливо обрати групи для експерименту.

Достовірність результатів ми будемо перевіряти за допомогою критерію $\chi^2_{\text{екс}}$ Пірсона. Розрахуємо теоретичні частоти, враховуючи, що загальна кількість курсантів – 253 (127 – ЕГ і 126 – КГ). Частка курсантів експериментальної групи складає $127:253 = 0,50197$; контрольної – $126:253=0,49802$.

Для розрахунку теоретичних частот складаємо таблицю 2.3.

Таблиця 2.3

Емпіричні та теоретичні частоти рівнів сформованості когнітивно-змістового критерію іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків

Рівні	Емпіричні частоти		Суми	Теоретичні частоти	
	КГ	ЕГ		КГ	ЕГ
Високий	13 (а)	3 (б)	16	7,824 (а)	8,176 (б)
Достатній	66 (в)	48 (г)	114	55,746 (в)	58,254 (г)
Середній	31 (д)	51 (е)	82	40,098 (д)	41,902 (е)
Початковий	16 (є)	25 (ж)	41	20,049 (є)	20,951 (ж)
Всього	126	127	253	253	

Для розрахунку теоретичних частот загальну кількість курсантів, які брали участь у дослідженні – 253 курсанти (126 – КГ та 127 ЕГ). Частка курсантів ЕГ складає $127/253=0,511$, а частка курсантів КГ $126/253=0,489$.

Відповідно до частки курсантів ЕГ та КГ:

$$f_{\text{а теор.}} = 0,511 * 16 = 8,176$$

$$f_{\text{б теор.}} = 0,489 * 16 = 7,824$$

$$f_{\text{в теор.}} = 0,511 * 114 = 58,254$$

$$f_{\text{г теор.}} = 0,489 * 114 = 55,746$$

$$f_{\text{д теор.}} = 0,511 * 82 = 41,902$$

$$f_{\text{е теор.}} = 0,489 * 82 = 40,098$$

$$f_{\epsilon \text{ теор.}} = 0,511 * 41 = 20,951$$

$$f_{\text{ж теор.}} = 0,489 * 41 = 20,049$$

Таблиця 2.4

**Розрахунок критерію χ^2 когнітивно-змістового критерію у
майбутніх судових механіків при співставленні розподілів в
експериментальній та контрольній групах після формувального етапу
експерименту**

№ з/п	Ділянка таблиці частот	Емпір. частота (f_e)	Теорет. частота (f_T)	$f_{ej} - f_T$	$(f_{ej} - f_T)^2$	$\frac{(f_{ej} - f_T)^2}{f_T}$
1	а	13	7,824	5,18	26,79	3,42
2	б	3	8,176	-5,18	26,79	3,28
3	в	66	55,746	10,25	105,14	1,89
4	г	48	58,254	-10,25	105,14	1,80
5	д	31	40,098	-9,10	82,77	2,06
6	е	51	41,902	9,10	82,77	1,98
7	є	16	20,049	-4,05	16,39	0,82
8	ж	25	20,951	4,05	16,39	0,78
		253	253	0		16,03

Маємо $\chi_{\text{емп}}^2 = 16,03$.

Число ступенів свободи $v = (4 - 1) * (2 - 1) = 3$.

За таблицею $\chi_{\text{ед}}^2 = \begin{cases} 7,815 (\rho \leq 0,05) \\ 11,345 (\rho \leq 0,01) \end{cases}$

$16,03 > 11,345 (\chi_{\text{емп}}^2 > \chi_{\text{кр}}^2)$ ДЛЯ $\rho \leq 0,01$

Таким чином, гіпотеза n_0 відхиляється, а гіпотеза n_1 приймається. Рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх судових механіків вищий, ніж у контрольній після формувального етапу експерименту для $\rho \leq 0,01$.

За результатами діагностики мотиваційного критерію – налаштованості курсантів на формування іншомовної комунікативної компетентності, використовуючи методику діагностики комунікативної установки за

Бойком В. [27], ми пропонували курсантам відповісти на 8 питань анкетування (Див. Додаток Ж). На курсі також містяться два види анкет: діяльність «Анкета» MOODLE та анкета Google doc.

Анкетування було проведено на курсі «Англійської мови за професійним спрямуванням» за допомогою модулю «Обстеження». Цей модуль передбачає ряд обстежень, які можуть бути корисні при оцінюванні і стимулюванні навчання в електронних курсах. Викладач використовує його, щоб зібрати дані про курсантів, які допоможуть дізнатися про групу і відбитися на власному навчанні.

Метою даного дослідження є допомогти викладачу зрозуміти, наскільки корисним для курсантів судномеханічного відділення виявилось електронне навчання у LMS MOODLE.

Дані анкети корисні при оцінюванні і стимулюванні навчання в електронних курсах. За результатами проведеного анкетування по завершенню курсу в експериментальній групі (Див. Додаток Б) у анкеті MOODLE ми бачимо, що переважна більшість опитаних (22 заповнені анкети) відмітила, що завдання курсу часто зосереджуються на цікавих темах, майже завжди необхідних для практики та удосконалення професійних навичок, розвивають рефлексивне та критичне мислення. У анкеті Google doc переважна більшість опитаних (17 курсантів з 22) відмітила, що якості найбільш необхідні морським спеціалістам для виконання своїх професійних обов'язків – це глибокі професійні теоретичні знання, навички професійної діяльності, уміння працювати в команді та організаторські, лідерські якості (приклад – Морський коледж ХДМА). Питання анкети розміщені у Додатку Б.

Результати розподілу курсантів за мотиваційним критерієм представлені нами у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

**Розподіл курсантів за показниками мотиваційного критерію після
формульованого етапу експерименту**

Показники мотиваційного критерію готовності	Група	Рівні готовності за показниками мотиваційного критерію курсантів			
		початковий	середній	достатній	високий
Налаштованість на майбутню професію (судномеханік)	КГ	18 – 14%	41 – 32%	50 – 40 %	18 – 14%
	ЕГ	9 – 7%	20 – 16 %	65 – 51%	33 – 26%

Таким чином, опитування показало, що мотивація присутня у 14% курсантів контрольної групи та у 7% експериментальної групи на початковому рівні, у 32% курсантів контрольної групи та у 16% курсантів експериментальної групи на середньому рівні, у 40% контрольної групи та у 51% експериментальної групи на достатньому рівні, а на високому рівні у 14% контрольної групи і у 26% експериментальної групи. Порівняльний графік результатів можна побачити на рис. 8.6.

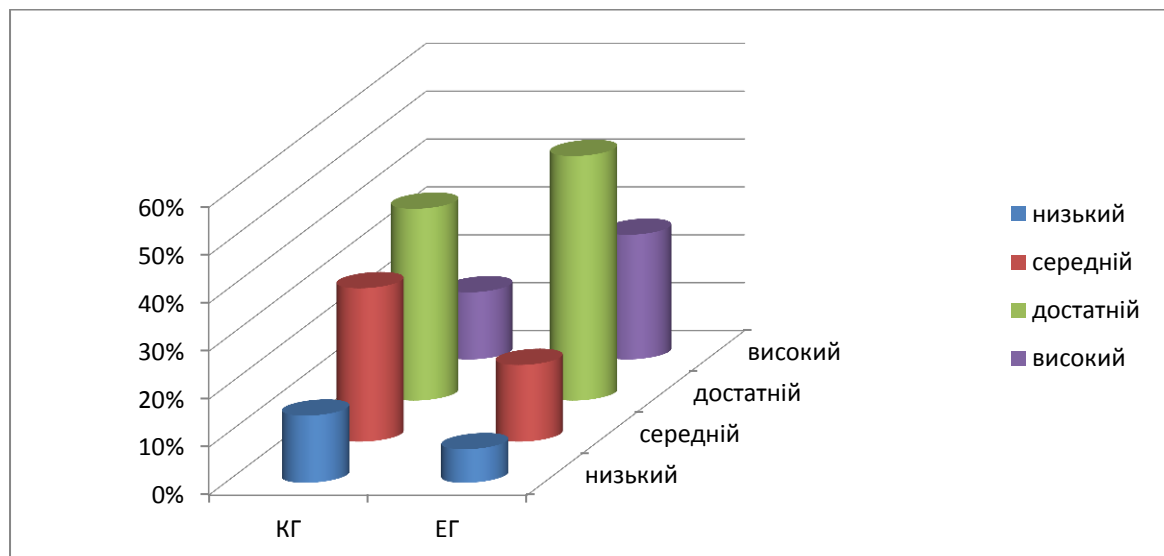

Рис. 8.6. Порівняльна характеристика результатів курсантів контрольної та експериментальної груп за показниками мотиваційного критерію після формульованого етапу експерименту

Порівняння результатів свідчить, що за результатами формувального етапу експерименту певна кількість курсантів змінила свій початковий рівень на середній, середній – на достатній та достатній – на високий.

Таблиця 2.4

Оцінка рівнів сформованості мотиваційного критерія КГ та ЕГ до та після формувального етапу експерименту

Рівні	До експерименту				Після експерименту			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%
Високий	20	15,87	18	14,17	26	20,63	34	26,77
Достатній	57	45,24	50	39,37	63	50,00	79	62,2
Середній	40	31,75	41	32,28	29	23,02	13	10,24
Початковий	9	7,14	18	14,17	8	6,35	1	0,79
Всього	126	100	127	100	126	100	127	100

Результати дослідження доводять, що реалізація запропонованої структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків підвищила рівень мотивації курсантів до вивчення англійської мови за професійним спрямуванням.

Так, приріст в ЕГ спостерігається на високому (з 15,87 % на початку експерименту до 26,77 % наприкінці експерименту) та достатньому (45,24 % на початку та 62,2 % – наприкінці) рівнях сформованості мотиваційного критерія. Через це суттєво знизилася кількість курсантів із початковим рівнем мотиваційного критерію (14,17 % на початку експерименту проти 0,79% – наприкінці).

На рис. 8.7. графічно зображена динаміка сформованості мотиваційного критерія іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх судових механіків до формувального етапу експерименту та після нього.

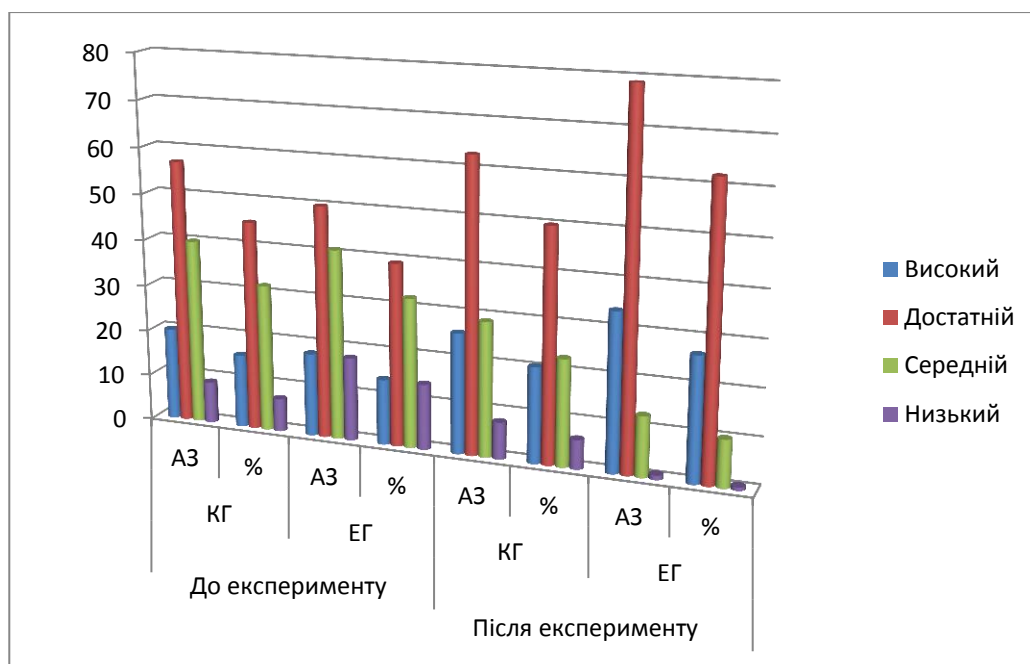

Рис. 8.7. Динаміка сформованості мотиваційного критерія іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх суднових механіків

Достовірність результатів перевіримо за допомогою χ^2 – критерію Пірсона. Для розрахунку теоретичних частот складемо таблицю (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Емпіричні та теоретичні частоти рівнів сформованості мотиваційного критерія іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків

Рівні	Емпіричні частоти				Суми	Теоретичні частоти	
	КГ		ЕГ			КГ	ЕГ
Високий	26	А	34	Б	60	29,34 (а)	30,66 (б)
Достатній	63	В	79	Г	142	69,438 (в)	72,562 (г)
Середній	29	Д	13	Е	42	20,538 (д)	21,462 (е)
Початковий	8	Є	1	Ж	9	4,401 (є)	4,599 (ж)
Всього	126		127		253	253	

Для розрахунку теоретичних частот загальну кількість курсантів, які брали участь у дослідженні – 253 курсанти (126 – КГ та 127 ЕГ). Частка курсантів ЕГ складає $127/253=0,511$, а частка курсантів КГ $126/253=0,489$.

Відповідно до частки курсантів ЕГ та КГ:

$$f_{a \text{ теор.}} = 0,511 * 60 = 30,66$$

$$f_{б \text{ теор.}} = 0,489 * 60 = 29,34$$

$$f_{в \text{ теор.}} = 0,511 * 142 = 72,562$$

$$f_{г \text{ теор.}} = 0,489 * 142 = 69,438$$

$$f_{д \text{ теор.}} = 0,511 * 42 = 21,462$$

$$f_{е \text{ теор.}} = 0,489 * 42 = 20,538$$

$$f_{є \text{ теор.}} = 0,511 * 9 = 4,599$$

$$f_{ж \text{ теор.}} = 0,489 * 9 = 4,401$$

Таблиця 2.6

Розрахунок критерію χ^2 мотиваційного критерія у майбутніх суднових механіків при співставленні розподілів в експериментальній та контрольній групах після формувального етапу експерименту

№	Ділянка таблиці частот	Емпір. частота (f_e)	Теорет. частота (f_T)	$f_{ej} - f_T$	$(f_{ej} - f_T)^2$	$\frac{(f_{ej} - f_T)^2}{f_T}$
1	а	26	29,340	-3,34	11,16	0,38
2	б	34	30,660	3,34	11,16	0,36
3	в	63	69,438	-6,44	41,45	0,60
4	г	79	72,562	6,44	41,45	0,57
5	д	29	20,538	8,46	71,61	3,49
6	е	13	21,462	-8,46	71,61	3,34
7	є	8	4,401	3,60	12,95	2,94
8	ж	1	4,599	-3,60	12,95	2,82
		253	253	0		14,49

Маємо $\chi_{емп}^2 = 14,49$.

Число ступенів свободи $\nu = (4 - 1) * (2 - 1) = 3$.

За таблицею $\chi_{ед}^2 = \begin{cases} 7,815 (\rho \leq 0,05) \\ 11,345 (\rho \leq 0,01) \end{cases}$

$14,49 > 11,345$ ($\chi_{емп}^2 > \chi_{кр}^2$) для $\rho \leq 0,01$

Таким чином, гіпотеза H_0 відхиляється, а гіпотеза H_1 приймається. Рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх судових механіків вищий, ніж у контрольній після формувального етапу експерименту для $p \leq 0,01$.

За результатами діагностики діяльнісного критерію – уміння мовленнєвого спілкування відображається у володінні комунікативними технологіями ведення діалогу, нами були проаналізовані усні перевірки сформованості усного мовлення та створена контрольна перевірка сформованості усного мовлення, яка вміщує в себе питання десяти модулів I та II семестрів II курсу (Див. Додаток 3). Наступні теми відображені у питаннях перевірки сформованості усного мовлення: Модуль 1 Морська освіта; Модуль 2: Типи вантажів; Модуль 3: Типи суден; Модуль 4: Судновий екіпаж та його обов'язки; Модуль 5 Особиста безпека на судні; Модуль 1 Перша допомога на судні; Модуль 2 Аварійні ситуації в морі; Модуль 3 Рятувальні засоби; Модуль 4 Морське середовище; Модуль 5 Охорона судна на морі.

За результатами діагностики комунікативного критерію, ми розподілили курсантів за рівнями готовності до професійної комунікативної діяльності за комунікативним критерієм після формувального експерименту.

Таблиця 2.7

Розподіл курсантів за рівнями готовності до професійної комунікативної діяльності за показниками комунікативного критерію після формувального експерименту

Показники комунікативного критерію готовності	Група	Рівні готовності за показниками комунікативного критерію курсантів			
		початковий	середній	достатній	високий
1	2	3	4	5	6
знання та вміння використовувати основні граматичні структури	КГ	16 – 12.5%	60–47.5%	44–35%	6 –5%
	ЕГ	10 – 7.5%	51 –40%	47–37.5%	19 – 15%

володіння засвоєним лексичним та фонотичним матеріалом	КГ	19 – 15%	57 – 45%	41–32.5%	9 – 7.5%
	ЕГ	6 – 5%	55–42.5%	44 – 35%	22 – 17.5%
уміння мовленнєвого спілкування (діалог)	КГ	16 – 12.5%	60–47.5%	44 –35%	6 –5%
	ЕГ	10 – 7.5%	51 –40%	47–37.5%	19 – 15%

Порівняння узагальнених результатів після розподілу курсантів за рівнями готовності до іншомовної комунікативної діяльності за показниками комунікативного критерію після формувального експерименту у експериментальній та контрольній групах показано на рис. 8.8.

Після діагностики результатів, ми дійшли висновку, що порівняльний аналіз результатів у контрольній та експериментальній групах засвідчує позитивну динаміку зміни показників.

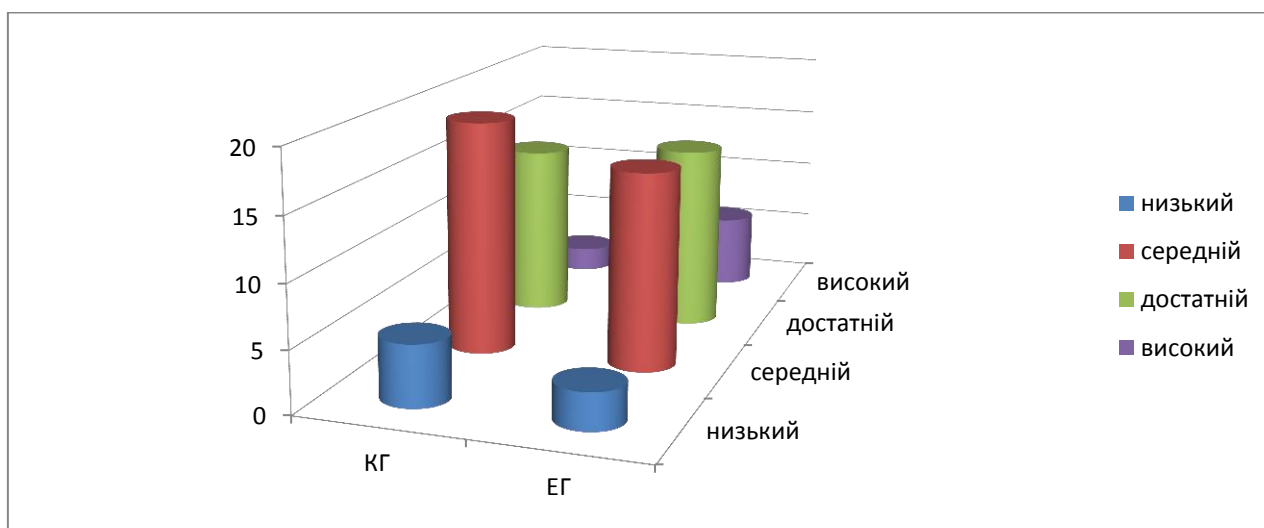

Рис. 8.8. Порівняння узагальнених результатів після розподілу курсантів за рівнями готовності до професійної комунікативної діяльності за показниками комунікативного критерію

Порівняння результатів свідчить, що за результатами формувального етапу експерименту певна кількість курсантів змінила свій початковий рівень на середній, середній – на достатній та достатній – на високий.

Таблиця 2.8

Оцінка рівнів сформованості комунікативного критерія КГ та ЕГ до та після формувального етапу експерименту

Рівні	До експерименту				Після експерименту			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%
Високий	6	4,76	19	14,96	16	12,70	31	24,41
Достатній	44	34,92	47	37,01	58	46,03	72	56,69
Середній	60	47,62	51	40,16	39	30,95	19	14,96
Початковий	16	12,70	10	7,87	13	10,32	5	3,94
Всього	126	100	127	100	126	100	127	100

Результати дослідження доводять, що реалізація запропонованої структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків підвищила рівень сформованості комунікативного критерія. Так, приріст в ЕГ спостерігається на високому (з 14,96 % на початку експерименту до 24,41 % наприкінці експерименту) та достатньому (37,01 % на початку та 56,69 % – наприкінці) рівнях сформованості комунікативного критерія. Через це суттєво знизилася кількість курсантів із початковим рівнем комунікативного критерія (7,87 % на початку експерименту проти 3,94% – наприкінці). На рис. 8.9. графічно зображена динаміка сформованості комунікативного критерія у майбутніх судових механіків до формувального етапу експерименту та після нього.

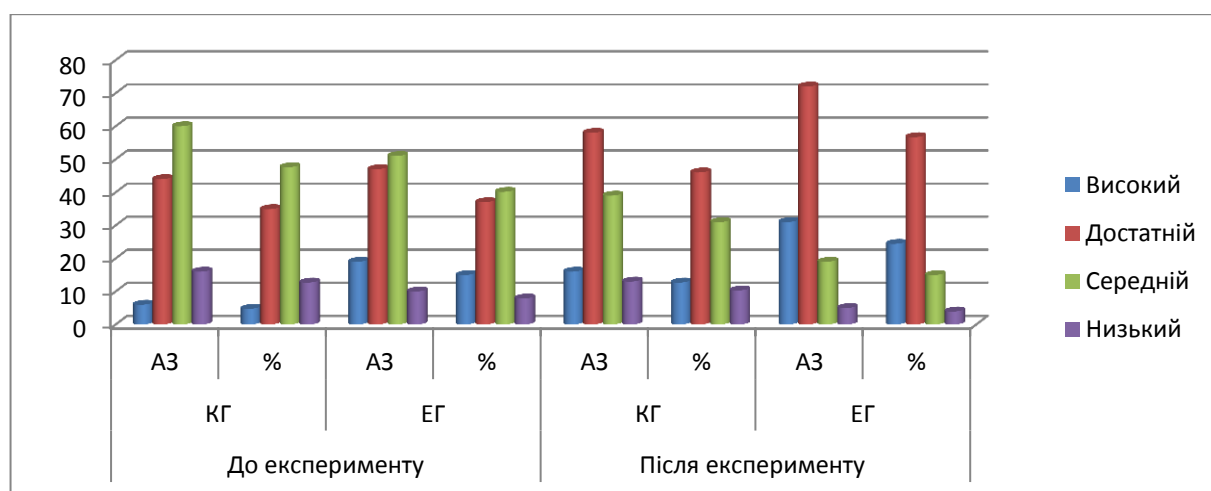

Рис. 8.9. Динаміка сформованості комунікативного критерія у майбутніх судових механіків

Достовірність результатів перевіримо за допомогою χ^2 – критерію Пірсона. Для розрахунку теоретичних частот складемо таблицю (таблиця 2.9).

Таблиця 2.9

**Емпіричні та теоретичні частоти рівнів сформованості
комунікативного критерія іншомовної комунікативної
компетентності майбутніх судових механіків**

Рівні	Емпіричні частоти				Суми	Теоретичні частоти	
	КГ		ЕГ			КГ	ЕГ
Високий	16	А	31	Б	47	22,983	24,017
Достатній	58	В	72	Г	130	63,57	66,43
Середній	39	Д	19	Е	58	28,362	29,638
Початковий	13	Є	5	Ж	18	8,802	9,198
Всього	126		127		253	253	

Для розрахунку теоретичних частот загальну кількість курсантів, які брали участь у дослідженні – 253 курсанти (126 – КГ та 127 ЕГ). Частка курсантів ЕГ складає $127/253=0,511$, а частка курсантів КГ $126/253=0,489$.

Відповідно до частки курсантів ЕГ та КГ:

$$f_{a \text{ теор.}} = 0,511 * 47 = 24,017$$

$$f_{б \text{ теор.}} = 0,489 * 47 = 22,983$$

$$f_{в \text{ теор.}} = 0,511 * 130 = 66,43$$

$$f_{г \text{ теор.}} = 0,489 * 130 = 63,57$$

$$f_{д \text{ теор.}} = 0,511 * 58 = 29,638$$

$$f_{е \text{ теор.}} = 0,489 * 58 = 28,362$$

$$f_{е \text{ теор.}} = 0,511 * 18 = 9,198$$

$$f_{ж \text{ теор.}} = 0,489 * 18 = 8,802$$

Таблиця 2.10

Розрахунок критерію χ^2 комунікативного критерію у майбутніх суднових механіків при співставленні розподілів у ЕГ та КГ після формувального етапу експерименту

№ з/п	Ділянка таблиці частот	Емпір. частота (f_e)	Теорет. частота (f_T)	$f_{ej} - f_T$	$(f_{ej} - f_T)^2$	$\frac{(f_{ej} - f_T)^2}{f_T}$
1	а	16	22,983	-6,98	48,76	2,12
2	б	31	24,017	6,98	48,76	2,03
3	в	58	63,570	-5,57	31,02	0,49
4	г	72	66,430	5,57	31,02	0,47
5	д	39	28,362	10,64	113,17	3,99
6	е	19	29,638	-10,64	113,17	3,82
7	є	13	8,802	4,20	17,62	2,00
8	ж	5	9,198	-4,20	17,62	1,92
		253	253	0		16,83

Маємо $\chi_{емп}^2 = 16,83$.

Число ступенів свободи $\nu = (4 - 1) * (2 - 1) = 3$.

За таблицею $\chi_{крит}^2 = \begin{cases} 7,815 (\rho \leq 0,05) \\ 11,345 (\rho \leq 0,01) \end{cases}$

$16,83 > 11,345$ ($\chi_{емп}^2 > \chi_{кр}^2$) для $\rho \leq 0,01$

Таким чином, гіпотеза H_0 відхиляється, а гіпотеза H_1 приймається. Рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх суднових механіків вищий, ніж у контрольній після формувального етапу експерименту для $\rho \leq 0,01$.

Для діагностики результатів рефлексивного критерію, показником якого є вміння контролювати результати своєї діяльності, нами було проведено анкетування для експериментальної групи у діяльності «Обстеження» на платформі MOODLE та для контрольної групи анкетування, яке вміщувало такі самі питання (Див. Додаток Б). Результати обстеження представлені у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Розподіл курсантів за рівнями готовності до професійної комунікативної діяльності за показниками рефлексивного критерію після формувального експерименту

Показники рефлексивного критерію готовності	Група	Рівні готовності за показниками рефлексивного критерію курсантів			
		початковий	середній	достатній	високий
вміння контролювати результати своєї діяльності	КГ	19 – 15%	57 – 45%	41–32.5%	9 – 7.5%
	ЕГ	7 – 5%	54–42.5%	44 – 35%	22 – 17.5%

Порівняння результатів представлено нами на рис. 8.10.

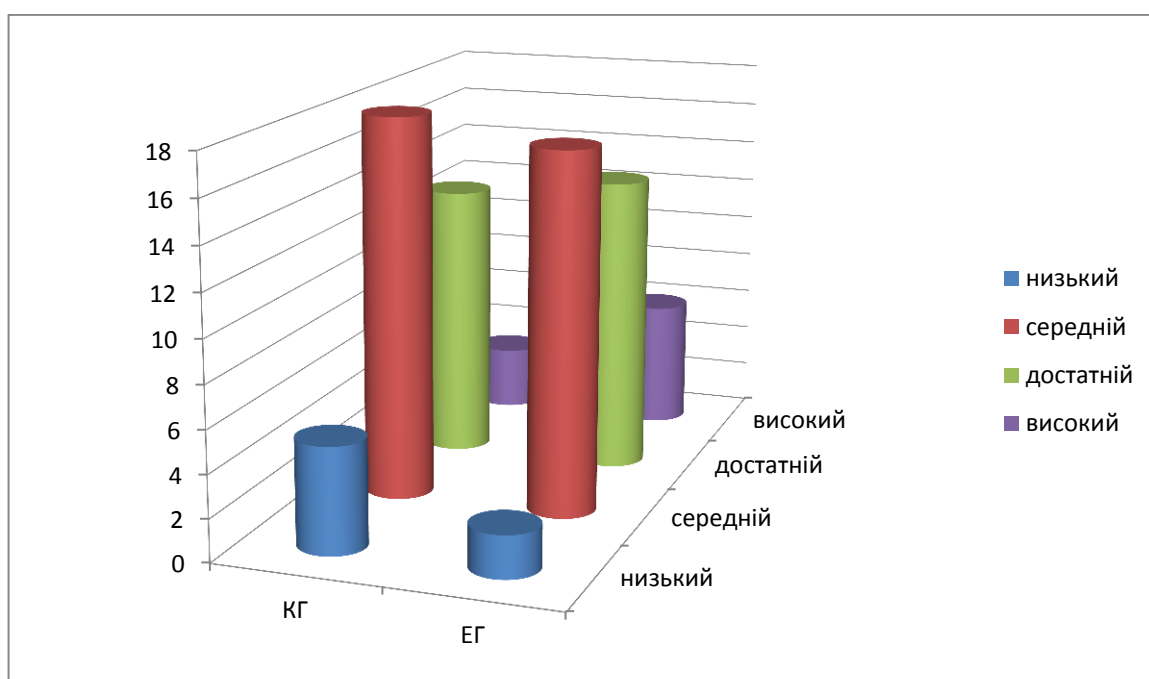

Рис. 8.10. Порівняння узагальнених результатів після розподілу курсантів за рівнями готовності до професійної комунікативної діяльності за показниками рефлексивного критерію

Порівняємо результати формувального до та після формувального етапу експерименту.

Таблиця 2.12

Оцінка рівнів сформованості рефлексивного критерію КГ та ЕГ до та після формувального етапу експерименту

Рівні	До експерименту				Після експерименту			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%	АЗ	%
Високий	19	15,08	7	5,51	22	17,46	33	25,98
Достатній	57	45,24	54	42,52	58	46,03	73	57,48
Середній	41	32,54	44	34,65	39	30,95	18	14,17
Початковий	9	7,14	22	17,32	7	5,56	3	2,36
Всього	126	100	127	100	126	100	127	100

Результати дослідження доводять, що реалізація запропонованої структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків підвищила рівень сформованості рефлексивного критерія.

Так, приріст в ЕГ спостерігається на високому (з 5,51 % на початку експерименту до 25,98 % наприкінці експерименту) та достатньому (42,52 % на початку та 57,48 % – наприкінці) рівнях сформованості комунікативного критерія. Через це суттєво знизилася кількість курсантів із початковим рівнем комунікативного критерія (17,32% на початку експерименту проти 2,36% – наприкінці).

На рис. 8.11. графічно зображена динаміка сформованості рефлексивного критерія у майбутніх судових механіків до формувального етапу експерименту та після нього.

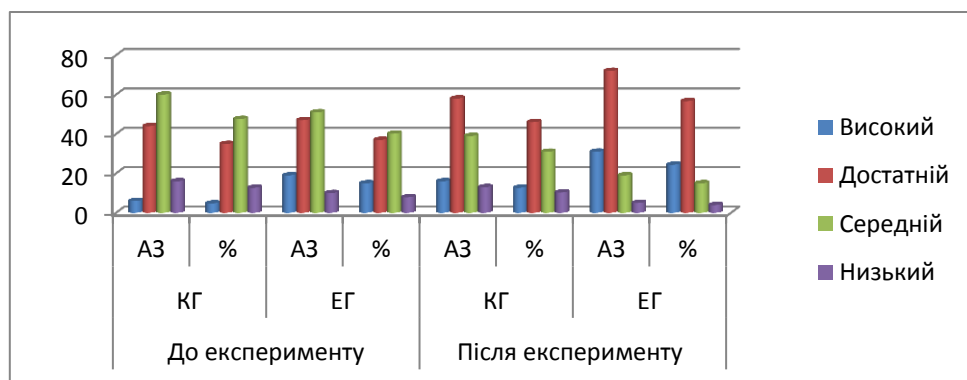

Рис. 8.11. Динаміка сформованості рефлексивного критерія у майбутніх судових механіків

Достовірність результатів перевіримо за допомогою χ^2 – критерію Пірсона. Для розрахунку теоретичних частот складемо таблицю (таблиця 2.13).

Таблиця 2.13

**Емпіричні та теоретичні частоти рівнів сформованості
рефлексивного критерія іншомовної комунікативної
компетентності майбутніх судових механіків**

Рівні	Емпіричні частоти				Суми	Теоретичні частоти	
	КГ		ЕГ			КГ	ЕГ
Високий	22	А	33	Б	55	26,895	28,105
Достатній	58	В	73	Г	131	64,059	66,941
Середній	39	Д	18	Е	57	27,873	29,127
Початковий	7	Є	3	Ж	10	4,89	5,11
Всього	126		127		253	253	

Для розрахунку теоретичних частот загальну кількість курсантів, які брали участь у дослідженні – 253 курсанти (126 – КГ та 127 ЕГ). Частка курсантів ЕГ складає $127/253=0,511$, а частка курсантів КГ $126/253=0,489$.

Відповідно до частки курсантів ЕГ та КГ:

$$f_{a \text{ теор.}} = 0,511 * 55 = 28,105$$

$$f_{б \text{ теор.}} = 0,489 * 55 = 26,895$$

$$f_{в \text{ теор.}} = 0,511 * 131 = 66,941$$

$$f_{г \text{ теор.}} = 0,489 * 131 = 64,059$$

$$f_{д \text{ теор.}} = 0,511 * 57 = 29,127$$

$$f_{е \text{ теор.}} = 0,489 * 57 = 27,873$$

$$f_{є \text{ теор.}} = 0,511 * 10 = 5,11$$

$$f_{ж \text{ теор.}} = 0,489 * 10 = 4,89$$

Таблиця 2.14

Розрахунок критерію χ^2 рефлексивного критерію у майбутніх суднових механіків при співставленні розподілів у ЕГ та КГ після формувального етапу експерименту

№ з/п	Ділянка таблиці частот	Емпір. частота (f_e)	Теорет. частота (f_T)	$f_{ej} - f_T$	$(f_{ej} - f_T)^2$	$\frac{(f_{ej} - f_T)^2}{f_T}$
1	а	22	26,895	-4,90	23,96	0,89
2	б	33	28,105	4,90	23,96	0,85
3	в	58	64,059	-6,06	36,71	0,57
4	г	73	66,941	6,06	36,71	0,55
5	д	39	27,873	11,13	123,81	4,44
6	е	18	29,127	-11,13	123,81	4,25
7	є	7	4,890	2,11	4,45	0,91
8	ж	3	5,110	-2,11	4,45	0,87
		253	253	0		13,34

Маємо $\chi_{емп}^2 = 13,34$.

Число ступенів свободи $\nu = (4 - 1) * (2 - 1) = 3$.

За таблицею $\chi_{крит}^2 = \begin{cases} 7,815 (\rho \leq 0,05) \\ 11,345 (\rho \leq 0,01) \end{cases}$

$13,34 > 11,345$ ($\chi_{емп}^2 > \chi_{крит}^2$) для $\rho \leq 0,01$

Таким чином, гіпотеза H_0 відхиляється, а гіпотеза H_1 приймається. Рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх суднових механіків вищий, ніж у контрольній після формувального етапу експерименту для $\rho \leq 0,01$.

На таблиці 2.15 представлені узагальнені відомості про рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків після експерименту в контрольних та експериментальних групах у %.

Таблиця 2.15

Узагальнені відомості про рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків після експерименту в контрольних та експериментальних групах (у %)

Рівень сформованості	Критерії сформованості іншомовної комунікативної компетентності															
	Когнітивно-змістовий				Мотиваційний				Комунікативний				Рефлексивний			
	КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ		КГ		ЕГ	
	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.
Початковий	20,63	12,7	22,05	19,69	7,14	6,35	14,17	0,79	12,7	10,32	7,87	3,94	7,14	5,56	17,32	2,36
Середній	32,54	24,6	40,94	40,16	31,75	23,02	32,28	10,24	47,62	30,95	40,16	14,96	32,54	30,95	34,65	14,17
Достатній	37,3	52,38	36,22	37,8	45,24	50	39,37	62,2	34,92	46,03	37,01	56,59	45,24	46,03	42,52	57,48
Високий	9,52	10,32	0,79	2,36	15,87	20,63	14,17	26,77	4,76	12,7	14,96	24,41	15,08	17,46	5,51	25,98

Для переходу від сформованості окремих складових до іншомовної комунікативної компетентності розрахунок інтегрального показника здійснювався за формулою Безпалько О. (всі критерії розділилися на кількість – середнє значення)

$$S = \frac{N1+N2+N3+N4}{4} \quad (2.1)$$

де S – кількість респондентів, що досягли певного рівня за показниками чотирьох критеріїв;

$N1$ – кількість респондентів з певним рівнем сформованості (високий/середній/ початковий) когнітивно-змістового критерію;

$N2$ – кількість респондентів з певним рівнем сформованості (високий/середній/ початковий) мотиваційного критерію;

N3 – кількість респондентів з певним рівнем сформованості (високий/середній/ початковий) комунікативного критерію;

N4 – кількість респондентів з певним рівнем сформованості (високий/середній/ початковий) рефлексивного критерію [78].

Результати обчислення узагальнених результатів рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судових механіків до експерименту подано у таблиці 2.16.

Таблиця 2.16

Узагальнені результати за чотирьома критеріями сформованості іншомовної комунікативної компетентності, (у %)

Групи	Етапи	Високий рівень	Достатній рівень	Середній рівень	Початковий рівень
ЕГ	констатувальний	8,87	38,78	37	15,35
	формувальний	19,89	53,54	19,88	6,69
КГ	констатувальний	11,3	40,68	36,12	11,9
	формувальний	15,28	48,61	27,38	8,73

Як видно з таблиці 2.16, рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності був майже однаковим у ЕГ та КГ. Приріст в ЕГ спостерігається на високому (з 8,87 % на початку експерименту до 19,89% наприкінці експерименту), достатньому (38,78 % на початку та 53,54% – наприкінці) рівнях сформованості за чотирьома критеріями. Через це суттєво знизилася кількість курсантів із середнім (37% проти 19,88%) та початковим рівнем за чотирьома критеріями (15,35 % на початку експерименту проти 6,69% – наприкінці). Незначний приріст в ЕГ спостерігається на високому (з 11,3 % на початку експерименту до 15,28% наприкінці експерименту) та достатньому (40,68 % на початку та 48,61% – наприкінці) рівнях сформованості за чотирьома критеріями. Через це суттєво знизилася кількість курсантів із середнім (36,12% проти 27,38%) початковим рівнем за чотирьома критеріями (11,9 % на початку експерименту проти 8,73% – наприкінці).

Графічне зображення узагальнених результатів рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків можна побачити на рис. 8.12.

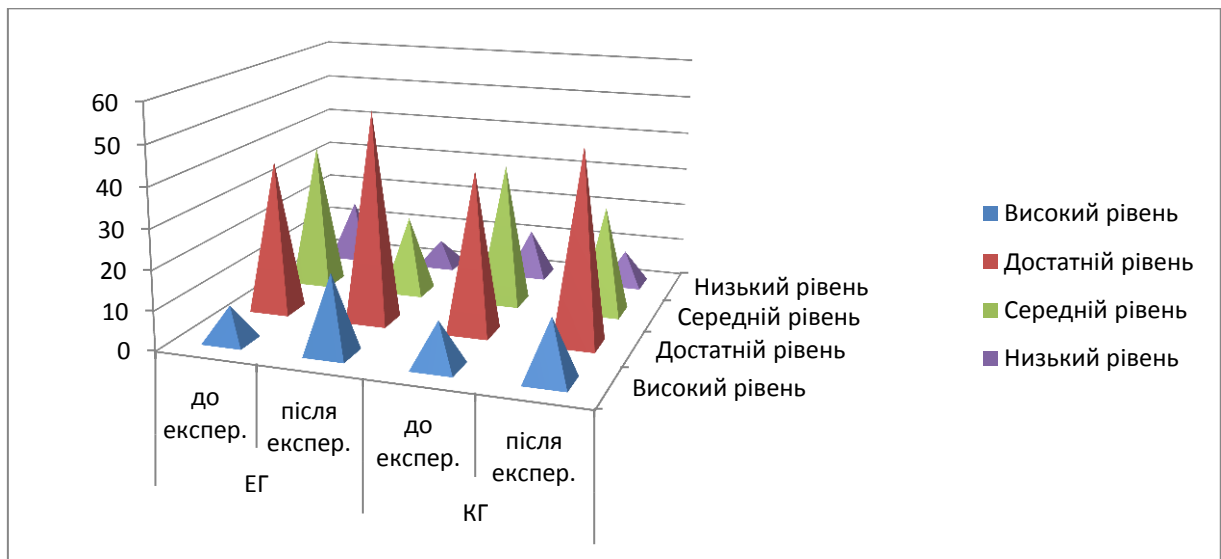

Рис. 8.12. Узагальнені результати рівнів сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків

Результати дослідження доводять, що реалізація запропонованої структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків підвищила рівні готовності до іншомовної комунікативної діяльності за показниками чотирьох критеріїв.

Таким чином, після порівняльного аналізу всіх результатів діагностики, ми дійшли висновку, що у контрольній та експериментальній групах засвідчується позитивна динаміку зміни показників на всіх рівнях. Ці результати підтверджують ефективність розробленої нами структурної моделі іншомовної компетентності майбутніх суднових механіків та методики її формування за всіма критеріями: когнітивно-змістовим, мотиваційним, діяльнісним, комунікативним та рефлексивним. Найбільшу ефективність дана структурна модель та методика проявили на мотиваційному рівні.

Позитивна динаміка зросту рівня готовності курсантів до професійної комунікативної діяльності була теоретично обґрунтована та практично

реалізована у експериментальній групі, являється необхідною та достатньою для досягнення цілей нашого дослідження.

Висновки до третього розділу

У даному розділі дисертаційного дослідження було розроблено та апробовано структурну модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків, яка складається із шести блоків, а саме: цільового, нормативного, методологічного, змістового, процесуального та оцінювально-результативного.

Цільовий блок складається із соціального замовлення на підготовку компетентних суднових механіків, мети (сформувати достатній та високий рівні комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків) та завдань (підвищення мотивації до вивчення англійської мови, поглиблення мовних знань для здійснення професійного спілкування).

Нормативний блок містить нормативно-правову базу, державні стандарти, освітні програми, міжнародну конвенцію та кодекс ПДНВ.

Методологічний блок складається з методологічних підходів (компетентнісного, діяльнісного, особистісно-орієнтованого, системного, гейміфікованого), принципів (Загальних: науковості, активності, систематичності та послідовності, наочності, єдності теоретичної та практичної підготовки; Специфічних: розвиток мотивацій; ігровий принцип).

Змістовий блок містить такі дисципліни: «Іноземна мова», «Англійська мова» та «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Процесуальний блок складається зі структури іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків (знання, уміння, навички спілкування) та компонентів іншомовної комунікативної компетентності (мотиваційного, професійного та творчого), критерії та показники сформованості іншомовної комунікативної компетентності: когнітивно-змістовий (система знань); діяльнісний (уміння спілкуватися);

мотиваційний (зацікавленість у результатах); комунікативний (комунікативні вміння); рефлексивний (здатність контролювати результати).

Оцінювально-результативний блок містить рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності (високий; достатній; середній або початковий) та результат: достатній та високий рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності.

Доведено, що формування іншомовної комунікативної компетентності буде ефективним лише за реалізації таких педагогічних умов:

- забезпечення позитивної мотивації курсантів до навчальної діяльності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням;
- запровадження гейміфікованого підходу у системі професійної підготовки майбутніх суднових механіків засобами ІКПС;
- впровадження змішаного навчання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням»;

Реалізація першої педагогічної умови передбачає розвиток мотиваційної сфери курсантів та зріст їх активності через організацію змішаного навчання: розробку елементів гейміфікації (вправ у вигляді ігор, відзнак, таблиць лідерів, прихованих елементів), відео та аудіо контенту, презентацій, віртуального туру по судну, як одного із компонентів віртуально-реального судна, глосарію, анкет, форумів та чатів тощо. Все це дозволило реалізувати систему електронного забезпечення навчання на базі LMS MOODLE.

Саме гейміфікований підхід, реалізація першої педагогічної умови, сприяє росту активності та підвищенню мотивації до навчання англійської мови, що в свою чергу спрямовує курсантів на виконання головної мети навчання – формування іншомовної комунікативної компетентності.

Для реалізації останньої педагогічної умови нами був розроблений та впроваджений електронний курс «Англійська мова за професійним спрямуванням» для майбутніх суднових механіків, у якому було розроблено інтерактивний контент дисципліни. Нами була здійснена програмно-технічна

реалізація авторського курсу, оцінена його ефективність та придатність для вирішення завдань дослідження.

Результати даного експерименту об'єктивно засвідчили ефективність запропонованих педагогічних умов, що підтверджується даними статистичної обробки.

Було спроектовано методику формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судових механіків, яка передбачає три етапи її впровадження, а саме: нормативний, практичний та результативний. На першому етапі відбувалося формування у курсантів мотивації до подальшої професійної діяльності на судні. Практичний етап впровадження методики формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх судових механіків забезпечувався за допомогою застосування різноманітних технік гейміфікованого підходу (ігровий сюжет, таблиці лідерів та аутсайдерів, гейміфіковані та інтерактивні вправи, рольові ігри, рівні та місії, аватари тощо). На результативному етапі нами був визначений рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судових механіків. Таким чином, щоб формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судових механіків відбувалося найефективнішим способом, вважаємо доцільним використання гейміфікованого підходу, формування мотивації, впровадження авторських електронних курсів на базі платформи MOODLE. Використання інноваційних технологій (ІКПС, гейміфікованого підходу, технологій web 2.0 (наприклад, вправи з сайту learningapps.org) дозволяє мотивувати, покращити пам'ять, розвинути критичне мислення майбутніх судових механіків у процесі професійної підготовки. Подальшого розвитку набуло використання даної методики як методичної системи, яка використовує новітні технології та засоби навчання у викладанні іноземної мови.

Основні положення третього розділу описано у таких публікаціях автора [10, 12, 44, 45, 47, 60, 53, 49].

Список використаних джерел у третьому розділі

1. Bondarenko V., Moroz O., Shetsova I. While ashore: coursebook. Kherson: "STAR" PH, 2018. 132p.
2. Celo E. Maritime English - Teaching Competencies in Facilitating Difficulties with Students / E. Celo, J. Celo, L. Danaj // European Journal of Multidisciplinary Studies. 2016. URL: <http://journals.euser.org/index.php/ejms/article/view/1083> (Last accessed: 02.11.2017).
3. Kudryavtseva V., Malakhivska T., Moroz O. Welcome Aboard: coursebook. Kherson: "STAR" PH, 2018. 294 p.
4. Mangalindan J. P. Today in Tech: News around the Web, 2012.
5. Model Course 3.17 Maritime English. London, IMO, 2000. 138 p
6. Myteva A. A., Popov D. G. Gamification as an innovation in business URL: http://www.academia.edu/3675491_Gamification_as_an_innovation_in_business_in_Russian (Last accessed: 02.11.2018)..
7. Popkin H. FarmVille invades the real world, 2010.
8. Spitzberg, B.H., & Cupach, W.R. Interpersonal communication competence. – Beverly Hills, CA: Sage, 1994. 456 p.
9. The Definition Of Blended Learning. 2018. URL: <https://www.teachthought.com/learning/the-definition-of-blended-learning/> (Last accessed: 09.10.2018).
10. Yurzhenko A. An e-course based on the LMS MOODLE to teach "Maritime English for professional purpose", Information Technologies and Learning Tools, 2019, Vol 71, №3. P.92-101.
11. Yurzhenko A. An e-course based on the LMS MOODLE to teach "Maritime English for professional purpose", Information Technologies and Learning Tools, 2019, Vol 71, №3. P.92-101.
12. Yurzhenko A. The use of learningapps gamification activities as controlled exercises in MOODLE e-course, Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал. 2019. №1. С. 278–288.

13. Yurzhenko A. The concepts of “communicative competence” and “gamification of English for special purpose learning” in scientific discourse, EUREKA: Social and Humanities, Number 6, 2018. P.34-38. DOI: <http://dx.doi.org/10.21303/2504-5571.2018.00803>
14. Барсук С. Л. Педагогічні умови формування іншомовного професійного мовлення майбутніх судноводіїв на засадах комунікативно-когнітивного підходу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "теорія і методика професійної освіти", Херсон, 2016. 22 с.
15. Бобришева Н. М. Формування готовності майбутніх морських офіцерів до професійної діяльності у полікультурному середовищі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "теорія і методика професійної освіти". Запоріжжя, 2015. 22 с.
16. Болотов В. А., Сериков В. В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе, Педагогика. 2003. №10. С.8-14.
17. Ващенко Д., Вандриенко А. Изучение уровня сформированности профессиональных компетенций молодого специалиста, Вестник Томского государственного педагогического университета. Выпуск 9 (87). Томск: ТГПУ, 2009. С.5-10
18. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: <https://en.wikipedia.org/> (Last accessed: 04.11.2019).
19. Вінник Т. О. Культурологічна підготовка майбутніх учителів початкової школи в системі навчально-виховної роботи університету : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "теорія і методика професійної освіти". Херсон, 2016. 22 с.
20. Внукова О. М. Методологічні засади професійної освіти : навчальний посібник для студентів напрямів підготовки 6.010104 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості), 6.010104 Професійна освіта (Дизайн) / О. М. Внукова. К.: КНУТД, 2015. 198 с.

21. Герасименко І. В. Методика використання технологій дистанційного навчання в підготовці бакалаврів комп'ютерних наук : дис. канд. пед. наук : 13.00.10 інформаційно-комунікаційні технології в освіті, 2014.
22. Герлянд Т. Сучасні аспекти формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників, Педагогіка і психологія професійної освіти. 2010. № 1-2. С. 37–43.
23. Годлевська Д.М. Формування комунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників в умовах педагогічного університету: Автореф. дис. канд. пед. наук. К., 2007. 20 с.
24. Дендеренко А.А. Междисциплинарная интеграция физических знаний как фактор формирования профессиональной компетентности будущего специалиста морского флота. Вестник АлтГПА: Естественные и точные науки. Выпуск №20 / гл. редактор Н.А. Матвеева. Барнаул: Алтайская государственная педагогическая академия, 2014. С. 59-63.
25. Дендеренко О.О. Формування професійної компетентності суднового механіка шляхом впровадження міждисциплінарної інтеграції фізичних знань. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Актуальні проблеми природничо-наукової освіти в середній і вищій школі, (Херсон 26-28 червня 2014р.) / Укладач: В.Д. Шарко. Херсон: ПП В.С. Вишемирський, 2014. С. 137–139.
26. Доловова Н.Н. Формирование коммуникативной компетентности студентов в педагогическом пространстве технического вуза: Дис. канд. пед. наук. Ульяновск, 2003. 222 с.
27. Егоров А. А. Глобализация образования: Компетенции и системы кредитов; Под общ. ред. Ю. Б. Рубина. М. : Маркет ДС Корпорейшн, 2005. 490 с.
28. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради. України. 2014.

29. Звіт про роботу ректора херсонської державної морської академії Ходаковського Володимира Федоровича за 2014 рік URL: <http://kma.ks.ua/ua/images/zvit.pdf>. (Last accessed: 04.11.2019).
30. Кожухова Т.В. Основи психолого-педагогічного дослідження. Харків: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2002. 240 с.
31. Кудрявцева В.Ф., Мороз О.Л., Петровська Ю.В., Фролова О.О. Welcome aboard: Student's Book. Херсон: ТОВ «ВК «СТАР» ЛТД», 2016. 266 с.
32. Кулакова М. В. Формування готовності до професійної діяльності в майбутніх фахівців у вищих морських навчальних закладах : дис. канд. пед. наук : 13.00.04. О., 2006. 248 с.
33. Ліпшиць Л. В. Формування соціокультурної компетентності майбутніх судноводіїв міжнародних рейсів у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.04 "Теорія і методика проф. освіти" / Ліпшиць Лариса Володимирівна ; Херсонський держ. ун-т. Захищена 28.12.2018. Херсон, 2018. 20 с.
34. Ляшенко У. І. Модель підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін. Иваново: Научный мир. 2015. С. 88-98.
35. Петухова, А.В. Образовательные среды, теоретический анализ понятия, Экология человека: научно-практический журнал. Архангельск: "Издательский центр СГМУ". № 4/2. 2006. С. 220-222.
36. Положення про електронні освітні ресурси. Затв. наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 01.10.2012 р. № 1060.
37. Пометун О.І. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. Вісник програм шкільних обмінів. 2005. № 23. С. 18.
38. Сокол І.В. Формування професійної компетентності майбутніх судноводіїв у процесі вивчення фахових дисциплін: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти»/ І.В. Сокол. Херсон, 2011. 278 с.

39. Співаковський О.В., Осипова Н.В., Сніжко М.В. Педагогічний експеримент для перевірки ефективності методичної системи організації алгоритмічного тестування в процесі підготовки майбутніх вчителів математики, Інформаційні технології в освіті. Херсон: Вид-во ХДУ, 2010. Вип. 8. С.23-30.
40. Тармаева Е.В. Развитие коммуникативной компетентности у будущих учителей: Автореф. дис. канд. пед. наук. Улан- Удэ, 2007. 19 с.
41. Швець Т. А. Педагогічні умови формування професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "теорія і методика професійної освіти" / Швець Тетяна Анатоліївна. Херсон, 2016. 22 с.
42. Шерман М.І. , Безбах О.М. Професійна ідентичність як чинник формування інформаційної культури майбутніх судноводіїв. Молодий вчений. 2014. №12. С. 199-202.
43. Шерман М.І., Безбах О.М. Інформаційна культура майбутніх інженерів-судноводіїв як психолого-педагогічний феномен. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. праць ХНТУ. Вип.1 (10). Херсон, 2014. С. 190-193.
44. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А., Попова Г.В. Використання гейміфікованого підходу для створення електронного курсу «Підготовка до олімпіади з англійської мови» у LMS MOODLE в умовах дуальної освіти. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Водний транспорт: сучасний стан та перспективи розвитку». 2019. С. 132–135.
45. Юрженко А. Ю. Модель формування комунікативної іншомовної компетентності майбутніх суднових механіків у системі змішаного навчання, Змішане навчання – інновація XXI сторіччя : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 29-30 листопада 2018 р. Харків : НТУ "ХПІ", 2018. С. 132-138.
46. Юрженко А. Ю. Навчально-методичне забезпечення підготовки суднових механіків у процесі вивчення англійської мови, Педагогічний

альманах КВНЗ "Херсонська академія неперервної освіти", 2018, Т. 40, с. 199-205

47. Юрженко А. Ю. Педагогічні умови підготовки майбутніх суднових механіків у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. Інженерні та освітні технології. 2018. Т. 6. № 4. С. 48–57. doi: <https://doi.org/10.30929/2307-9770.2018.06.04.05>

48. Юрженко А. Ю. Роль гейміфікованих вправ, створених за програмою Hot Potatoes, у формуванні комунікативної компетентності суднових механіків, Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип.1. Бердянськ : БДПУ, 2019. С.387-393.

49. Юрженко А. Ю., Волошинов С.А. Експериментальне дослідження сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків, Наука України – погляд молодих вчених крізь призму сучасності: тези доповідей II Всеукраїнська науково-практичної конференції з міжнародною участю / [редактори-упорядники І. Герасименко, О. Паламарчук]. Черкаси: ФОП Нечитайло О.Ф., 2019. С.104-106.

50. Юрженко А. Ю., Дягилева О. С. Система формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців морської справи на базі LMS MOODLE Створення інформаційно-освітнього середовища сучасного закладу освіти України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Суми: НВВ КЗ СОППО, 2019. С.31-33.

51. Юрженко А. Ю., Дениченко І. М. та ін. Full Ahead. Student's Book Англійська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Видання третє, доповнене. Херсон: Вид-во Борисфен, 2019. 188 с.

52. Юрженко А.Ю. Способи введення лексичних одиниць на етапі Presentation. III Всеукраїнська заочна науково-практична конференція «Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням», ХДМА, 2016

53. Юрженко А.Ю. Структура професійної іншомовної підготовки майбутніх суднових механіків, Інформаційні технології в освіті. 2018. № 4 (37). DOI: 10.14308/ite000685
54. Юрженко А.Ю. Шляхи введення лексичних одиниць на етапі презентації. Педагогічний альманах : збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. Випуск 33. 319 с.
55. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А. Формування іншомовної професійної компетентності у майбутніх суднових механіків в умовах дуальної освіти, Міжнародна науково-практична конференція, присвячена пам'яті професорів Фоміна Ю.Я. і Семенова В.С. (FS-2019, 24-28 квітня 2019, Одеса – Стамбул - Одеса): матеріали / Одеський національний морський університет. Одеса, 2019. С. 324-328.
56. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А. Формування іншомовної професійної компетентності засобами цифрових технологій, Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонський державній морській академії 2014-2018 рр.): монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 148-157.
57. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А., Попова Г.В., Застосування доповненої реальності під час формування іншомовної компетентності майбутніх морських фахівців, Математика. Інформаційні технології. Освіта, VIII міжнар. наук. практ. конф. (Луцьк-Світязь 2-4 червня 2019 р.) Тези доповідей. Луцьк, 2019. С. 73–75.
58. Юрженко А.Ю., Волошинов С.А., Попова Г.В., Створення цифрового освітнього простору Херсонської державної морської академії, Стан та удосконалення безпеки інформаційно–телекомунікаційних систем (SITS'2019), Збірник тез наукових доповідей (19 – 21 червня 2019 року). Миколаїв: 2019. С.9-10.

59. Юрженко А.Ю., Дягилева О.С. Електронний курс «English week 2018-2019» для організації позааудиторної роботи з англійської мови майбутніх суднових механіків, Іноземні мови / гол. ред. Н.В. Майєр. К : КНЛУ, 2019. №3. С. 34-42.
60. Юрженко А.Ю., Експериментальна перевірка ефективності моделі формування комунікативної компетентності в системі професійної підготовки майбутніх суднових механіків, Інноваційна педагогіка Випуск 9. Т. 3. 2019
61. Юрженко А.Ю., Кононова О.Ю. Використання змішаного навчання у викладанні англійської мови за професійним спрямуванням, Теоретико-методичні засади реалізації компетентнісного підходу в системі ступеневої підготовки фахівців морської галузі (Результати наук. пед. експерименту в Херсонській державній морській академії 2014-2018 рр.) : монографія / [Л.В. Авраменко та ін.]; за наук. ред. В.В. Чернявського та ін. Херсон: ХДМА, 2019. С. 476-483.
62. Юрженко А.Ю., Кононова О.Ю. Використання цифрових технологій у формуванні критичного мислення курсантів на заняттях англійської мови. Молодий вчений. 2019. №7.2 (71.2). С. 56-59.
63. Юрженко А.Ю., Кононова О.Ю. Формування критичного мислення у процесі підготовки студентів з використанням цифрових технологій, Інноваційний розвиток вищої освіти: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (16-17 квітня 2019 року, м.Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2019. Том 2. С.57-59.
64. Юрженко А.Ю., Костюченко О.В., Зміст новітніх методів навчання іноземним мовам, Новітні тенденції навчання іноземної мови за професійним спрямуванням, Херсонська державна морська академія. С.231-235.
65. Юрженко А.Ю., Попова Г.В. Використання відео питань у електронному курсі LMS MOODLE, Інформаційні технології в освіті та науці: Збірник наукових праць. Випуск 11. Мелітополь: ФОП Однолог Т.В., 2019. 344 с.

66. Ящук С. П. Педагогічні умови формування професійно-правової компетентності майбутніх соціальних працівників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ящук Сергій Петрович. Захист 29.08.2018. Рівне : НУВГП, 2018. 24 с.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне і експериментальне дослідження проблеми формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу у ІКПС. Результати, одержані у процесі нашої роботи, підтвердили гіпотезу та дозволили нам дійти загальних висновків:

1. Уточнено сутність поняття «комунікативна компетентність майбутніх суднових механіків», яке трактуємо як здатність до ефективного спілкування на судні, складовими якої є мовні та професійні комунікативні компетенції, а саме: здатності розуміти іншомовне мовлення; поєднувати необмежену кількість правильно побудованих речень для відповіді та участі у мовленні; обробляти, запам'ятовувати та відтворювати знання, враховуючи контекстуальну доречність; аналізувати та оцінювати засоби мовленнєвого спілкування; подано авторське визначення поняття «формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків засобами гейміфікованого підходу», яке трактуємо як перетворення у гру навчального матеріалу для підвищення мотивації, подовження терміну зацікавленості у вирішенні професійних проблеми та збільшення ймовірності досягнення своєї мети через призму новітніх технологій для формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків; конкретизовано такі поняття як «компетентність» та «компетенція», «комунікативна компетентність», «компетентність у навчанні», «професійна компетентність», «ІКПС», «змішане навчання», «гейміфікація» та «гейміфікований підхід у навчанні англійської мови за професійним спрямуванням».

2. Визначено критерії та показники іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків: мотиваційний (налаштованість курсанта на майбутню професію судномеханіка), когнітивно-змістовий (розуміння сутності, змісту, цілей та завдань професійної діяльності),

комунікативний (комунікативні вміння налагодити діалог для вирішення професійних завдань на судні), діяльнісний (уміння та здатність до міжкультурного спілкування) та рефлексивний (здатність свідомо контролювати результати своєї діяльності); рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на засадах гейміфікованого підходу: високий, достатній, середній та початковий.

3. Розроблено структурну модель формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу у інформаційно-комунікативному педагогічному середовищі, яка надає можливість продемонструвати основні методи та засоби її реалізації в єдиній системі та задовольняє таким умовам: інгерентність, простота та адекватність; складається з таких блоків: цільовий, нормативний, методологічний, змістово-структурний, процесуальний та оцінювально-результативний; визначає компетентнісний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, системний та гейміфікований підходи, а також загальні (принцип науковості, активності, систематичності та послідовності, наочності, єдності теоретичної та практичної підготовки) та специфічні принципи (розвиток мотивації та ігровий).

Експериментальна перевірка структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків засвідчила ефективність запропонованих педагогічних умов. Гіпотеза про позитивні зміни між контрольною та експериментальною групами за показниками п'ятиох критеріїв (когнітивно-змістовим, діяльнісним, мотиваційним, комунікативним та рефлексивним) підтверджена. Так, у ході діагностики доведено, що рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх судномеханіків був майже однаковим у ЕГ та КГ. Приріст в ЕГ спостерігається на високому (з 8,87 % на початку експерименту до 19,89% наприкінці експерименту), достатньому (38,78 % на початку та 53,54% – наприкінці) рівнях сформованості за п'ятьма критеріями. Через це суттєво знизилася кількість курсантів із середнім (37% проти 19,88%) та

початковим рівнем за п'ятьма критеріями (15,35 % на початку експерименту проти 6,69% – наприкінці). Незначний приріст в ЕГ спостерігається на високому (з 11,3 % на початку експерименту до 15,28% наприкінці експерименту) та достатньому (40,68 % на початку та 48,61% – наприкінці) рівнях сформованості за п'ятьма критеріями. Через це суттєво знизилася кількість курсантів із середнім (36,12% проти 27,38%) початковим рівнем за п'ятьма критеріями (11,9 % на початку експерименту проти 8,73% – наприкінці).

4. Теоретично обґрунтовані та експериментально реалізовані педагогічні умови формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу у інформаційно-комунікативному педагогічному середовищі (забезпечення позитивної мотивації курсантів до навчальної діяльності у процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням; запровадження гейміфікованого підходу у системі професійної підготовки майбутніх суднових механіків засобами ІКПС; впровадження змішаного навчання дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням») як складові структурної моделі формування іншомовної комунікативної компетентності. Реалізація першої педагогічної умови стимулювала позитивну мотивацію курсантів до навчальної діяльності. Впровадження другої умови сприяла впровадженню гейміфікованого підходу у систему професійної підготовки майбутніх судномеханіків створенням ІКПС. Третя педагогічна умова забезпечила впровадження авторського інтерактивного електронного навчально-методичного комплексу «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Перевірено ефективність формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків із застосуванням новітніх технологій (платформи MOODLE, електронних курсів, гейміфікованого підходу).

Було обґрунтовано критерії, показники та рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків. У дисертації розроблений інтерактивний електронний авторський навчальний курс з англійської мови за професійним спрямуванням для майбутніх суднових механіків. На засадах комунікативно-компетентнісного підходу електронний курс допомагає сформувати іншомовну комунікативну компетентність майбутніх суднових механіків. У процесі роботи було розроблено навчально-методичний комплекс, який складався з навчального посібника «Full Ahead», комплексу матеріалів до практичних занять, планів-конспектів занять дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням» на засадах змішаного навчання, електронних курсів у LMS MOODLE.

Практичне значення результатів визначається розробкою та впровадженням у освітній процес майбутніх суднових механіків авторського інтерактивного електронного навчально-методичного комплексу дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у впровадженні нових методів та технологій формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків, зокрема у виявленні можливості використання адаптивних технологій, мобільного навчання, глибинного навчання, мікронавчання, персоналізованого навчання, перевернутого навчання, сумісного навчання.

ДОДАТКИ

Додаток А 1

Таблиця 1.

Перелік компетентностей суднового механіка				
Професійні компетентності наскрізні				Професійні компетентності наскрізні
Експлуатація суднових енергетичних установок	Експлуатація електрообладнання, електронна апаратура та системи управління	Технічне обслуговування та ремонт (на рівні експлуатації)	Управління операціями судна та піклування про людей на судні на рівні експлуатації	Володіти компетентностями
<ul style="list-style-type: none"> - безпечно нести машинну вахту; - використовувати англійську мову в письмовій та усній формі; - використовувати системи внутрішньосуднового зв'язку; - експлуатувати головні установки та допоміжні механізми і пов'язані з ними системи управління; - експлуатувати системи паливних, змащувальних, баластних та інших насосних систем та пов'язаних з ними систем управління 	<ul style="list-style-type: none"> - експлуатувати електрообладнання, електронну апаратуру та системи управління; - технічно обслуговувати і ремонтувати електричне та електронне обладнання 	<ul style="list-style-type: none"> - належно використовувати ручні інструменти, верстати та вимірювальні інструменти для виготовлення деталей та ремонту на судні; - технічно обслуговувати та ремонтувати суднові механізми та обладнання 	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечувати виконання вимог стосовно запобігання забрудненню морського середовища; - підтримувати судно у морехідному стані; - запобігати пожежам та боротися з пожежами на суднах; - використовувати рятувальні засоби; - застосовувати засоби першої медичної допомоги на суднах; - спостерігати за дотриманням вимог законодавства; - застосовувати навички керівника та вміти працювати в команді; - виконувати внесок у безпеку персоналу та судна 	<ul style="list-style-type: none"> - навчально-пізнавальна (уміння вчитися); - здоров'я-збережувальна; - соціально-трудова (кооперативна); - загально-культурна (комунікативна); - інформаційна

Додаток А 2

Таблиця 2.

Опис навчальної дисципліни «Англійська мова (за професійним спрямуванням)» для денної форми навчання на основі повної загальної середньої освіти

Термін вивчення дисципліни	Обсяг дисципліни	Розподіл академічних годин за видами занять денної форми навчання							Контроль знань			
		Всього академічних годин	Кредити Європейської кредитно-трансферної системи	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Вид індивідуального завдання	Модульні контрольні роботи	Залік	Іспит
Лекції	Практичні заняття			Лабораторні заняття	Семинарські заняття							
Курс	Семестр	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
III	54	16	0,5		16	38	54	16		16	+	
III	54	16	0,5		16	38	54	16		16	+	
Всього	108	32			32		108	32		32	2	

Таблиця 3.

Міжпредметні зв'язки які забезпечуються дисципліною

№	Навчальна дисципліна	Змістові модулі
1.	Основи екології	Базові навчальні дисципліни Нормативно-правові основи охорони природного середовища за Конвенцією МАРПОЛ 73/78 Запобігання забруднення моря відходами СЕУ Запобігання забруднення моря іншими судновими відходами Організація дій та засоби ліквідації розливів нафтопродуктів на морі Запобігання та ліквідація інших видів забруднень із суден
2.	Теорія, будова судна та рушії	Класифікація морських суден Загальна будова судна Суднові устрої
3.	Безпека життєдіяльності	Шкідливі та небезпечні фактори на виробництві Надзвичайні ситуації та їх класифікація Причини та вірогідність виникнення надзвичайних ситуацій Правила поведінки у надзвичайних ситуаціях Правові, нормативно-технічні та організаційні основи забезпечення безпеки життєдіяльності Права й обов'язки членів екіпажу Правила поведінки у надзвичайних ситуаціях Сигнали аварійних тривоги Розклад за тривогами Дотримання запобіжних заходів із запобігання забруднення морського середовища Правила поведінки у надзвичайних ситуаціях Дотримання запобіжних заходів із запобігання забруднення морського середовища Анатомія й основні функції організму людини Аптечка першої медичної допомоги

		Медична допомога при невідкладних станах
		Аварійні ситуації на морі
		Дії екіпажу й пасажирів при залишенні судна
		Індивідуальні рятувальні засоби. Колективні рятувальні засоби
		Евакуація за допомогою вертольота
		Профілактика пожежі
		Системи пожежогасіння
		Вогнегасники
		Оперативний план із боротьби з пожежами
		Розклад за тривогами
		Дії при виявленні пожежі
4.	Суднові дизельні установки	Основні вузли і деталі ДВЗ
		Системи обслуговуючі ДВЗ
		Режими роботи і характеристики ДВЗ
		Зміст і обсяг заходів з підготовки до пуску головної дизельної установки
		Пуск та введення в дію головної дизельної установки
		Обслуговування дизельної установки під час роботи
		Несправності та пошкодження ДВЗ і заходи їх усунення
5.	Суднові допоміжні механізми, устрої та системи	Трубопровід і арматура судових систем
		Загальносуднові системи
		Робочі показники насосів
		Конструкція та особливості експлуатації насосів об'ємного типу
		Особливості індивідуальної та сумісної роботи насосів
		Конструктивні особливості повітряних компресорів
		Особливості експлуатації повітряних компресорів
		Конструкція та режими роботи сепараторів палива та мастил
6.	Суднові котельні установки	Класифікація судових котлів
		Конструкція та принцип дії котельних агрегатів різних типів
		Арматура і контрольно-вимірювальні прилади котла
		Системи судової котельної установки
		Несправності та пошкодження котлів і заходи по їх усуненню
7.	Суднові турбінні установки	Загальні знання про парові турбомашини та їх системи
		Загальні знання про газові турбінні установки
		Валопровід, його елементи та їх експлуатація
8.	Суднові вантажні та палубні механізми	Конструктивні особливості якорних та швартових устроїв
		Конструктивні особливості механізмів підйому-опускання судових устроїв
		Особливості експлуатації палубних механізмів та устроїв
		Конструктивні особливості та характеристики судових вантажопідйомних пристроїв
9.	Менеджмент морських ресурсів	Управління судовим персоналом
		Міжнародні організації. Загальна характеристика міжнародних конвенцій
		Міжнародна конвенція по охороні людського життя на морі 1974 р
		Міжнародна конвенція по підготовці та дипломуванню моряків та несення вахти 1978 р. з поправками 1995р

Додаток А 3

Таблиця 4.

Компетентнісні вимоги до умінь майбутніх судномеханіків

Навчальний модуль	Знання, уміння, навички
Компетентність: Використання стандартних фраз ММО для спілкування на морі та використання англійської мови у писемній та усній формах (ПДНВ 78/95, таблиця А-ІІ/1)	
Курс І Семестр І (Welcome Aboard)	
Модуль 1: Морська освіта	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обмінюється інформацією про ХДМА; - обговорює вимоги до володіння англійською мовою моряками, встановлені ПДНВ; - визначає переваги та недоліки кар'єри моряка, обговорювати важливі складові вдалої кар'єри моряка та оцінювати особисту готовність працювати в морі. <p>Підсумкова компетентність: аналізує особливості морської освіти та визначати пріоритетні освітні компоненти.</p>
Модуль 2: Типи вантажів	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - називає види вантажів та характеризує їх - читає та розуміє Конвенцію СОЛАС щодо транспортування вантажів - називає види упаковок та обмінюється інформацією щодо їх призначення і використання <p>Підсумкова компетентність: характеризує вид вантажу, вказуючи можливості та вимоги до його транспортування</p>
Модуль 3: Типи суден	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описує зовнішній дизайн судна - називає жилі приміщення та їх призначення - описує основні структурні компоненти корпусу - описує кораблі за їхніми характеристиками, розкладом руху та маршрутом, призначенням. <p>Підсумкова компетентність: класифікує судна за різними критеріями</p>
Модуль 4: Судновий екіпаж та його обов'язки	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - називає суднові посади та їхні обов'язки - описує щоденний розклад кадета - називає інструменти та їхні функції - читає та розуміє конвенцію ПДМНВ щодо обов'язків членів суднового екіпажу <p>Підсумкова компетентність: описує головні обов'язки членів екіпажу, вказуючи на процедури щодо експлуатації судна та несення вахти</p>
Модуль 5 Особиста безпека на судні	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описує стандарти безпеки, встановлені кодами і конвенціями, прийнятими ММО; - читає та описує попереджувальні знаки та пояснювати основні правила безпечної роботи в місцях, позначених тими чи іншими

	<p>знаками;</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснює функції окремих елементів особистого захисного спорядження/одягу; - дає поради щодо безпечної роботи при виконанні певних завдань. <p>Підсумкова компетентність: визначає основні засади безпечної робочої практики на борту судна.</p>
Компетентність: Використання стандартних фраз ММО для спілкування на морі та використання англійської мови у писемній та усній формах (ПДНВ 78/95, таблиця А-П/1)	
Семестр II (Seven Seas)	
Модуль 1 Перша допомога на судні	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - називає частини тіла та описує їх функції; - описує перелік та використання аптечки першої допомоги; - визначає заходи першої допомоги відповідно до симптомів; <p>Підсумкова компетентність: рекомендувати відповідну процедуру першої допомоги в разі конкретного захворювання/травми</p>
Модуль 2 Аварійні ситуації в морі	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає різні типи аварійних ситуацій та їх причини; - описує послідовність дій у випадку аварійної ситуації; - визначає класи пожеж, їх причини та описувати процедуру тушіння пожеж; - визначає причини необхідності та правила проведення судових навчально-тренувальних занять. <p>Підсумкова компетентність: розповідає про аварійні ситуації в морі, причини їх виникнення, шляхи запобігання та дії, що необхідно виконати, якщо аварійна ситуація все ж таки відбулася.</p>
Модуль 3 Рятувальні засоби	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описує функції та місце зберігання індивідуальних рятувальних засобів; - описує конструкцію та місце зберігання групових рятувальних засобів; - описує процедуру спуску рятувальних засобів. <p>Підсумкова компетентність: розповідає про рятувальні засоби, вказуючи їх функції, місце зберігання, конструкцію та процедуру спуску.</p>
Модуль 4 Морське середовище	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає та пояснює причини та наслідки забруднення моря - підсумовує правила конвенції МАРПОЛ - формулює правила щодо ліквідації сміття в морі - узагальнює дії при розливі нафти <p>Підсумкова компетентність: висловлюється щодо причин та наслідків забруднення моря, правил конвенції МАРПОЛ, правил ліквідації сміття в морі, дій при розливі нафти.</p>
Модуль 5 Охорона судна на морі	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підсумовує основні вимоги МКБ (Міжнародний кодекс з охорони суден та портових засобів); - описує засоби забезпечення судової безпеки; - імітує зовнішній зв'язок по УКВ у випадку збройного нападу/піратів; - підсумовує відповідні вказівки щодо дій у випадку нападу піратів та наявності безквиткових пасажирів.

	Підсумкова компетентність: висловлюється щодо основних вимог МКБ, засобів забезпечення судової безпеки, зв'язку по УКВ у випадку збройного нападу/піратів, відповідних вказівок щодо дій у випадку нападу піратів та наявності безквиткових пасажирів.
Компетентність: Використання стандартних фраз ММО для спілкування на морі та використання англійської мови у писемній та усній формах (ПДНВ 78/95, таблиця А-ІІ/1)	

Подальше вивчення англійської мови за професійним спрямуванням

ІІІ курс

Навчальний модуль	Знання, уміння, навички
Курс 3 Семестр 1 (підручник Full Ahead)	
Модуль 1 Морські механізми	Демонстрація умінь: - пояснює відмінності між основними та допоміжними морськими механізмами - ідентифікує функції допоміжних механізмів - називає з'єднувальні деталі та їх застосування - пояснює характеристики трубопровідних систем демонструє знання застосування та мету вживання кодів трубопроводів Підсумкова компетентність: характеризує тип допоміжних механізмів з упором на функції та застосування
Модуль 2 Механізми по обробці речовин	Демонстрація умінь: - називає типи морських сепараторів і їх експлуатаційні характеристики - ідентифікує функції для спалювання - називає типи повітряного компресора і обмінюється інформацією про їх цілі та використання - обмінюється інформацією про мету використання теплообмінника та використання - обмінюється інформацією про генератор прісної води та його використання Підсумкова компетентність: характеризує допоміжні механізми фокусуючи увагу на функції та вимоги до застосування
Модуль 3 Механізми по передачі речовин	Демонстрація умінь: - називає типи морських насосів та їх експлуатаційні характеристики - пояснює різницю в будові насосів для в'язких речовин та їх застосування - називає будову насоса для нев'язких речовин і обмінюється інформацією про цілі і використання - обмінюється інформацією про технічне обслуговування і експлуатації насосів - визначає загальні проблеми в роботі насоса і способи їх усунення Підсумкова компетентність: характеризує тип насоса з упором на будову і вимог до його застосування
Модуль 4 Допоміжні механізми енергетичної установки	Демонстрація умінь: - називає типи турбін, що використовуються на морському транспорті та описує їх будову; - називає частини валопроводу та пов'язані з ним механічні конструкції; - називає типи гвинтів з їх характеристиками; - пояснює будову та принцип роботи підрулюючого пристрою ; - пояснює як відбувається процес керування судном за допомогою рульового пристрою Підсумкова компетентність: характеризує пропульсивно допоміжні механізми, описуючи їх будову та принципи роботи.
Модуль 5 Палубні механізми	Демонстрація умінь: - називає палубні механізми і їх експлуатаційні характеристики - пояснює різницю в будові брашпиля та його застосування - визначає функції водонепроникних дверей - обмінюється інформацією про люкові закриття та їх експлуатації - обмінюється інформацією про палубну лебідку та використання Підсумкова компетентність: говорити про основні функції основних палубних механізмів (наприклад, якір обладнання, швартові лебідки, і т.д.) з упором на будову і вимог до його застосування
Компетентність: Використання стандартних фраз ММО для спілкування на морі та використання англійської мови у писемній та усній формах (ПДНВ 78/95, таблиця А-ІІ/1)	
Курс ІІІ Семестр ІІ (підручник Ship's Heart)	
Модуль 1	Демонстрація умінь:

Експлуатація бойлера	<ul style="list-style-type: none"> - називає основні пристрої морського бойлера та характеризує принцип їх роботи; - розпізнає основні типи бойлерів і диференціює принципи їх роботи; - спілкується про облаштування основних пристроїв бойлера; - називає арматуру бойлера та його вимірювальні прилади, характеризуючи їх функції; - спілкується про порядок підключення бойлера; - визначає проблеми у роботі бойлера та спілкується про способи їх виправлення; - узагальнює правила безпечної перевірки бойлера. <p>Підсумкова компетентність: називає облаштування, арматуру та вимірювальні прилади бойлера, пояснюючи правила безпечної експлуатації.</p>
Модуль:2 Дизельний двигун	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - називає типи морських двигунів і їх робочі характеристики; - називає нерухомі й рухомі частини двигуна; - пояснює відмінності будови кривошипного механізму у крейцкопфному та тронковому двигунах; - пояснює процеси, що відбуваються під час робочого циклу у 2-х та 4-х тактних двигунах; - пояснює переваги прямоточно-клапанного типу продувки у порівнянні з іншими типами <p>Підсумкова компетентність: характеризує тип двигуна, вказуючи особливості його будови й робочі характеристики.</p>
Модуль 3 : Системи дизельного двигуна	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - називає основні пристрої системи запуску і пояснює принцип її роботи; - називає основні компоненти систем охолодження двигуна і пояснює принцип її роботи; - називає основні пристрої паливної системи і описує процедуру обробки палива на судні; - пояснює призначення системи змащування двигуна і називає основні її компоненти; - розповідає про етапи бункеровки та пояснює обов'язкові правила безпеки <p>Підсумкова компетентність: називає основні компоненти систем, що забезпечують безперебійну роботу дизельного двигуна, пояснюючи принципи їх безперебійної роботи.</p>
Модуль 4: Експлуатація дизельного двигуна та виявлення несправностей	<p>Демонстрація умінь:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснює основні принципи експлуатації двигуна; - пояснює інструкції щодо запуску двигуна; - спілкується про етапи пуску двигуна; - розпізнає проблеми у роботі двигуна у випадку наявності води у паливі; - перелічує причини тріщин циліндрових втулок, циліндрових кришок; колінного валу і спілкується про способи їх усунення; - пояснює причини диміння та способи його усунення; - пояснює причини стуку двигуна і шляхи його усунення. <p>- Підсумкова компетентність: називає основні етапи роботи двигуна, пояснюючи несправності та шляхи їх усунення.</p>

ДОДАТОК А4

Місце компетентності «Використання англійської мови в письмовій та усній формі» у специфікації мінімального стандарту компетентності для вахтових механіків міжнародної конвенції ПДНВ

Таблиця А-III/1

Специфікація мінімального стандарту компетентності для вахтових механіків суден з традиційно обслуговуваним або періодично безвахтово обслуговуваним машинним відділенням

Функція: Суднові механічні установки на рівні експлуатації

Колонка 1	Колонка 2	Колонка 3	Колонка 4
Компетентність	Знання, розуміння та професіоналізм	Методи демонстрації компетентності	Критерії для оцінки компетентності
Використання відповідних інструментів для виготовлення деталей та ремонту, які зазвичай виконуються на судах.	<p>Характеристики та обмеження матеріалів, використовуваних під час побудови й ремонту суден та обладнання.</p> <p>Характеристики та обмеження процесів що використовуються для виготовлення та ремонту.</p> <p>Властивості й параметри, які враховуються під час виготовлення та ремонту систем і компонентів.</p> <p>Техніка безпеки в умовах майстерень.</p>	<p>Оцінка доказу, отриманого на основі одного чи більше із зазначеного нижче:</p> <p>.1) схвалена підготовка в майстернях;</p> <p>.2) схвалений практичний досвід та перевірки.</p>	<p>Визначення важливих параметрів виготовлення типових компонентів судна є відповідним.</p> <p>Вибір матеріалу є відповідним.</p> <p>Виготовлені компоненти мають визначені допуски.</p> <p>Використання обладнання та інструментів є відповідним та безпечним.</p>

Table A-III/1

Specification of minimum standard of competence for officers in charge of an engineering watch in a manned engine-room or designated duty engineers in a periodically unmanned engine-room

Function: Marine engineering at the operational level

Column 1	Column 2	Column 3	Column 4
Competences	Knowledge, understanding and proficiency	Methods for demonstrating competence	Criteria for evaluating competence
Use appropriate tools for fabrication and repair operations typically performed on ships	<p>Characteristics and limitations of materials used in construction and repair of ships and equipment</p> <p>Characteristics and limitations of processes used for fabrication and repair</p> <p>Properties and parameters considered in the fabrication and repair of systems and components</p> <p>Application of safe working practices in the workshop environment</p>	<p>Assessment of evidence obtained from one or more of the following</p> <p>.1) approved workshop skills training</p> <p>.2) approved practical experience and tests</p>	<p>Identification of important parameters for fabrication of typical ship related components is appropriate</p> <p>Selection of material is appropriate</p> <p>Fabrication is to designated tolerances</p> <p>Use of equipment and machine tools is appropriate and safe</p>

298

ІНСПЕКЦІЯ З ПИТАНЬ ПІДГОТОВКИ ТА АДИТОВАРЯННЯ МОРСЬКИХ

Компетентність	Знання, розуміння та професіоналізм	Методи демонстрації компетенції	Критерії для оцінки компетентності
Несення безпечної вахти в машинному відділенні.	<p>Глибоке знання Основних принципів несення ходової машинної вахти, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1) обов'язки, пов'язані з прийомом та здачею вахти; .2) звичайні обов'язки, які виконуються під час несення вахти; .3) ведення машинного журналу та значення показників, отриманих з приладів; .4) обов'язки, пов'язані з передачею вахти. <p>Процедури безпеки та аварійні процедури; перехід від дистанційного (автоматичного) до місцевого управління всіма системами.</p> <p>Заходи безпеки, яких необхідно дотримуватися під час несення вахти та негайні дії, яких необхідно вживати у випадку пожежі чи нещасного випадку, особливо тих, які стосуються паливних та масляних систем.</p>	<p>Оцінка доказу, отриманого на основі одного чи більше з переліченого нижче:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1) схвалений стаж роботи на судні; .2) схвалений стаж підготовки на учбовому судні .3) схвалена підготовка на тренажері, коли це можна вжити; .4) схвалена підготовка з використанням лабораторного обладнання. 	<p>Несення, передача та здача вахти відповідають прийнятим принципам та процедурам.</p> <p>Частота й обсяг контролю за механічним обладнанням і системами відповідають рекомендаціям виробника та прийнятим принципам і процедурам, зокрема Основним принципам несення ходової машинної вахти.</p> <p>Ведеться належний запис стану та діяльності стосовно суднових механічних систем</p>
Використання англійської мови в письмовій та усній формі.	Достатнє знання англійської мови, яке дозволяє особі командного складу використовувати технічні посібники та виконувати обов'язки механіка.	Екзамен та оцінка доказу, отриманого на основі практичного завдання.	<p>Посібники на англійській мові, що стосуються обов'язків механіка, правильно тлумачаться.</p> <p>Зв'язок є чітким та зрозумілим</p>

ІНСПЕКЦІЯ З ПИТАНЬ ПІДГОТОВКИ ТА АДИТОВАРЯННЯ МОРСЬКИХ

Competences	Knowledge, understanding and proficiency	Methods for demonstrating competence	Criteria for evaluating competence
Maintain a safe engineering watch	<p>Thorough knowledge of Principles to be observed in keeping an engineering watch, including:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1) duties associated with taking over and accepting a watch .2) routine duties undertaken during a watch .3) maintenance of the machinery space log-book and the significance of the readings taken .4) duties associated with handing over a watch <p>Safety and emergency procedures; change-over of remote/automatic to local control of all systems</p> <p>Safety precautions to be observed during a watch and immediate actions to be taken in the event of fire or accident, with particular reference to oil systems</p>	<p>Assessment of evidence obtained from one or more of the following:</p> <ul style="list-style-type: none"> .1) approved in-service experience .2) approved training ship experience .3) approved simulator training, where appropriate .4) approved laboratory equipment training 	<p>The conduct, handover and relief of the watch conforms with accepted principles and procedures</p> <p>The frequency and extent of monitoring of engineering equipment and systems conforms to manufacturers' recommendations and accepted principles and procedures, including Principles to be observed in keeping an engineering watch</p> <p>A proper record is maintained of the movements and activities relating to the ship's engineering systems</p>
Use English in written and oral form	Adequate knowledge of the English language to enable the officer to use engineering publications and to perform engineering duties	Examination and assessment of evidence obtained from practical instruction	<p>English language publications relevant to engineering duties are correctly interpreted</p> <p>Communications are clear and understood</p>

299

Байдак	3	5	4	5
Коваленко	3	3	3	3
Бойченко	1	4	4	2
Денисяк	4	3	4	4
Абрахманов	3	3	3	5
Голубинський	3	4	4	3
Бугрименко	4	4	5	4
Комаров	3	3	4	1
Корнійчук	3	5	5	2

Розділ: Інтерактивність

Прізвище курсанта	Я пояснюю свої ідеї іншим студентам	Я прошу інших студентів пояснити свої думки	інші студенти просять мене пояснити мої думки	Інші студенти розділяють мої погляди
Жомер	3	3	3	3
Кадьянов	1	3	1	4
Баташев	3	2	4	3
Беззуб	3	3	3	3
Булкін	3	3	3	3
Кандиба	5	3	3	3
Кармаліта	2	1	3	2
Гайслер	2	3	3	4
Кульбіков	3	4	4	3
Кононов	3	2	2	1
Коломієць	5	3	3	4
Кульча	3	3	3	3
Іванов	3	2	1	4
Байдак	4	3	3	5

Коваленко	3	3	3	3
Бойченко	2	4	5	5
Денисяк	3	3	3	3
Абрахманов	3	3	3	3
Голубинський	3	3	3	3
Бугрименко	2	3	3	3
Комаров	3	3	3	3
Корнійчук	3	3	3	4

Розділ: Підтримка викладача

Прізвище курсанта	Викладачі стимулюють моє мислення	Викладачі надихають мене практично застосувати знання	Викладач моделює гарні теми для обговорень	Викладач моделює критичну саморефлексію
Жомер	4	4	4	3
Кадьянов	2	3	2	3
Баташев	4	3	4	4
Беззуб	3	3	3	3
Булкін	4	3	3	1
Кандиба	5	5	5	5
Кармаліта	1	2	1	1
Гайслер	4	4	4	3
Кульбіков	3	3	4	2
Кононов	5	5	5	1
Коломієць	5	5	5	5
Кульча	3	3	4	3
Іванов	4	4	4	1
Байдак	4	5	3	2
Коваленко	3	3	3	3

Бойченко	5	5	5	5
Денисяк	3	4	3	4
Абрахманов	3	3	4	3
Голубинський	4	3	4	3
Бугрименко	4	4	4	4
Комаров	4	4	4	3
Корнійчук	4	3	3	4

Розділ: Підтримка рівних за статусом

Прізвище курсанта	Інші студенти надихають мене на участь	Інші студенти високо цінують мій внесок	Інші студенти цінують мій внесок	Інші студенти з розумінням ставляться до моєї боротьби за знання
Жомер	4	4	4	4
Кадьянов	2	2	1	2
Баташев	4	3	3	3
Беззуб	3	3	3	3
Булкін	2	3	4	4
Кандиба	2	2	2	5
Кармаліта	2	1	2	3
Гайслер	3	3	3	4
Кульбіков	2	2	2	2
Кононов	2	3	3	3
Коломієць	4	5	5	5
Кульча	3	3	3	3
Іванов	4	4	4	4
Байдак	4	3	5	5
Коваленко	3	3	3	3
Бойченко	4	5	5	5

Денисяк	4	4	4	4
Абрахманов	3	3	3	3
Голубинський	3	3	3	3
Бугрименко	2	3	3	4
Комаров	3	4	3	2
Корнійчук	4	3	4	4

Розділ: Інтерпретація

Прізвище курсанта	У мене складається гарне враження від повідомлень інших студентів	Мої повідомлення справляють гарне враження на інших студентів	Повідомлення викладачів справляють на мене гарне враження.	Мої повідомлення справляють гарне враження на викладачів.
Жомер	4	4	4	4
Кадьянов	3	3	3	3
Баташев	3	2	4	4
Беззуб	3	2	4	4
Булкін	3	4	4	3
Кандиба	3	4	5	4
Кармаліта	2	2	3	3
Гайслер	3	3	4	4
Кульбіков	3	3	3	3
Кононов	4	3	3	3
Коломієць	4	5	5	5
Кульча	4	4	4	3
Іванов	4	3	4	4
Байдак	5	5	4	4
Коваленко	3	3	3	3

Бойченко	5	5	5	5
Денисяк	4	3	4	3
Абрахманов	3	3	4	3
Голубинський	3	4	3	3
Бугрименко	4	3	4	4
Комаров	2	3	4	3
Корнійчук	4	3	2	4

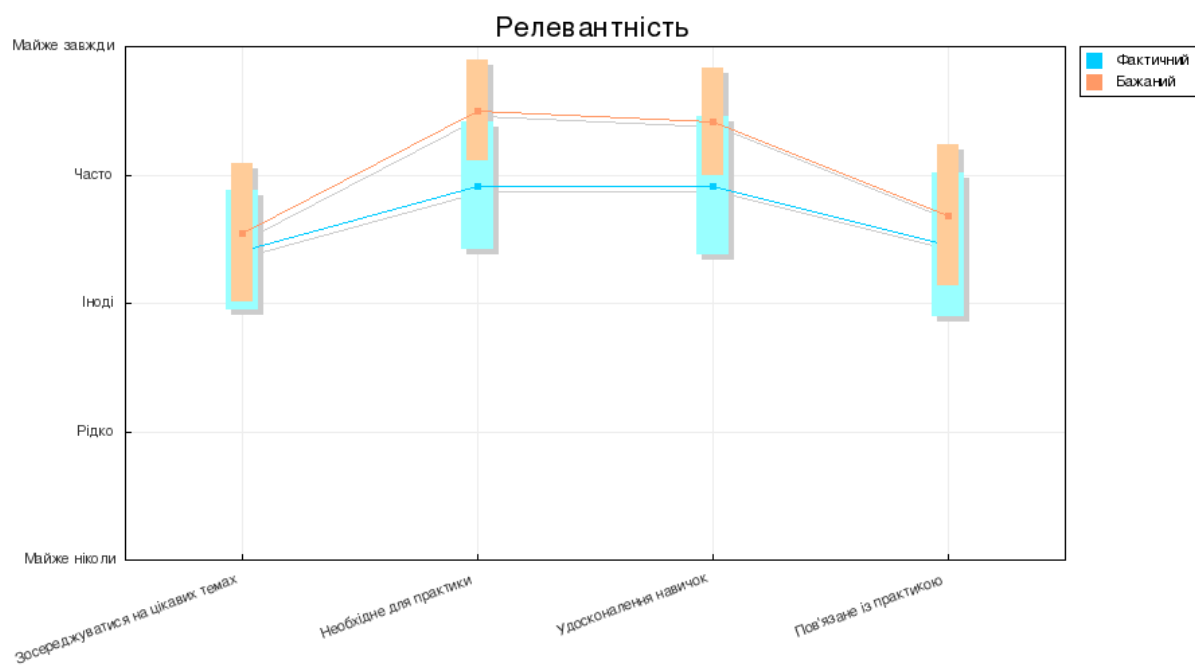
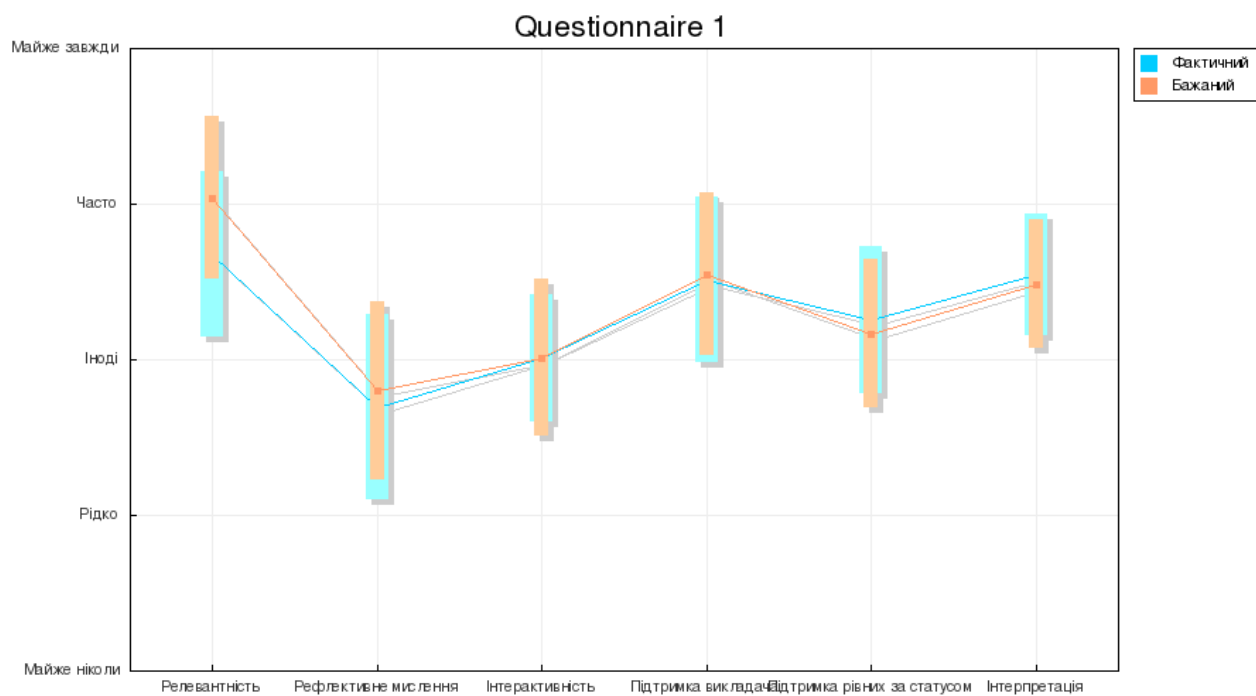
Розділ: Рефлексивне мислення

Прізвище курсанта	Я критично ставлюся до процесу свого навчання	Я з критикою ставлюся до своїх власних поглядів	Я ставлюся критично до поглядів інших студентів	Я критично ставлюся до прочитаних думок
Жомер	3	3	2	2
Кадьянов	5	5	2	2
Баташев	3	1	2	3
Беззуб	2	2	2	2
Булкін	2	1	2	1
Кандиба	2	1	3	1
Кармаліта	4	1	2	3
Гайслер	5	4	3	3
Кульбіков	4	4	4	4
Кононов	1	1	2	1
Коломієць	4	4	4	4
Кульча	4	4	3	4
Іванов	3	2	1	2
Байдак	5	4	5	5
Коваленко	3	3	3	3

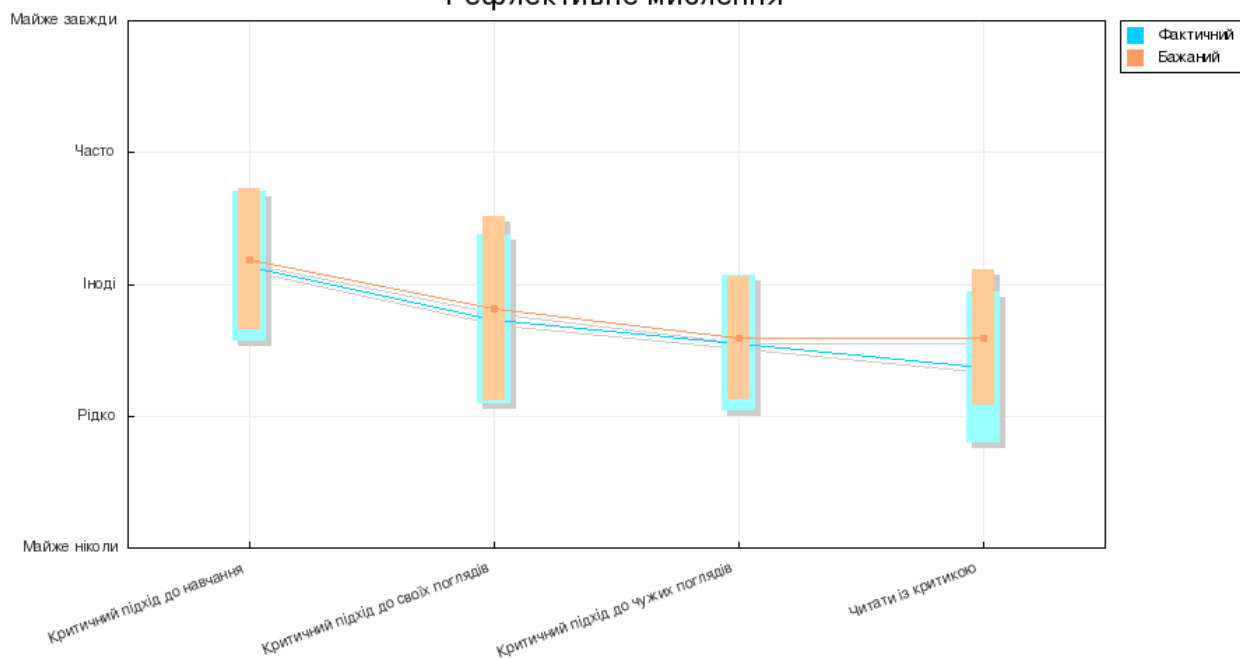
Бойченко	1	3	1	1
Денисяк	3	4	4	1
Абрахманов	2	4	3	3
Голубинський	3	3	2	2
Бугрименко	4	1	3	2
Комаров	3	3	2	2
Корнійчук	3	2	1	1

ДОДАТОК Б2

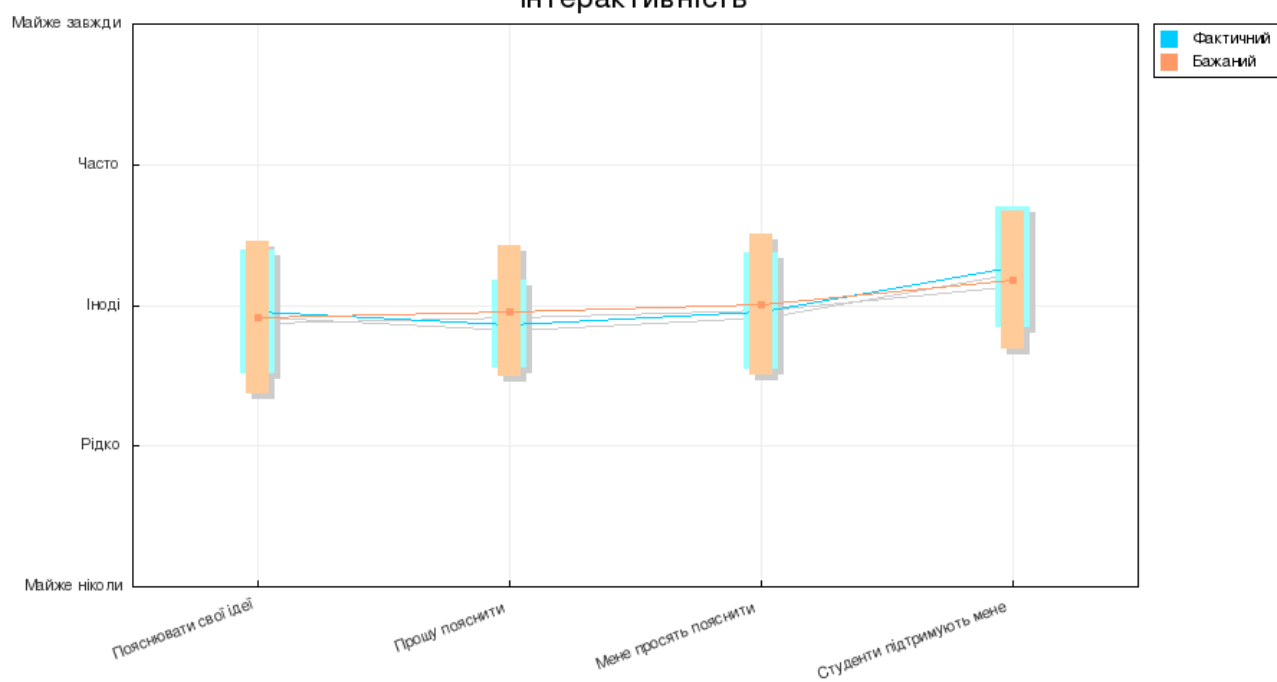
Результати анкетування

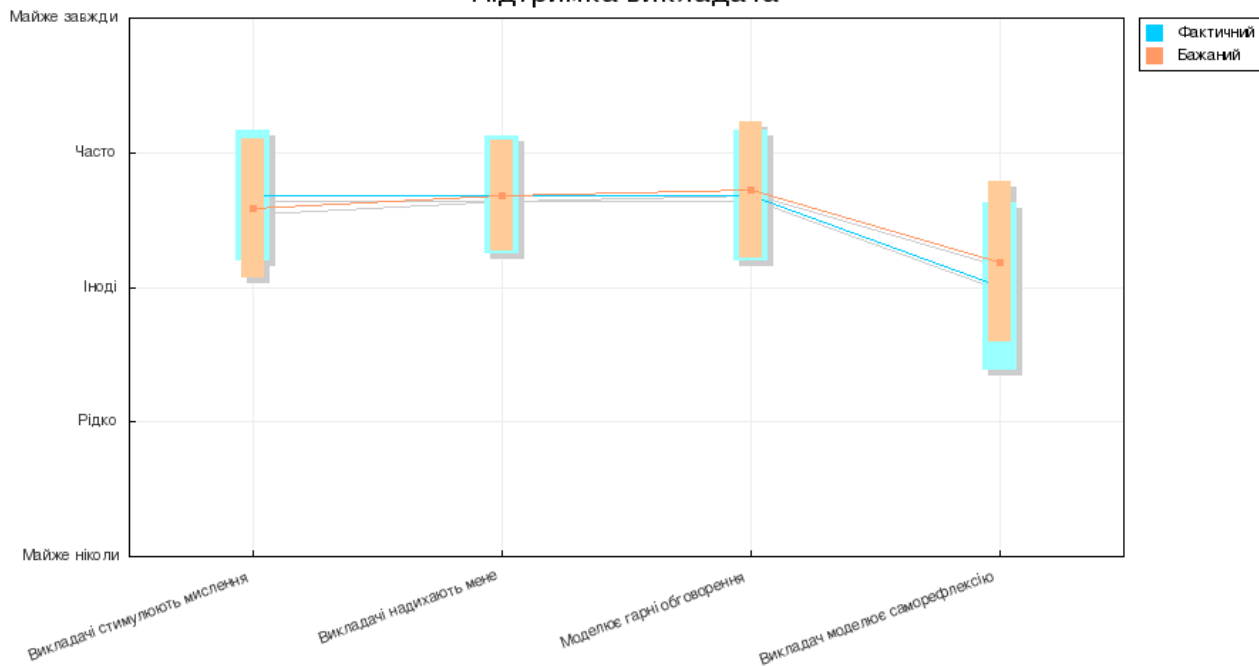
Рефлексивне мислення

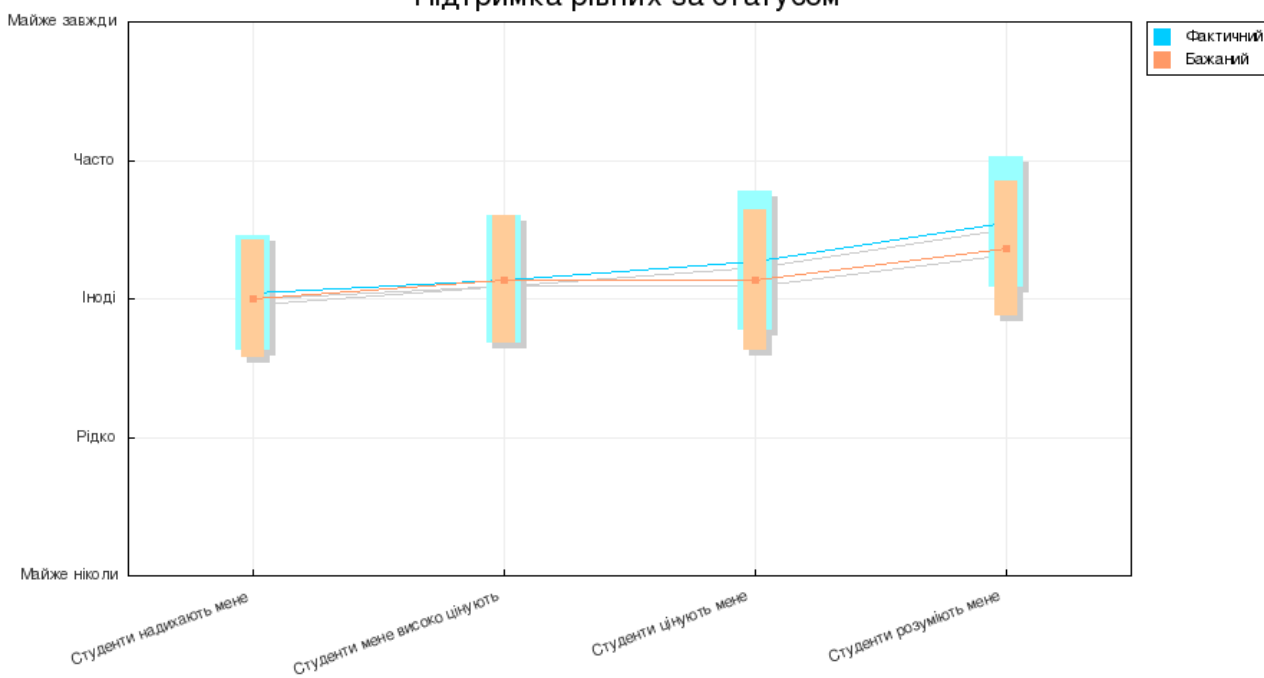
Інтерактивність

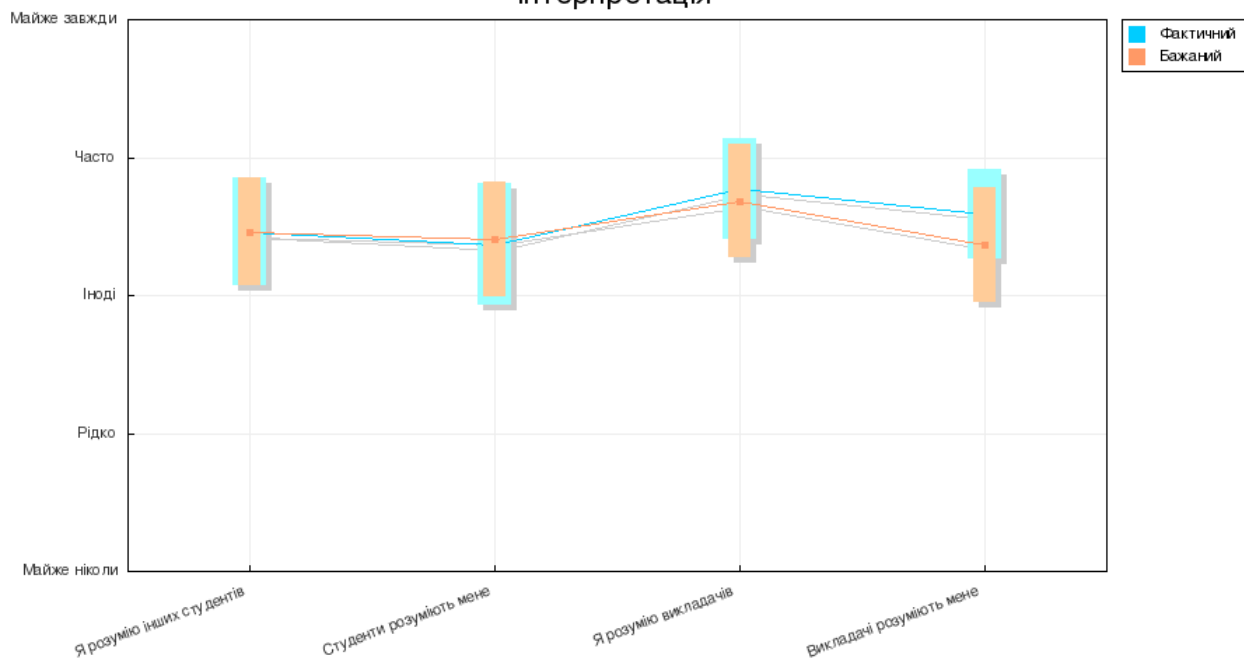
Підтримка викладача

Підтримка рівних за статусом

Інтерпретація

ДОДАТОК В

Опитування з метою визначення рівня сформованості мотивації до професійного іншомовного спілкування (за методикою Ладанова І. та Уразаєвої В.)

Мета: визначення основних комунікативних орієнтації та їх гармонійності в процесі формального спілкування.

Інструкція: Обрати один з варіантів відповідей на запропоновані твердження:

- a) саме так
- b) майже так
- c) здається, так
- d) може бути, так

Опитувальник:

- 1) Мій партнер дивиться на предмет обговорення всебічно, враховуючи і мою точку зору.
- 2) Мій партнер вважає мене гідним поваги.
- 3) Коли обговорюються різні точки зору, ми вникаємо з партнером в справу по суті. Дрібниці нас не хвилюють.
- 4) Я впевнений, що партнер розуміє мої наміри з приводу створення хороших взаємин з ним.
- 5) Мій партнер завжди гідно оцінює мої висловлювання.
- 6) Мій партнер відчуває, коли в ході бесіди треба слухати, а коли говорити.
- 7) Я впевнений, що під час обговорення конфліктної ситуації проявляю стриманість.
- 8) Я відчуваю, що партнер може зацікавитися предметом мого повідомлення.
- 9) Мені подобається проводити час в бесідах з партнером.
- 10) Коли ми з партнером приходимо до угоди, то добре знаємо, що кожному з нас робити.
- 11) Якщо обстановка того вимагає, то мій партнер готовий продовжити обговорення проблеми до її з'ясування.
- 12) Я намагаюся йти назустріч проханням мого партнера.
- 13) Обидва, мій партнер і я, намагаємося догодити один одному.
- 14) Мій партнер зазвичай говорить по суті, без зайвих слів.
- 15) Після обговорення з партнером різних точок зору я відчуваю, що це йде мені на користь.
- 16) Будучи засмученим, я використовую занадто різкі висловлювання.
- 17) Я намагаюся щиро зрозуміти намір мого партнера.
- 18) Я цілком можу розраховувати на щирість мого партнера.
- 19) Я вважаю, що хороші взаємини залежать від зусиль обох сторін.
- 20) Після будь-якої сварки з партнером ми зазвичай намагаємося бути один до одного уважніше.

Обробка і інтерпретація результатів:

Діагностуються комунікативні орієнтації визначаються за допомогою ключа.

Ключі:

Орієнтація на прийняття партнера: 2, 5, 9, 12, 14, 18, 20

Орієнтація на адекватність сприйняття і розуміння партнера: 1, 4, 6, 8, 11, 15, 19-

Орієнтація на досягнення компромісу: 3, 7, 10, 13, 16, 17, 21.

Діапазон кожної з шкал коливається від 7 до 28 балів.

Кількісна значимість відповідей (в балах) визначається наступним чином:

- a) Саме так - 4 бали

- b) Майже так - 3 бали
- c) Здається, так - 2 бали
- d) Може бути, так - 1 бал.

Про ступінь виразності кожної з шкал можна судити на підставі таких показників:

- a) 21 і більше - висока
- b) 8-20 - середня
- c) 7 і менше - низька.

Загальний сумарний показник, що характеризує абсолютну гармонійність комунікативних орієнтації, дорівнює 84 балам.

Рівні загальної гармонійності комунікативних орієнтації можуть бути представлені в наступному вигляді:

- a) 64 і більше - високий рівень
- b) 30-63 - середній рівень
- c) 29 і менше - початковий рівень.

ДОДАТОК Г

Опитування з метою вивчення особистісної схильності до конфліктного поведіння (за методикою Томаса К. «Опис типів поведінки людей у конфліктних ситуаціях»)

Мета: визначення типових форм поведінки. про вираженість у нього тенденції до прояву відповідних форм поведінки в конфліктних ситуаціях.

Інструкція: обрати один з можливих варіантів на 30 питань: А або Б.

Опитувальник:

1. А. Іноді я надаю можливість іншим взяти на себе відповідальність за вирішення спірного питання.
Б. Чим обговорювати те, у чому ми розходимося, я намагаюся звернути увагу на те, з чим ми обидва не згодні.
2. А. Я намагаюся знайти компромісне рішення.
Б. Я намагаюся улагодити справу, враховуючи інтереси іншої і мої.
3. А. Звичайно я наполегливо прагну домогтися свого.
Б. Я намагаюся заспокоїти іншого і зберегти наші стосунки.
4. А. Я намагаюся знайти компромісне рішення.
Б. Іноді я жертвую своїми власними інтересами заради інтересів іншої людини.
5. А. Улагоджуючи спірну ситуацію, я весь час намагаюся знайти підтримку в іншого.
Б. Я намагаюся зробити все, щоб уникнути напруженості.
6. А. Я намагаюся уникнути виникнення неприємностей для себе.
Б. Я намагаюся домогтися свого.
7. А. Я намагаюся відкласти рішення спірного питання для того, щоб згодом вирішити його остаточно.
Б. Я вважаю за можливе поступитися, щоб добитися іншого.
8. А. Звичайно я наполегливо прагну домогтися свого.
Б. Я першою справою намагаюся ясно визначити те, у чому полягають всі порушені інтереси і питання.
9. А. Думаю, що не завжди варто хвилюватися через якихось розбіжностей.
Б. Я прикладаю зусилля, щоб домогтися свого.
10. А. Я твердо прагну досягти свого.
Б. Я намагаюся знайти компромісне рішення.
11. А. Першою справою я намагаюся ясно визначити те, у чому полягають всі порушені інтереси і питання.

- Б. Я намагаюся заспокоїти іншого і головним чином зберегти наші відносини.
12. А. Найчастіше я уникаю займати позицію, яка може викликати суперечки.
- Б. Я даю можливість іншому в чомусь залишитися при своїй думці, якщо він також йде мені назустріч.
13. А. Я пропоную середню позицію.
- Б. Я наполягаю, щоб було зроблено по-моєму.
14. А. Я повідомляю іншому свою точку зору і запитую про його погляди.
- Б. Я намагаюся показати іншому логіку і переваги моїх поглядів.
15. А. Я намагаюся заспокоїти іншого і головним чином зберегти наші відносини.
- Б. Я намагаюся зробити все необхідне, щоб уникнути напруженості.
16. А. Я намагаюся не зачепити почуттів іншого.
- Б. Я намагаюся переконати іншого в перевагах моєї позиції.
17. А. Звичайно я наполегливо намагаюся домогтися свого.
- Б. Я намагаюся зробити все, щоб уникнути марної напруженості.
18. А. Якщо це зробить іншого щасливим, я дам йому можливість настояти на своєму.
- Б. Я даю можливість іншому в чомусь залишитися при своїй думці, якщо він також йде мені назустріч.
19. А. Першою справою я намагаюся ясно визначити те, у чому полягають всі порушені інтереси і спірні питання.
- Б. Я намагаюся відкласти рішення спірного питання для того, щоб згодом вирішити його остаточно.
20. А. Я намагаюся негайно подолати наші розбіжності.
- Б. Я прагну кращого поєднання вигод і втрат для всіх.
21. А. Ведучи переговори, я намагаюся бути уважним до бажань іншого.
- Б. Я завжди схильюся до прямого обговорення проблеми.
22. А. Я намагаюся знайти позицію, яка знаходиться посередині між моєю позицією і точкою зору іншої людини.
- Б. Я відстоюю свої бажання.
23. А. Я стурбований тим, щоб задовольнити бажання кожного. Б. Іноді я представляю можливість іншим взяти на себе відповідальність за вирішення спірного питання.
24. А. Якщо позиція іншого здається йому дуже важливою, я постараюся піти назустріч його бажанням.
- Б. Я намагаюся переконати іншого прийти до компромісу.
25. А. Я намагаюся довести іншому логіку і переваги моїх поглядів.
- Б. Ведучи переговори, я намагаюся бути уважним до бажань іншого.

26. А. Я пропоную середню позицію.
 Б. Я майже завжди заклопотаний тим, щоб задовольнити бажання кожного з нас.
27. А. Я уникаю позиції, яка може викликати суперечки.
 Б. Якщо це зробить іншого щасливим, я дам йому можливість настояти на своєму.
28. А. Звичайно я наполегливо прагну домогтися свого.
 Б. Улагоджуючи ситуацію, я намагаюся знайти підтримку в іншого.
29. А. Я пропоную середню позицію.
 Б. Думаю, що не завжди варто хвилюватися через якихось розбіжностей
30. А. Я намагаюся не зачепити почуттів іншого.
 Б. Я завжди займаю таку позицію в спірному питанні, щоб ми з іншим зацікавленим людиною могли домогтися успіху.

Кількість балів, набраних індивідом за кожною шкалою, дає уявлення про вираженість у нього тенденції до прояву відповідних форм поведінки в конфліктних ситуаціях.

Ключ:

1. Суперництво: 3А, 6В, 8А, 9В, 10А, 13В, 14В, 16В, 17А, 22В, 25А, 28А.
2. Співпраця: 2В, 5А, 8В, 11А, 14А, 19А, 20А, 21В, 23В, 26В, 28В, ПОКЛИК.
3. Компроміс: 2А, 4А, 7В, 10В, 12В, 13А, 18В, 22А, 23А, 24, 26А, 29А.
4. Уникнення: 1А, 5В, 6А, 7А, 9А, 12А, 15В, 17В, 19В, 20В, 27А, 29В.
5. Пристосування: 1В, 3В, 4В, 11В, 15А, 16А, 18А, 21 А, 24А, 25, 27В, 30А.

ДОДАТОК Д

Опитування з метою вивчення рівнів сформованості рефлексивності мислення курсантів (за VI варіантом субтесту шкали Амтхауера Р.)

Мета: визначення рівнів сформованості рефлексивності мислення курсантів.

Інструкція: розшифрувати анаграми на час.

Опитувальник:

1) еноб 6) еравшн 11) окамднри

2) раянї 7) ркдети 12) ивнсвоко

3) упкс 8) ашнррі 13) отгрвіял

4) итрг 9) едагыл 14) офмрлуря

5) уксп 10) акемра 15) ахарткре

Картка екзаменатора:

Протокол дослідження		
Експериментатор _____		
Дата _____		
Досліджуваний _____		
Порядковий № анаграми	Час	Самозвіт досліджуваного про розв'язок анаграм:

Ключ для обробки результатів:

№ п/п анаграми	Порядок перестановки букв
1-5	2143
6-10	214365
11-15	21436587

Коефіцієнт сформованості рефлексії визначають шляхом ділення отриманих досліджуваним балів на їхню максимальну кількість. Показником часу є середній арифметичний час розв'язання анаграм. А показник рангу відповідає номеру найскладнішої із розв'язаних анаграм.

Високий рівень розвитку властивостей мислення, які входять у структуру навчання, забезпечує легкість і швидкість аналізу й узагальнення ознак, суттєвих для вирішення проблеми. Цей рівень рефлексивності виконує функції контролю й оцінки людиною власних розумових дій, дає можливість виявити і враховувати свої помилки, оцінювати правильність пошуків нових шляхів розв'язування завдань. У дослідженні на цей рівень вказує показник рангу, не нижчий за 12–13.

Рівень сформованості рефлексивності мислення встановлюють за допомогою таблиці, у якій літерою К позначено коефіцієнт сформованості рефлексії.

<i>K</i>	Рівень сформованості рефлексивності мислення
0-0,3	низький
0,31-0,7	середній
0,71-1,0	високий

3.	<p>Practice: (5 activities) (controlled) b) then with its definition. Model: A: What is picture 1? B: It is _____. A: What does it mean? B: It means _____.</p> <p>Pre-listening Mission 1. Discuss the questions Ex.30 p.93:</p> <ul style="list-style-type: none"> • What types of extinguishers do you know? • Have you ever used an extinguisher? When? • Why do we need different types of extinguishers? <p>While listening Mission 2. Listen to the dialogue and fill in the gaps.</p> <p>Post listening (semi-controlled) Mission 3. In pairs, discuss the questions Mission 4. Look at the table with classes of fire. Match classes of fire and examples. Add more examples where you can. Mission 5. Define the class of fire and decide what fire extinguisher to use.</p>	<p>IW-PW T=>C1/2</p> <p>C1-C2</p> <p>IW C1-C2</p> <p>IW-PW</p> <p>C1-C2</p>	<p>7</p> <p>4</p> <p>6</p> <p>5</p> <p>7</p> <p>4</p> <p>40 <i>minutes</i></p>	<p>PP19 SB tape HO</p>
4.	<p>Production: Now you should be able to exchange information about classes of fire. In pairs, make up a dialogue using your set of pictures</p>	<p>PW</p>	<p><i>15 minutes</i></p>	<p>pictures</p>
5	<p>Home task/Expansion Your home task is web-site Exercise: Fire triangle. Watch the video and according to it do Ex. 32 p. 93 Watch the video and write down the elements of the “Fire triangle”</p>		<p><i>1 minute</i></p>	<p>PP20 SB</p>

ДОДАТОК Є

Узагальнена оцінка знань, умінь і навичок студентів на формуальному етапі експерименту

№	Назва теми	Показники груп					
		Контрольна група			Експериментальна група		
		Загальна кількість студентів	Кількість виконаних завдань	%	Загальна кількість студентів	Кількість виконаних завдань	%
1	2	3	4	5	6	7	8
Семестр I							
Модуль I: Морське навчання							
1.	Херсонська державна морська академія	40	23	98	40	14	77
2.	Англійська мова: вимоги до робочої мови	40	21	80	40	17	60
3.	Чи готовий я до кар'єри моряка?	40	35	97	40	19	66
Модуль II: Типи вантажів							
4.	Наливні та насипні вантажі	40	24	90	40	18	61
5.	Генеральні вантажі	40	24	95	40	17	60
Модуль III: Типи суден							
6.	Зовнішні частини судна	40	29	95	40	19	59
7.	Надстройка	40	23	89	40	20	55
8.	Машинне відділення	40	28	94	40	18	70
Модуль IV: Екіпаж та його обов'язки							
9.	Екіпаж	40	33	91	40	17	71
10.	Рутинна робота кадета	40	31	89	40	16	72
11.	Інструменти	40	30	88	40	15	73
Модуль V: Безпека на судні							

12.	Стандарти безпеки	40	23	80	40	12	59
13.	Знаки безпеки	40	21	80	40	10	50

ДОДАТОК Ж
ОПИТУВАЛЬНИК МОТИВАЦІЇ ДО ФОРМУВАННЯ
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗА БОЙКОМ В.

Призначення методики: визначення рівнів сформованості мотивації до формування комунікативної компетентності.

Опис методики: опитувальник складається з 8 питань. Респондент відповідає на питання (1-5,8 – множинний вибір; 6-7 – коротка відповідь).

Інструкція: Дайте відповідь на зазначені нижче питання

1. Чи виникають у Вас бар'єри (перешкоди) в процесі вивчення англійської мови за професійним спрямуванням?

- 1.01. так, виникають
- 1.02. скоріше виникають, ніж **не** виникають
- 1.03. важко відповісти
- 1.04. скоріше не виникають, ніж виникають
- 1.05. ні, не виникають

2. Якщо такі бар'єри виникають, то зазначте, коли саме вони виникають?

<p><i>а) в організації (МК ХДМА, ХДМА)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 2.01. з безпосереднім керівником 2.02. з керівниками вищих рівнів управління 2.03. з колегами однієї статі 2.04. з колегами протилежної статі 2.05. зі старшими за віком колегами 2.06. з молодшими за віком колегами 2.07. з працівниками-підлеглими 2.08. з клієнтами 2.09. з представниками інших організацій 2.10. з ким ще (допишіть)_____ 	<p><i>б) в сім'ї</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 2.11 з батьками 2.12 з братами, сестрами 2.13. з чоловіком (дружиною) 2.14. з дітьми 2.15. з дідусями 2.16. з бабусями 2.17. з ким ще (допишіть)_____
<p><i>в) в неформальних ситуаціях:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 2.18. на корпоративних прийомах 2.19. на вечірках 2.20. на пікніках 2.21. у спортивних клубах, тренажерних залах 2.22. в туристичних походах 2.23. па дискотеках, в нічних клубах 2.24. в кафе (барах, ресторанах) 	<p><i>г) з іншими категоріями людей:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 2.27. з людьми високого соціально-професійного статусу 2.28. з людьми високого майнового статусу 2.29. з людьми інших національностей 2.30. з людьми з інших країн (іноземцями) 2.31. з представниками інших релігійних

2.25. и комп'ютерних клуббах 2.26. коли ще (допишіть)_____	конфесій 2.32. з ким ще (допишіть)_____
--	---

3. Чи позначається негативно виникнення комунікативних бар'єрів на

<i>успішності вашої навчальної діяльності</i>	<i>самопочутті</i>
3.01. так, позначається	3.06. так, позначається
3.02. скоріше позначається	3.07. скоріше позначається
3.03. важко відповісти	3.08. важко відповісти
3.04. скоріше не позначається	3.09. скоріше не позначається
3.05. ні, не позначає	3.10. ні, не позначається

4. Як Ви вважаєте, що є причиною виникнення бар'єрів у формуванні Вашої комунікативної компетентності?

- 4.01. різні потреби, інтереси, мотиви учасників спілкування
- 4.02. різні настанови учасників спілкування
- 4.03. різні моральні і інші цінності учасників спілкування
- 4.04. різна інформаційна підготовка учасників спілкування
- 4.05. різний рівень інтелекту учасників спілкування
- 4.06. різні емоційні стани та емоційні реакції учасників спілкування
- 4.07. різний тип темпераменту учасників спілкування
- 4.08. різний стиль мови та процесів говоріння учасників спілкування
- 4.09. різний стиль слухання учасників спілкування
- 4.10. відсутність емпатії в учасників спілкування
- 4.11. наявність певних стереотипів в учасників спілкування
- 4.12. неестетичний, непривабливий імідж учасників спілкування
- 4.13. різні стратегії спілкування учасників комунікації
- 4.14. різний управлінський статус учасників спілкування
- 4.15. різний соціально-професійний статус учасників спілкування
- 4.16. різний майновий статус учасників спілкування
- 4.17. вікові відмінності учасників спілкування
- 4.18. статеві відмінності учасників спілкування
- 4.19. національні, етнічні відмінності учасників спілкування
- 4.20. фізичні вади учасників спілкування
- 4.21. інше (допишіть)_____

5. Охарактеризуйте свій стиль спілкування англійською мовою з людьми

- 5.01. миролюбний
- 5.02. агресивний
- 5.03. я уникаю спілкування

6. На Вашу думку, які ваші якості

а) допомагають спілкуватися англійською мовою з людьми?

б) заважають спілкуватися з людьми англійською мовою?

7. Зазначте, будь ласка, які комунікативні якості Ви хотіли б у собі розвинути, щоб розмовляти на англійській краще:

8. Які, на Вашу думку, заходи можуть сприяти профілактиці та подоланню комунікативних бар'єрів у Морському коледжі?

8.01. індивідуальні консультації психолога	8.06. використання інтернет-ресурсів із проблем спілкування
8.02. лекційні курси з проблем спілкування	8.07. самостійний розвиток комунікативних якостей
8.03. соціально-психологічні тренінги	8.08. проведення спільних культурно-масових заходів в організації
8.04. самостійне читання наукової та науково-популярної літератури з проблем спілкування	8.09. важко відповісти
8.05. використання відеофільмів, компакт-дисків з проблем спілкування	8.10. це неможливо
	8.11. це нікому не потрібно
	8.12. інше (допишіть) _____

Обробка та інтерпретація результатів: Результати анкетування дають можливість виявити *такі показники* в учасників опитування:

1. Наявність (відсутність) комунікативних бар'єрів у респондента — запитання 1.
2. Категорії людей в організації та поза її межами, з якими виникають такі бар'єри — запитання 2 а, 2 б, 2 в та 2 г.
3. Вплив комунікативних бар'єрів на успішність діяльності та самопочуття респондента — запитання 3.
4. Чинники, які впливають на виникнення комунікативних бар'єрів в організації і пов'язані з *індивідуально-психологічними особливостями учасників комунікації*:
 - 4.1. *Особливостями їх спрямованості*:
 - а) різні потреби, інтереси, мотиви учасників спілкування — запитання 4.01;
 - б) різні настанови учасників спілкування — запитання 4.02;
 - в) різні моральні та інші цінності учасників спілкування — запитання 4.03;
 - 4.2. *Особливостями пізнавальної сфери особистості*:
 - а) різна інформаційна підготовка учасників спілкування — запитання 4.04;
 - б) різний рівень інтелекту учасників спілкування — запитання 4.05;
 - 4.3. *Особливостями емоційно-динамічної сфери особистості*:
 - а) різні емоційні стани та емоційні реакції учасників спілкування — запитання 4.06;
 - б) різний тип темпераменту учасників спілкування — запитання 4.07;
 - 4.4. *Особливостями комунікативної сторони спілкування*:

- а) різний стиль мови та процесів говоріння учасників спілкування - запитання 4.08;
- б) різний стиль слухання учасників спілкування — запитання 4.09;

4.5. Особливостями соціально-перцептивної сторони спілкування:

- а) відсутність емпатії в учасників спілкування — запитання 4.10;
- б) наявність певних стереотипів в учасників спілкування запитання 4.11;
- в) неестетичний, непривабливий імідж учасників спілкування — запитання 4.12;

4.6. Особливостями інтерактивної сторони спілкування:

- а) різні стратегії спілкування учасників комунікації — запитання 4.13.

5. Чинники, які впливають на виникнення комунікативних бар'єрів в організації, пов'язані з соціально-професійними та соціально-демографічними особливостями учасників комунікації:

- а) різний управлінський статус учасників спілкування — запитання 4.14;
- б) різний соціально-професійний статус учасників спілкування — запитання 4.15;
- в) різний майновий статус учасників спілкування — запитання 4.16;.
- г) вікові відмінності учасників спілкування — запитання 4.17;
- д) статеві відмінності учасників спілкування — запитання 4.18;
- е) національні, етнічні відмінності учасників спілкування — запитання 4.19.

6. Різні стратегії спілкування. (Увага! Важливим є порівняння відповіді на запитання 5 анкети з результатами, які будуть отримані за методикою 2, що дає можливість також вимірювати різні стратегії спілкування. Часто респонденти в анкеті оцінюють свій стиль спілкування як миролюбний, натомість як результати тестування показують, що насправді він не такий.)

7. Якості, що допомагають ефективному спілкуванню респондента — запитання 6 а.

8. Якості, що заважають ефективному спілкуванню респондента — запитання 6 б.

9. Якості, які б хотів розвинути в собі респондент для ефективного спілкування — запитання 7.

10. Заходи, які можуть сприяти профілактиці та подоланню комунікативних бар'єрів в організації — запитання 8.

ДОДАТОК 3

Довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження у
навчально-виховний процес ЗВО
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ

просп. Ушакова, 20, м. Херсон, Україна, 73000, тел./факс: (0552) 49-59-02, e-mail: ksma@ksmasks.ua

17.05.19 № 02.1-05/939
 На № _____ від _____

Спеціалізована вчена
 рада К67.051.02 при
 Херсонському Державному
 Університеті

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
 Юрженко Альони Юрївни з теми:
 «Формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі
 гейміфікованого підходу»
 на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
 (спеціальність: 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти) у навчально-виховний
 процес Херсонської державної морської академії

Довідка видана Юрженко Альоні Юрївни про те, що наукові результати її дисертаційного дослідження «Формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу» упродовж 2015-2019 рр. апробовано і впроваджено у навчально-виховний процес підготовки морських фахівців у Херсонській державній морській академії.

Науково-педагогічні працівники академії мали можливість ознайомитися з матеріалами дисертаційного дослідження Юрженко А.Ю. під час її виступів на міжнародних та всукраїнських науково-практичних конференціях, із публікацій у фахових виданнях.

Розроблені дисертанткою розділи навчального посібника «Full Ahead» успішно використовувалися при проведенні практичних занять та при викладанні дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням»

Запропоновані автором матеріали мають наукове та практичне значення та можуть бути використані у процесі підготовки майбутніх суднових механіків міжнародних рейсів.

Довідку видано для подання за місцем захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Проректор з науково-педагогічної роботи
 Херсонської державної морської академії

А.П. Бень

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНЬСЬКА ДЕРЖАВНА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ

просп. Ушакова, 20, м. Херсон, Україна, 73000, тел./факс: (0552) 49-59-02, e-mail: ksma@ksma.kh.ua

17.05.19 № 02.1-05/938

На № _____ від _____

Спеціалізована вчена
рада К67.051.02 при
Херсонському Державному
Університеті

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження
Юрженко Альони Юрївни з теми:
«Формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі
гейміфікованого підходу»
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
(спеціальність: 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти) у навчально-виховний процес
Морського коледжу Херсонської державної морської академії

Довідка видана Юрженко Альоні Юрївні про те, що наукові результати її дисертаційного дослідження «Формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу» упродовж 2015-2019 рр. апробовано і впроваджено у навчально-виховний процес підготовки суднових механіків у Морському коледжі Херсонської державної морської академії.

Педагогічні працівники Морського коледжу мали можливість ознайомитися з матеріалами дисертаційного дослідження Юрженко А.Ю. під час її виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, круглих столах, семінарах та з публікацій у фахових та іноземних виданнях.

Розроблені дисертанткою електронні курси в LMS MOODLE використовувалися при проведенні практичних занять та при викладанні дисциплін «Англійська мова за професійним спрямуванням» та «Іноземна мова».

Запропоновані автором матеріали мають наукове та практичне значення та були використані у процесі підготовки майбутніх суднових механіків.

Довідку видано для подання за місцем дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю «Теорія та методика професійної освіти».

Проректор з науково-педагогічної роботи
Херсонської державної морської академії

А.П. Бень

Начальник Морського коледжу

В.М. Гусев

Міністерство освіти і науки України
**ХЕРСОНСЬКИЙ МОРСЬКИЙ КОЛЕДЖ
 РИБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**
 55, вул. Греська, м. Херсон, 73025
 тел/факс (0552) 49-14-70, 22-35-57
 www.fishers.com.ua E-mail: office@fishers.com.ua

Ministry of Education and Science of Ukraine

**KHERSON MARINE COLLEGE
 OF FISHING INDUSTRY**
 55, Hretska str., Kherson, 73025
 tel/fax (0552) 49-14-70, 22-35-57
 www.fishers.com.ua E-mail: office@fishers.com.ua

21.05, 2019 № 01-18/266

на № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження

Юрженко Альони Юрївни з теми:

«Формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу»

на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

(спеціальність: 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти) у навчально-виховний процес Херсонського морського коледжу рибної промисловості

Довідка видана Юрженко Альоні Юрївни про те, що наукові результати її дисертаційного дослідження «Формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу» упродовж 2015-2019 рр. апробовано і впроваджено у навчально-виховний процес підготовки морських фахівців у Херсонський морський коледж рибної промисловості. Науково-педагогічні працівники коледжу мали можливість ознайомитися з матеріалами дисертаційного дослідження Юрженко А.Ю. під час її виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, із публікацій у фахових виданнях.

Для формування комунікативної англомовної компетентності майбутніх суднових механіків у освітній процес було впроваджено новітні методики викладання, а саме – гейміфікований підхід (використання ігрових методик у неігровому контексті). Аспіранткою було вперше запропоновано розробити та впровадити наступні елементи гейміфікованого підходу: відзнаки, таблиці лідерів та аутсайдерів, поінти та бали, квестові технології, місії та рівні. Проаналізовано також використання у освітньому процесі техніки сторітелінг, створення контексту типу гра у освітньому процесі: кадет машинного відділення прагне підвищення та виконує різноманітні завдання. Доведено, що використання гейміфікованого підходу мотивує та залучає курсантів до процесу навчання, а саме: вивчення англійської мови.

Запропоновані автором матеріали мають наукове та практичне значення та можуть бути використані у процесі підготовки майбутніх суднових механіків.

Довідку видано для подання за місцем захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Начальник коледжу

К.С.Стасюк

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНФРАСТРУКТУРИ
ТА ТЕХНОЛОГІЙ

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
OF UKRAINE
STATE UNIVERSITY
OF INFRASTRUCTURE
AND TECHNOLOGIES

вул. Кирилівська, 9, м. Київ, 04071, Україна
тел./факс: (044) 463-74-70, 482-51-26
E-mail: duit@duit.edu.ua
код ЄДРПОУ 41330257

9, Kyrylivska St., Kyiv, Ukraine, 04071
tel./fax: (+38044) 463-7470, 482-51-26
E-mail: duit@duit.edu.ua

Від «23» 05 2019 р. № ОММ-438
На № _____ від «__» _____ 20__ р.

Довідка

про впровадження результатів дисертаційного дослідження

Юрженко Альони Юріївни з теми:

«Формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу»

на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

(спеціальність: 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти) у навчально-виховний процес Київського інституту водного транспорту

Довідка видана Юрженко Альоні Юріївни про те, що наукові результати її дисертаційного дослідження «Формування комунікативної компетентності майбутніх суднових механіків на основі гейміфікованого підходу» упродовж 2015-2019 рр. апробовано і впроваджено у навчально-виховний процес підготовки морських фахівців у Київський інститут водного транспорту. Науково-педагогічні працівники інституту мали можливість ознайомитися з матеріалами дисертаційного дослідження Юрженко А.Ю. під час її виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, із публікацій у фахових та іноземних виданнях. Розроблені дисертанткою розділи навчального посібника «Full Ahead» успішно використовувалися при проведенні практичних занять та при викладанні дисципліни «Англійська мова за професійним спрямуванням».

Розроблені дисертанткою електронні курси, навчально-методичне забезпечення до практичних занять було застосовано у процесі навчання студентів. Елементи гейміфікації (значки, сертифікати, квести, турнірні таблиці, шкали прогресу виконання завдань, аватари) були розроблені та застосовані на практичних заняттях англійської мови.

Запропоновані автором матеріали мають наукове та практичне значення та можуть бути використані у процесі підготовки майбутніх фахівців з експлуатації суднових енергетичних установок.

Довідку видано для подання за місцем захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Директор Київського інституту
водного транспорту ім. гетьмана Петра
Конашевича-Сагайдачного Державного
університету інфраструктури та технологій
д.т.н., професор

О.М.Тимошук

000042